

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА

ЗА 5. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања из Информатике и рачунарства утврђују се у складу са важећим *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за пети разред* и стандардима образовних постигнућа.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних и дигиталних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет Информатика и рачунарство обухвата три међусобно повезане области:

- **ИКТ** (Информационо-комуникационе технологије)
- **Дигитална писменост**
- **Рачунарство**

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

- **Оцена недовољан (1):** Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања и примене основних знања и вештина из свих трију области.
- **Оцена довољан (2):** Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје и репродукује основне појмове ИКТ-а, уз помоћ користи рачунарски хардвер, оперативни систем и једноставне програме, препознаје основна правила безбедности на интернету и уз помоћ изводи једноставне корак-по-корак алгоритме.
- **Оцена добар (3):** Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме основне информатичке појмове, самостално примењује стечена знања у познатим ситуацијама (организација фајлова, обрада текста, претрага интернета), правилно користи основне дигиталне уређаје и самостално креира једноставне скрипте/програме у визуелном окружењу.
- **Оцена врло добар (4):** Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално примењује знања из све три области, повезује садржаје, креира сложеније дигиталне документе и презентације, одговорно користи интернет и самостално решава програмске задатке са гранањем и понављањем у визуелном окружењу.
- **Оцена одличан (5):** Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално и функционално примењује знања у новим и сложенијим ситуацијама, критички процењује тачност информација са интернета, креира напредне дигиталне садржаје, ефикасно проналази и исправља грешке у програмима и показује висок степен креативности и самосталности.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

ИКТ (Информационо-комуникационе технологије)

Оцена 2 – Довољан	Оцена 3 – Добар	Оцена 4 – Врло добар	Оцена 5 – Одличан
----------------------	-----------------	-------------------------	----------------------

Препознаје основне хардверске компоненте рачунара и њихову намену. Уз помоћ укључује/искључује уређаје и покреће апликације. Разликује датотеку од фасцикле. Уз помоћ креира и чува једноставан текст или цртеж.	Самостално разликује улазне, излазне и складишне уређаје. Организује фајлове у фасцикле и подфасцикле. Самостално користи програм за обраду текста за куцање и основно формирање. Препознаје основне формате датотека.	Повезује улогу оперативног система са хардвером. Самостално припрема и формира сложенији текст (текст, слике, табеле). Креира кратку презентацију уз поштовање основних естетских и структурних правила.	Самостално и функционално користи различите ИКТ уређаје и апликације у новим ситуацијама. Креира напредне мултимедијалне садржаје и презентације. Решава мање техничке проблеме у раду са оперативним системом.
---	---	---	--

Дигитална писменост

Оцена 2 – Довољан	Оцена 3 – Добар	Оцена 4 – Врло добар	Оцена 5 – Одличан
Препознаје веб-прегледач и уз помоћ наставника уноси веб-адресу. Зна да постоје ризици на интернету и препознаје потребу за заштитом личних података. Уз помоћ користи основне услуге електронске комуникације.	Самостално претражује интернет помоћу кључних речи. Поштује правила сигурног понашања на мрежи и заштите приватности. Препознаје дигитални отисак..	Повезује информације из више извора са интернета и разликује поуздане од непоузданих извора. Примењује правила дигиталног бонтона (Netiquette). Разликује дозвољено од недозвољеног коришћења туђих садржаја (ауторска права).	Критички вреднује и анализира информације пронађене на мрежи. Доследно и сигурно користи облак за чување и дељење материјала. Пропагира одговорно понашање и заштиту података у дигиталном окружењу.

Рачунарство

Оцена 2 – Довољан	Оцена 3 – Добар	Оцена 4 – Врло добар	Оцена 5 – Одличан
Препознаје појам алгоритма као низа корака. Уз помоћ саставља линијски алгоритам. Покреће визуелно окружење за програмирање (нпр. Scratch / Petlja) и премешта блок-наредбе уз усмеравање.	Самостално креира линијске алгоритме за решавање једноставних проблема. Разликује основне наредбе у визуелном програмирању (кретање, изглед, звук). Препознаје логичку структуру гранања и понављања у познатим примерима.	Самостално анализира проблем и креира алгоритме са структурама гранања (IF) и понављања (петље). Креира функционалан визуелни програм/анимацију према датом упутству. Самостално тестира програм.	Самостално пројектује, пише и оптимизује сложеније програме/игрице у визуелном окружењу. Систематски уочава и исправља логичке грешке у програму (<i>debugging</i>). Искузује висок ниво креативности у алгоритмизацији.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења и вредновања	Шта се прати и вреднује
Практичан рад на рачунару	Вештина коришћења хардвера, оперативног система, апликативног софтвера и дигиталних алата у учионици.
Алгоритамско размишљање и програмирање	Способност рашчлањивања проблема на мање кораке, креирање алгоритама и њихова реализација у визуелном окружењу.
Обрада текста и мултимедија	Квалитет креираних текстуалних докумената, графичких приказа и презентација.
Безбедност и дигитална култура	Поштовање правила безбедности на мрежи, заштита личних података, дигитални бонтон и ауторска права.

Претраживање и вредновање информација	Способност проналажења, селекције и критичке процене информација са интернета.
Активност и ангажовање	Учешће у наставним активностима, заинтересованост, иницијатива, одговорност према рачунарској опреми и радним задацима.
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању практичних и логичких задатака на рачунару.
Пројектни и заједнички рад	Сарадња у пару или групи, креативност у изради мини-пројеката и презентовање резултата.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у овладавању дигиталним вештинама у односу на почетно стање.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

1. Практичне провере рада на рачунару (израда задатака у реалном времену).
2. Усне провере и дискусије.
3. Практичне и пројектне задатке (индивидуалне или групне).
4. Кратке писмене/дигиталне провере знања (тестови на рачунару или папиру).
5. Праћење активности, самосталности и односа према дигиталној опреми.

5. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно и сумативно оцењивање: Формативно праћење спроводи се континуирано кроз повратне информације током практичног рада за рачунаром. Вреднују се процес решавања задатка, исправак грешака и напредовање. Сумативно оцењивање се врши након завршених програмских целина.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ/ДИГИТАЛНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

За провере знања које се бодују, користи се следећа скала за утврђивање оцено:

Проценат остварености	Оцена
------------------------------	--------------

0–29%	1 – недовољан
30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

7. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРАКТИЧНЕ И ПРОЈЕКТНЕ РАДОВЕ

Пројектни рад (нпр. израда визуелне апликације/игрице или дигиталног садржаја) вреднује се као целина:

- **Оцена 5:** Потпуно функционалан рад, сложена алгоритамска структура, одлична визуелна организација, изражена креативност и самосталност.
- **Оцена 4:** Функционалан рад са мањим естетским или логичким недостацима, добра структура.
- **Оцена 3:** Рад остварује основне функције, али уз једноставне алгоритме и повремене грешке.
- **Оцена 2:** Рад је делимично завршен, захтевао је значајну помоћ наставника.
- **Оцена 1:** Задатак није урађен или не показује минималне елементе функционалности.

8. ПОСЕБНЕ НАПОМЕНЕ

- **Додатна образовна подршка:** Оцењивање ученика којима је потребна додатна образовна подршка спроводи се уз одговарајућа прилагођавања захтева, начина рада и помоћних технологија, у складу са законом.
- **Закључна оцена:** Закључна оцена утврђује се на основу свих појединачних оцена (са нагласком на практичан рад) и не мора бити проста аритметичка средина.
- **Транспарентност:** Критеријуми су јавни и усклађени са Правилником о оцењивању и Програмом наставе и учења за 5. разред основне школе.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА

ЗА 6 РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода ни уз одговарајућу подршку и усмеравање наставника. Не показује задовољавајући степен разумевања нити вештине практичне примене основних појмова и алата из области ИКТ,

Дигиталне писмености, Рачунарства и Пројектне наставе.

Оцена довољан (2) Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода уз помоћ наставника. Препознаје основне ИКТ појмове, изводи једноставне операције у програмима за обраду текста/слике, препознаје правила безбедности на мрежи, прати основну линијску структуру програма у Python-у и учествује у пројектним активностима са додељеном улогом.

Оцена добар (3) Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе и самостално примењује знања у познатим ситуацијама. Самостално форматира текст са табелама, прави презентацију, користи интернет сервисе уз заштиту података, пише једноставније програме са наредбама гранања или петљи и самостално обавља свој део задатка у оквиру пројекта.

Оцена врло добар (4) Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално анализира проблеме, организује документ са стилима, правилно користи интернет ресурсе у складу са ауторским правима, проналази синтаксичке грешке у програму од десетак линија кода и активно доприноси структурирању и реализацији групног пројекта.

Оцена одличан (5) Ученик у потпуности и функционално остварује предвиђене исходе. Креативно примењује знања у новим ситуацијама: комбинује више дигиталних алата, критички вреднује онлајн изворе, користи напредне концепте програмирања (стрингови, функције/потпрограми) и успешно води или системски организује израду пројектних задатака.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

1. ИКТ (Информационо-комуникациона технологија)

Област обухвата управљање дигиталним документима, напредну обраду текста (уметање и уређивање табела, примена уграђених стилова), обраду слике, снимање и обраду аудио и видео записа, те израду мултимедијалних презентација са интегрисаним аудио/видео садржајем.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Уз помоћ наставника отвара, уређује и чува документ. Препознаје редове и колоне у табели. Препознаје основне разлике између формата слике и звука.	Самостално форматира текст, копира садржај, убацује и форматира табелу у тексту. Израђује једноставну презентацију са уметнутим сликама.	Самостално подешава маргине, примењује уграђене стилове (Наслов 1, Текст). Обрађује слику (одсецање, ефекти) и припрема краћи видео/аудио запис за презентацију.	Креативно уобличава сложене документе и напредне мултимедијалне презентације са интегрисаним, самостално монтираним аудио и видео записима.

2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Област обухвата рад у мрежном окружењу (мрежни протоколи, адресе: URL, IP, MAC),

процену тачности и објективности информација, заштиту ауторских права (CC лиценце), безбедност на мрежи, превенцију дигиталног насиља, заштиту приватности и креирање онлајн упитника.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Разликује основне интернет сервисе (веб, имејл) уз подршку. Наводи основна правила безбедности на мрежи и облике дигиталног насиља.	Претражује интернет, преузима датотеке и попуњава онлајн упитник. Разуме значај заштите личних података.	Разликује URL, IP, MAC адресе. Самостално анализира и вреднује тачност веб извора. Поштује правила о ауторским правима при коришћењу туђих садржаја.	Објашњава поступак лиценцирања ауторског рада преко Creative Commons (CC) лиценца. Самостално креира онлајн упитник са различитим типовима питања и анализира резултате у табели.

3. РАЧУНАРСТВО

Област обухвата рад у текстуалном програмском језику (Python): синтаксу, аритметичке операције, целобројно дељење и остатак, променљиве и наредбу доделе, контролу тока (гранање if-else са логичким операторима), понављање (петља for), рад са текстуалним типом података (стрингови) и разлагање проблема на помоћне функције/потпрограме.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Покреће програмско окружење и уз помоћ допуњава изостављене делове у датом коду који врши основне аритметичке операције или испис.	Самостално пише програме линијске структуре са основним аритметичким операторима, уносом и исписом података. Правилно користи променљиве.	Самостално решава задатке са целобројним дељењем/остатком, наредбама гранања (if-else) и бројачком петљом for.	Проналази и исправља синтаксичке и логичке грешке у коду, користи операције над нискама (дужина, издвајање) и разлаже проблем коришћењем помоћних функција.

4. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Област обухвата планирање, израду и представљање два обавезна пројектна задатка током школске године (један из области ИКТ/Дигитална писменост, а други из области Рачунарства) у корелацији са другим предметима.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Прихвата додељену улогу у тиму и уз подршку учествује у изради једноставних делова пројекта.	Самостално извршава своје обавезе у тиму, учествује у прикупљању материјала или писању дела кода и активно учествује у свим фазама.	Активно учествује у избору теме, планирању и синтези материјала/кода. Јасно презентује свој део посла током завршне фазе.	Самостално организује фазе пројекта, вешто интегрише ИКТ алате или програмерска решења, аргументовано презентује резултате и критички вреднује свој рад и рад тима.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У настави Информатике и рачунарства континуирано се прате:

- **Практична примена ИКТ алата:** Руковање програмима за обраду текста, слике, аудио/видео материјала и мултимедијалних презентација.
- **Информациона и мрежна писменост:** Познавање мрежних концепата, безбедност на мрежи, креирање упитника и критичка процена интернет садржаја.
- **Алгоритамско мишљење и програмирање:** Разумевање логике решавања проблема, структура података и декомпозиција кода у Python-у.
- **Пројектни рад и тимска сарадња:** Организација рада у групи, подела задатака, поштовање рокова и јавна презентација пројекта.
- **Самосталност и одговорност:** Чување датотека, самостално превазилажење грешака у раду и одговоран однос према дигиталној опреми.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

- **Усмена провера:** Провера разумевања концепата путем објашњења сопственог поступка током рада на рачунару.
- **Практичне провере на рачунару (контролни задаци):** Самостална израда задатака на рачунару (текст, презентација, упитник или Python код) у трајању од 1–2 школска часа.
- **Вредновање пројекта:** Синхроно оцењивање процеса и финалног производа кроз 5

дефинисаних фаза пројекта.

- **Формативно праћење:** Бележење напретка у педагошкој документацији, онлајн квизови и самовредновање ради брзе повратне информације.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ/ПРАКТИЧНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Бодовна скала за практичне тестове на рачунару дефинисана је процентуално:

Процент остварености бодова	Бројчана оцена
0–29%	недовољан (1)
30–49%	довољан (2)
50–69%	добар (3)
70–84%	врло добар (4)
85–100%	одличан (5)

7. ФАЗЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ

Вредновање сваког од два пројектна задатка спроводи се кроз следећих 5 фазних корака:

1. **Фаза 1: Избор теме и формирање тимова** (Дефинисање циљева и корелација са другим предметима).
2. **Фаза 2: Планирање и расподела улога** (Израда плана рада, избор ИКТ алата или окружења за програмирање).
3. **Фаза 3: Прикупљање и обрада података / Израда кода** (Анализа ресурса, креирање документације или писање/тестирање Python програма).
4. **Фаза 4: Синтеза и финализација** (Обликовање финалног ИКТ производа или комплетирање програма).
5. **Фаза 5: Представљање и вредновање** (Јавна презентација, вршњачко вредновање и самопроцена).

8. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

За ученике који се образују по ИОП-1 или ИОП-2:

- Оцењивање се врши прилагођавањем захтева и услова рада (нпр. посебна упутства, прилагођен интерфејс).
- За ученике са ИОП-ом 2, оцене се формирају искључиво у односу на прилагођене исходе дефинисане њиховим личним планом.

9. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

- Изводи се на основу свих уписаних оцена (усмене, практичне провере, пројектни задаци) у електронском дневнику.
- Не утврђује се као проста аритметичка средина, већ узима у обзир свеобухватни ангажман и оствареност исхода из све четири области.
- Ученик мора имати најмање две оцене по полугодишту.

10. УСКЛАЂЕНОСТ СО ПРОПИСИМА

Овај документ у потпуности прати:

1. **Програм наставе и учења за 6. разред (Сл. гласник РС – Просветни гласник бр. 3/2018):** Са свим исходима за области *ИКТ, Дигитална писменост, Рачунарство и Пројектни задаци.*
2. **Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању:** У погледу формативног/сумативног оцењивања, бодовне скале и извођења закључне оцене.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА ЗА 7. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1)

Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање наставника. Не показује довољан степен разумевања нити основне вештине у руковању програмским алатима, дигиталној комуникацији и текстуалном програмирању 2Д графике.

Оцена довољан (2)

Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Уз помоћ наставника препознаје и репродукује основне појмове из области ИКТ-а, дигиталне писмености и рачунарства. Изводи основне и једноставне операције у програмима за обраду текста, растерској и векторској графици, шаље е-пошту и уз готову мустру покреће једноставне графичке програме.

Оцена добар (3)

Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Самостално примењује усвојена знања и вештине у познатим и типичним ситуацијама. Самостално форматира текстове користећи стилове, креира једноставне растерске и векторске слике, безбедно комуницира путем интернета, користи дељене документе и пише програме за исцртавање основних 2Д геометријских облика.

Оцена врло добар (4)

Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално и са високим степеном тачности повезује садржаје и примењује знања у сложенијим ситуацијама. Креира

сложене векторске и растерске графичке садржаје (слојеви, филтери, гиф анимације, видео-туторијали), ефикасно и одговорно сарађује у облаку, те самостално пише код којим примењује петље и насумичне вредности у 2Д графици.

Оцена одличан (5)

Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално, функционално и креативно примењује знања у новим и нестандартним ситуацијама. Самостално анализира проблеми, планира и имплементира оптимална програмска решења, отклања грешке у коду, активно предводи рад на пројектним задацима и критички вреднује сопствене резултате и радове чланова тима.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ (ИКТ)

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Препознаје разлику између текста и његове визуелне презентације. Уз помоћ наставника примењује стилове за обележавање структуре документа и генерише садржај. Наводи основне разлике између растерске и векторске графике. Уз подршку креира једноставну растерску или векторску слику.	Самостално обележава логичку структуру текста коришћењем стилова (до 3 нивоа) и аутоматски генерише преглед садржаја. Објашњава појмове пиксел, резолуција, RGB и CMYK. Самостално креира и уређује растерске и векторске слике применом основних алата.	Самостално планира и форматира сложене Documents. Објашњава однос резолуције и величине датотеке. Правилно користи слојеве (layers), филтере (Blur, Sharpen) и геометријске трансформације. Креира GIF анимацију и снима видео-туторијал екранског рада уз правилан рад са звуком.	Креативно и функционално комбинује алате растерске и векторске графике. Самостално векторизује растерске слике. Напредно користи слојеве, провидност и компресију без губитка квалитета. Израђује висококвалитетне мултимедијалне садржаје и видео-туторијале са титловима/звуком за наставне потребе.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Наводи шта значе скраћенице URL и IP адреса. Уз помоћ наставника креира налог за е-пошту, креира и шаље једноставну поруку. Препознаје основни појам хипервезе. Уз помоћ приступа дељеном документу у облаку.	Препознаје улогу DNS сервиса и сервера у мрежи. Објашњава разлику између хипертекста и хипервезе. Самостално креира, форматира и шаље е-пошту са прилозима (Сс, Всс, прослеђивање). Самостално креира и подешава хипервезе у документу. Учествује у сарадничком раду у облаку.	Самостално објашњава везу URL, DNS и IP адресе. Примењује правила нетикеције и заштите приватности/личних података. Правилно организује е-пошту (ознаке/лабеле, филтрирање спама). Самостално подешава нивоа приступа (уређивање, коментарисање, преглед) за дељене документе/упитнике у облаку.	Аутономно и сигурно управља електронском комуникацијом и налозима. Критички анализира ризике на мрежи и препознаје нежељене контакте и непримерен садржај. Анализира предности и недостатке онлајн и офлајн апликација. Делује као лидер у сарадничком раду и организацији дељеног диска.

РАЧУНАРСТВО

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
----------------------	-----------------	-------------------------	----------------------

Уз помоћ наставника покреће графичку библиотеку текстуалног програмског језика (користећи готову мустру кода). Препознаје координатни систем прозора и задаје основне боје. Уз подршку црта основне примитиве (дуж, правоугаоник, круг).	Самостално анализира специфичности координатног система прозора. Исцртава основне геометријске облике задавањем апсолутних координата и RGB/именованих боја. Самостално саставља код за једноставније цртеже (нпр. кућица, робот).	Успешно користи релативне координате и пропорционално скалирање објеката. Примењује сложеније примитиве (елипсе, полигоне, лукове) и исписа текста. Самостално користи петље (for/while) и насумичне бројеве за исцртавање понављајућих и сложених шара/графика.	Аналитички и самостално развија сложене графичке програме. Учитава и манипулише сликама и звуком унутар кодова. Примењује математичке концепте (линеарне функције, геометријска својства) кроз код. Проналази и отклања синтаксне и логичке грешке у програму користећи референтне приручнике и форумe.
---	---	---	--

ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК (ИКТ/Дигитална писменост и Рачунарство)

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
------------------------------	------------------------	---------------------------------	------------------------------

Учествује у раду групе уз сталне подстицаје. Извршава додељене једноставне појединачне задатке. Уз помоћ креира део дигиталног садржаја за пројекат.	Учествује у свим фазама пројекта (од плана до презентације). Сарађује са члановима групе, користи дељене документе у облаку и учествује у изради пројектног продукта (презентација, анкетни упитник, једноставан програм).	Активно доприноси реализацији пројектних задатака кроз интердисциплинарану повезаност (математика, физика, биологија...). Самостално израђује квалитетне продукте (видео-упутства, програмирање физичких уређаја/симулација). Самостално отклања проблеме током рада.	Иницира идеје, планира и води пројектне активности тима. Сараднички креира и структурира сложене мултимедијалне дигиталне садржаје и рачунарске програме за решавање реалних проблема. Оцењује сопствени рад и рад чланова тима (вршњачко оцењивање) и презентује решење пред публиком.
--	--	---	---

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У настави Информатике и рачунарства континуирано се прате и вреднују практичне вештине, процес учења и финални дигитални продукти:

Елемент праћења и вредновања	Шта се прати и вреднује
Практичан рад на рачунару	Ефикасност, тачност и правилност коришћења програмских алата (текст процесори, графички уредници, IDLE за програмирање).
Рачунарско и алгоритамско мишљење	Способност разлагања проблема, логика у структурирању кодова, коришћење петљи, насумичних вредности и релативних координата.
Дигитални продукти рада	Квалитет, организација и техничка исправност направљених фајлова (документи, слике, GIF анимације, видео-туторијали, софтверски програми).

Безбедност и дигитална писменост	Примена правила безбедне е-комуникације, заштита приватности, поштовање ауторских права и правила нетикеције.
Пројектни рад и сарадња	Учешће у фазама пројекта, сараднички рад у облаку, конструктивност у тиму, поштовање рокова и презентација резултата.
Самосталност и иницијатива	Самосталност при решавању проблемских задатака, проналажење и отклањање грешака у коду (debugging) коришћењем доступних ресурса/приручника.
Активност и ангажовање	Редовност израде вежби на часу, однос према опреми у кабинету, подршка вршњацима у учењу и учешће у дискусијама.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оцењивање је континуирано током читаве школске године и заснива се на следећим поступцима:

- **Практичне провере на рачунару:** Примарни начин оцењивања (најмање 70% укупног оцењивања). Изводе се након обрађених целина (нпр. израда структурираног текста, графички рад, израда програма у текстуалном језику).
- **Усмене провере:** Вредновање разумевања концепта, објашњавања структуре кода, логике алгоритама, мрежних појмова и безбедности на мрежи.
- **Пројектни задаци:** Оцењивање процеса и производа рада на два обавезна годишња пројекта (један из ИКТ/Дигиталне писмености, други из Рачунарства) кроз тимски или индивидуални рад.
- **Квизови и кратких контролни задаци:** Користе се првенствено за формативно увежбавање, брзу проверу усвојености теоријских појмова (нпр. URL, DNS, IP адреса, модели боја).
- **Портфолио ученика:** Ученички дигитални фолдер (локално или на облаку) у коме се чувају свежњеви вежби, кодови, снимци екрана и пројектни материјали.

5. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање

- Спроводи се континуирано на сваком часу кроз усмене повратне информације, забелешке у наставничкој бележници и корекције при изради практичних задатака.
- **Вршњачко оцењивање и самопроцена:** Остварује се нарочито при раду на пројектним задацима и групним вежбама, где ученици вреднују сопствени допринос и допринос чланова тима на основу унапред познатих чек-листа/критеријума.

Сумативно оцењивање

- Вредновање коначних постигнућа на крају скупљених целини, практичних провера и пројеката. Бројчане оцене (1–5) уписују се у есДневник уз одговарајућу аналитичку забелешку.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНЕ И ПРАКТИЧНЕ ПРОВЕРЕ

Усмене провере знања

Приликом усменог одговарања вреднују се:

- Тачност и дефинисање информатичких појмова.
- Способност објашњавања логике написаног кода или поступка обраде слике/текста.
- Разумевање принципа мрежних технологија и безбедности.
- Употреба стручне информатичке терминологије.

Практичне провере знања (Вежбе на рачунару)

За практичне задатке који се бодују квантитативно, примењује се следећа бодовна скала за претварање у бројчану оцену:

Проценат остварености	Оцена
0 – 29%	1 – недовољан
30 – 49%	2 – довољан
50 – 69%	3 – добар
70 – 84%	4 – врло добар
85 – 100%	5 – одличан

7. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

- Прати се континуирани однос ученика према радним задацима, одговорно руковање рачунарском опремом у кабинету и поштовање кућног реда.
- **Редовност вежбања:** Задаци и вежбе рађене на часу евидентирају се у портфолио. Неурађена вежба са часа не оцењује се аутоматски са 1, већ се ученику даје рок за накнадно комплетирање уз евидентирање у оквиру сегмента ангажовања.
- **Подршка и сарадња:** Вреднује се спремност ученика да помогне вршњацима у сарадничком раду у облаку.

8. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

- За ученике који се образују по **ИОП-у 1** (прилагођен програм), критеријуми се прилагођавају кроз техничка прилагођавања (већи фронт, детаљнија корак-по-корак упутства, продужено време за израду практичног задатка).
- За ученике који се образују по **ИОП-у 2** (измењени исходи), оцењивање се врши искључиво у односу на исходе дефинисане индивидуалним образовним планом.
- Посебно се вреднују индивидуални напредак, труд и степен самосталности у савладавању дигиталних вештина.

9. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

- Закључна оцена из Информатике и рачунарства је синтеза свих појединачних сумативних оцена и резултата континуираног праћења током целе школске године.
- Закључна оцена се **не изводи искључиво као аритметичка средина** појединачних оцена, већ обухвата:
 1. Степен остварености прописаних предметних исхода.
 2. Оцене из практичних провера на рачунару.
 3. Учешће и квалитет продукте у оквиру реализације Пројектних задатака.
 4. Постигнути ниво самосталности, ангажовања и индивидуални напредак у раду са технологијама.

10. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА

Провера усклађености са прописима

- **Програм наставе и учења (Просветни гласник бр. 5/2019):** Документ обухвата искључиво предвиђене исходе и садржаје 7. разреда:
 - *ИКТ:* Стилизовање документа, генерисање садржаја, растерска/векторска графика, слојеви, филтери, GIF, видео-туторијал.
 - *Дигитална писменост:* URL, DNS, IP, хиперлинкови, е-пошта, рад на дељеним документима у облаку.
 - *Рачунарство:* 2Д графика у текстуалном језику, координатни систем прозора, примитиве, релативне координате, петље, насумични бројеви.
 - *Пројектни задаци:* Интеграција 2 пројектна задатка.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА ЗА 7. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

На основу Програма наставе и учења за 8. разред (Сл. гласник РС – Просветни гласник) и важећег Правилника о оцењивању у основном образовању и васпитању, извршено је раздвајање области на три засебне наставне целине: ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство, уз додатно дефинисање теме Пројектна настава у оквиру које се реализују обавезни пројекти током школске године.

Сви критеријуми су додатно усклађени са свим елементима праћења и сумативног вредновања.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

- **Оцена недовољан (1):** Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода ни уз одговарајућу подршку и усмеравање наставника. Не показује задовољавајући степен разумевања нити вештине практичне примене основних појмова и алата из области ИКТ (табеларни прорачуни), Дигиталне писмености (отворени подаци,

вештачка интелигенција), Рачунарства (анализа података) и Пројектне наставе.

- **Оцена довољан (2):** Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода уз помоћ наставника. Препознаје радно окружење програма за табеларне прорачуне, уноси и мења основне податке, наводи примере вештачке интелигенције из свакодневног живота, уноси једнодимензионални низ у програмском окружењу (Jupyter/Python) и учествује у пројектним активностима са додељеном улогом.
- **Оцена добар (3):** Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе и самостално примењује знања у познатим ситуацијама. Самостално форматира табеле, користи основне статистичке функције и релативно адресирање, објашњава појам вештачке интелигенције и отворених података, користи библиотечке функције за анализу низова података и самостално обавља свој део задатка у оквиру пројекта.
- **Оцена врло добар (4):** Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално користи апсолутно адресирање (\$), логичку функцију IF и условне функције, анализира утицај вештачке интелигенције и отворених података на друштво, врши учитавање, филтрирање и анализу података из датотека у програмском окружењу и активно доприноси структурирању и реализацији групног пројекта.
- **Оцена одличан (5):** Ученик у потпуности и функционално остварује предвиђене исходе. Креативно примењује знања у новим ситуацијама: конструише оптималне табеле са више серија података и користи дељене документе, критички разматра етичке и правне аспекте АИ и отворених података, пише самосталне скриптове за фреквенцијску анализу комплексних скупова података и успешно води или системски организује израду пројектних задатака.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

ИКТ (Информационо-комуникациона технологија)
Област обухвата табеларне прорачуне (организација и форматирање података, релативно и апсолутно адресирање, статистичке и логичке функције, графикони) те рад са дељеним документима у облаку.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
------------------------------	------------------------	---------------------------------	------------------------------

Уз помоћ наставника уноси и мења нумеричке и текстуалне податке у ћелијама. Користи основне аритметичке операције и уграђену функцију SUM уз сугестију.	Самостално форматира табеле, подешава тип података, сортира и филтрира податке по једном критеријуму. Примењује функције AVERAGE, MIN, MAX, COUNT и релативно адресирање. Креира основни графикон.	Дефинише и користи формуле са апсолутним адресирањем (\$). Примењује логичку функцију IF и функције са условом (COUNTIF, SUMIF). Дели табелу у облаку, управља нивоима приступа и израђује напредне графиконе са легендом.	Самостално планира и конструише оптималну структуру табеле за сложене податке. Комбинује више угнежђених функција, креира дијаграме са више серија података и вешто користи дељене документе за реалновременску сарадњу.
---	--	--	--

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Област обухвата отворене податке, концепт и примену вештачке интелигенције (АИ), етику, профилисање корисника, заштиту личних података на интернету и права детета у дигиталном окружењу.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Својим речима наводи основне примере вештачке интелигенције из свакодневног живота (препознавање лица, преводиоци). Повезује основне ризике коришћења интернета са дељењем личних података.	Објашњава појам вештачке интелигенције и отворених података. Повезује одабране чланове Конвенције о правима детета са ризицима у дигиталном окружењу.	Анализира утицај вештачке интелигенције на друштво, етику и послове будућности. Објашњава везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и нових услуга.	Критички разматра етичке дилеме, аутоматску обраду података и профилисање корисника од стране АИ система. Аргументовано дискутује о правним и друштвеним аспектима отворених података.

РАЧУНАРСТВО

Област обухвата анализу, филтрирање, пресликавање и графички приказ низова и

табеларних података коришћењем програмског окружења (Jupyter/Python, Octave).

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Уноси задати једнодимензиони низ података у програмском окружењу. Уз помоћ наставника примењује основну библиотечку функцију за израчунавање збира или просека низа.	Самостално врши унос и основне анализе низова података користећи библиотечке функције (минимум, максимум, сортирање). Креира једноставан дијаграм из програмског окружења.	Учитава и записива табеларне податке у датотеке из програмског окружења. Успешно врши филтрирање, пресликавање и анализу података по колонама и врстама.	Самостално и креативно пише скриптове за анализу, филтрирање и фреквенцијску анализу комплексних скупова података. Аутоматизује напредне графичке приказе података из програма.

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Област обухвата планирање, израду, анализу података путем онлајн упитника, визуализацију кроз инфографике, управљање дигиталним уређајима (micro:bit, Arduino, App Inventor) и представљање пројектних задатака.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
------------------------------	------------------------	---------------------------------	------------------------------

Прихвата додељену улогу у тиму и уз помоћ учествује у изради једноставнијих делова пројекта. Израђени радови захтевају значајне корекције.	Учествује у креирању онлајн упитника и испуњава преузете задатке у тиму. Самостално израђује информатички коректан, али естетски просечан инфографик.	Самосталан у креирању онлајн упитника, анализи података у табели и изради детаљног инфографика. Успешно управља дигиталним уређајима уз мању помоћ.	Преузима лидерску улогу, води све фазе пројекта (од упитника и анализе до израде професионалног инфографика и презентације). Самостално програмира дигиталне уређаје користећи догађаје и спреге.
--	---	---	---

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У настави Информатике и рачунарства континуирано се прате:

- **Практична примена ИКТ алата:** Руковање програмима за табеларне прорачуне, дељење докумената у облаку и припрема података за анализу.
 - **Информациона и мрежна писменост:** Познавање концепата вештачке интелигенције, отворених података, заштита приватности, креирање онлајн упитника и критичка процена дигиталног окружења.
 - **Алгоритамско мишљење и обрада података:** Анализа низова, филтрирање, пресликавање и креирање графичких приказа у програмском окружењу (Jupyter/Python).
 - **Пројектни рад и тимска сарадња:** Организација рада у групи, израда инфографика, управљање дигиталним уређајима, поштовање рокова и јавна презентација пројекта.
 - **Самосталност и одговорност:** Самостално превазилажење грешака у формулама или коду, одговоран однос према дигиталној опреми и дигитални бонтон.
- ### 4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА
- **Усмена провера:** Провера разумевања концепата вештачке интелигенције, отворених података, етике и објашњење поступка израчунавања у табелама или коду.
 - **Практичне провере на рачунару (контролни задаци):** Самостална израда задатака на рачунару (табеларни прорачуни, израда дијаграма или Python скрипта за анализу података) у трајању од 1–2 школска часа.
 - **Вредновање пројеката:** Синхроно оцењивање процеса и финалног производа (онлајн упитник, табеларна анализа, инфографик) кроз 5 дефинисаних фаза пројекта.
 - **Формативно праћење:** Бележење напретка у педагошкој документацији, онлајн квизови, праћење ученичког портфолија и самовредновање ради брзе повратне информације.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ/ПРАКТИЧНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Бодовна скала за практичне тестове на рачунару дефинисана је процентуално:

Проценат остварености бодова	Бројчана оцена
0–29%	недовољан (1)
30–49%	довољан (2)
50–69%	добар (3)
70–84%	врло добар (4)
85–100%	одличан (5)

6. ФАЗЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ

Вредновање сваког пројектног задатка спроводи се кроз следећих 5 фазних корака:

- **Фаза 1:** Избор теме и формирање тимова (Дефинисање циљева и корелација са другим предметима).
- **Фаза 2:** Планирање и расподела улога (Израда плана рада, креирање онлајн упитника за прикупљање података).
- **Фаза 3:** Прикупљање и обрада података / Израда кода (Анализа података у табелама/Jupyter-у или програмирање дигиталних уређаја).
- **Фаза 4:** Синтеза и финализација (Обликовање инфографика или финализација програмерског решења).
- **Фаза 5:** Представљање и вредновање (Јавна презентација, вршњачко вредновање и самопроцена).

7. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

За ученике који се образују по ИОП-1 или ИОП-2:

- Оцењивање се врши прилагођавањем захтева и услова рада (нпр. посебна упутства, прилагођен интерфејс).
- За ученике са ИОП-ом 2, оцене се формирају искључиво у односу на прилагођене исходе дефинисане њиховим личним планом.

8. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

- Изводи се на основу свих уписаних оцена (усмене, практичне провере, пројектни задаци) у електронском дневнику.
- Не утврђује се као проста аритметичка средина, већ узима у обзир свеобухватни ангажман и оствареност исхода из све четири области.
- Ученик мора имати најмање две оцене по полугодишту.

КРИТЕРИЈУМИ ПРАЋЕЊА, ВРЕДНОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊА

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ – V–VIII РАЗРЕД

1. ОСНОВ И НАМЕНА ДОКУМЕНТА

Документ је написан ћириличним писмом и намењен је за употребу у школској документацији. Критеријуми су формулисани тако да буду јаснији, мерљивији и непосредно повезани са исходима наставе физичког и здравственог васпитања.

Правни основ: Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, уз уважавање програма наставе и учења, исхода и специфичности предмета.

Оцена се не заснива искључиво на резултату тестирања физичких способности, нити на поређењу ученика међусобно. Уважавају се индивидуалне способности, претходно постигнуће, остварен напредак, степен усвојености моторичких знања и умења, знање правила и принципа игре, безбедно извођење, као и ангажовање ученика.

2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ОЦЕЊИВАЊА

- Критеријуми су засновани на ономе што ученик показује и уме да примени, а не на општем утиску о њему.
- Исходи се остварују или не остварују; ученик показује знање, вештине, умења и напредак. Због тога се избегава формулација „не показује основне исходе“.
- Код ученика различитих почетних способности вреднује се и индивидуални напредак у односу на претходно стање и личне могућности.
- Захтеви се прилагођавају узрасту, способностима и здравственим/образовним потребама ученика, у складу са прописима и педагошким принципима.
- Оцењивање је континуирано и заснива се на више ситуација и начина провере: практичном извођењу, посматрању, усменој провери знања, вежбању, игри и праћењу напредовања.

3. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ – ОНО ШТО СЕ ОЦЕЊУЈЕ

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Физичке способности и функционална примена	У потпуности и безбедно остварује предвиђене исходе у складу са својим могућностима; показује висок ниво и јасан напредак.	У великој мери остварује исходе; показује добар ниво способности и напредовања.	Остварује основне исходе; показује задовољавајући ниво способности и напредовања.	Остварује основне исходе уз подршку и подстицај; напредак је мањи, али уочљив.	Не остварује основне исходе и не показује одговарајући напредак ни уз подршку.
Моторичка знања, умења, спретност и координација	Самостално, правилно, сигурно и прецизно изводи усвојене моторичке задатке и примењује их у новој ситуацији.	Веома добро изводи већину задатака; мање грешке не нарушавају успешност извођења.	Углавном правилно изводи основне задатке, уз повремене грешке које исправља уз упутство.	Изводи основне задатке уз демонстрацију, додатно објашњење и подстицај.	Не успева да изведе основне задатке ни уз одговарајућу помоћ и подршку.
Спортске дисциплине и игре	Самостално и успешно примењује усвојене елементе технике, правила и основне принципе игре; доноси	Веома добро примењује већину техничких елемената и правила; активно и сврсисходно учествује.	Примењује основне елементе и правила; повремено грешки, али учествује у игри.	Познаје и примењује основне елементе уз помоћ и подстицај; учешће је несигурно.	Не остварује основне исходе у примени технике и правила ни уз подршку.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
	одговарајуће одлуке у игри.				
Знања из физичке и здравствене културе	Самостално и функционално објашњава и примењује знања о вежбању, здрављу, хигијени, исхрани и безбедности.	Веома добро познаје и углавном самостално примењује знања.	Познаје основна знања и у довољној мери их примењује.	Препознаје и објашњава основна знања уз помоћ наставника.	Не остварује основне исходе у области знања ни уз помоћ.
Ангажовање и однос према раду	Редовно, активно и одговорно учествује; показује самосталност, иницијативу и истрајност.	Редовно и активно учествује и одговорно извршава задатке.	Углавном учествује и извршава задатке; повремено је потребно подстицање.	Повремено се укључује; потребни су чешћи подстицаји и усмеравање.	Упркос подршци и подстицају не укључује се у активности и не извршава основне задатке.
Индивидуално напредовање	Остварује изузетно значајан напредак у односу на претходно стање и своје могућности.	Остварује значајан напредак у односу на претходно стање и своје могућности.	Остварује видљив и задовољавајући напредак.	Остварује мањи, али уочљив напредак уз подршку.	Не показује одговарајући напредак, уз изостанак потребног ангажовања и поред пружене подршке.

4. ПОСЕБНИ КРИТЕРИЈУМИ ПО НАСТАВНИМ САДРЖАЈИМА

Код сваке дисциплине наставник вреднује пре свега оне елементе који су обрађени и предвиђени програмом за конкретни разред. Оцене 5–1 представљају опис нивоа остварености исхода, а не фиксне нормативе који би се механички примењивали на све ученике.

АТЛЕТИКА

Исход/фокус: Ученик примењује основне технике трчања, скокова и бацања, поштује правила и безбедност и унапређује лични резултат у складу са могућностима.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника и извођење	Правилно и сигурно изводи обрађене елементе трчања, скока и бацања; самостално коригује грешке.	Веома добро изводи већину елемената, уз мање техничке грешке.	Изводи основне елементе уз повремене грешке и корекцију наставника.	Изводи основне елементе уз демонстрацију, помоћ и подстицај.	Не остварује основне техничке исходе ни уз помоћ.
Резултат и напредак	Постиже резултат у складу са својим могућностима и показује јасан напредак у односу на почетно стање.	Постиже добар резултат и показује значајан напредак.	Постиже задовољавајући резултат и уочљиво напредује.	Постиже мањи резултат, али показује уочљив напредак уз подршку.	Не показује напредак у односу на своје могућности уз одговарајућу подршку.
Правила и безбедност	Самостално примењује правила дисциплине и безбедно користи простор и реквизите.	Веома добро познаје правила и углавном их правилно примењује.	Познаје основна правила и углавном их примењује.	Примењује правила уз подсећање и усмеравање.	Не примењује основна правила ни уз подршку.

КОШАРКА

Исход/фокус: Ученик примењује основне елементе вођења, додавања, хватања и шутирања, креће се без лопте, поштује правила и учествује у игри.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника	Самостално и прецизно примењује вођење, додавање, хватање и шут; повезује елементе у кретању.	Веома добро изводи већину елемената, уз мање грешке.	Изводи основне елементе уз повремене грешке.	Изводи основне елементе уз помоћ и демонстрацију.	Не остварује основне техничке исходе ни уз помоћ.
Примена у игри	Сврхисходно се креће	Углавном правилно	Примењује основне	Учествује у игри уз	Не успева да

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
	без лопте, бира добро решење, сарађује са саиграчима и примењује правила.	примењује технику и правила и активно учествује.	елементе у игри, уз повремене грешке.	сталније усмеравање.	примени основне елементе у игри ни уз подршку.
Напредак и ангажовање	Самостално вежба и показује изузетан напредак у односу на своје почетно стање.	Редовно вежба и показује значајан напредак.	Углавном вежба и показује задовољавајући напредак.	Вежба уз подстицај и показује мањи, али уочљив напредак.	Не показује напредак уз пружену подршку.

ОДБОЈКА

Исход/фокус: Ученик примењује основне елементе одбојкашке технике: одбијање прстима и подлактицама, доњи сервис, пријем и основно кретање у игри.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника	Правилно, сигурно и прецизно изводи обрађене елементе и повезује их у целину.	Веома добро изводи већину елемената уз мање грешке.	Изводи основне елементе уз повремене техничке грешке.	Изводи основне елементе уз демонстрацију и помоћ.	Не успева да изведе основне елементе ни уз помоћ.
Игра и правила	Самостално примењује правила, правилно се поставља и успешно сарађује са саиграчима.	Углавном правилно примењује правила и активно учествује.	Познаје и примењује основна правила уз повремене грешке.	Учествује уз често усмеравање и подстицај.	Не остварује основне исходе у примени правила и игре ни уз подршку.
Напредак	Показује изузетно значајан напредак у техници и игри у односу на почетно стање.	Показује значајан напредак.	Показује видљив и задовољавајући напредак.	Показује мањи, али уочљив напредак уз подршку.	Не показује одговарајући напредак.

РУКОМЕТ

Исход/фокус: Ученик примењује основне елементе хватања, додавања, вођења и шутирања, основно кретање у нападу и одбрани и правила игре.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника	Прецизно и самостално примењује додавање, хватање, вођење и шут у кретању.	Веома добро примењује већину елемената уз мање грешке.	Примењује основне елементе уз повремене грешке.	Основне елементе изводи уз помоћ и усмеравање.	Не остварује основне техничке исходе ни уз помоћ.
Тактика и игра	Сврхисходно се креће у нападу и одбрани, сарађује и правилно доноси основне одлуке у игри.	Веома добро примењује основне принципе игре.	Примењује основне принципе уз повремене грешке.	Учествује уз сталније усмеравање.	Не успева да примени основне принципе игре ни уз подршку.
Правила и ангажовање	Самостално примењује правила и активно доприноси игри.	Веома добро познаје и примењује правила.	Познаје основна правила и углавном их примењује.	Примењује правила уз подсећање.	Не остварује основне исходе у познавању и примени правила.

ФУДБАЛ

Исход/фокус: Ученик примењује основне елементе вођења, додавања, пријема и шутирања лопте, основно кретање у игри и правила.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника	Самостално и прецизно примењује вођење, додавање, пријем и шут различитим деловима стопала у складу са задатком.	Веома добро изводи већину елемената уз мање грешке.	Изводи основне елементе уз повремене грешке.	Изводи основне елементе уз помоћ и демонстрацију.	Не остварује основне техничке исходе ни уз помоћ.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Примена у игри	Сврсисходно се креће, сарађује са саиграчима, поштује простор и доноси основне одлуке у игри.	Веома добро примењује технику и основне принципе игре.	Примењује основне елементе уз повремене грешке.	Учествује уз често усмеравање.	Не успева да примени основне елементе у игри ни уз подршку.
Правила и фер-плеј	Самостално поштује правила, безбедност, фер-плеј и сарадњу.	Углавном доследно поштује правила и фер-плеј.	Поштује основна правила уз повремено подсећање.	Правила примењује уз подршку.	Не примењује основна правила ни уз подршку.

ГИМНАСТИКА

Исход/фокус: Ученик безбедно и правилно изводи обрађене гимнастичке елементе, повезује их у једноставне целине и примењује правила безбедности.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Техника и координација	Самостално, правилно, контролисано и сигурно изводи обрађене елементе и повезује их у целину.	Веома добро изводи већину елемената уз мање грешке.	Углавном правилно изводи основне елементе уз повремене грешке.	Изводи основне елементе уз демонстрацију, помоћ и осигурање наставника.	Не успева да изведе основне елементе ни уз адекватну помоћ.
Сигурност и правила	Самостално примењује правила безбедног вежбања и правилно користи справе и реквизите.	Веома добро поштује правила безбедности.	Познаје и углавном примењује основна правила.	Правила примењује уз стално подсећање.	Не примењује основна правила безбедности ни уз подршку.
Напредак	Остварује изузетно значајан напредак у односу на почетно стање и своје могућности.	Остварује значајан напредак.	Остварује видљив напредак.	Остварује мањи, али уочљив напредак уз подршку.	Не показује одговарајући напредак.

НАРОДНА КОЛА

Исход/фокус: Ученик усваја основни корак, ритам, просторну оријентацију, редослед фигура и сарадњу у групи.

Област / критеријум	5 – Одличан	4 – Врло добар	3 – Добар	2 – Довољан	1 – Недовољан
Ритам и корак	Самостално и сигурно одржава ритам и правилно изводи обрађене кораке.	Веома добро одржава ритам и изводи већину корака.	Углавном одржава ритам и изводи основни корак уз повремене грешке.	Основни корак изводи уз демонстрацију и подршку.	Не успева да изведе основни корак и одржи ритам ни уз помоћ.
Редослед и простор	Самостално памти редослед, правилно се креће у формацији и прилагођава кретање групи.	Веома добро прати редослед и формацију уз мање грешке.	Прати основни редослед и формацију уз повремене грешке.	Прати кретање уз често усмеравање.	Не успева да прати основни редослед и формацију ни уз подршку.
Сарадња и ангажовање	Активно, одговорно и са сигурношћу учествује; поштује партнера и групу.	Редовно и активно учествује и добро сарађује.	Углавном учествује и сарађује уз повремено подстицање.	Укључује се уз чешће подстицање.	Не укључује се у активност ни уз подршку.

5. НАПОМЕНЕ О ПРИМЕНИ КРИТЕРИЈУМА

- Оцене се формирају на основу више прикупљених доказа о постигнућу током наставе, а не на основу једног покушаја или једног резултата.
- Резултати мерења физичких способности користе се као један од показатеља напредовања и не треба да буду једини основ за оцену.
- Критеријуми по спортским дисциплинама примењују се у мери у којој су одређени садржаји заиста обрађени у конкретном разреду.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

- Код ученика који имају слабије почетне моторичке способности посебно се вреднује индивидуални напредак, редовност, истрајност и остваривање исхода у складу са њиховим могућностима.
- Оцењивање треба да буде јасно ученику: наставник треба да саопшти шта се прати, шта се очекује и шта ученик треба да унапреди.
- Критеријуми су предлог за стручно веће и примењују се након усаглашавања и усвајања у оквиру школе.

6. ПОТВРДА СТРУЧНОГ ВЕЋА

Овај документ представља предлог критеријума за праћење, вредновање и оцењивање ученика из предмета Физичко и здравствено васпитање, са циљем да критеријуми буду јасни, мерљиви, уједначени и директно повезани са исходима наставе.

ЕДИНСТВЕНИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

Усклађени са Правилником о оцењивању (2024) и Програмом наставе и учења (2026–2030)

1. ОПШТИ НАЧИНИ, ПОСТУПЦИ И ПРАВИЛА ОЦЕЊИВАЊА

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем, у складу са званичним Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 10/24).

1.1. Формативно праћење и кодови ангажовања

Формативно оцењивање је редовно праћење напредовања у остваривању исхода, стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру предмета. Сама учесталост јављања или пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за утврђивање оцено из знања, већ се бележи у педагошку документацију путем следећих кодова:

- (+) - једно тачно јављање, израда текућег задатка или редован домаћи задатак.
- (++) - активно учешће и квалитетан рад на наставним садржајима више пута током часа.
- (+++) - комплетан, самосталан и потпун одговор, успешно решен сложен задатак или вођење групне активности.
- (–) уз упис датума - ученик одбија рад, не извршава активности ни уз пружену помоћ, или континуирано заборавља прибор.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика.

Неизвршавање домаћег задатка само по себи није основ за бројчану оценоу из знања, већ се евидентира (-) и узима у обзир приликом праћења општег ангажовања.

1.2. Писмене и усмене провере знања

- Усмене провере: Спроводи се на сваком часу без најаве. У току полугодишта најмање једна бројчана оцена мора бити заснована на усменој провери постигнућа. Ученик у току једног часа може бити само једанпут оцењен за усмену или писмену проверу.
- Кратке писмене провере (до 15 минута): Обављају се без најаве ради праћења савладаности дела садржаја. Оцена се евидентира у педагошкој документацији, не уписује се у дневник и за њу се не израчунава аритметичка средина.
- Писмене провере (дуже од 15 минута): Уписују се у званичан распоред најкасније до краја треће недеље полугодишта и најављују се најмање пет радних дана пре одржавања. Може се планирати највише једна провера у дану, а највише две у наставној

недељи.

• Поништавање провере (Правило 50%): Ако након писмене провере више од половине ученика који су радили проверу добије недовољну оцену, писмена провера се поништава за ученика који је добио недовољну оцену, као и за ученика који није задовољан оценом. Провера се понавља једанпут на посебном часу, а наставник је пре тога дужан да одржи допунску наставу и анализира разлоге лоших постигнућа.

1.3. Бодовна скала за писмене провере знања

За све писмене провере које се бодују, примењује се јединствена процентуална скала за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености бодова	Бројчана оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар
85% – 100%	5 – одличан

1.4. Утврђивање закључне оцене

Закључна оцена из предмета утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена унетих у дневник. Закључна оцена представља сумарну процену достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција и не утврђује се искључиво као аритметичка средина појединачних оцена, али не може бити мања од закона прописаних лимита (Одличан (5) ако је средина најмање 4,50; Врло добар (4) од 3,50; Добар (3) од 2,50; Довољан (2) од 1,50). Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцена уписане у дневник.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ПРЕДМЕТИМА (ОЦЕНЕ 1–5)

2.1. СРПСКИ ЈЕЗИК

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
------------------	-------------------	-----------------	----------------------	-------------------

**Област:
КЊИЖЕВНОСТ**

Чита једноставне текстове на ћирилици уз основно разумевање. Препознаје главне ликове, време и место радње. Разликује песму од приче на типичним примерима. Уз помоћ учитеља износи кратак доживљај дела.

Самостално разликује песму, причу, басну и бајку. Уочава особине и делом поступке главних и споредних ликова. Препознаје стих, строфу и риму у поезији. Препричава ток радње према датим питањима.

Самостално анализира хронолошки редослед догађаја у причи. Уочава позитивне и негативне особине ликова и образлаже их примерима из текста. Препознаје риму и њену улогу. Разликује књижевно дело од играказа.

Самостално и аргументовано тумачи поуку басне или народне пословице. Повезује дешавања из књижевног текста са личним искуством. Показује развијене читалачке навике кроз самостално вођење Дневника читања.

**Област: ЈЕЗИК
(Грамматика и
Правопис)**

Разликује глас од слова и сугласнике од самогласника. Препознаје властите и заједничке именице у очигледним примерима. Препознаје крај реченице. Уз велику помоћ преписује речи са латинице на ћирилицу.

Самостално одређује род и број именица у типичним случајевима. Препознаје глаголе и придеве. Разликује потврдне и одричне реченице. Савладава већину слова латинице и преписује краће латиничке речи.

Самостално разликује садашње, прошло и будуће време глагола. Препознаје описне придеве, основне и редне бројеве. Разликује реченице по значењу. Пише писана слова латинице и примењује правописна правила.

Потпуно самостално анализира врсте речи и њихове граматичке категорије. Доследно и без грешке примењује правописну норму у диктатима и самосталним радовима (велико слово, речца НЕ, скраћенице). Чита течно латиницу.

**Област:
ЈЕЗИЧКА
КУЛТУРА**

Пажљиво слуша једноставно излагање на часу. Говори и пише једноставно и разумљиво, углавном репродукујући кратке реченице. Учествује у разговору поштујући

Самостално саставља кратак повезан текст према вођеном плану или низу слика. Користи описивање и причање у оквиру познатих тема. Разликује књижевне од некњижевних речи у

Садржајно и логично се писмено и усмено изражава. Успешно комбинује приповедање и опис предмета/бића на основу непосредног посматрања.

Ствара оригиналан, богат, језички правилан и стилски уобличен говорени или писани текст. Користи богат речник, прецизно износи мисли и самостално уређује/унапређује сопствени писани

основна правила
културне
комуникације.

сопственом
говору.

Организује краћи
састав у логичке
целине.

текст.

2.2. МАТЕМАТИКА

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Област: БРОЈЕВИ (Операције до 100, једначине, разломци, римске цифре)	Рачуна на нивоу репродукције у оквиру десетица, искључиво уз визуелну подршку (модел новца, житони). Чита и пише бројеве до 100 на бројевној правој. Препознаје римске цифре I, V, X.	Сабира и одузима до 100 без прелаза самостално, а са прелазом уз подршку наставника. Разликује парне и непарне бројеве. Множи и дели делом напамет у оквиру таблице бројева 2, 3, 5 и 10.	Сигурно сабира и одузима до 100 са прелазом. Тачно и аутоматизовано множи и дели у оквиру целе таблице множења. Самостално решава једначине са једном операцијом и чита једноставне разломке.	Аутоматизовано и без грешке изводи све операције у оквиру стотине. Рачуна вредност израза са више операција по приоритету. Самостално решава и математички моделује сложене текстуалне зататке из живота.
Област: ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ	Именује геометријске објекте у равни (круг, квадрат, троугао). Користи мерне инструменте за дужину (лењир) уз помоћ учитеља. Препознаје делове дана и календар.	Препознаје и разликује дуж, праву и полуправу. Црта једноставне фигуре на квадратној мрежи уз лењир. Користи јединице мере за дужину (m, dm, cm) и време у типичним ситуацијама.	Црта правоугаоник, квадрат и троугао на мрежи. Одређује дужину изломљене линије и рачуна обим фигура без употребе формула. Чита и запише време са часовника прецизно.	Уочава интуитивну подударност и симетричност у окружењу; успешно допуњава сложен цртеж до потпуно симетричног у односу на праву. Самостално рачуна са новцем у ситуацијама трговине (кусур).

2.3. СВЕТ ОКО НАС

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Све наставне теме (Други и ја, Култура живљења, Оријентација, Природа)	На нивоу препознавања именује шта припада живој, а шта неживој природи. Наводи друштвене групе којима припада (породица, школа). Уочава основне саобраћајне знакове и одржава личну хигијену.	Разликује облике рељефа, типове насеља (село, град) и уочава заједничке особине живих бића. Објашњава правила безбедног кретања на путу од куће до школе. Изводи једноставне огледе по упутству.	Објашњава повезаност живе и неживе природе, разврстава биљке према изгледу листа и животиње према исхрани. Препознаје знаке умора и потребу тела за одмором. Оријентише се помоћу плана насеља и адресе.	Самостално изводи научне закључке на основу огледа (кружење воде, загревање/хлађење). Аргументује ланце исхране, рељеф и делове површинских вода. Доноси одговорне еколошке одлуке на нивоу заједнице.

2.4. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Све наставне теме (Smart Junior 2 модули)	Реагује на уобичајене поздраве (Hello, Goodbye). Препознаје познате речи (животиње, боје) када их чује веома споро у јасном контексту, праћене флеш-картицама. Одговара једносложно на подстицај наставника.	Именује већину школског прибора, играчака и делова тела на изолованом нивоу. Извршава једноставна упутства везана за рад на часу. Активно учествује у заједничким тимским језичким играма у кругу.	Тачно одговара пуном реченицом на једноставна питања о себи или члановима породице (It's a pencil, This is my tum). Описује предмет комбинујући боју и именицу. Успешно учествује у драматизацији стрипа.	Са лакоћом и чистим изговором самостално иницира дијалог са вршњаком. Изражава лични став, свиђање и несвиђање према храни пуном реченицом (I like apples). Извршава сложене команде у низу без оклевања.

2.5. ЛИКОВНА КУЛТУРА

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Сви елементи праћења (Цртање, сликање, вајање, наслеђе)	Ликовни израз је на нивоу репродукције шаблона без уношења маште. Позитивно реагује на подстицај и завршава рад у оквиру својих могућности. Често заборавља прибор, али уређује своје радно место.	Препознаје основне и изведене боје, користи линије за приказ једноставних мотива. Безбедно рукује основним прибором (маказе, лепак). Описује шта види на уметничкој слици из уџбеника.	Намерно меша боје како би добио нове тонове и правилно попуњава ликовне површине. Спретно обликује пластелин/глинамољ или користи папирну пластику. Анализира свој рад и рад других.	Изражава изузетну машту и оригиналност кроз спој линија и боја. Креативно комбинује две или више технике на истом раду (колаж, акварел) правећи макете. Показује изузетно напредовање и ангажовање.

2.6. МУЗИЧКА КУЛТУРА

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Сви елементи праћења (Извођење, слушање, стваралаштво)	Ученик показује знање на нивоу препознавања. Изговара текст бројалице у основном ритму, али греши у тактирању. Препознаје гласове и основне уметничке инструменте када их чује.	Пева у групи дечје песме усаглашено са колективом. Репродукује једноставан ритам бројалица тапшањем уз физички покрет. Препознаје јачину звука (гласно/тихо) и карактер обрађеног дела.	Пева самостално и тачно по слуху већину песама из репертоара. Изводи ритам бројалица корачањем. Уочава промене у брзини (темпо - брзо/споро). Креира дечје инструменте од амбалаже.	Соло и потпуно самостално изводи песме са правилном дикција и прецизном интонацијом. Прати ритам сложенијих песама на Орфовом инструментаријуму. Самостално импровизује звучне приче на задати текст.

2.7. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
------------------	-------------------	-----------------	----------------------	-------------------

Сви елементи праћења (Физичке способности, вештине, здравље)	Изводи најједноставније покрете и кретања на опажајном нивоу, пратећи директан модел наставника. Спортску опрему доноси углавном редовно и примењује основна правила хигијене после часа.	Правилно изводи основне природне облике кретања (ходање, трчање) и једноставне вежбе загревања. Активно учествује у елементарним играма и уредно држи своју белу мајицу и тренерку.	Правилно изводи вежбе обликовања за све мишићне групе. Успешно координира сложеније покрете (хватање лопте обема рукама, пузање). Савладава полигоне спретности и елемент колут напред.	Самостално, прецизно и технички исправно изводи цео комплекс општеприпремних вежби. Показује изузетан напредак снаге/брзине на полигонима. Стриктно се придржава правила фер-плеја.
---	---	---	---	---

2.8. ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Елемент / Област	Оцена 2 (довољан)	Оцена 3 (добар)	Оцена 4 (врло добар)	Оцена 5 (одличан)
Сви елементи праћења (Дигитално друштво, безбедност, алгоритми)	Идентификује главне ИКТ уређаје у школи (рачунар, пројектор). Препознаје неодговарајуће садржаје и дигитално насиље, али реагује и пријављује их искључиво на експлицитан подстицај учитеља.	Користи ИКТ уређаје за једноставно претраживање образовних садржаја уз помоћ. Зна основна правила заштите личних података и очију (паузе у раду). Прати алгоритам на основу визуелног упутства.	Самостално користи дигитални уџбеник и платформу е-учионица. Самостално ређа кораке у логичан линеарни низ за решавање свакодневног проблема. Уочава очигледне грешке у редоследу корака.	Аргументује користи и штете од прекомерне употребе технологије. Рашчлањује сложене проблеме и креира алгоритме са више корака. Са лакоћом проналази и исправља скривене грешке (debugging).

3. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И ОПИСНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Успех ученика из изборних програма Грађанско васпитање и Верска настава (Православни катихизис) оцењује се искључиво описно на крају полугодишта и школске године, у складу са чланом 19. став 8. Правилника о оцењивању. Оцена не утиче на општи успех ученика:

- „Истиче се“ - Ученик у потпуности извршава све обавезе на часу, изузетно је активан у радионицама, самостално предлаже мирна и конструктивна решења за вршњачке сукобе користећи Ја-говоре. Показује високу емпатију, солидарност, аргументовано брани ставове уважавајући друге и представља позитиван пример у одељењској заједници.
- „Добар“ - Ученик углавном редовно извршава обавезе и испуњава задатке у радној свесци. Пажљиво слуша саговорника, користи љубазне речи и активно сарађује у заједничким активностима у учионици. Прихвата и примењује правила у неговању атмосфере другарства, уз повремена усмена подсећања наставника.
- „Задовољава“ - Ученик делимично извршава обавезе, пасиван је током говорних игара или радионица, али позитивно реагује на подстицаје учитеља. Уредност радне свеске је на минималном нивоу, али показује минималан труд да испрати заједнички рад групе и поштује основна правила понашања у кругу.

4. ВАННАСТАВНИ ОБЛИЦИ РАДА: ЧОС, ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА

Ови облици образовно-васпитног рада се не оцењују бројчано нити описно у дневнику. Напредак ученика се прати искључиво формативно ради евалуације индивидуалног плана подршке и климе у одељењу.

4.1. Час одељењског старешине (ЧОС)

Праћење развоја одељењског колектива обавља се кроз четири квартала према следећим индикаторима климе:

- I Квартал (Адаптација): Миран улазак у учионицу, самостално дежурство редара, смањено тужакање за ситнице.
- II Квартал (Солидарност): Спонтано дељење ужине/прибора, одсуство изопштавања из игре. За евалуацију се користи „Кутија доброте“ у коју ученици убацују папириће са лепим поступцима вршњака.
- III Квартал (Саморегулација): Решавање малих чарки речима (употреба речи „Извини“), смањен број блокирања због неуспеха. Користи се „Семафор осећања“ за контролу беса.
- IV Квартал (Одговорност): Чистоћа учионице и дворишта без опомена, заједнички аплауз за лични раст.

4.2. Допунска настава

Ученик се упућује на допунску наставу у случају пасивности, замене латиничних и ћириличних слова, или тешкоћа у рачуну са прелазом до 100. Напредак се бележи кроз јединствену матрицу евалуације у педагошкој свесци наставника:

Предмет	Детектована тешкоћа	Предузете активности / Технике	Индикатор преласка на редовну наставу
---------	---------------------	--------------------------------	---------------------------------------

Српски језик

Брка штампана слова латинице која личе на ћирилицу (В-В, Р-Р).

Рад са двостраним флеш-картицама у две боје, обликовање слова од пластелина, техника „прозорчића“ за изоловање речи у тексту.

Самостално и течно чита кратак латинични текст са разумевањем и не меша слова два писма.

Математика

Не разуме поступак сабирања и одузимања до 100 са прелазом (45+8, 62-5).

Употреба модела папирног новца (динари као десетице и јединице), вежбање шеме допуњавања до следеће десетице на подној правој.

Стабилно и самостално рачуна до 100 са прелазом користећи технике рашчлањивања без конкретног материјала.

Психолошки индикатор завршетка допунске наставе: Ученик је потпуно спреман за престанак потребе за допунском наставом када на редовном наставном часу без страха, плача или блокирања самостално подигне руку и покаже жељу да реши задатак пред таблом.

5. ОЦЕЊИВАЊЕ ВЛАДАЊА УЧЕНИКА

Владање ученика у другом разреду оцењује се бројчано у току и на крају полугодишта: примерно (5), врло добро (4), добро (3), задовољавајуће (2) и незадовољавајуће (1). Свака од наведених оцена утиче на општи успех ученика, у складу са чланом 14. став 5. Правилника о оцењивању.

5.1. Критеријуми за оцене из владања

- Примерно (5) - Ученик се истиче у извршавању школских обавеза, у потпуности поштује правила и мере безбедности. Представља позитиван пример, конструктивно решава конфликте у вршњачкој популацији, промовише толеранцију, хуманост и солидарност. С поштовањем се односи према запосленима, чува школску имовину и еколошки је активан.
- Врло добро (4) - Ученик углавном извршава обавезе и поштује правила понашања. Има коректан однос према вршњацима и запосленима. Преузима одговорност за своје поступке и коригује понашање након прве опомене или изречене васпитне мере. Чува животну средину.
- Добро (3) - Повремено га је потребно опомињати на извршавање обавеза и коректно понашање. Делимично поштује правила безбедности. Бранећи своје ставове не води довољно рачуна о осећањима других. Коригује понашање тек у појачаном васпитном раду, али понавља поступке. Показује повремен немар према имовини.

- Задовољавајуће (2) - Учестало га је потребно опомињати на извршавање обавеза, при чему углавном изостаје корекција понашања. Минимално поштује правила понашања и мере безбедности. Не поштује и не уважава запослене, тешко прихвата одговорност и понавља поступке за које му је већ изречена васпитно-дисциплинска мера.
- Незадовољавајуће (1) - И поред опомена и појачаног васпитног рада не извршава обавезе. Учестало крши правила понашања, не поштује личност других, понаша се нетолерантно, угрожава и повређује права и осећања вршњака и запослених. Не поправља понашање, деструктивно се односи према имовини.

5.2. Утицај неоправданих изостанак на оцену из владања

Ученик који неоправдано изостаје са наставе у току школске године, оцењује се појединачном смањеном оценом из владања у складу са чланом 16. став 5. Правилника о оцењивању:

- Врло добро (4) - када неоправдано изостане са 8 часова.
- Добро (3) - када неоправдано изостане са највише 15 часова.
- Задовољавајуће (2) - када неоправдано изостане са највише 25 часова.
- Незадовољавајуће (1) - када неоправдано изостане са 26 и више часова.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СЛОБОДНУ НАСТАВНУ АКТИВНОСТ „ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС“ ЗА 5, 6, 7. И 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања за слободну наставну активност Вредности и врлине као животни компас утврђују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних и међупредметних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет обухвата три међусобно повезане области:

- **Познавање и разумевање концепата (Вредности и врлине)**
- **Критичко мишљење и анализа (Животни избори и дилеме)**
- **Етичко понашање и сарадња (Животни компас у заједници)**

Праћење и оцењивање ученика обухвата све три области, а коначна оцена на крају полугодишта и школске године је описна: задовољава, добар или истиче се.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (ПО НИВОИМА)

Ниво „Задовољава“: Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода уз сталну подршку и усмеравање наставника. Препознаје и репродукује основне појмове (емпатија, одговорност, солидарност). Укључује се у групни рад углавном на директан подстицај. Износи једноставне личне ставове без дубљег образложења. Поштује основна правила понашања на часу.

Ниво „Добар“: Ученик у довољној мери самостално остварује предвиђене исходе. Разуме значење и важност људских вредности и врлина и самостално наводи примере из свакодневног живота, књижевности или медија. Активно и конструктивно учествује у радионицама и групном раду. Показује емпатију, уважи различите ставове и изводи једноставне закључке током дискусије.

Ниво „Истиче се“: Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално и функционално повезује апстрактне концепте врлина са сложеним реалним животним ситуацијама и моралним дилемама. Иницира активности, аргументовано и уверљиво образлаже ставове и показује висок степен критичког мишљења. Доследно демонстрира лидерске вештине у тиму, високу емпатију, толеранцију и спремност на конструктивно решавање конфликта.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

ОБЛАСТ 1: Познавање и разумевање концепата (Вредности и врлине)

Задовољава	Добар	Истиче се
Препознаје и именује основне људске врлине (поштење, захвалност, праведност) на нивоу репродукције. Уз помоћ наставника повезује појам са конкретним понашањем. Разликује позитивне од негативних поступака у типичним, једноставним примерима.	Самостално дефинише и разликује различите вредности и врлине. Објашњава њихову улогу у формирању личности и карактера. Способан је да опише унутрашње мотиве који покрећу људе на добра дела и то поткрепи личним или обрађеним примерима.	Самостално, целовито и систематично објашњава сложене моралне концепте (нпр. интегритет, алтруизам). Анализира међусобну повезаност различитих вредности. Препознаје суптилне нијансе између етичких и неетичких ставова у савременом друштву и дигиталном окружењу.

ОБЛАСТ 2: Критичко мишљење и анализа (Животни избори и дилеме)

Задовољава	Добар	Истиче се
Уочава основну поруку приче, филма или радиониچارске ситуације. Износи свој примарни доживљај и уз вођство наставника препознаје шта је у одређеној ситуацији исправно, а шта погрешно. Теже самостално изводи шире закључке.	Самостално анализира задате ситуације и моралне дилеме. Издваја битне чињенице од споредних и повезује их у логичку целину. Разликује чињенице од субјективних ставова актера у дилеми. Изводи јасне и логичне закључке и образлаже их.	Анализира моралне дилеме из више различитих перспектива. Критички процењује последице одређених животних избора по појединца и заједницу. Аргументовано брани своје ставове, успешно препознаје манипулацију или предрасуде и предлаже алтернативна, праведна решења.

ОБЛАСТ 3: Етичко понашање и сарадња (Животни компас у заједници)

Задовољава	Добар	Истиче се
Прати рад групе, не омета наставни процес и прихвата заједничка правила понашања. Сарадња са вршњацима је на базичном нивоу. Слуша излагања других, али ретко самоиницијативно пружа подршку или улази у дубљи дијалог.	Успешно и одговорно сарађује у тиму, поштујући договорене улоге. Активно слуша саговорнике, уважава различита мишљења и показује емпатију и солидарност према члановима групе. Конструктивно доприноси заједничком продукту.	Показује изузетан ниво емпатије, алтруизма и лидерских вештина у заједници. Иницира акције помоћи, посредује у конструктивном решавању конфликта међу вршњацима и својим опхођењем представља модел толеранције, ненасилне комуникације и друштвене одговорности.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Током школске године, напредовање ученика се континуираном бележи у педагошку документацију кроз следеће елементе:

Елемент праћења и вредновања	Шта се прати и вреднује
Разумевање вредности	Усвојеност и функционална примена знања о моралним концептима, врлинама и етичким нормама.
Критичко промишљање	Способност анализе моралних дилема, уочавање узрочно-последичних веза у понашању и доношењу одлука.
Аргументација и изражавање	и Јасност, логичност и уверљивост у изношењу сопствених етичких ставова уз уважавање чињеница.
Култура комуникације	Активно слушање, култура дијалога, избегавање говора мржње, дискриминације и стереотипа у реалном и дигиталном простору.

Елемент праћења и вредновања	Шта се прати и вреднује
Сарадња и тимски рад	Ниво ангажованости у групи, поштовање различитости, показивање емпатије и спремност на пружање вршњачке подршке.
Активност и ангажовање	Иницијатива, редовност, одговоран однос према постављеним задацима и радионицама.
Пројектни и стваралачки рад	Креативност и самосталност у изради паноя, презентација, играња улога (role-play) или учешћа у хуманитарним акцијама.
Индивидуални напредак	Лични развој ученика, усвајање повратне информације и постепена примена врлина у свакодневном школском животу.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Постигнућа ученика прате се искључиво кроз формативан приступ и практичан рад:

- Праћење учешћа у дебатама, вођеним дискусијама и округлим столовима.
- Евалуација учешћа у психолошким и етичким радионицама и играма улога (симулације животних ситуација).
- Анализа писаних ученичких продуката (кратки есеји, рефлексije на прочитани текст или погледни филм, анкете).
- Вредновање практичних и стваралачких радова (панои, мапе ума, дигиталне презентације, колажи врлина).
- Вредновање пројектних задатака (хуманитарне акције, истраживања јавног мњења у школи о толеранцији или насиљу).
- Самопроцена ученика и вршњачко вредновање на основу унапред задатих листа чекирања, ради јачања саморефлексије.

Напомена: У складу са правилником, сама учесталост јављања или повремена пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за нижи ниво оцене, већ се постигнуће сагледава у целини.

5. ДИНАМИКА И ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

- **Формативна оцена** се бележи у виду описа и запажања у педагошку свеску наставника током читавог полугодишта.
- **Закључна оцена** (Истиче се, Дobar, Задовољава) изводи се на крају првог и другог полугодишта на основу континуираног праћења свих елемената.
- **Закључна оцена не представља механичку средину** већ одражава доминантни ниво постигнућа, степен залагања, а пре свега индивидуални напредак ученика у развијању сопственог моралног компаса и врлина током школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА И ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА УЧЕНИКА ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (ГЕОГРАФИЈА)

- **Оцена недовољан (1)** – ученик не остварује минимални ниво предвиђених исхода, не препознаје основне географске појмове, законитости и просторне односе и не примењује основна знања (укључујући оријентацију и рад на географској карти) ни уз помоћ наставника.
- **Оцена довољан (2)** – ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода, препознаје и репродукује основне географске појмове, процесе и објекте и уз помоћ наставника примењује знање у једноставним и познатим ситуацијама (нпр. проналажење крупних географских објеката на карти уз навођење).
- **Оцена добар (3)** – ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе, разуме основне географске појмове и природно-друштвене законитости, повезује чињенице и самостално примењује знање у једноставним и познатим ситуацијама (нпр. самостално коришћење географске карте за лоцирање појмова и читање основних картографских симбола).
- **Оцена врло добар (4)** – ученик у великој мери остварује предвиђене исходе, самостално примењује знање, повезује географске појмове, процесе и законитости (нпр. узрочно-последичне везе између рељефа, климе и привредних делатности), решава сложеније проблемске ситуације и изводи закључке.
- **Оцена одличан (5)** – ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе, самостално примењује знање в новим и сложенијим ситуацијама, анализира просторне проблеме, успешно повезује различите географске садржаје (природне, друштвене и економске) и изводи и образлаже закључке на основу различитих географских извора података (карти, графикона, табела и статистике).

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

5. разред

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Препознаје географију као науку и наводи једноставне примере објеката и појава које она проучава. Уз помоћ разликује природну и друштвену географију.	Објашњава предмет проучавања географије и разликује основне методе истраживања. Наводи примере примене географије у свакодневном животу.	У великој мери самостално објашњава значај географије и повезује је са историјом, биологијом и другим наукама. Објашњава улогу посматрања и теренског рада.	Самостално анализира географске појаве, поставља питања и претпоставке и објашњава значај савремених метода (ГИС, сателитски снимци) у проучавању Земље.
ВАСИОНА	Препознаје основна небеска тела (звезде, планете, сателите). Наводи примере	Разликује врсте небеских тела, галаксија и сазвежђа. Објашњава основне	У великој мери, самостално објашњава односе између небеских тела, просторна	Самостално анализира порекло и развој васионе, тумачи сложене астрономске

	из Сунчевог система и уз помоћ пребројава или ређа планете по удаљености.	карактеристике Сунчевог система и издваја његове чланове.	пространства у свемиру и грађу Сунчевог система. Анализира једноставне шематске приказе.	приказе и графиконе, и аргументовано образлаже појаве попут помрачења Сунца и Месеца.
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА – ОБЛИК И КРЕТАЊА ЗЕМЉЕ	Препознаје облик Земље и њена основна кретања. Наводи последице ротације и револуције и уз помоћ препознаје топлотне појасеве на карти/глобусу.	Објашњава доказе о облику Земље и разликује последице ротације од револуције. Решава једноставне задатке везане за локално време и топлотне појасеве.	У великој мери самостално објашњава зависност дужине дана и ноћи и смену годишњих доба у односу на нагиб Земљине осе. Тумачи једноставне графичке приказе кретања.	Самостално анализира последице Земљиних кретања, тумачи и повезује графичке, табеларне и математичке приказе (нпр. угао падања Сунчевих зрака) и образлаже резултате.
УНУТРАШЊА ГРАЂА И РЕЉЕФ	Препознаје унутрашње слојеве Земље (кора, омотач, језгро) и основне облике рељефа. Уз помоћ издваја унутрашње и спољашње силе.	Објашњава унутрашњу грађу и разликује деловање унутрашњих сила (вулканизам, земљотреси) од спољашњих. Препознаје главне облике рељефа на карти.	У великој мери самостално објашњава настанак планина, ровова и утицај ерозије (речне, ветровне) на изглед рељефа. Правилно користи карту за тумачење надморских висина.	Самостално анализира процесе у литосфери, решава сложеније проблемске задатке (нпр. повезаност литосферних плоча и вулканских зона) и образлаже промене рељефа под утицајем човека.
ВАЗДУШНИ ОМОТАЧ	Препознаје појам атмосфере и њен састав. Разликује време и климу као појмове и уз помоћ наводи основне	Објашњава структуру атмосфере и разликује климатске елементе (температура, притисак,	У великој мери самостално објашњава настанак ветрова, падавина и циркулацију ваздуха. Анализира	Самостално анализира сложене метеоролошке процесе, повезује климатске факторе у цео систем, изводи

	климатске елементе.	ветрови) од климатских фактора. Очитава основне податке са графикана.	зависност климе од географске ширине и тумачи климатске дијаграме.	закључке из табела/графикана и аргументује последице глобалног загревања.
ВОДЕ НА ЗЕМЉИ	Препознаје појам хидросфере и основне облике воде (мора, реке, језера). Уз помоћ описује кружење воде у природи.	Разликује делове Светског мора, речни систем и врсте језера. Објашњава значај подземних вода и ледника. Врши једноставна показивања водених објеката на карти.	У великој мери самостално објашњава физичко-хемијска својства воде, настанак таласа, плиме и осеке, и океанских струја. Повезује речни режим са климатским карактеристикама области.	Анализира хидрографску мрежу на сложенијим картама, самостално решава проблемске задатке (нпр. утицај океанских струја на климу копна), анализира резултате и изводи закључке.
БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ	Препознаје појам биосфере и наводи основне примере биљака и животиња у различитим срединама. Уз помоћ препознаје везу између климе и живих бића.	Објашњава распрострањење живих бића на Земљи и разликује главне природне зоне (биоме) као што су прашуме, пустине, тундре. Повезује их са топлотним појасевима.	У великој мери самостално објашњава прилагођеност биљног и животињског света климатским и земљишним условима. Анализира ланце исхране и вертикалну зоналност у планинама.	Самостално анализира и решава сложеније еколошке и просторне проблемске задатке, предвиђа последице уништавања биома (нпр. крчење шума) и аргументује значај одрживог развоја.

6. разред

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА	Препознаје друштвену географију као део географске	Објашњава предмет проучавања и структуру	У великој мери самостално објашњава значај	Самостално анализира друштвено- географске

	науке и наводи основне примере објеката њеног проучавања. Уз помоћ разликује природне и друштвене појаве.	друштвене географије. Разликује основне методе које она користи и наводи примере њене примене у друштву.	друштвене географије и повезује је са историјом и економијом. Објашњава улогу статистике и теренског рада у проучавању друштва.	појаве, поставља хипотезе и објашњава како савремени процеси (нпр. глобализација) утичу на промене у простору.
ГЕОГРАФСКА КАРТА	Препознаје географску карту и њене елементе. Уз помоћ наставника користи размер за једноставна мерења и проналази крупне друштвено-географске објекте.	Објашњава картографске симболе за друштвене елементе (градови, границе, путеви). Разликује теме и врсте карата и самостално врши једноставна мерења помоћу размера.	У великој мери самостално објашњава математичку основу карата и картографске пројекције. Правилно користи географску мрежу за одређивање координата и анализира тематске карте.	Анализира сложене тематске и статистичке карте, самостално решава просторне проблемске задатке, успешно тумачи густину картографских знакова и образлаже резултате.
СТАНОВНИШТВО	Препознаје појмове као што су број становника, природни прираштај и миграције. Уз помоћ разликује густину насељености и основне расе/народе.	Објашњава природно и механичко кретање становништва и разликује типове структура становништва. Наводи узроке миграција и читава податке са једноставних графика.	У великој мери самостално објашњава узрочно-последичне везе између природних услова и густине насељености. Анализира демографске процесе и тумачи старосно-полну пирамиду.	Самостално анализира сложене демографске проблеме (нпр. старење становништва, миграционе кризе), повезује податке из табела и графика и аргументовано изводи закључке.
НАСЕЉА	Препознаје појам насеља и уз помоћ прави	Објашњава настанак и развој насеља и	У великој мери самостално објашњава	Самостално анализира савремене

	разлику између сеоских и градских насеља. Наводи неколико примера градова на карти.	разликује их према функцији и облику. Наводи карактеристике савремених градова и лоцира веће урбане центре на карти.	процес урбанизације и његове последице. Анализира утицај географског положаја на развој градова и правилно тумачи једноставне планове градова.	проблеме урбанизације (нпр. пренасељеност, екологија у градовима), решава сложене просторне задатке и предвиђа смернице развоја руралних и урбаних средина.
ПРИВРЕДА	Препознаје појам привреде и наводи једноставне примере привредних делатности. Уз помоћ разликује производне од непроизводних делатности.	Објашњава поделу привреде на секторе (примарни, секундарни, терцијарни, квартарни) и наводи њихове главне одлике. Разликује природне и друштвене факторе развоја привреде.	У великој мери самостално објашњава структуру и размештај индустрије, пољопривреде, саобраћаја и туризма. Анализира зависност привредних делатности од природних ресурса области.	Самостално анализира привредни развој различитих регија, решава сложеније економско-географске проблемске задатке и аргументује утицај привреде на животну средину и друштво.
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	Препознаје појам државе и њене основне елементе (територија, границе, главни град). Уз помоћ проналази границе држава на политичкој карти.	Објашњава поделу држава према облику владавине и државног уређења. Разликује појам географског и геополитичког положаја и наводи најважније међународне организације.	У великој мери самостално објашњава значај интеграционих процеса у свету и Европи (нпр. ЕУ, УН). Анализира функције граница, утицај суседних држава и тумачи политичко-географске	Анализира сложене политичке и економске интеграције, самостално решава геополитичке проблемске задатке, повезује узроке интеграција и сукоба и изводи аргументоване закључке.

			промене.	
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Препознаје Европу на географској карти и наводи њене границе. Уз помоћ проналази најкрупније природне и друштвене објекте у Европи (планине, реке, државе).	Објашњава географски положај, разуђеност обале, рељеф, климу и хидрографију Европе. Разликује њене основне регионалне целине и показује их на карти.	У великој мери самостално објашњава природно-географске специфичности сваке регије Европе и повезује их са густином становништва и развојем привреде. Сигурно чита сложеније географске карте.	Самостално анализира просторне системе Европе, решава сложене проблемске задатке (нпр. зашто су одређене регије развијеније), повезује географске изворе и аргументује значај Европе у свету.

7. разред

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
ЕВРОПА	Препознаје Европу на карти, наводи њене границе и регије. Уз помоћ наставника проналази најкрупније објекте (нпр. Алпе, Дунав) и главне градове већих држава.	Објашњава природно-географске и друштвено-географске одлике регија Европе. Разликује државе по развијености и самостално показује задате појмове на карти.	У великој мери самостално повезује природне услове са размештајем становништва и развојем привреде у регијама Европе. Анализира једноставне статистичке податке и графиконе.	Самостално анализира сложене просторно-економске системе Европе (нпр. језгро ЕУ наспрам периферије), решава проблемске задатке и аргументовано изводи закључке.
АЗИЈА	Препознаје Азију као највећи континент и наводи њене регије. Уз помоћ наставника проналази	Објашњава природна богатства, специфичности климе (монсуни) и демографске одлике Азије.	У великој мери самостално објашњава узрочно-последичне везе (нпр. утицај монсуна на пољопривреду и	Самостално анализира економски успон Азије (нпр. Кина, Индија, Јапан), решава сложене друштвено-

	крупне рељефне и хидрографске објекте и неколико највећих држава.	Разликује регионе и самостално користи карту за лоцирање појмова.	густину насељености). Анализира старосну структуру и демографске дијаграме.	просторне проблеме, успешно повезује изворе података и изводи закључке.
АФРИКА	Препознаје Африку на карти и наводи њене основне регије. Уз помоћ издаваја највеће пустиње, реке и језера и препознаје специфичности становништва.	Објашњава природно-географске одлике (саване, пустиње) и сложену демографску структуру Африке. Разликује регионе и самостално проналази објекте на карти.	У великој мери самостално објашњава последице колонијализма на данашњу политичку и економску ситуацију у Африци. Анализира утицај климе на начин живота и здравље становништва.	Анализира сложене еколошке и економске проблеме Африке (нпр. ширење пустиња, сиромаштво), решава просторне проблемске задатке и предвиђа смернице одрживог развоја.
СЕВЕРНА АМЕРИКА	Препознаје Северну Америку и њене највеће државе на карти. Уз помоћ наставника издаваја крупне облике рељефа (Кордиљере) и највеће хидрографске објекте.	Објашњава географски положај, природне одлике, састав становништва и степен урбанизације Северне Америке. Лоцира веће мегалополисе и државе на карти.	У великој мери самостално објашњава привредну доминацију САД и Канаде, повезујући природна богатства са технолошким развојем. Анализира једноставне економске карте и шеме.	Самостално анализира глобални утицај Северне Америке, решава сложене геополитичке и еколошке проблемске задатке (нпр. природне катастрофе) и аргументује изведене закључке.
ЈУЖНА АМЕРИКА	Препознаје Јужну Америку и њене највеће државе на карти. Уз помоћ издаваја главне географске	Објашњава природно-географске специфичности континента, карактеристике становништва	У великој мери самостално објашњава вертикалну зоналност на Андима и њен утицај на	Самостално анализира сложене друштвено-економске проблеме Јужне Америке (нпр.

	објекте попут Анда и Амазона.	(Латинска Америка) и главне привредне делатности. Прати објекте на карти.	насељавање. Анализира последице неконтролисаног искоришћавања природних ресурса области.	фавеле, дефорестација Амазоније), решава просторне задатке и изводи аргументоване закључке.
АУСТРАЛИЈА	Препознаје Аустралију и Океанију на карти. Уз помоћ наставника издваја највеће градове на југоистоку континента и наводи основне одлике изолованости.	Објашњава специфичности ендемичног биљног и животињског света, карактеристике климе и размештај становништва Аустралије. Прати основне појмове на карти.	У великој мери самостално објашњава утицај географске изолованости на природу и развој Аустралије. Анализира структуру привреде (сточарство, рударство) и тумачи наменске карте услова.	Анализира просторне и еколошке изазове Аустралије и Океаније (нпр. недостатак воде, климатске промене), самостално решава проблемске задатке и аргументује значај заштите средине.
ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Препознаје Арктик и Антарктик на географској карти и глобусу. Наводи основне карактеристике леденог покривача и уз помоћ издваја разлике између Северног и Јужног пола.	Објашњава природно-географске карактеристике Арктика и Антарктика (клима, живи свет). Разликује појам поларне ноћи и дана и самостално лоцира ове области на карти.	У великој мери самостално објашњава утицај поларне климе на одсуство сталних насеља (Антарктик) и прилагођеност староседелаца (Арктик). Анализира једноставне топлотне и климатске карте.	Самостално анализира међународно-правни статус Антарктика и значај научно-истраживачких станица. Решава проблемске задатке везане за топљење ледника и аргументује глобалне последице.

8. разред

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ,	Препознаје положај Србије	Објашњава предности и	У великој мери самостално	Самостално анализира

ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА Р. СРБИЈЕ	на карти Европе и Балкана. Наводи државе са којима се граничи и уз помоћ наставника показује граничне линије на политичкој карти.	мане математичко-географског, физичко-географског и геополитичког положаја Србије. Зна површину земље и самостално лоцира граничне прелазе.	анализира значај Србије као транзитне земље кроз паневропске коридоре. Објашњава карактер и тип граница према пореклу и изгледу.	сложене геополитичке промене кроз историју које су утицале на територију и границе Србије, тумачи статистику и аргументовано изводи закључке.
ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	Препознаје главне рељефне облике (панонски и планински део), највеће реке и планине. Уз помоћ наставника показује на физичко-географској карти најкрупније појмове.	Објашњава настанак различитих типова рељефа (крашки, речни, тектонски) и разликује климатске специфичности регија. Самостално користи карту за анализу хидрографске мреже.	У великој мери повезује геолошку грађу и рељеф са распоредом рудних богатстава, климатским чиниоцима и карактеристикама речних сликова и биљног света.	Самостално анализира сложене физичко-географске процесе, тумачи геолошке и климатске дијаграме Србије, процењује природне ризике (непогоде, клизишта) и образлаже решења.
СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	Препознаје основне демографске појмове (број становника, депопулација) у Србији. Уз помоћ разликује сеоска од градских насеља на карти.	Објашњава негативан природни прираштај, структуру становништва (националну, верску) и унутрашње миграције. Наводи одлике и функције већих градова у Србији.	У великој мери самостално повезује узроке и последице економских миграција СРБ и пражњења села. Тумачи старосно-полну пирамиду становништва Србије.	Самостално анализира сложене демографске проблеме (белу кугу, субурбанизацију), повезује историјске и економске факторе насељености и предвиђа смернице развоја.
ПРИВРЕДА Р. СРБИЈЕ	Препознаје главне привредне	Објашњава структуру привреде по	У великој мери самостално анализира	Анализира привредни потенцијал

	центре Србије и наводи једноставне примере делатности. Уз помоћ издваја најразвијеније регије у земљи.	секторима, значај пољопривреде, рударства и енергетике. Разликује природне и друштвене факторе који утичу на економски развој земље.	размештај индустријских зона, саобраћајних мрежа и главних туристичких регија (бање, планине) у Србији.	Србије на глобалном тржишту, решава сложене економско-географске задатке и аргументује утицај различитих грана привреде на екологију.
ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА – ТОПЛИЦА	Препознаје Топлички округ на карти Србије. Именује општинске центре (Прокупље, Блаце, Куршумлија, Житорађа) и уз помоћ проналази реку Топлицу.	Објашњава природне одлике свог краја (рељеф, планине Пасјача, Јастребац, Радан, бање) и специфичности становништва и локалне привреде (воћарство, индустрија).	У великој мери самостално повезује природне ресурсе Топлице (нпр. извори минералних вода, Ђавоља варош) са развојем локалног туризма и економије.	Самостално анализира истраживачке податке о свом завичају, издваја кључне просторне и еколошке проблеме Топлице и аргументовано нуди предлоге за очување околине.
СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	Препознаје појмове дијаспора и Срби у региону. Уз помоћ наставника издваја на карти државе у окружењу где историјски живи српски народ.	Објашњава разлику између Срба у суседним земљама и дијаспоре широм света. Наводи највеће таласе иселавања становништва из Србије кроз историју.	У великој мери самостално анализира географски размештај српског народа у региону (БиХ, Црна Гора, Хрватска...) и улогу дијаспоре у очувању идентитета.	Самостално анализира узрочно-последичне везе савремених миграција (одлив мозга), користи статистичке изворе и аргументује значај јачања веза матице и дијаспоре.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и оцењивања ученика прате се и вреднују знања, вештине, самосталност, **активност, ангажовање, домаћи, пројектни задаци и напредовање ученика.**

Елемент	Шта се прати и вреднује
---------	-------------------------

Разумевање географских појмова и законитости	Усвојеност, разумевање, повезивање и функционална примена географских појмова, природно-друштвених закона и законитости; правилна употреба стручне терминологије и повезивање географских садржаја са појавама у простору и свакодневном животу.
Усмено одговарање	Тачност и потпуност одговора, разумевање и повезивање географских појмова и законитости, објашњавање географских процеса; примена знања у познатим и новим ситуацијама, самосталност у одговарању, аргументовање и извођење закључака.
Писмене провере знања	Усвојеност и разумевање појмова и законитости, примена географских знања, решавање квалитативних и проблемских задатака; правилно коришћење података са тематских карата, тумачење графикана, дијаграма, табела и статистичких резултата.
Решавање задатака и проблемских ситуација	Разумевање и анализа просторних проблема, избор одговарајућих географских закона, појмова и математичких поступака (нпр. израчунавање размере, густине насељености, географских координата); процена смислености резултата, тумачење и образлагање решења.
Практичан и картографски рад	Разумевање циља и поступка оријентације, правилно и безбедно руковање прибором и географским алатима (зидна карта, атлас, немушта карта, компас, ГПС); самосталност у теренском и картографском раду, мерење растојања, учртавање објеката, обрада и анализа просторних података и извођење и образлагање закључака.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења и напредовања.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

На почетку школске године, по правилу до краја треће недеље од почетка школске године, врши се иницијално процењивање претходних постигнућа ученика из области и садржаја који су од значаја за наставу географије у одговарајућем разреду.

Иницијално процењивање најављује се три радна дана пре планираног одржавања и не убраја се у планирани број писмених провера.

Резултат иницијалног процењивања не оцењује се, већ се евидентира у педагошкој документацији и користи за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке. Ученику и родитељу, односно другом законском заступнику, пружа се правовремена индивидуална повратна информација о резултату иницијалног процењивања.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих начина и поступака вредновања, у складу са природом наставног предмета, предвиђеним исходима и важећим прописима.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере знања,
- писмене провере знања,
- решавање квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака,
- практичан, картографски и теренски рад,
- анализу графикана, табела, мапа, метеоролошких и других података,
- излагања, презентације и представљање резултата рада,
- дискусију и решавање проблемских ситуација,
- домаће задатке,
- пројектне и истраживачке задатке,
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад,
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања ученика.

У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Приликом оцењивања примењују се критеријуми дефинисани овим документом, при чему се вреднују степен остварености исхода, разумевање и примена знања, самосталност ученика, способност повезивања садржаја, решавања проблема, анализирања података и извођења и образлагања закључака.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода,
- разумевање и примена знања,
- начин приступа проблему и задатку,
- повезивање знања,
- самосталност у раду,
- активност и ангажовање,
- сарадња у процесу учења,
- способност анализе података, аргументовања и извођења закључака,
- тешкоће у учењу,
- коришћење повратне информације,
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и јасне и конкретне препоруке за даље учење и напредовање.

У формативном праћењу могу се користити самопроцена и вршњачко вредновање на основу унапред познатих критеријума, ради развијања одговорности ученика за сопствено учење и способности праћења напредовања и планирања даљег рада.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика на крају програмске целине или у одређеном периоду учења.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА

При решавању задатака вреднују се разумевање и анализа географског проблема, избор и примена одговарајућих географских закона, појмова, размера и математичких поступака, правилна употреба географских чињеница, картографских подлога и мерних јединица, тачност израчунавања, процена смислености и тумачење добијеног резултата.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода који се проверавају решавањем задатака, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања основних географских величина и односа и поступака потребних за решавање најједноставнијих задатака.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање решава најједноставније задатке непосредном применом познате размере, формула (нпр. густина насељености) или читањем основних података и препознаје основне географске величине и мерне јединице.
3 – добар	Ученик самостално решава типичне и једноставне задатке непосредном применом познатих географских законитости и поступака, правилно користећи основне географске изворе и мерне јединице.
4 – врло добар	Ученик самостално решава задатке средњег и већег нивоа сложености, правилно бира и примењује географске методе, анализира картографске/статистичке изворе и тумачи добијене резултате, уз могуће мање грешке које не утичу на суштинско разумевање.
5 – одличан	Ученик самостално решава сложене и проблемске задатке, правилно анализира

комплексну географску и просторну ситуацију, бира и повезује одговарајуће географске законе и процесе, спроводи поступак решавања, процењује смисленост резултата у географији и тумачи и образлаже их.

6. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писмене провере знања садрже задатке различитог типа и нивоа сложености којима се проверавају разумевање географских појмова и појава, познавање и примена географских закона, решавање квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака, правилна употреба географских података и картографских вештина, као и тумачење графикана, табела и добијених резултата.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника географије утврђује следећу скалу за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености	Оцена
0–29%	1 – недовољан
30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима и садржајима који се проверавају.

Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се спроводити без најаве. Оцене добијене на овим проверама евидентирају се у педагошкој документацији и не уписују се самостално у дневник, у складу са Правилником.

8. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ И ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

При вредновању ових активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- тачност и релевантност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање географских знања;
- прикупљање, обрада и анализа података;
- креативност и истраживачки приступ;
- избор и коришћење извора;
- сарадња, када се задатак реализује у пару или групи;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања и одбране сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика. Када се домаћи задатак користи као основ за оцењивање, вреднује се квалитет постигнућа ученика у конкретном задатку, у складу са унапред познатим критеријумима.

Домаћи задаци, пројектни рад, групни рад, излагања и други ученички производи могу бити основ за оцењивање у складу са програмом наставе и учења.

9. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у наставним активностима;
- заинтересованост и иницијатива;
- самосталност;
- одговорност;
- примена стечених знања;
- учешће у решавању проблема;
- постављање питања и образлагање запажања;
- повезивање географских садржаја са примерима из свакодневног живота;
- сарадња са другим ученицима;
- способност прихватања и коришћења повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Ангажовање ученика вреднује се у складу са степеном испољене самосталности, иницијативе, одговорности и квалитета учешћа у различитим облицима рада.

Сама учесталост јављања ученика није једини показатељ активности и ангажовања.

10. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЛИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања или других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и исхода дефинисаних планом индивидуалне подршке или прилагођавања начина и поступка оцењивања.

Ученик који стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Ученик који стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Ученику који се образује по индивидуалном образовном плану, а не остварује планиране циљеве и исходе, прилагођава се индивидуални образовни план.

Ученик са изузетним способностима који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода дефинисаних ИОП-ом 3.

11. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Закључна оцена из географије утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, у складу са законом и Правилником.

При утврђивању закључне оцена сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода,
- разумевање и функционална примена знања,
- способност повезивања географских појмова и законитости,
- способност решавања квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака, практичне, картографске и теренске вештине,
- способност анализе података и извођења закључака,
- самосталност,
- ангажовање,
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцена уписане у дневник.

Закључна оцена не може бити мања од:

- **одличан (5)** ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- **врло добар (4)** ако је аритметичка средина од 3,50 до 4,49;
- **добар (3)** ако је аритметичка средина од 2,50 до 3,49;
- **довољан (2)** ако је аритметичка средина од 1,50 до 2,49;
- **недовољан (1)** ако је аритметичка средина мања од 1,50.

Закључна оцена на првом полугодишту не узима се у обзир приликом израчунавања аритметичке средине оцена на крају године, већ се сагледава целокупан развој и напредовање ученика током читаве школске године.

Први разред – Исходи и Критеријуми оцењивања

Оцењивање ученика врши се у складу са „Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању“. Оцењивање је дефинисано као саставни део процеса наставе и учења, којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика. Исходи су дефинисани као функционално знање ученика, тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне школске године учења конкретног наставног предмета.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Почетно читање и писање

- Разликује изговорени глас од написаног слова.
- Разликује реч од реченице.
- Потпуно влада основном техником читања и писања ћириличног текста.
- Разуме краћи текст који самостално прочита.

Књижевност

- Активно слуша и разуме садржај књижевног текста који му се чита.
- Препознаје књижевне врсте: песму, причу и драмски текст (игру).
- Издаја главне ликове, именује њихове уочљиве особине и разликује позитивно од негативног понашања.
- Одређује место и време дешавања радње на основном нивоу.

Језик (Граматика и правопис)

- Разликује обавештајну, упитну и узвичну реченицу (према интонацији и знаку на крају).
- Правилно употребљава велико слово на почетку реченице и у писању личних имена.
- Правилно користи тачку, упитник и узвичник на крају реченице.

Језичка култура

- Разговорно и правилно изговара све гласове српског језика.
- Уме усмено да преприча кратак садржај (бајку, басну, причу) по дидактичким путоказима.
- Самостално саставља неколико повезаних, смислених реченица на задату тему.

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Иако су оцене описне, оне се у педагошкој пракси и е-Дневнику категоришу кроз четири или пет дескриптивних нивоа који одговарају каснијим бројчаним оценама

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Српски језик (1. разред)
Напредни ниво (<i>Веома успешан / Одличан</i>)	Самостално и у потпуности остварује све исходе. Правилно изговара све гласове, течно чита краће текстове са разумевањем. Пише потпуно самостално, правилно употребљава велико слово и знаке интерпункције (тачка, упитник, узвичник). Исказује своје мишљење јасно и богато, лако анализира ликове и особине. Изразито ангажован на часу.
Средњи-виши ниво (<i>Успешан / Врло добар</i>)	Већину исхода остварује самостално, уз ретке грешке . Чита са разумевањем, али понекад прави мање паузе при срицању дужих речи. Пише уредно, реченице су му смислене, а грешке у правопису (нпр. велико слово) су случајне и сам их исправља када му се на њих укаже. Усмено лепо препричава садржај.
Средњи ниво (<i>потребна додатна помоћ/ Добар</i>)	Исходе остварује делимично самостално, а сложеније задатке уз помоћ учитеља . Техника читања је још увек на нивоу слоговне синтезе (слог по слог) или спорија. Пише реченице које су једноставне. Правила о великом слову и тачки примењује нередовно. Усмено одговара на конкретна питања, али му недостаје сигурност у самосталном излагању.
Основни ниво (<i>испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан</i>)	Исходе остварује искључиво уз сталну помоћ и подстицај учитеља . Влада само делимичним препознавањем слова, читање је отежано (сриче) и тешко репродукује разумевање прочитаног. Пише несигурно, често изоставља или меша слова у речима. Правописна правила не примењује самостално. Ангажовање је минимално.
Низак ниво (<i>Не задовољава / Недовољан</i>)	Ученик не показује напредак у савладавању почетног читања и писања ни уз сталну подршку учитеља. Не препознаје већину слова, не успева да повеже глас и слово, нити показује заинтересованост за рад и израду домаћих задатака. (<i>Овакав опис служи за прецизирање мера додатне подршке / ИОП-а</i>).

МАТЕМАТИКА

1. Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Положај предмета у простору и геометријски облици

- Одреди положај предмета у простору у односу на себе и друге предмете (горе/доле, лево/десно, испред/иза, изнад/испод).
- Препозна, именује и разликује геометријска тела (коцка, квадар, лопта, ваљак, купа) и фигуре (квадрат, правоугаоник, троугао, круг).
- Разликује криве, праве, отворене и затворене линије, као и унутрашњост и спољашњост фигуре.

Бројеви (до 100)

- Броји, чита, записује, пореди и графички представља бројеве до 100.
- Разуме и користи појмове: претходник, следбеник, парне и непарне бројеве, једноцифрене и двоцифрене бројеве.
- Препознаје вредност новчаница (динара) до 100 и уме да их комбинује.

Сабирање и одузимање (до 20)

- Аутоматски сабира и одузима у оквиру прве десетице (до 10).
- Сабира и одузима у оквиру друге десетице (до 20) са прелазом и без прелаза преко десетице.
- Правилно користи термине: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика.
- Израчуна вредност непознатог броја (једначине са сабирањем и одузимањем на нивоу игре/вагице).
- Решава једноставне текстуалне задатке са једном рачунском операцијом.

Мерење и мере

- Препознаје време на часовнику (цео сат).
- Препознаје и користи јединице за мерење дужине (корак, длан) и званичне природне јединице ако су обрађене.

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Математику (1. разред)
Напредни ниво (<i>Веома успешан / Одличан</i>)	Самостално, брзо и потпуно тачно рачуна у оквиру бројева до 20. Са лакоћом решава сложеније логичке и текстуалне задатке са две операције или са непознатим бројем. Без грешке препознаје геометријске облике и логички повезује појмове (следбеник/претходник). Изузетно концентрисан, пажљив у раду и брзо проналази решења.
Средњи-виши ниво (<i>Успешан / Врло добар</i>)	Већину задатака решава самостално, уз ретке текстуалне непажње . Рачунске операције до 20 изводи тачно, али му је понекад потребно мало више времена за прелаз преко десетице. Текстуалне задатке разуме и тачно поставља из првог или другог покушаја. Препознаје све геометријске облике.
Средњи ниво (<i>потребна додатна помоћ/ Добар</i>)	Сабирање и одузимање до 10 изводи успешно, док му је за рачун до 20 потребна повремена помоћ (нпр. бројалица, прсти, очигледна средства). Текстуалне задатке решава успешно тек када му учитељ додатно појасни текст или питање. Понекад меша појмове умањеник/умањилац или претходник/следбеник.
Основни ниво (<i>испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан</i>)	Рачуна успешно само у оквиру прве десетице (до 10) и то уз сталну употребу рачунаљке или коцкица . Задатке до 20 решава тешко и уз велику подршку учитеља. Има потешкоћа у разумевању просторних односа (лево/десно) и тешко прати текстуалне задатке. Самосталан рад је минималан.
Низак ниво (<i>Не задовољава / Недовољан</i>)	Ученик не успева да савлада појам броја ни у оквиру прве десетице. Не повезује количину предмета са бројем, не уме да запише број по диктату нити да изведе најједноставније сабирање (нпр. $2+1$) чак ни уз очигледна средства. Одбија рад или не показује пажњу на часу. (<i>Основ за израду ИОП-а</i>).

СВЕТ ОКО НАС

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

О себи и другима (Ја и други)

- Опише своје спољашње особине, осећања и потребе, као и своју улогу у породици, школи и локалној заједници.
- Препозна и поштује разлике међу вршњацима (родне, културне, физичке).
- Разликује права од одговорности и обавеза које има у школи и породици.

Култура живљења и безбедност

- Одржава личну хигијену и препознаје важност здраве исхране и физичке активности за здравље.
- Препознаје потенцијално опасне ситуације и правилно реагује у кући, школи и на путу од куће до школе.
- Правилно и безбедно прелази улицу (препознаје значење семафора и пешачког прелаза).

Природа око нас (Жива и нежива природа)

- Разликује живу од неживе природе на основним примерима из окружења.
- Препознаје и именује делове биљака и животиња, као и њихове основне животне потребе (вода, ваздух, сунце, храна).
- Групише биљке и животиње из свог окружења (нпр. домаће/дивље животиње, дрвеће/цвеће).
- Препознаје и описује временске промене у току годишњих доба и њихов утицај на живот људи, биљака и животиња.

Оријентација у времену

- Препознаје и правилно именује делове дана (јутро, подне, вече) и дане у недељи по редоследу.
- Разликује појмове: јуче, данас, сутра, пре, после, сада.

Очување животне средине

- Препознаје поступке којима се загађује природа и наводи примере како појединац може да штити животну средину (одношење смећа, штедња воде и струје).

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Свет око нас (1. разред)
Напредни ниво (<i>Веома успешан / Одличан</i>)	Самостално и са лакоћом повезује појаве у природи и узрочно-последичне везе (нпр. како промена годишњег доба утиче на биљке). Без грешке разликује живу и неживе природу, дане у недељи и делове дана. У потпуности примењује безбедносна саобраћајна правила и показује високо развијену еколошку свест.
Средњи-виши ниво (<i>Успешан / Врло добар</i>)	Већину исхода остварује самостално, уз ретка потпитања . Успешно именује делове дана, дане у недељи и карактеристике годишњих доба. Препознаје делове биљака и животиња. Правилно објашњава правила понашања у саобраћају и хигијенске навике, правећи само ситније пропусте у детаљима.
Средњи ниво (<i>потребна додатна помоћ/ Добар</i>)	Основне појмове разуме, али теже уочава везе међу њима. Живу и неживу природу разликује на очигледним примерима. За дане у недељи или карактеристике годишњих доба потребан му је подстицај или асоцијација учитеља . Познаје безбедносна правила, али их не повезује увек са практичном применом.
Основни ниво (<i>испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан</i>)	Исходе остварује искључиво уз велику помоћ учитеља . Набраја само најочигледније примере из природе (нпр. пас је животиња, сунце сија). Меша дане у недељи, делове дана и тешко се оријентише у временским појмовима (јуче/сутра). Хигијенска и саобраћајна правила наводи тек на конкретна сугестивна питања.
Низак ниво (<i>Не задовољава / Недовољан</i>)	Ученик не препознаје основне појмове из свог окружења ни уз стално усмеравање. Не разликује годишња доба, не зна дане у недељи нити основне делове тела биљака и животиња. Не показује никакво интересовање за појаве које га окружују и потпуно је пасиван на часу.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Ликовно изражавање и технике

- Користи различите материјале и технике за цртање, сликање, вајање и визуелно преобликовање (оловка, дрвене боје, воштане боје, водени и темперни укуси, пластилин, глина, колаж).
- Правилно рукује ликовним прибором и алатима (четкице, маказе, лепак) и одржава хигијену свог радног простора.
- Изрази своје мисли, осећања, доживљаје и машту кроз ликовни рад.

Ликовни појмови (Опажање)

- Препознаје, именује и користи основне елементе ликовног језика: линију (танка, дебела, права, крива), облик (геометријски и слободни) и боју (основне и изведене боје).
- Уочава и текстуално/визуелно разликује контрасте (светло–тамно, велико–мало, топло–хладно).
- Преобликује употребне или отпадне материјале у нове троделне предмете (креативна рециклажа).

Естетска процена и културно наслеђе

- Опише свој ликовни рад и радове својих вршњака на једноставан начин (шта је нацртано, које су боје и технике коришћене).
- Препознаје одабрана уметничка дела и споменике културе у свом окружењу.

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Ликовну културу (1. разред)
Напредни ниво (<i>Веома успешан / Одличан</i>)	Изузетно креативан и самосталан у ликовном изразу. Са лакоћом и оригиналношћу комбинује боје, линије и облике. Потпуно вешто рукује свим врстама прибора и техника. Радови су му маштовити, естетски уобличени и увек довршени. Прибор увек доноси редовно, а радни простор оставља чистим.
Средњи-виши ниво (<i>Успешан / Врло добар</i>)	Радове реализује максимално самостално и уредно . Успешно користи задате технике (боје, пластилин, колаж) и правилно именује основне и изведене боје. Његови радови јасно преносе задату тему, а мање потешкоће (нпр. прецизност при сечењу колажа) превазилази уз минималну сугестију учитеља .
Средњи ниво (<i>потребна додатна помоћ/ Добар</i>)	Учествује у раду и разуме ликовни задатак, али су му радови једноставни и шаблонизовани (без изражене сопствене маште). Понекад има потешкоћа у финој моторици (слаб притисак оловке, теже контролише водене боје). За довршавање рада и употребу сложенијих техника потребан му је подстицај учитеља .
Основни ниво (<i>испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан</i>)	Ликовне задатке остварује искључиво уз велику помоћ и усмеравање учитеља . Радови су често недовршени, неуредни или ван задате теме. Несигурно рукује маказама или четкицом. Веома често заборавља ликовни прибор за рад, због чега зависи од позајмица у разреду.
Низак ниво (<i>Не задовољава /</i>	Ученик одбија да црта, слика или ваја и не показује никакво интересовање за ликовне

Недовољан)	активности. Уништава свој или туђи материјал, не прати упутства и не доноси прибор за рад упркос честим опоменама.
------------	--

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Извођење музике (Певање и свирање)

- Пева по слуху децје песме народне и уметничке баштине, примерене његовом гласовном опсегу.
- Правилно изговара текст песме и пева усклађено са интонацијом и ритмом.
- Свира/изводи ритам помоћу децјих инструмената (ритмички штапићи, триангл, даире) или „телесних инструмената” (тапшање, плескање по коленима, пуккетање прстима).
- Учествоје у извођењу музичких игара (игре уз певање, дидактичке музичке игре).

Слушање музике

- Пажљиво слуша кратке и примерене вокалне и инструменталне композиције.
- Препознаје и разликује звуке из околине, људске гласове (децји, женски, мушки) и основне музичке инструменте (труба, клавир, виолина, бубањ) на основу слушног утиска.
- Исказује свој доживљај одслушане музике речима, покретом или цртежом.

Музичко стваралаштво

- Осмишљава једноставне ритмичке мотиве и звучне ефекте користећи глас, тело или предмете из окружења.

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Музичку културу (1. разред)
Напредни ниво (<i>Веома успешан / Одличан</i>)	Изузетно тачно, интонативно и ритмички стабилно пева научене песме. Са лакоћом репродукује сложеније ритмичке мотиве и брзо учи текстове. Има развијену културу слушања музике, препознаје све задате инструменте и гласове. Изузетно је активан у музичким играма и радо покреће заједничке активности.
Средњи-виши ниво (<i>Успешан / Врло добар</i>)	Научене песме пева самостално и углавном тачно , уз мање осцилације у интонацији које сам исправља. Ритам прати успешно, а текст изговара јасно. Слуша пажљиво музику и уме да опише свој доживљај. Учествоје са задовољством у свим групним активностима.
Средњи ниво (<i>потребна додатна помоћ/ Добар</i>)	Песме пева углавном у групи, док при самосталном певању показује интонативну несигурност или брзоплетост у ритму . Текст песме памти делимично. Потребан му је подстицај и подршка учитеља при понављању задатих ритмова. Пажња током слушања композиција повремено лута.
Основни ниво (<i>испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан</i>)	Песме изводи тихо и несигурно, искључиво уз подршку групе или учитеља . Напушта ритам и тешко памти речи песме. При слушању музике је расејан и тешко препознаје чак и најочигледније звуке или инструменте. Емоционално се теже уључује у заједничке музичке игре.
Низак ниво (<i>Не задовољава / Недовољан</i>)	Ученик потпуно одбија да пева, прати ритам или учествује у музичким играма . Током слушања композиција омета друге, не поштује правила понашања на часу и не показује никакав напредак нити интересовање за музику.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Физички развој и моторичке вештине

- Правилно изводи природне облике кретања: ходање, трчање, скакање (у даљ и вис), пузање, провлачење, пењање и колоути (напред).
- Изводи једноставне вежбе обликовања (за врат, рамени појас, труп и ноге) са и без реквизита.
- Правилно и безбедно рукује реквизитима (хватање, бацање и котрљање лопти различитих димензија).
- Одржава равнотежу у различитим положајима и кретањима (нпр. ходање по ниској греди или линији).

Спортске активности и игре

- Активно учествује у елементарним и штафетним играма поштујући правила игре и сигнале (звучне, визуелне).
- Примењује принципе фер-плеја (честита победнику, прихвата пораз, не омета друге).
- Оријентише се у простору и формира задате формације (врста, колона, круг).

Здравствено васпитање и хигијена

- Правилно и самостално се пресвлачи у спортску опрему и уредно је одлаже.
- Препознаје значај одржавања личне хигијене пре и после вежбања (прање руку, умивање).
- Држи тело у правилном усправном и седећем положају ради спречавања деформитета кичме.

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Физичко и здр. васпитање (1. разред)
Напредни ниво (Веома успешан / Одличан)	Изузетно спретан, координисан и брз у извођењу свих природних облика кретања. Све вежбе изводи прецизно, правилно и са лакоћом. У елементарним играма је рођени лидер, строго поштује правила и промовише фер-плеј. Опрему увек доноси редовно, самостално се и брзо пресвлачи и усвојио је све хигијенске навике.
Средњи-виши ниво (Успешан / Врло добар)	Моторичке задатке извршава успешно и правилно . Добро рукује лоптом и држи равнотежу. У играма учествује активно, поштује правила и сарађује са тимом. Повремено прави мање техничке грешке при извођењу сложенијих вежби (нпр. колоут напред), али их брзо исправља. Редован у доношењу опреме.
Средњи ниво (потребна додатна помоћ/ Добар)	Већину природних облика кретања изводи задовољавајуће, али му је координација нешто спорија (нпр. теже хвата лопту у трчању). У играма учествује, али понекад због брзоплетости или такмичарског притиска занемари правила или реагује бурно на пораз. Пресвлачи се нешто спорије и захтева подстицај.
Основни ниво (испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан)	Моторичке вежбе изводи несигурно, успорено и уз стално вођство учитеља . Присутна је слабија спретност у руковању лоптом и одржавању равнотеже. Често избегава активније учешће у штафетним играма због несигурности. Веома често заборавља спортску опрему и показује отпор према пресвлачењу.
Низак ниво (Не задовољава / Недовољан)	Ученик потпуно одбија да вежба и учествује у заједничким играма на физичком. Намерно крши правила, угрожава своју и безбедност других ученика, омета час и не доноси спортску опрему упркос честим разговорима и мерама подршке.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Званични исходи учења на крају 1. разреда

Према програму Министарства просвете, након завршеног првог разреда, очекује се да ученик може да:

Дигитално друштво (Познавање уређаја и комуникација)

- Препознаје и именује техничке уређаје из свог окружења (телефон, рачунар, таблет, паметни сат).
- Разликује дигиталне уређаје од уређаја који то нису (нпр. обична играчка наспрам паметне игре).
- Користи дигитални уређај за једноставне и корисне активности (нпр. гледање образовног видеа, покретање дидактичке игрице).

Безбедно коришћење дигиталних уређаја

- Препознаје опасности дуготрајног боравка пред екраном по здравље (кичма, вид, сан).
- Познаје основна правила безбедности на интернету: не дели личне податке (име, презиме, адресу, школу) и не разговара са непознатима.
- Правилно реагује уколико на уређају наиђе на непријатан или застрашујући садржај (одмах обавештава родитеље или учитеља).

Алгоритамски начин размишљања (Основе програмирања)

- Разуме да дигитални уређај ради на основу упутстава која му човек задаје.
- Уме да изврши, прати и креира једноставан низ корака (алгоритам) за решавање одређеног задатка (кроз друштвене игре, логичке задатке на папиру или визуелне блок кодове у специјализованим програмима попут *Code.org*).

Критеријуми за описно оцењивање (Нивои постигнућа)

Ниво постигнућа	Описни критеријум за Дигитални свет (1. разред)
Напредни ниво (Веома успешан / Одличан)	Самостално и без потешкоћа именује и разликује дигиталне уређаје. Са лакоћом решава логичке задатке са корацима (алгоритмима) и брзо уочава грешке у редоследу акција. У потпуности разуме правила сигурног понашања на интернету и утицај екрана на здравље. Веома активан, креативан и пажљив на часу.
Средњи-виши ниво (Успешан / Врло добар)	Дигиталне уређаје познаје и користи самостално, пратећи дата упутства . Задатке са корацима (програмирање без рачунара или у апликацији) решава успешно, уз ретке непажње које сам исправља. Добро разуме шта су лични подаци и зашто их треба чувати.
Средњи ниво (потребна додатна помоћ/ Добар)	Основне уређаје препознаје, али за сложеније логичке кораке (нпр. кретање лика кроз лавиринт по задатим стрелицама) потребан му је додатни подстицај и асоцијација учитеља . Набраја правила безбедности, али теже објашњава њихов значај у пракси. Пажња му повремено опада.
Основни ниво (испољава тешкоће у савладавању Задовољава / Довољан)	Задатке извршава искључиво уз сталну помоћ и вођство учитеља . Називе уређаја меша или их не разликује најбоље. Кораке у задацима поставља несигурно и често греша у редоследу акција. Правила о чувању здравља и личних података понавља тек на сугестивна питања.
Низак ниво (Не задовољава / Недовољан)	Ученик не показује разумевање задатих појмова ни уз сталну подршку. Не уме да прати једноставна упутства од 2-3 корака, одбија рад, омета друге у изради дигиталних или логичких задатака и не показује интерес за наставу.

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА ИЗ ВЕРСКЕ НАСТАВЕ

1. ПРАВНИ ОСНОВ

Критеријуми за оцењивање ученика из Верске наставе утврђују се у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о основном образовању и васпитању, правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, важећим програмима наставе и учења, Школским програмом и Годишњим планом рада школе. Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и има за циљ праћење напредовања ученика, степена остварености прописаних циљева и исхода, као и његовог ангажовања у наставном процесу.

Оцењивање се заснива на принципима објективности, правичности, редовности, благовремености, уважавања индивидуалних разлика и примене различитих техника и метода вредновања.

2. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Ученик се из Верске наставе оцењује описно, на основу континуираног праћења његовог рада, напредовања и ангажовања.

Приликом оцењивања прати се:

- степен остварености прописаних циљева и исхода;
- показано знање и разумевање наставних садржаја;
- способност повезивања и примене усвојених знања;
- активност и заинтересованост на часу;
- самосталност и одговорност у раду;
- сарадња са другим ученицима;
- учешће у разговору, дискусији и различитим облицима рада;
- извршавање постављених задатака и обавеза;
- напредовање ученика у односу на претходни период.

3. НАЧИНИ ПРОВЕРЕ И ВРЕДНОВАЊА ПОСТИГНУЋА

Постигнућа ученика из Верске наставе прате се и вреднују кроз различите облике активности у складу са узрастом ученика, наставним садржајима и прописаним исходима.

Вредновање се може вршити путем усменог излагања и разговора.

– Критеријуми за оцењивање из Верске наставе –

- одговарања на постављена питања;
- учешћа у дискусији;
- индивидуалног, рада у пару и групног рада;
- израде домаћих задатака;
- израде презентација, паноа и других ученичких радова;
- практичних и креативних активности;
- праћења учениковог ангажовања, одговорности и напредовања.

Формативно праћење подразумева редовно праћење рада ученика и давање благовремене повратне информације и препорука за даљи рад.

4. ОЦЕНА „ИСТИЧЕ СЕ“

Оцену „истиче се“ добија ученик који:

- у великој мери остварује прописане циљеве и исходе;
- показује веома добро разумевање наставних садржаја;
- активно, заинтересовано и самостално учествује у настави;
- самостално износи запажања, ставове и закључке;
- успешно повезује усвојена знања са примерима из живота;
- редовно и квалитетно извршава постављене задатке;
- показује висок степен одговорности и самосталности;
- показује иницијативу и заинтересованост за додатне активности;
- успешно сарађује са другим ученицима;
- показује континуирано и изражено напредовање.

5. ОЦЕНА „ДОБАР“

Оцену „добар“ добија ученик који:

- у одговарајућој мери остварује прописане циљеве и исходе;
- показује добро разумевање већине наставних садржаја;
- учествује у наставним активностима;
- уз повремени подстицај износи своја запажања и ставове;
- углавном самостално извршава постављене задатке;
- показује заинтересованост за наставу;
- сарађује са другим ученицима;
- извршава школске обавезе уз повремено подсећање;
- показује напредовање у односу на претходни период.

6. ОЦЕНА „ЗАДОВОЉАВА“

Оцену „задовољава“ добија ученик који:

- остварује основне прописане циљеве и исходе;
- показује основно разумевање наставних садржаја;
- учествује у настави уз подстицај наставника;
- извршава постављене задатке уз додатну помоћ, подршку или усмеравање;

7. УВАЖАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИХ РАЗЛИКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне способности и могућности ученика, његов узраст, претходна постигнућа, степен самосталности, индивидуални напредак и образовне потребе.

Ученици којима је потребна додатна образовна подршка оцењују се у складу са принципима индивидуализације наставе и када је применљиво, у складу са циљевима и исходима утврђеним индивидуалним образовним планом.

8. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из Верске наставе утврђује се на основу целокупног рада, ангажовања, постигнућа и напредовања ученика током наставног периода. Закључна оцена из Верске наставе је описна и може бити:

- ИСТИЧЕ СЕ
- ДОБАР
- ЗАДОВОЉАВА

Оцена из Верске наставе не утиче на општи успех ученика.

9. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Са критеријумима за оцењивање ученици и њихови родитељи, односно други законски заступници, упознају се на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ГРАЂАНСКОГ ВАСПИТАЊА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Праћење и вредновање ученика из обавезног изборног предмета Грађанско васпитање остварује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Постигнуће ученика изражава се описном оценом: **истиче се, добар и задовољава**. Закључна оцена не утиче на општи успех ученика. Ученик може бити неоцењен уколико није редовно присуствовао настави и не постоји довољно елемената за праћење и вредновање његовог рада и напредовања.

Елементи праћења и вредновања

Приликом праћења напредовања ученика посебно се узимају у обзир:

- начин и степен учешћа у активностима;
- начин прикупљања, избора и коришћења података и информација;
- способност образлагања и аргументовања сопствених ставова;
- квалитет и релевантност постављених питања;
- способност уочавања и повезивања појава;
- навођење одговарајућих примера;
- спремност на преиспитивање и промену мишљења у сусрету са аргументима;
- разликовање чињеница од тумачења;
- способност извођења закључака;
- уважавање и прихватање другачијег мишљења;
- примена наученог у новим и свакодневним ситуацијама;
- предвиђање могућих последица;
- креативност у предлагању решења;
- сарадња са другим ученицима;
- конструктивно решавање неслагања и сукоба мишљења;
- пружање и прихватање помоћи;
- испољавање иницијативе;
- начин превазилажења тешкоћа;
- развијеност критичког мишљења.

Праћење рада ученика у групи

С обзиром на то да се значајан део активности на часовима Грађанског васпитања реализује кроз групни рад, потребно је унапред утврдити јасне критеријуме за праћење индивидуалног доприноса ученика раду групе и са њима упознати ученике.

Објективност праћења и вредновања постиже се континуираним посматрањем и бележењем активности и напредовања ученика, на основу унапред утврђених и ученицима познатих показатеља.

Групни рад	Елементи процене са показатељима		
Ниво постигнућа	Рад у групи	Познавање тематике	Решавање задатака
Висок	Ученик активно и конструктивно сарађује са свим члановима групе, пажљиво слуша и уважава друге, поштује договорена правила и преузете обавезе извршава благовремено, самостално и одговорно.	Ученик показује висок ниво разумевања теме, самостално прикупља и користи нове информације, активно учествује у размени идеја и знања, уважава ставове других и поставља релевантна питања у вези са темом.	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка, активно предлаже начине рада и решења и својим ангажовањем значајно доприноси успешном раду групе.
Средњи	Ученик сарађује са члановима групе уз повремене тешкоће у комуникацији, које углавном успешно превазилази. Преузете обавезе извршава, али му је понекад потребно подсећање или додатно усмеравање.	Ученик поседује основна знања о теми и повремено учествује у размени идеја и информација. Поставља питања која су у вези са темом и уз подршку проширује своја знања.	Ученик учествује у решавању задатка уз повремену помоћ наставника или других чланова групе. Ређе самостално предлаже решења, али прихвата усмерења и поступа у складу са договором.
Низак	Ученик повремено има тешкоће у сарадњи и комуникацији са другим члановима групе. Потребна му је подршка у конструктивном решавању неслагања и редовном извршавању преузетих обавеза.	Ученик показује ограничено познавање теме и мању спремност за самостално прикупљање нових информација. Ретко учествује у размени идеја и ретко поставља питања у вези са темом.	Ученик у мањој мери доприноси решавању задатка. Ретко предлаже решења и потребна му је континуирана подршка и усмеравање како би реализовао договорене активности.

У наставку следи табеларни приказ оцена са исходима за сваки разред

Пети разред	
Истиче се	Ученик самостално и аргументовано образлаже повезаност људских права и одговорности и наводи одговарајуће примере различитих права и слобода. Разуме и образлаже значај инклузивног образовања и права сваког детета на образовање. Поуздано препознаје примере кршења права детета у свакодневном животу и објашњава могуће начине реаговања. Правилно користи основне појмове савременог демократског друштва, аргументовано објашњава улогу грађана и разуме могућности грађанског активизма. Поуздано препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да адекватно реагује. У раду је самосталан, иницијативан и показује висок степен активности и ангажовања.
Добар	Ученик у великој мери образлаже повезаност људских права и одговорности и наводи примере различитих права и слобода. Разуме значај инклузивног образовања и права сваког детета на образовање. Препознаје примере кршења права детета у свакодневном животу. Користи основне појмове савременог демократског друштва и објашњава улогу грађана у друштву. Разуме појам грађанског активизма и препознаје могућности деловања појединца. Препознаје ситуације дигиталног насиља и зна основне начине реаговања. Ради уз повремену и минималну помоћ наставника и показује добар степен самосталности и ангажовања.
Задовољава	Ученик на основном нивоу препознаје повезаност људских права и одговорности и, уз подршку, наводи примере права и слобода. Разуме основни значај инклузивног образовања и права детета на образовање. Препознаје карактеристичне примере кршења права детета у свакодневном животу. Препознаје основне појмове демократског друштва и улогу грађана. У типичним ситуацијама препознаје дигитално насиље и, уз усмеравање, наводи одговарајуће начине реаговања. У активностима учествује уз подршку наставника и показује делимичан степен самосталности и ангажовања.

Шести разред	
--------------	--

Истиче се	Ученик веома активно и самостално учествује у избору теме, утврђивању узрока проблема и избору инструмената истраживања. Активно учествује у спровођењу истраживања, прикупљању, обради и тумачењу података. Уочава проблеме у заједници и самостално прикупља релевантне податке о изабраном проблему. Јасно и аргументовано презентује резултате истраживања, процењује његове ефекте и уочава могуће пропусте и грешке. У дискусији пажљиво слуша саговорнике и износи ставове засноване на аргументима. Активно учествује у доношењу правила групе и доследно их поштује. Самостално проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. Показује висок степен активности, самосталности и одговорности.
Добар	Ученик активно учествује у избору теме, утврђивању узрока проблема и избору инструмената истраживања. Учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради података и презентује добијене резултате. Уме да процени основне ефекте спроведеног истраживања и уочи поједине пропусте. У дискусији примењује активно слушање и углавном аргументовано износи свој став. Учествује у доношењу и поштује правила групе. Проналази и користи информације из различитих извора уз минималну помоћ наставника. Показује добар степен самосталности и ангажовања.
Задовљава	Ученик уз подршку учествује у избору теме и основних елемената истраживања, као и у прикупљању и обради података. Уме да представи основне резултате истраживања и, уз усмеравање, препозна неке његове ефекте, пропусте или грешке. У дискусији учествује и износи свој став, али му је повремено потребна подршка у његовом образлагању. Прихвата и поштује договорена правила групе. Проналази и користи основне информације из различитих извора уз помоћ наставника. Показује делимичан степен самосталности и ангажовања.

Седми разред	
Истиче се	Ученик самостално и аргументовано објашњава повезаност права и одговорности и успешно повезује знања из претходно обрађених области. Наводи одговарајуће примере права и слобода и образлаже значај инклузивног образовања и права сваког ученика на образовање. Поуздано препознаје примере кршења права детета у свакодневном животу и правилно користи појмове савременог демократског

	друштва. Аргументовано објашњава улогу грађана у друштвеном систему, разуме значење појма грађанин и могућности грађанског активизма. Разуме основне механизме функционисања власти и државе. Познаје улогу, надлежности и могућности деловања ученичког парламента и уме да предложи одговарајуће иницијативе. Ради самостално и показује висок степен активности и ангажовања.
Добар	Ученик у великој мери образлаже повезаност права и одговорности и наводи одговарајуће примере права и слобода. Разуме значај инклузивног образовања и препознаје примере кршења права детета у свакодневном животу. Користи основне појмове савременог демократског друштва и објашњава улогу грађана. Разуме појам грађанина и основне могућности грађанског активизма, као и механизме функционисања власти и државе. Разуме улогу и основне задатке ученичког парламента и препознаје могућности његовог деловања. Ради уз минималну помоћ наставника и показује добар степен самосталности и ангажовања.
Задовољава	Ученик на основном нивоу препознаје повезаност права и одговорности и наводи једноставне примере права и слобода. Разуме основни значај инклузивног образовања и препознаје карактеристичне примере кршења права детета. Препознаје основне појмове демократског друштва и улогу грађана. Разуме основно значење појма грађанин и, уз подршку, објашњава однос грађанина, власти и државе. Препознаје улогу ученичког парламента и примере његових иницијатива. У активностима учествује уз подршку и показује делимичан степен самосталности и ангажовања.

Осми разред	
Истиче се	Ученик самостално и активно учествује у избору теме, утврђивању узрока проблема и избору инструмената истраживања. Активно учествује у спровођењу истраживања, прикупљању, обради и тумачењу података. Самостално процењује положај деце у савременом друштву и аргументовано објашњава улогу и утицај медија. Јасно презентује резултате истраживања, процењује његове ефекте и идентификује могуће пропусте и грешке. У дискусији примењује активно слушање и износи ставове засноване на аргументима. Активно учествује у доношењу правила групе и доследно их поштује. Самостално проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора. Показује висок степен активности,

	самосталности и ангажовања.
Добар	Ученик у великој мери учествује у избору теме, утврђивању узрока проблема и избору инструмената истраживања, као и у спровођењу истраживања, прикупљању и обради података. Разуме положај деце у савременом друштву и уме да процени основне облике утицаја медија. Презентује резултате истраживања и уочава његове основне ефекте, пропусте и грешке. У дискусији пажљиво слуша друге и аргументовано износи свој став. Учествује у доношењу и поштује правила групе. Проналази, разматра и користи информације из различитих извора уз минималну помоћ наставника. Показује добар степен самосталности и ангажовања.
Задовољава	Ученик уз подршку учествује у избору теме и основних елемената истраживања, као и у прикупљању и обради података. Препознаје основне карактеристике положаја деце у савременом друштву и разуме основну улогу медија. Представља основне резултате истраживања и, уз усмеравање, препознаје поједине ефекте, пропусте или грешке. У дискусији учествује и износи свој став, али му је повремено потребна подршка у аргументовању. Прихвата и поштује правила групе. Проналази и користи основне информације из различитих извора уз помоћ наставника. Показује делимичан степен самосталности и ангажовања.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ МАТЕМАТИКЕ

ЗА 5, 6, 7. И 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) – ученик не остварује минимални ниво исхода који се у датом тренутку проверавају; не показује ни ниво препознавања основних математичких појмова и поступака потребних за задатак, не успева да репродукује и примени основно знање ни уз одговарајуће усмеравање и не показује потребно ангажовање у активностима учења.

Оцена довољан (2) – ученик остварује део исхода на нивоу репродукције и минималне примене; препознаје основне појмове и поступке и, уз подршку или на основу познатог модела, решава најједноставније задатке у познатим ситуацијама. Логичке везе и закључке успоставља у мањој мери и углавном уз усмеравање; показује мањи степен самосталности и ангажовања.

Оцена добар (3) – ученик у довољној мери остварује исходе; разуме основне појмове и поступке, у знатној мери логички повезује чињенице, већим делом самостално решава типичне задатке и примењује знање у познатим и делимично новим ситуацијама. Уме да изведе и образложи једноставнији закључак на основу података и показује примерен степен активности и ангажовања.

Оцена врло добар (4) – ученик у великој мери остварује исходе; самостално и правилно примењује математичка знања, повезује појмове и поступке, изводи закључке, решава сложеније и комбиноване задатке и у знатној мери критички разматра поступак и резултат. Показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

Оцена одличан (5) – ученик у потпуности или у веома високом степену остварује исходе; трансформише и примењује знање у новим и сложенијим ситуацијама, са лакоћом логички повезује појмове, самостално изводи и образлаже закључке, решава проблеме који захтевају избор и повезивање више поступака и критички проверава добијено решење. Показује изузетну самосталност, иницијативу и веома висок степен активности и ангажовања.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

5. разред

ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ

Оцена	Критеријум – ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне појмове дељивости, просте и сложене бројеве, скуповне ознаке и основне поступке у скупу природних бројева; не решава најједноставније задатке ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку израчунава вредност једноставнијег бројевног израза и решава једноставну једначину или неједначину у скупу природних бројева; примењује основна правила дељивости, препознаје просте и сложене бројеве и изводи једноставне скуповне операције.
3 – добар	Самостално примењује правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама, раставља природан број на просте чиниоце, одређује НЗД и НЗС у типичним задацима и правилно користи унију, пресек и разлику скупова.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке који повезују дељивост, просте чиниоце, НЗД/НЗС, скуповне операције и једноставне једначине/неједначине; образлаже поступак и правилно користи математичко-логичке везнике.
5 – одличан	Самостално решава проблемске и реалне ситуације применом својстава природних бројева, дељивости, НЗД/НЗС и скуповних операција; бира ефикасан поступак, аргументује решење и проверава његову смисленост.

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ

Оцена	Критеријум – ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне геометријске објекте и њихове односе и не уме да их правилно означи или нацрта ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје тачку, праву, дуж, полуправу, кружницу и круг и уз подршку описује основне односе припадања и паралелности; користи прибор за једноставно мерење и цртање.
3 – добар	Самостално анализира и записује односе геометријских објеката, црта праву паралелну датој, упоређује, сабира и одузима дужи, описује основне елементе круга и примењује централну симетрију и транслацију у типичним задацима.
4 – врло добар	Прецизно користи математичко писмо и геометријски прибор, повезује односе правих, дужи, кружнице/круга, вектор и транслацију и решава сложеније конструктивне и рачунске задатке.
5 – одличан	Самостално анализира нове геометријске ситуације, бира одговарајућу конструкцију или пресликавање, образлаже односе међу објектима и повезује централну симетрију и транслацију са својствима фигура.

УГАО

Оцена	Критеријум – УГАО
1 – недовољан	Не препознаје основне врсте углова и односе међу њима и не уме да измери или нацрта угао ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје основне врсте углова, уз подршку мери и црта угао задате мере и у једноставним примерима препознаје суседне, упоредне, унакрсне и углове на трансверзали.
3 – добар	Самостално упоређује, сабира и одузима углове рачунски и конструктивно, користи односе унакрсних и углова на трансверзали и црта нормалу на дату праву.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке са угловима, паралелним и нормалним правима, трансверзалом и угловима са паралелним крацима; правилно користи степене, минуте и секунде и образлаже односе.
5 – одличан	Повезује више својстава углова и правих у новим и проблемским ситуацијама, самостално бира конструктивни или рачунски поступак и аргументовано образлаже закључке.

РАЗЛОМЦИ

Оцена	Критеријум – РАЗЛОМЦИ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано разломак и његове записе и не изводи основне операције са разломцима ни уз усмеравање.
2 – довољан	Чита, записује и упоређује једноставне разломке, преводи једноставне примере из разломачког у децимални запис и обрнуто и уз подршку изводи основне рачунске операције и решава једноставну једначину.
3 – добар	Самостално проширује, скраћује и упоређује разломке, изводи основне операције у оба записа, решава типичне једначине и неједначине, одређује проценат дате величине, аритметичку средину и примењује размеру у једноставним реалним ситуацијама.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније бројевне и текстуалне задатке са разломцима и децималним записом, проценом и заокругљивањем, процентима, аритметичком средином и размером; тумачи и приказује податке табелом и кружним дијаграмом.
5 – одличан	Решава проблемске ситуације које захтевају повезивање више операција и различитих записа разломака, процената, размере и аритметичке средине; прикупља и анализира податке, бира погодан приказ и аргументује резултат.

ОСНА СИМЕТРИЈА

Оцена	Критеријум – ОСНА СИМЕТРИЈА
1 – недовољан	Не препознаје осносиметричне фигуре и не уме да изведе основно осно пресликавање ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје једноставне осносиметричне фигуре и њихову осу симетрије и уз подршку пресликава тачку или дуж у односу на дату осу.
3 – добар	Самостално осно пресликава тачку, дуж и једноставнију фигуру, одређује осу симетрије и конструише симетралу дужи и симетралу угла користећи геометријски прибор.

Оцена	Критеријум – ОСНА СИМЕТРИЈА
4 – врло добар	Самостално примењује својства осне симетрије, симетрале дужи и симетрале угла у сложенијим конструктивним и проблемским задацима и конструише нормалу или паралелу на дату праву.
5 – одличан	Повезује осну симетрију са другим геометријским својствима, самостално планира и изводи сложенију конструкцију и јасно образлаже зашто је добијена фигура или однос исправан.

6. разред

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ

Оцена	Критеријум – ЦЕЛИ БРОЈЕВИ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано позитивне и негативне целе бројеве, супротан број и апсолутну вредност и не изводи основне операције у скупу Z ни уз усмеравање.
2 – довољан	Чита, записује и приказује једноставне целе бројеве на бројевној правој, одређује супротан број и апсолутну вредност и уз подршку изводи основне рачунске операције.
3 – добар	Самостално упоређује целе бројеве, изводи основне рачунске операције и израчунава вредност типичних израза са целим бројевима, правилно примењујући знакове и својства операција.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније изразе и проблемске задатке са целим бројевима, повезује апсолутну вредност са бројевном правом и објашњава избор и редослед поступака.
5 – одличан	Флексибилно примењује операције и својства у скупу целих бројева у новим и реалним ситуацијама, ефикасно бира поступак, проверава резултат и аргументовано образлаже закључке.

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ

Оцена	Критеријум – РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано рационалне бројеве и њихове основне особине и не уме да изведе основне операције или реши најједноставнију једначину ни уз усмеравање.
2 – довољан	Чита, записује, упоређује и приказује једноставне рационалне бројеве, одређује супротан, апсолутну и реципрочну вредност и уз подршку решава једноставне изразе, једначине и неједначине.
3 – добар	Самостално изводи операције у скупу Q , решава типичне једначине и неједначине облика предвиђених програмом, користи координатни систем, пропорцију и проценат и тумачи табеларне и графичке приказе.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке који повезују рационалне бројеве, једначине/неједначине, координатни систем, директну и обрнуту пропорционалност, размеру и проценат; анализира зависност величина.
5 – одличан	Моделује и решава нове реалне проблеме рационалним бројевима, једначинама/неједначинама и пропорционалношћу, самостално бира математички приказ, тумачи график/табелу и образлаже резултат.

ТРОУГАО

Оцена	Критеријум – ТРОУГАО
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне врсте и елементе троугла и не примењује основна својства ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје врсте троуглова и основне елементе, зна збир унутрашњих углова и уз подршку решава најједноставније задатке и изводи основне конструкције.
3 – добар	Самостално класификује троуглове, примењује односе страница и углова и неједнакост троугла, користи ставове подударности у типичним задацима, конструише троугао и одређује центре описане и уписане кружнице.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније конструктивне и доказне задатке применом својстава троугла и ставова подударности; повезује висине, симетрије и центре кружница и прецизно образлаже поступак.
5 – одличан	Самостално решава нове проблемске и конструктивне задатке са троугловима, комбинује више својстава и ставова подударности, бира ефикасну конструкцију и аргументовано доказује закључке.

ЧЕТВОРОУГАО

Оцена	Критеријум – ЧЕТВОРОУГАО
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне врсте четвороуглова и њихова својства и не уме да примени најједноставније односе ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје паралелограм, ромб, правоугаоник, квадрат, трапез и делтоид и уз подршку примењује збир углова и основна својства у једноставним задацима.
3 – добар	Самостално класификује четвороуглове, примењује својства паралелограма и трапеза, средњу линију троугла и трапеза, сабира и одузима векторе и изводи типичне конструкције паралелограма и трапеза.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке са својствима и условима за паралелограм, векторима, дијагоналама и конструкцијама четвороуглова; повезује више односа и образлаже закључке.
5 – одличан	Анализира нове и проблемске ситуације са четвороугловима, самостално бира и комбинује својства, векторски и конструктивни приступ и аргументовано образлаже решење.

ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА

Оцена	Критеријум – ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА
1 – недовољан	Не препознаје појам површине и не уме да примени основни образац за површину познате фигуре ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку примењује обрасце за површину квадрата, правоугаоника и једноставног троугла или паралелограма када су сви потребни подаци непосредно дати.
3 – добар	Самостално израчунава површину троугла, паралелограма, трапеза и четвороугла са нормалним дијагоналама у типичним задацима и правилно користи мерне јединице.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке у којима је потребно одредити недостајући елемент или разложити фигуру на једноставније делове; повезује својства фигура са одговарајућим обрасцима.
5 – одличан	Самостално моделује и решава проблемске и реалне задатке са површинама троуглова и четвороуглова, користи разложиву једнакост, пореди различите поступке и образлаже резултат.

7. разред**РЕАЛНИ БРОЈЕВИ**

Оцена	Критеријум – РЕАЛНИ БРОЈЕВИ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне појмове реалних бројева, квадрата и квадратног корена и не израчунава најједноставније вредности ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку израчунава квадрат рационалног броја и квадратни корен потпуног квадрата, препознаје рационалне и ирационалне бројеве и одређује једноставну приближну вредност.
3 – добар	Самостално израчунава вредност једноставнијих израза са реалним бројевима, примењује основна својства операција и кореновања, одређује приближну вредност и апсолутну грешку, црта график $y=kx$ и примењује продужену пропорцију у типичним задацима.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније задатке са реалним бројевима и коренима, анализира график директне пропорционалности, повезује више облика записа и примењује продужену пропорцију у сложенијим реалним ситуацијама.
5 – одличан	Моделује нове проблеме реалним бројевима, проценом, функцијом директне пропорционалности и продуженом пропорцијом; бира тачан или приближан поступак и критички процењује грешку и смисленост резултата.

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА

Оцена	Критеријум – ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА
1 – недовољан	Не препознаје правоугли троугао и не уме да примени Питагорину теорему у најједноставнијем задатку ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје катете и хипотенузу и уз подршку непосредно примењује Питагорину теорему када су дати сви потребни подаци.
3 – добар	Самостално примењује директну и обратну Питагорину теорему у типичним рачунским и конструктивним задацима и одређује растојање две тачке у координатном систему.

Оцена	Критеријум – ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА
4 – врло добар	Самостално примењује Питагорину теорему на квадрат, правоугаоник, једнакокраки/једнакостранични троугао, ромб, правоугли и једнакокраки трапез и конструкције дужи ирационалне дужине.
5 – одличан	Самостално решава сложене и проблемске задатке комбинујући директну/обратну теорему и својства различитих фигура, бира погодну помоћну конструкцију и аргументовано образлаже решење.

ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ

Оцена	Критеријум – ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ
1 – недовољан	Не препознаје поуздано степен, моном и полином и не изводи основне операције или једноставну трансформацију ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку примењује основна правила за степене, израчунава вредност једноставног алгебарског израза и сабира/одузима једноставне полиноме.
3 – добар	Самостално примењује правила за степене, трансформише збир, разлику и производ полинома, користи формуле за квадрат бинома и разлику квадрата и раставља једноставне полиноме на чиниоце.
4 – врло добар	Самостално сређује сложеније полиноме, комбинује дистрибутивни закон и формуле, раставља полиноме на чиниоце и примењује трансформације полинома на решавање програмом предвиђених једначина.
5 – одличан	Флексибилно бира и комбинује алгебарске трансформације у новим и проблемским задацима, уочава структуру израза, ефикасно раставља на чиниоце и образлаже еквивалентност поступака.

МНОГОУГАО

Оцена	Критеријум – МНОГОУГАО
1 – недовољан	Не препознаје поуздано основне појмове и врсте многоуглова и не примењује основна својства ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје конвексни и правилни многоугао и уз подршку израчунава збир углова или број дијагонала у једноставним примерима и примењује основне обрасце за обим и површину.
3 – добар	Самостално примењује својства страница, углова и дијагонала многоугла, израчунава обим и површину, користи својства правилних многоуглова и конструише ортоцентар и тежиште троугла.
4 – врло добар	Самостално решава сложене задатке са правилним многоугловима, уписаним/описаним кругом, ортоцентром и тежиштем и примењује ставове подударности у једноставнијим доказима и конструктивним задацима.
5 – одличан	Решава нове проблемске и доказне задатке повезујући својства многоуглова, правилних фигура, подударности и карактеристичних тачака троугла; самостално планира доказ или конструкцију и образлаже га.

КРУГ

Оцена	Критеријум – КРУГ
1 – недовољан	Не препознаје основне елементе круга и не уме да примени основне обрасце или односе углова ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје централни и периферијски угао, полупречник и пречник и уз подршку израчунава обим или површину круга у најједноставнијим задацима.
3 – добар	Самостално примењује својства централног и периферијског угла, израчунава обим круга, дужину кружног лука, површину круга, кружног исечка и прстена у типичним задацима и изводи једноставну ротацију.
4 – врло добар	Самостално решава сложене задатке који повезују углове, лукове и површине делова круга, правилно користи број π и примењује ротацију у геометријским задацима.
5 – одличан	Анализира и решава нове проблемске ситуације са кругом и његовим деловима, комбинује својства углова, дужина и површина и ротацију и аргументовано образлаже поступак и резултат.

ОБРАДА ПОДАТАКА

Оцена	Критеријум – ОБРАДА ПОДАТАКА
1 – недовољан	Не уме да одреди средњу вредност, медијану или мод ни за једноставан низ података ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку уређује једноставан низ података и одређује средњу вредност, медијану или мод када је поступак непосредан.
3 – добар	Самостално одређује средњу вредност, медијану и мод за типичне скупоове података и правилно тумачи значење добијених вредности.
4 – врло добар	Самостално анализира сложеније скупоове података, пореди средњу вредност, медијану и мод и бира меру која је информативна за дату ситуацију.
5 – одличан	Критички анализира податке у новој реалној ситуацији, самостално израчунава и пореди средњу вредност, медијану и мод и аргументовано тумачи шта оне показују и која ограничења имају.

8. разред

СЛИЧНОСТ

Оцена	Критеријум – СЛИЧНОСТ
1 – недовољан	Не препознаје пропорционалне односе и основне елементе сличних троуглова и не уме да примени Талесову теорему или сличност ни у најједноставнијем задатку, ни уз усмеравање. Не показује разумевање поступка потребног за одређивање непознате дужи.
2 – довољан	Препознаје пропорционалне величине и сличне фигуре у једноставним примерима. Уз усмеравање поставља једноставну пропорцију, уочава одговарајуће странице сличних троуглова и примењује Талесову теорему или сличност у непосредним, познатим задацима.
3 – добар	Самостално решава типичне задатке са пропорционалним дужима, Талесовом теоремом и сличношћу троуглова. Одређује непознате странице/углове у стандардним ситуацијама и примењује сличност у једноставнијем реалном контексту.
4 – врло добар	Самостално бира и примењује Талесову теорему или ставове сличности у сложенијим и комбинованим задацима, коректно образлаже пропорционалне односе и може да примени поступак конструктивне поделе дужи на једнаке делове када је то предмет провере.
5 – одличан	Самостално анализира нову или проблемску ситуацију, уочава погодне сличне троуглове и повезује Талесову теорему, сличност и друга раније усвојена знања која програм предвиђа за примену. Решава и образлаже сложенији геометријски или реални проблем и проверава смисленост резултата.

ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН

Оцена	Критеријум – ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН
1 – недовољан	Не препознаје основне односе тачке, праве и равни у простору и не уме да их представи или запише ни уз помоћ. Не уочава елементе неопходне за примену Питагорине теореме у простору.
2 – довољан	Препознаје тачку, праву, раван и најједноставније односе паралелности и нормалности. Уз помоћ наставника чита или прави једноставан просторни цртеж, препознаје основне елементе полиедра и уочава правоугли троугао у једноставном просторном примеру.

Оцена	Критеријум – ТАЧКА, ПРАВА И РАВАН
3 – добар	Самостално разликује и записује односе тачака, правих и равни, укључујући мимоилазне праве, нормалу на раван и односе две равни. Представља основне просторне односе цртежом и решава типичне задатке са ортогоналном пројекцијом и Питагорином теоремом.
4 – врло добар	Прецизно анализира просторни цртеж, правилно користи пуне и испрекидане линије, одређује растојање тачке од равни и угао између праве и равни у типичним и сложенијим задацима и самостално проналази потребан правоугли троугао.
5 – одличан	Самостално визуализује и математички описује сложеније односе у простору, повезује више просторних релација и Питагорину теорему, конструише јасан помоћни цртеж и образлаже решење проблемског геометријског или реалног задатка.

ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ

Оцена	Критеријум – ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ С ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ
1 – недовољан	Не уме да реши основни тип линеарне једначине или неједначине нити да примени елементарне еквивалентне трансформације ни уз усмеравање. Не препознаје значење решења у једноставном контексту.
2 – довољан	Уз усмеравање решава најједноставније линеарне једначине и неједначине, примењује основне еквивалентне трансформације и приказује решење једноставне неједначине на бројевној правој. Препознаје случајеве са једним решењем, без решења или са бесконачно много решења на једноставним примерима.
3 – добар	Самостално решава типичне линеарне једначине и неједначине које се еквивалентним трансформацијама свode на основни облик, правилно мења смер неједнакости при множењу/дељењу негативним бројем и записује скуп решења. Решава једноставнији текстуални проблем.
4 – врло добар	Самостално решава сложеније једначине и неједначине у оквирима програма, укључујући примере који користе $ ax+b =c$, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата када се квадратни чланови анулирају и услове да су производ/количник једнаки нули. Саставља математички модел за сложенији реални проблем и образлаже решење.
5 – одличан	Самостално моделује и решава нове и проблемске ситуације линеарном једначином или неједначином, бира ефикасан поступак, анализира услове и проверава валидност добијеног решења у контексту задатка. Не захтева се решавање једначина са параметрима, јер оно није предвиђено програмом.

ПРИЗМА

Оцена	Критеријум – ПРИЗМА
1 – недовољан	Не препознаје елементе и основне врсте праве призме и не уме да примени обрасце за површину и запремину ни када су сви потребни подаци непосредно дати.
2 – довољан	Препознаје елементе и врсте призме предвиђене програмом, чита/допуњује једноставну мрежу и уз подршку примењује обрасце за површину и запремину када су потребни елементи непосредно дати.

Оцена	Критеријум – ПРИЗМА
3 – добар	Самостално израчунава површину и запремину праве троугране и четворостране призме и правилне шестостране призме у типичним задацима. Прави одговарајућу скицу и коректно користи јединице мере.
4 – врло добар	Решава сложеније задатке у којима потребан елемент није непосредно дат, користећи Питагорину теорему и својства основе/пресека. Примењује површину и запремину призме у реалном контексту и прецизно приказује видљиве и невидљиве ивице.
5 – одличан	Самостално анализира вишекорачни проблем са призмом у оквирима типова тела прописаних програмом, одређује зависне елементе, повезује геометријске односе и обрасце и аргументовано тумачи и проверава добијени резултат.

ПИРАМИДА

Оцена	Критеријум – ПИРАМИДА
1 – недовољан	Не препознаје елементе и основне врсте пирамиде и не уме да примени основне обрасце за површину и запремину ни у најједноставнијем примеру.
2 – довољан	Препознаје елементе и врсте пирамиде предвиђене програмом, чита једноставну мрежу и уз подршку израчунава површину или запремину када су сви неопходни подаци непосредно дати.
3 – добар	Самостално израчунава површину и запремину четворостране пирамиде са правоугаоном основом, правилне троугране и правилне шестостране пирамиде у типичним задацима, уз коректну скицу и јединице мере.
4 – врло добар	Самостално одређује потребне зависне елементе (нпр. бочну висину или елементе основе) користећи одговарајућа геометријска знања и Питагорину теорему, а затим решава сложенији задатак за површину или запремину и примењује знање у реалном контексту.
5 – одличан	Самостално решава вишекорачне и проблемске задатке о пирамидама у оквирима прописаних типова, анализира односе елемената, бира ефикасан поступак, образлаже га и проверава смисленост резултата.

ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА

Оцена	Критеријум – ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА
1 – недовољан	Не препознаје линеарну функцију у облику $y=kx+n$ и не уме да одреди вредност функције или прикаже задате тачке на графику ни уз усмеравање.
2 – довољан	Одређује вредност линеарне функције за задату вредност променљиве и, уз подршку, формира табелу са неколико вредности и нацрта основни график. Са графика чита најједноставнији податак.
3 – добар	Самостално црта график функције $y=kx+n$ у типичним случајевима и са графика или формуле одређује/тумачи нулу, знак и монотоност. Разуме утицај знака коефицијента k на раст/опадање.
4 – врло добар	Самостално анализира график и формулу линеарне функције, повезује вредности k и n са положајем праве, прелази између различитих приказа и обрађује линеарну функцију задату имплицитном релацијом $ax+by=c$ у оквирима програма.

Оцена	Критеријум – ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА
5 – одличан	Решава сложеније и проблемске задатке у којима треба изабрати и повезати аналитички и графички приказ линеарне функције, аргументује закључке о нули, знаку и монотоности и примењује линеарну зависност у новој, али програмски заснованој ситуацији.

СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ

Оцена	Критеријум – СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА С ДВЕ НЕПОЗНАТЕ
1 – недовољан	Не препознаје значење решења система као уређеног пара и не уме да спроведе основне кораке методе замене или супротних коефицијената ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку проверава да ли је дати уређени пар решење једноставног система и решава најједноставнији систем методом замене или супротних коефицијената по датом моделу.
3 – добар	Самостално решава типичне системе методом замене и методом супротних коефицијената, правилно записује решење и повезује га са пресеком графика две линеарне једначине. Решава једноставнији текстуални проблем.
4 – врло добар	Самостално бира погоднију методу решавања, повезује алгебарско и графичко решење система и саставља систем за сложенији реални или међупредметни проблем, уз образложење добијеног решења.
5 – одличан	Самостално моделује нову проблемску ситуацију системом две линеарне једначине, ефикасно решава систем, контролише поступак и проверава значење и валидност решења у контексту проблема; јасно образлаже везу алгебарске и графичке интерпретације.

ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА

Оцена	Критеријум – ВАЉАК, КУПА И ЛОПТА
1 – недовољан	Не препознаје основне елементе ваљка, купе и лопте и не уме да примени обрасце за површину и запремину ни у непосредном задатку.
2 – довољан	Препознаје елементе ваљка, купе и лопте, уз подршку чита или скицира мрежу ваљка/купе и примењује одговарајући образац када су сви потребни подаци непосредно дати.
3 – добар	Самостално израчунава површину и запремину правог ваљка, праве купе и лопте у типичним задацима; препознаје осне пресеке и пресек лопте/сфере равни у једноставним ситуацијама и коректно користи јединице мере.
4 – врло добар	Решава сложеније задатке у којима је потребно одредити зависан елемент, примењује Питагорину теорему на ваљак и купу у типичним случајевима, користи аналогију призма–ваљак и пирамида–купа и примењује обрасце у реалним ситуацијама.
5 – одличан	Самостално анализира вишекорачне и проблемске ситуације са ваљком, купом и лоптом у оквирима програма, повезује пресеке, елементе и обрасце, бира ефикасан поступак и образлаже и проверава добијени резултат.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент	Шта се прати и вреднује
Оствареност прописаних исхода	Степен у којем ученик показује да уме да примени знања и вештине дефинисане исходима програма 8. разреда, у оквиру садржаја који су реализовани и проверавани.
Разумевање математичких појмова и поступака	Разумевање значења појмова, односа, теорема, формула, графика и поступака; разликовање суштинског разумевања од механичког извођења корака.
Примена знања и решавање проблема	Избор и примена одговарајућег поступка, решавање типичних, комбинованих и проблемских задатака и примена математике у реалним ситуацијама које програм предвиђа.
Математичко резонување и закључивање	Логичко повезивање података и појмова, извођење закључака, аргументовање избора поступка, провера резултата и тумачење решења.
Математички језик, запис и представљање	Правилно коришћење симбола и термина, јасан и уређен запис, цртежи просторних односа, графици линеарних функција, мреже и скице тела у мери у којој су предвиђени програмом.
Самосталност у раду	Степен самосталног разумевања задатка, избора стратегије, извођења поступка, контроле грешке и коришћења повратне информације.
Активност и ангажовање	Квалитет учешћа у наставним активностима, истрајност у решавању проблема, иницијатива, постављање смислених питања и одговорно учешће у индивидуалном, парском и групном раду.
Пројектни рад	Индивидуални допринос избору и планирању начина рада, математичка тачност и релевантност, решавање додељеног/изабраног задатка, сарадња, представљање и образлагање резултата.
Напредовање ученика	Напредак у односу на претходна постигнућа и способност да ученик примени добијену повратну информацију ради даљег учења. Напредовање се посматра у оквиру прописаних исхода и не замењује њихову оствареност као критеријум оцене.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оцена је јавна и саопштава се ученику по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи јасну препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године, по правилу до краја треће недеље, процењују се претходна постигнућа из области и садржаја значајних за наставу математике у одговарајућем разреду. Иницијално процењивање најављује се три радна дана пре одржавања, не убраја се у планирани број писмених провера и не оцењује се бројчаном оценом. Резултат се евидентира у педагошкој документацији и користи за планирање даљег рада и подршке, уз индивидуалну повратну информацију ученику и родитељу.

Праћење и оцењивање је континуирано, а провера постигнућа ученика обавља се током наставног процеса. Ученик се оцењује на основу усмене провере, писмене провере и практичног рада када је такав облик рада у складу са програмом предмета. За математику се под практичним и другим програмом предвиђеним облицима рада подразумевају примене у реалном контексту, израда и тумачење геометријских скица, мрежа и модела, рад са графицима и, када се реализује, рад у динамичком математичком софтверу и пројектни рад.

- усмене провере знања и математичког резонувања;
- писмене задатке и друге писмене провере постигнућа;

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

- самостално решавање математичких задатака и проблемских ситуација на часу;
- израду и тумачење скица, мрежа, графика и математичких модела који су предвиђени програмом;
- примену математичких знања у реалним ситуацијама;
- пројектни задатак и представљање резултата;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- домаће задатке и друге ученичке продукте, када су у функцији остваривања и провере исхода;
- континуирано формативно праћење активности, самосталности, ангажовања и напредовања.

Математика има четири часа недељно у 5, 6, 7. и 8. разреду; годишњи фонд је 144 часа у 5, 6. и 7. разреду и 136 часова у 8. разреду. Ученик мора бити оцењен најмање четири пута у сваком полугодишту, а најмање једна оцена у полугодишту мора бити добијена усменом провером постигнућа. Ученику се не умањује оцена из математике због непримереног понашања или односа према ваннаставним активностима.

Ученику који није оцењен најмање четири пута у току полугодишта не може се утврдити закључна оцена, осим у случајевима предвиђеним Правилником. Ученика који редовно похађа наставу и извршава школске обавезе, а нема прописани број оцена, наставник је дужан да оцени на посебно организованом часу или на неком од осталих облика образовно-васпитног рада, по правилу на часу допунске наставе, у току трајања полугодишта, уз присуство одељењског старешине и педагога или психолога.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање подразумева редовно праћење и процену напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања ученика. Прате се и начин на који ученик учи, степен самосталности и сарадње, као и индивидуално напредовање. Повратна информација садржи податке о остварености исхода и стандарда, ангажовању ученика, активностима које је наставник предузео ради унапређивања постигнућа, процени њихове делотворности и јасне и конкретне препоруке за даље напредовање. Повратна информација се даје у усменом и/или писменом облику, треба да буде разумљива ученику и родитељу, а формативна запажања се по правилу евидентирају у педагошкој документацији.

Сумативно оцењивање представља вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. У 5, 6, 7. и 8. разреду сумативне оцене су бројчане и евидентирају се у дневнику и педагошкој документацији, у складу са Правилником.

Самопроцена се користи као подршка ученику у праћењу сопственог напретка и планирању даљег учења. Вршњачко вредновање може се користити формативно када је примерено конкретної наставној или пројектној активности и када су критеријуми унапред познати. Самопроцена и вршњачко вредновање не замењују оцену коју утврђује наставник.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕШАВАЊЕ МАТЕМАТИЧКИХ ЗАДАТАКА

При решавању задатака вреднују се: разумевање услова, издвајање релевантних података, избор математичког модела/поступка, тачност извођења, употреба математичког језика и записа, квалитет цртежа или графика када је потребан, логичност образложења, провера поступка и тумачење добијеног резултата.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Не разуме суштину задатка и не успева да започне одговарајући поступак ни уз усмеравање; запис и примењени поступци не показују минимално остварење провереног исхода.
2 – довољан	Уз усмеравање издваја основне податке и решава најједноставнији задатак непосредном применом познатог поступка или формуле; могуће су грешке у запису или рачуну које не потиру показано минимално разумевање.
3 – добар	Самостално решава типичан задатак, бира одговарајући познат поступак, води углавном исправан математички запис и изводи резултат; у сложенијем задатку може бити потребна повремена подршка.

Оцена	Критеријум
4 – врло добар	Самостално решава задатке средњег и већег нивоа сложености, повезује више корака или појмова, образлаже избор поступка и тумачи резултат; мања ненамерна грешка не указује на суштинско неразумевање ако је поступак исправно постављен.
5 – одличан	Самостално анализира и решава сложенији или проблемски задатак, бира ефикасан поступак, повезује више знања, прецизно образлаже закључке, проверава резултат и по потреби нуди други исправан приступ.

6. УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА

Усменом провером вреднују се разумевање појмова и односа, правилна употреба математичке терминологије и симбола, способност да ученик објасни поступак, реши пример или кратак задатак и образложи закључак.

Оцена из усмене провере уписује се у дневник, по правилу непосредно по добијању.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Не препознаје основне појмове и не може да објасни или примени основни поступак ни уз подстицај и потпитања.
2 – довољан	Репродукује основне појмове и правила и уз потпитања објашњава или примењује једноставан поступак у познатом примеру.
3 – добар	Самостално објашњава основне појмове и типичан поступак, користи углавном правилан математички језик и решава једноставнији задатак уз јасно образложење главних корака.
4 – врло добар	Самостално и прецизно објашњава појмове, повезује их, аргументује поступак и решава сложенији пример; одговор је логички организован и математички коректан.
5 – одличан	Јасно, прецизно и самостално излаже, повезује више појмова, образлаже избор поступка, критички разматра резултат и успешно одговара на питање у новој или проблемској ситуацији у оквиру програма.

7. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Програми математике за 5, 6, 7. и 8. разред предвиђају четири писмена задатка у трајању од по једног часа, као и часове исправке. Поред писмених задатака могу се користити друге писмене провере ради провере остварености исхода, у складу са Правилником о оцењивању.

- Распоред писмених задатака и писмених провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страници школе најкасније до краја треће наставне недеље у сваком полугодишту. Распоредом може да се планира највише једна писмена провера у дану, а поред једног писменог задатка који је прописан програмом за поједине предмете, могу да се планирају још две писмене провере у наставној недељи. Ученици се о садржајима који ће се писмено проверавати обавештавају најкасније пет радних дана пре провере.
- Писмене провере у трајању до 15 минута могу се спроводити без најаве ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја. Оцена са такве провере евидентира се у педагошкој документацији, не уписује се самостално у дневник и за њу се не израчунава аритметичка средина. Та оцена може бити саставни део оцене добијене другом техником оцењивања, а резултати се могу узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене у најбољем интересу ученика.
- Оцена са писмене провере уписује се у дневник у року од осам радних дана.

Ученик у току једног часа може бити само једанпут оцењен за усмену или писмену проверу постигнућа.

- Ако након писмене провере више од половине ученика једног одељења који су радили проверу добије недовољну оцену, писмена провера се поништава за ученика који је добио недовољну оцену. Оцена може бити поништена и ученику који није задовољан оценом. Писмена провера се понавља једанпут. Након поништавања, а пре поновљене провере, наставник одржава допунску наставу, са ученицима утврђује и анализира разлоге лоших постигнућа и обавештава стручно веће и директора школе.

За ученика који из оправданих разлога није радио писмену проверу, провера се може организовати накнадно, уз поштовање прописаног дневног и недељног ограничења броја писмених провера. Накнадна провера најављује се најмање три радна дана раније.

За ученика који је оправдано одсутан са наставе од 11 до 15 радних дана у континуитету школа израђује план оцењивања и о њему обавештава ученика и родитеља, односно другог законског заступника, водећи рачуна о најбољем интересу ученика.

- Ученик и родитељ имају право увида у писани рад и право на образложење оцено. Школа чува писане радове ученика до краја текуће школске године и/или до окончања поступка, а начин остваривања увида у писани рад школа утврђује у сарадњи са родитељима.

Писмена провера треба да садржи задатке различитог типа и сложености који су у функцији проверених исхода. При бодовању се унапред одређује вредност задатака и делова поступка. Бројчана оцена се утврђује према степену остварености проверених исхода, самосталности и ангажовања, уз примену описних критеријума овог документа и унапред познатих правила бодовања.

Оцена	Остварење на писменој провери
1 – недовољан	Рад не показује минимално остварење проверених исхода; недостају основни појмови и поступци или су они суштински погрешно примењени.
2 – довољан	Показано је минимално остварење: ученик решава најједноставније, директне захтеве и делове задатака уз ограничену примену знања.
3 – добар	Ученик поуздано решава типичне и једноставније задатке, показује разумевање основних поступака и део захтева који траже повезивање.
4 – врло добар	Ученик успешно решава већину типичних и сложенијих задатака, самостално повезује поступке и образлаже решења; евентуалне грешке нису суштинске.
5 – одличан	Ученик успешно решава и најсложеније/проблемске захтеве у оквиру провере, показује трансфер знања, прецизно образлагање и контролу резултата.

8. ПРАКТИЧНИ И ДРУГИ ПРОГРАМОМ ПРЕДВИЂЕНИ ОБЛИЦИ РАДА

Практични и други програмом предвиђени облици рада вреднују се када су непосредно повезани са исходима и садржајима одговарајућег разреда. Они могу обухватити конструкције и прецизно геометријско цртање, приказивање и тумачење података и графика, израду или тумачење модела и мрежа геометријских тела, примену математике у реалном контексту и коришћење расположивог математичког софтвера када је такав облик рада предвиђен програмом и планирањем наставе. Вреднују се примена знања, самосталност, математичка тачност, правилно коришћење геометријског прибора или дигиталног алата када је предвиђен и способност ученика да објасни поступак и резултат.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Ни уз подршку не успева да изведе основну програмом предвиђену активност или израђени приказ/модел не показује разумевање основних математичких односа.

Оцена	Критеријум
2 – довољан	Уз упутство изводи основне кораке: прави једноставан цртеж/мрежу/график или користи готов модел, али му је за тачност и тумачење потребна значајна подршка.
3 – добар	Самостално изводи основну активност према упутству, прави функционалан цртеж, мрежу или график и повезује га са одговарајућим математичким појмом; за сложеније тумачење потребна је повремена помоћ.
4 – врло добар	Самостално и прецизно реализује активност, правилно бира приказ или модел, користи геометријски прибор/дигитални алат када је предвиђен и аргументовано тумачи резултат.
5 – одличан	Самостално планира најпогоднији начин приказа или моделовања, прецизно реализује активност, проверава тачност, повезује приказ са математичким закључком и јасно образлаже добијени резултат.

9. ПРОЈЕКТНИ И ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Пројектни и истраживачки рад вреднује се када је у складу са програмом наставе и учења и планираним активностима у одговарајућем разреду. У 8. разреду програмом је планиран један пројектни задатак (оријентационо 5 часова), по избору наставника и ученика; као могући примери наведени су конструкција теста из математике за завршни испит и коришћење динамичког софтвера. У свим случајевима оцењује се индивидуални допринос ученика, математичка тачност, самосталност, сарадња и оствареност релевантних исхода, а не само заједнички производ групе.

Елемент пројекта	Критеријум
Разумевање задатка и планирање	Разуме циљ пројекта, учествује у избору теме/начина рада и планира сопствени део активности.
Математичка тачност и релевантност	Користи исправна математичка знања и поступке у границама програма; проверава задатке/решења/графике/моделе које је израдио.
Самосталност и иницијатива	Самостално извршава договорени део рада, тражи помоћ када је потребна и користи повратну информацију за поправку производа.
Сарадња	Одговорно учествује у групном раду, поштује договорене улоге и доприноси заједничком решењу.
Представљање и образлагање	Јасно представља резултате, користи математички језик и одговара на питања о поступку и закључцима.
Употреба дигиталног алата – када је део изабраног пројекта	Функционално користи динамички софтвер или програм за обраду текста/приказ резултата у мери која је програмом предвиђена за конкретан пројекат.
Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Ни уз подршку не реализује договорени основни део пројектног задатка и не показује минимално разумевање математичког садржаја који је у његовом делу рада предмет вредновања.
2 – довољан	Уз значајну подршку реализује једноставан додељени део, показује основно разумевање и може кратко да представи шта је урадио.
3 – добар	Одговорно реализује свој део рада, користи математички исправан поступак у типичним ситуацијама, сарађује и представља основне резултате уз повремена усмеравања.

Елемент пројекта	Критеријум
4 – врло добар	Самостално и тачно реализује значајан део пројекта, повезује више поступака, активно сарађује, користи одговарајући алат када је предвиђен и јасно образлаже резултате.
5 – одличан	Показује висок степен самосталности и иницијативе, критички проверава математичку тачност, предлаже и образлаже решења, доприноси организацији рада и уверљиво презентује и брани резултате сопственог дела пројекта.

10. ДОМАЋИ ЗАДАЦИ, АКТИВНОСТ, ГРУПНИ РАД И ДРУГИ УЧЕНИЧКИ ПРОДУКТИ

Домаћи задаци, када су предвиђени планирањем наставе и када се на њима може поуздано проценити оствареност конкретних исхода, као и активност на часу, учешће у дискусији, рад у пару или групи и други ученички продукти могу бити извор података за формативно праћење и основ за сумативну оцену. Критеријуми морају бити унапред познати ученицима. Само присуство, учесталост јављања или формално предавање домаћег задатка нису довољни за високу оцену.

- редовност и одговорност у раду посматрају се као део ангажовања, али се оцена из предмета не сме свести на дисциплинско понашање;
- при домаћем задатку који се оцењује вреднују се тачност, разумевање поступка, самосталност и способност ученика да образложи рад;
- у групном раду вреднује се индивидуални допринос, математичка тачност, сарадња и способност објашњавања сопственог дела рада;
- свакодневна активност служи за прикупљање више малих доказа о напредовању и за давање повратне информације.

11. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

При оцењивању ученика којима је потребна додатна образовна подршка уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање, у складу са Правилником.

- Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прописаних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- Ако ученик који се образује по ИОП-у не остварује планиране циљеве и исходе, ИОП се ревидира.
- Ученик са изузетним способностима који се образује на прилагођен и обогаћен начин оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

12. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из математике утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, у складу са Законом и Правилником. Предлог даје предметни наставник, а оцену утврђује одељењско веће.

При предлагању закључне оцене наставник сагледава целокупно постигнуће ученика: степен остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа, квалитет примене математичког знања, самосталност, ангажовање, напредовање и постигнућа показана различитим техникама провере. Закључна оцена се не заснива само на једној врсти провере.

Аритметичка средина свих појединачних оцена	Закључна оцена не може бити мања од
4,50 и више	одличан (5)

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Аритметичка средина свих појединачних оцена	Закључна оцена не може бити мања од
3,50–4,49	врло добар (4)
2,50–3,49	добар (3)
1,50–2,49	довољан (2)
мање од 1,50	недовољан (1)

Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник. Закључна оцена на првом полугодишту не узима се у обзир приликом израчунавања аритметичке средине за утврђивање закључне оцене на крају другог полугодишта.

КРИТЕРИЈУМИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми праћења и оцењивања ученика четвртог разреда утврђени су у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и важећим програмима наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и има за циљ континуирано праћење развоја, напредовања и остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика. Приликом оцењивања поштују се принципи објективности, релевантности, правичности, редовности и благовремености, примењују се разноврсне технике и методе оцењивања и уважавају индивидуалне разлике, потребе, узраст, претходна постигнућа и услови у којима се оцењивање одвија.

Бројчана оцена из обавезних предмета утврђује се на основу:

- остварености прописаних исхода;
- степена самосталности ученика у раду и примени знања;
- активности и ангажовања ученика.

Оцењивање се остварује формативно и сумативно.

Формативно оцењивање подразумева редовно праћење и процену напредовања ученика у остваривању исхода, степена самосталности, начина учења, активности и сарадње. Повратна информација треба да буде јасна, разумљива и подстицајна и да садржи конкретну препоруку за даље напредовање.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика на крају програмске целине или у одређеном периоду учења.

Ученик се прати и оцењује различитим начинима и поступцима, у зависности од природе предмета и исхода који се вреднују, а нарочито путем:

- усмених провера;
- писмених провера;
- практичног рада;
- ученичких радова и продуката;
- активности на часу;
- самосталног, партнерског и групног рада;
- истраживачких и пројектних активности;
- домаћих задатака;
- непосредног посматрања начина рада, самосталности и напредовања ученика.

При избору начина провере води се рачуна да ученик добије различите могућности да покаже шта зна, разуме и уме.

Критеријуми оцењивања за сваки предмет утврђују се у односу на прописане исходе и наставне области/теме. Опис постигнућа степенује се од основног нивоа остварености исхода до самосталне примене, повезивања, анализирања, решавања проблема и образлагања закључака.

Оцена **одличан (5)** одражава потпуну или веома високу оствареност исхода, самосталну примену знања у новим ситуацијама, логичко повезивање чињеница и појмова, самостално извођење закључака и висок степен активности и ангажовања.

Оцена **врло добар (4)** одражава оствареност исхода у великој мери, самосталну примену знања, логичко повезивање појмова и чињеница и висок степен самосталности и ангажовања.

Оцена **добар (3)** одражава оствареност исхода у довољној мери, разумевање и примену знања у познатим ситуацијама, делимично самостално извођење закључака и одговарајући степен активности.

Оцена **довољан (2)** одражава оствареност минималног нивоа исхода, знање на нивоу препознавања и репродукције и примену основних знања уз подршку наставника.

Оцена **недовољан (1)** одражава неоствареност минималних исхода, односно ситуацију у којој ученик не показује основно разумевање и не примењује основна знања и вештине ни уз одговарајућу подршку.

При оцењивању из Ликовне културе, Музичке културе и Физичког и здравственог васпитања посебно се уважавају индивидуалне могућности, напредовање у односу на претходна постигнућа и ангажовање ученика.

Ученик коме је потребна додатна образовна подршка оцењује се у складу са планом индивидуализације, односно индивидуалним образовним планом, уз прилагођавање начина и поступака праћења и оцењивања.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу за разредну наставу и примењују јединствено, уз уважавање специфичности предмета и индивидуалних карактеристика ученика.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Критеријуми оцењивања из Српског језика у четвртом разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у примени знања и степену активности и ангажовања.

Програм наставе и учења Српског језика у четвртом разреду обухвата три међусобно повезане предметне области:

1. Књижевност
2. Језик
3. Језичка култура

Предметне области се међусобно прожимају и не изучавају се изоловано. Праћење и оцењивање је континуирано, формативно и сумативно и усмерено је на утврђивање степена остварености прописаних исхода и напредовања ученика.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз усмене и писмене провере, читање и разумевање прочитаног, интерпретацију књижевних текстова, граматичке и правописне вежбе, говорне и језичке вежбе, усмено и писмено изражавање, домаће задатке, ученичке радове, активности на часу, самостални, партнерски и групни рад и друге активности којима ученик показује оствареност исхода.

1. КЊИЖЕВНОСТ

У области Књижевност прати се и вреднује оспособљеност ученика за читање са разумевањем, доживљавање и тумачење књижевних и других текстова, препознавање књижевних врста и појмова, уочавање и образлагање поступака и особина ликова, разумевање идеја и вредности књижевног дела, као и изражајно читање, рецитовање и сценско извођење.

Књижевни појмови не вреднују се само на нивоу репродуковања дефиниција, већ кроз способност ученика да их препозна, именује, описно образложи и уочи њихову улогу у књижевном тексту.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и са потпуним разумевањем чита различите врсте текстова; образлаже свој утисак и мишљење и поткрепљује га примерима из текста, уз уважавање другачијих ставова; сигурно разликује шaljиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; самостално одређује тему, редослед догађаја, време и место дешавања; анализира поступке ликова и образлаже њихове позитивне и негативне особине; уочава стих, строфу, риму и ритам; тумачи идеју књижевног дела; препознаје персонификацију и објашњава њену улогу; разликује описивање, приповедање у 1. и 3. лицу и дијалог; уочава основни тон књижевног текста и супротстављеност лица у драмском тексту; препричава текст из различитих улога/перспектива; препознаје ситуације остваривања или кршења права детета и стереотипе у књижевним делима; повезује садржај дела са сопственим искуством и позитивним људским вредностима; изражајно чита и рецитиује и успешно учествује у извођењу драмских текстова.
4 – врло добар	Ученик самостално чита са разумевањем и образлаже свој утисак и мишљење о тексту; разликује обрађене књижевне врсте; одређује тему, главне догађаје, време и место дешавања; уочава и образлаже особине и поступке ликова; препознаје основне елементе лирске песме, персонификацију, описивање, приповедање и дијалог; разликује приповедање у 1. и 3. лицу; уочава основни тон и идеју дела; повезује информације и изводи закључке, уз повремену подршку код сложенијих захтева. Чита изражајно, поштујући интонацију реченице и стиха.
3 – добар	Ученик чита текст са разумевањем и самостално издваја основне информације; препознаје већину обрађених књижевних врста; одређује тему и главне догађаје и именује главне ликове и њихове уочљиве особине; препознаје стих, строфу и риму; уочава описивање, приповедање и дијалог и уз повремену помоћ препознаје основни тон, персонификацију и идеју дела. Препричава текст поштујући основни ток догађаја. При читању углавном поштује интерпункцију и интонацију.
2 – довољан	Ученик чита једноставнији текст и разуме његов основни садржај; уз усмеравање издваја главни догађај и ликове, одређује место или време радње и препознаје поједине обрађене књижевне врсте и основне књижевне појмове; уз помоћ препричава основни ток текста и износи једноставан утисак о прочитаном. Чита краћи текст поштујући основне интерпункцијске знаке.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не показује минимално разумевање прочитаног текста, не издваја основне информације, не препознаје основне обрађене књижевне врсте и појмове и не може да преприча основни ток догађаја, односно не остварује минималне исходе ове области.

2. ЈЕЗИК

У области Језик прате се и вреднују усвојеност, разумевање и функционална примена граматичких и правописних знања.

2.1. Граматика

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим садржајима; сигурно разликује речи које мењају облик и речи које не мењају облик; у реченици самостално и тачно одређује субјекат, предикат, објекат и прилошке одредбе за време, место и начин; препознаје изостављени субјекат; уочава речи и групе речи у функцији реченичних чланова; препознаје придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи; јасно разликује врсту речи од њене службе у реченици и стечена знања самостално примењује у новим и сложенијим примерима.
4 – врло добар	Ученик самостално разликује речи које мењају облик од речи које га не мењају; правилно одређује основне реченичне чланове; разликује врсту речи од службе речи у реченици и стечена знања примењује на различитим примерима, уз повремене мање грешке код сложенијих захтева.
3 – добар	Ученик разликује основне врсте речи и уочава речи које мењају и које не мењају облик; у једноставнијим реченицама одређује субјекат, предикат, објекат и основне прилошке одредбе; разуме разлику између врсте речи и службе речи, али му је код сложенијих примера потребна повремена помоћ.
2 – довољан	Ученик препознаје основне врсте речи и уз усмеравање разликује речи које мењају облик од оних које га не мењају; у једноставним примерима препознаје субјекат и предикат, а уз помоћ објекат и прилошке одредбе; уз подршку уочава разлику између врсте речи и њене службе у реченици.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје и не примењује основне граматичке појмове и знања о врстама речи и реченичним члановима, односно не остварује минималне исходе ове области.

Програм у области граматике предвиђа променљиве и непроменљиве речи, субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе и разликовање врсте речи од њене службе у реченици.

2.2. Правопис

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик доследно и самостално примењује обрађена правописна правила у реченицама и тексту; правилно пише сва три модела управног говора и употребљава одговарајуће интерпункцијске знаке и наводнике; сигурно примењује правила писања великог слова у програмом предвиђеним примерима; правилно употребљава речцу ли , облике је ли/је л' и везник јер , предлог са уз заменице, заменицу Ви из поштовања и правилно пише вишечлане бројеве. Самостално уочава и исправља правописне грешке у тексту.
4 – врло	Ученик самостално примењује већину обрађених правописних правила;

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
добар	правилно пише управни говор, примењује правила писања великог слова и остала програмом предвиђена правила. Прави ретке грешке, углавном у сложенијим примерима, и најчешће их самостално исправља.
3 – добар	Ученик примењује основна правописна правила у познатим ситуацијама; правилно употребљава велико слово у типичним примерима и примењује основна правила писања управног говора. Код сложенијих примера и појединих правописних правила потребна му је повремена помоћ.
2 довољан	Ученик уз усмеравање примењује основна правописна правила у једноставним примерима; препознаје потребу за употребом великог слова и основних интерпункцијских знакова и уз помоћ записује једноставне примере управног говора и примењује остала основна правила.
1 недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не примењује основна правописна правила у једноставним примерима и не остварује минималне исходе ове области.

Правописна знања прате се и вреднују у различитим контекстима – кроз правописне вежбе, диктате, исправљање грешака, писане провере и ученичке текстове. Програм наглашава систематско вежбање и функционалну примену правописних правила.

3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

У области Језичка култура прати се и вреднује развој усменог и писменог изражавања ученика. Посебно се прате препричавање, причање и описивање, богаћење речника, правилно структурирање текста, функционална употреба језика у различитим комуникативним ситуацијама, разумевање и повезивање информација и способност јасног и правилног изражавања.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик се усмено и писмено изражава јасно, садржајно, логично и језички правилно; самостално препричава текст у целини и по деловима, издваја главно од споредног и поштује хронолошки ток; самостално прича о стварном или замишљеном догађају и функционално уноси дијалог и управни говор; садржајно описује односе међу предметима, бићима и појавама, природу, личности и књижевне ликове; правилно структурира текст; функционално употребљава речи истог облика а различитог значења, речи истог значења а различитог облика и устаљене језичке изразе; правилно пише разгледницу, честитку и приватно писмо; прилагођава језички израз формалној и неформалној комуникативној ситуацији; повезује информације из линеарних и нелинеарних текстова и самостално изводи закључке.
4 – врло добар	Ученик се самостално, јасно и повезано усмено и писмено изражава; правилно препричава, прича и описује, издваја битне информације и углавном правилно структурира текст; употребљава разноврстан речник и научене језичке изразе; правилно пише разгледницу, честитку и писмо и прилагођава израз комуникативној ситуацији; повезује информације из

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	различитих делова текста и изводи закључке, уз мању помоћ код сложенијих захтева.
3 – добар	Ученик самостално саставља краћи, смислен и углавном повезан усмени или писани текст; препричава поштујући основни ток догађаја; прича и описује користећи одговарајући речник; разуме и употребљава основне научене језичке изразе; уз мање усмеравање правилно структурира текст, пише једноставну разгледницу, честитку или писмо и повезује непосредно исказане информације.
2 – довољан	Ученик уз подршку препричава основни садржај краћег текста и саставља једноставан усмени или писани исказ; уз план, питања или други вид подршке прича о догађају и описује познату особу, предмет или појаву; користи једноставан речник; уз модел пише разгледницу, честитку или кратко приватно писмо и препознаје основне информације у једноставном линеарном или нелинеарном тексту.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не успева да састави смислен једноставан усмени или писани исказ, не издваја основни садржај текста и не примењује минималне језичке и комуникативне вештине предвиђене исходима.

Програм Језичке културе обухвата препричавање, причање и описивање, рад на речнику и устаљеним језичким изразима, разгледницу, честитку и писмо, као и говорне, правописне, језичке и лексичко-семантичке вежбе.

ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ

У четвртном разреду ученици израђују два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту. Програм предвиђа да се оба школска писмена задатка пишу ћириличким писмом.

При вредновању школских писмених задатака и других облика писменог изражавања узимају се у обзир:

- оствареност теме и садржај – одговор на постављену тему, избор битних појединости, развијеност и смисленост садржаја;
- композиција и структура текста – логичан распоред садржаја, повезаност делова текста, хронолошки и смислени след и заокруженост целине;
- језик и стил – јасност, прецизност и примереност израза, богатство речника и избегавање непотребних понављања;
- граматичка и правописна исправност – правилна конструкција реченице и примена усвојених граматичких и правописних правила;
- самосталност и оригиналност изражавања – самостално обликовање текста, маштовитост и лични печат ученика, у складу са узрастом.

Писмени задатак се не вреднује искључиво на основу броја правописних грешака, већ се посматра као целина у којој се вреднују садржај, структура, језик, правопис и квалитет ученичког изражавања.

Школски писмени задаци представљају синтетички облик развијања језичке културе и омогућавају сагледавање степена примене знања и вештина стечених у различитим областима предмета.

ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама знања вреднује се степен остварености исхода из области Књижевност, Језик и Језичка култура, у зависности од садржаја и циља конкретне провере.

Писмене провере могу обухватити задатке којима се проверавају:

- разумевање прочитаног текста;
- познавање и примена књижевних појмова;
- граматичка знања и њихова примена;
- примена правописних правила;
- језичка култура и функционална примена језика;
- повезивање информација, закључивање и примена знања у различитим ситуацијама.

За писмене провере знања код којих је могуће јасно утврдити укупан број бодова примењује се следећа скала, усаглашена на Стручном већу за разредну наставу:

Проценат остварености Оцена

86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

Процентуална скала примењује се на писмене провере код којих је могуће објективно бодовање задатака.

Школски писмени задаци и други облици слободнијег писменог изражавања не оцењују се искључиво применом процентуалне скале, већ на основу претходно наведених критеријума: остварености теме и садржаја, композиције и структуре текста, језика и стила, граматичке и правописне исправности и самосталности и оригиналности изражавања.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Српског језика прати се и вреднује континуирано кроз:

- усмене одговоре и разговор о тексту;
- читање са разумевањем;
- изражајно читање и рецитовање;
- препричавање, причање и описивање;
- анализу и тумачење књижевних текстова;
- писмене провере знања;
- граматичке и правописне задатке и вежбе;
- диктате;
- школске писмене задатке;
- друге облике писменог изражавања;
- говорне, језичке и лексичко-семантичке вежбе;

- сценско приказивање драмског или драматизованог текста;
- домаће задатке;
- самостални, партнерски и групни рад;
- ученичке продукте и активности којима се показује примена знања у различитим ситуацијама.

Приликом праћења не вреднује се само репродукција наученог, већ и разумевање, примена, повезивање, образлагање, закључивање, квалитет језичког изражавања, самосталност и ангажовање ученика.

Праћење постигнућа почиње иницијалном проценом, а током наставе посебно се уважава оно што ученик може и покушава да оствари, уз јасну и подстицајну повратну информацију и препоруку за даље напредовање.

МАТЕМАТИКА

Критеријуми оцењивања из Математике у четвртм разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у примени математичких знања и поступака и степену активности и ангажовања.

Програм наставе и учења Математике у четвртм разреду обухвата три области:

1. Бројеви

2. Геометрија

3. Мерење и мере

Праћење и оцењивање је континуирано, формативно и сумативно и усмерено је на утврђивање степена остварености исхода, развој математичког мишљења, разумевање појмова, примену математичких поступака и решавање проблема.

Приликом оцењивања не вреднује се искључиво тачност коначног резултата, већ и разумевање задатка, избор и примена поступка, математичка исправност рада, способност образлагања поступка, провера добијеног решења и самосталност ученика.

Програм посебно наглашава решавање практичних и теоријских проблема, математичко резонување, комуникацију математичким језиком и доношење закључака.

1. БРОЈЕВИ

У области Бројеви прати се и вреднује оспособљеност ученика за читање, записивање, упоређивање и представљање природних бројева, одређивање месне вредности цифре, извођење четири рачунске операције, примену својстава операција, рад са бројевним изразима, једначинама и неједначинама, решавање проблемских задатака, рад са разломцима и децималним бројевима, низовима, табелама и графичким приказима података.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик самостално, сигурно и тачно чита, записује, упоређује и представља природне бројеве на бројевној правој и одређује месну вредност цифре. Самостално и тачно изводи четири рачунске операције, примењује својства операција, саставља и израчунава вредност сложенијих бројевних израза и процењује вредност израза. Самостално решава једначине и неједначине и проверава тачност решења. Решава сложеније проблемске задатке, бира одговарајући математички модел – израз, једначину или неједначину – и образлаже поступак. Чита, записује, упоређује, сабира и одузима програмом предвиђене разломке; правилно користи децимални запис броја и сабира и одузима децималне бројеве у предвиђеним примерима. Чита, тумачи и

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	представља податке у табелама и графичким дијаграмима, уочава правило и формира низ и примењује различите начине представљања проблема.
4 – врло добар	Ученик самостално чита, записује и упоређује природне бројеве и сигурно примењује већину рачунских поступака. Самостално израчунава вредност бројевних израза, примењује својства операција, решава једначине и неједначине и углавном проверава добијено решење. Решава сложеније типичне и једноставније проблемске задатке и образлаже поступак. Самостално примењује знања о разломцима и децималним бројевима, чита и тумачи табеле и дијаграме и формира низ према задатом правилу. Код захтевнијих проблемских ситуација потребна му је повремена подршка.
3 – добар	Ученик разуме основне појмове и самостално чита, записује и упоређује природне бројеве. Углавном правилно изводи четири рачунске операције и решава једноставније бројевне изразе, једначине и неједначине. Решава типичне текстуалне задатке непосредном применом познатог поступка. Чита и записује разломке и примењује основне поступке њиховог упоређивања, сабирања и одузимања у програмом предвиђеним примерима. Користи једноставније децималне записе и чита податке из табела и графичких приказа. Код сложенијих задатака потребна му је повремена помоћ.
2 – довољан	Ученик чита, записује и упоређује природне бројеве у једноставним примерима и уз подршку одређује месну вредност цифре. Изводи основне рачунске поступке у једноставним задацима и уз усмеравање решава најједноставније бројевне изразе, једначине и текстуалне задатке. Препознаје и записује једноставне разломке, уз помоћ их упоређује и изводи једноставне операције предвиђене програмом. Чита непосредно приказане податке у једноставној табели или дијаграму.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не показује минимално разумевање природних бројева и основних рачунских операција, не примењује основне математичке поступке у једноставним задацима и не остварује минималне исходе ове области.

У овој области посебно се вреднује способност ученика да у проблемској ситуацији **издвоји битне информације, уочи однос познатих и непознатих величина, изабере начин решавања и усмено или писмено образложи поступак**, јер програм управо на томе инсистира.

2. ГЕОМЕТРИЈА

У области Геометрија прати се и вреднује познавање и примена знања о **квадру и коцки**, њиховим елементима и особинама, способност цртања мрежа и прављења модела, просторна оријентација и препознавање изгледа тела из различитих праваца посматрања.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално именује, описује и повезује елементе и особине квадра и коцке; сигурно уочава стране, ивице и темена и повезује њихова својства са квадратом и правоугаоником. Самостално црта различите мреже квадра и коцке и прави њихове моделе. Препознаје и објашњава изглед тела посматраног из различитих праваца и решава сложеније задатке просторне

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	визуелизације. Примењује геометријска знања у новим и практичним ситуацијама и образлаже своје закључке.
4 – врло добар	Ученик самостално именује елементе и описује особине квадрата и коцке, правилно повезује већину њихових својстава и самостално црта мреже и прави моделе. Углавном сигурно препознаје изглед тела из различитих праваца посматрања и решава сложеније типичне геометријске задатке, уз мање непрецизности.
3 – добар	Ученик именује основне елементе квадрата и коцке и описује њихове основне особине. Самостално решава једноставније задатке, препознаје типичне мреже квадрата и коцке и уз повремену помоћ црта мрежу или прави модел. Препознаје једноставније приказе тела посматраног са различитих страна.
2 – довољан	Ученик препознаје квадрат и коцку и уз усмеравање именује њихове основне елементе. Уз помоћ препознаје једноставну мрежу и модел квадрата или коцке и решава најједноставније задатке непосредном применом наученог.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје и не именује основне елементе квадрата и коцке и не примењује минимална геометријска знања у једноставним задацима.

Програм као централни садржај ове области поставља квадрат и коцку и посебно развија просторну визуелизацију, повезивање тела са њиховим мрежама и посматрање тела из различитих праваца.

3. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

У области Мерење и мере прати се и вреднује оспособљеност ученика да чита, упоређује и претвара јединице за мерење површине и запремине, израчунава површину квадрата и правоугаоника, површину и запремину квадрата и коцке и примењује стечена знања у проблемским и практичним ситуацијама.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и сигурно чита, упоређује и претвара јединице за мерење површине и запремине, укључујући претварање из већих у мање и из мањих у веће јединице. Самостално израчунава површину квадрата и правоугаоника и површину и запремину квадрата и коцке. Повезује формуле са значењем површине и запремине и примењује их у сложенијим и проблемским задацима. Самостално бира податке, поступак и формулу, правилно записује мерне јединице, процењује реалност резултата и образлаже решење.
4 – врло добар	Ученик самостално претвара и упоређује већину мерних јединица и правилно примењује формуле за израчунавање површине и запремине. Решава сложеније типичне задатке и једноставније проблемске ситуације у контексту мерења. Правилно користи математички запис и мерне јединице, уз ретке грешке.
3 – добар	Ученик разуме основне појмове површине и запремине, примењује одговарајуће формуле у типичним задацима и претвара основне мерне јединице. Решава једноставније текстуалне задатке у контексту мерења. Код сложенијих претварања и проблема потребна му је повремена помоћ.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
2 довољан	Ученик препознаје основне јединице за површину и запремину и уз усмеравање врши једноставна претварања. Уз помоћ примењује основне формуле за израчунавање површине квадрата и правоугаоника и решава најједноставније задатке непосредном применом познатог поступка.
1 недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје основне мерне јединице и не примењује основне поступке и формуле за мерење површине и запремине, односно не остварује минималне исходе ове области.

Програм наглашава правилан математички запис, прецизност, претварање јединица, практичну примену формула и решавање проблема у контексту мерења.

ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ И ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ

Постигнућа ученика писмено се проверавају контролним задацима, тестовима, краћим писменим проверама, самосталним задацима и школским писменим задацима, у складу са програмом наставе и учења и Правилником о оцењивању.

У четвртм разреду програмом су предвиђена **четири школска писмена задатка**, са исправкама. За реализацију четири писмена задатка и њихових исправки планирано је укупно осам часова.

При вредновању школских писмених задатака и других писмених провера узимају се у обзир:

- разумевање математичког захтева;
- тачност поступка и резултата;
- правилна примена математичких правила, својстава и формула;
- избор одговарајућег начина решавања;
- правилност и прегледност математичког записа;
- употреба одговарајућих мерних јединица;
- способност образлагања и провере решења;
- самосталност у раду.

У задатку у коме је поступак суштински део исхода, не вреднује се само коначан резултат. Ученик може показати делимичну оствареност исхода правилно постављеним и образложеним поступком и када због рачунске грешке не добије тачан коначни резултат. За писмене провере знања примењује се скала усаглашена на Стручном већу за разредну наставу:

Проценат остварености Оцена

86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

Напомена: Процентуална скала представља заједнички критеријум Стручног већа. При састављању писмене провере води се рачуна да задаци буду усклађени са исходима који се проверавају и да обухвате различите нивое захтева.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Математике прати се и вреднује континуирано кроз:

- усмене провере и математичко образлагање;
- писмене провере знања;
- школске писмене задатке;
- самостално решавање задатака;
- решавање текстуалних и проблемских задатака;
- практичне активности и мерења;
- рад са табелама, дијаграмима и различитим приказима података;
- рад са моделима и геометријским материјалима;
- индивидуални, партнерски и групни рад;
- домаће задатке;
- пројектне и истраживачке задатке;
- активност на часу и учешће у математичкој дискусији.

Приликом праћења посебно се вреднују разумевање математичких појмова, тачност и сигурност у примени поступака, математичко резонување, повезивање знања, избор начина решавања, решавање проблема, образлагање и провера решења, самосталност и напредовање ученика.

Повратна информација садржи информацију о томе шта је ученик успешно остварио, у чему постоје тешкоће и јасну препоруку за даљи рад и напредовање.

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Критеријуми оцењивања из Природе и друштва у четвртом разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у примени знања, способности повезивања природних и друштвених појава, истраживачком и практичном раду и степену активности и ангажовања ученика.

Програм је организован у оквиру области „Моја отаџбина – Република Србија“, кроз следеће теме:

1. Природне и друштвене одлике Србије

2. Човек – природно и друштвено биће

3. Материјали

4. Прошлост Србије

Границе међу темама треба схватити условно и флексибилно, јер се исходи најчешће остварују кроз више тема, а поједини исходи имају и међупредметни карактер.

Приликом оцењивања не вреднује се само усвојеност чињеница, већ и способност ученика да посматра, описује, упоређује, класификује, повезује узроке и последице, користи различите изворе информација, изводи огледе, истражује, закључује, примењује научено у свакодневном животу и представља резултате свог рада. Програм посебно наглашава постепено повећавање нивоа захтева и самосталности ученика.

1. ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

У овој области прати се и вреднује оспособљеност ученика да се оријентише на географској карти Србије, познаје и повезује њене природне, друштвене и привредне карактеристике, разуме значај природних ресурса и њихове одрживе употребе и развија одговоран однос према природној и друштвеној средини.

Програм обухвата положај, територију, границе и симболе Србије, рељеф, воде и шуме, биљни и животињски свет, националне паркове, становништво, насеља, делатности, права

и обавезе грађана, интеркултуралност, привредне карактеристике и одрживу употребу природних ресурса.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик самостално и сигурно одређује положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља и именује и показује природне и друштвене објекте на географској карти. Повезује природно-географске карактеристике са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи и образлаже уочене везе. Самостално повезује природне ресурсе са привредним делатностима и потребом њихове одрживе употребе. Образлаже значај заштите ретких и угрожених врста и националних паркова. Уважава националну и културну разноликост и разуме права и обавезе грађана. Представља знамените личности, културна добра и природне лепоте Србије. Примењује знања у новим и животним ситуацијама и самостално изводи закључке.
4 – врло добар	Ученик самостално одређује положај Србије и већину тражених природних и друштвених објеката на карти. Описује и повезује природне и друштвене карактеристике Србије, објашњава значај природних ресурса и њиховог очувања, познаје основне привредне делатности и повезује их са природним условима. Разуме значај националне и културне разноликости и права и обавезе грађана. Код сложенијег повезивања и закључивања потребна му је повремена подршка.
3 – добар	Ученик показује основне географске појмове на карти Србије и наводи њене основне природне и друштвене карактеристике. Препознаје значај природних ресурса, националних паркова и заштите биљног и животињског света. У једноставнијим примерима повезује природне услове са животом и делатностима људи. Познаје основна права и обавезе грађана и разуме значај уважавања различитости. Код сложенијих захтева потребна му је помоћ.
2 довољан	Ученик уз усмеравање показује Србију и основне географске објекте на карти, именује главни град, препознаје државне симболе и наводи поједине природне и друштвене карактеристике Србије. Уз помоћ наводи примере природних ресурса, делатности људи и начина заштите природе и препознаје основна права и обавезе грађана.
1 недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје основне природне и друштвене карактеристике Србије, не сналази се на једноставном географском приказу и не остварује минималне исходе ове области.

Посебно је важно да се географска карта користи као извор информација, а не само као место на коме ученик показује задате појмове.

2. ЧОВЕК – ПРИРОДНО И ДРУШТВЕНО БИЋЕ

У овој области прати се и вреднује разумевање човека као природног, друштвеног и свесног бића, промена које прате одрастање, одговорног односа према себи и другима и безбедног и одговорног коришћења информационо-комуникационих технологија.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик самостално објашњава човека као природно, друштвено и свесно биће и повезује одговоран однос према себи, другим људима и окружењу.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	Разуме и примерено узрасту објашњава физичке промене и промене у понашању које прате одрастање. Самостално планира дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје и образлаже последице њиховог прекомерног коришћења. Препознаје непримерене садржаје и ризичне ситуације у дигиталном окружењу и зна како и од кога треба затражити помоћ. У конкретним ситуацијама показује разумевање значаја толеранције, хуманости, солидарности и емпатије.
4 – врло добар	Ученик самостално објашњава основне промене током одрастања и значај одговорног односа према себи и другима. Разуме потребу правилног планирања времена уз дигиталне уређаје и препознаје основне ризике у дигиталном окружењу. Зна коме треба да се обрати за помоћ и примењује научено у већини животних ситуација.
3 – добар	Ученик описује основне физичке и друге промене током одрастања, разуме значај правилног односа према себи и другима и наводи последице прекомерног коришћења ИКТ уређаја. Препознаје очигледне непримерене садржаје и зна да је потребно затражити помоћ од одрасле особе.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање препознаје основне промене које прате одрастање, наводи једноставне примере одговорног понашања и препознаје да прекомерно коришћење дигиталних уређаја може бити штетно. Уз подршку препознаје потребу да у небезбедној дигиталној ситуацији затражи помоћ.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје основне појмове и ситуације у вези са одрастањем, одговорним понашањем и дигиталном безбедношћу и не остварује минималне исходе области.

Програм ову тему посматра кроз одговоран однос према себи, другим људима и окружењу, промене у пубертету и дигиталну безбедност.

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области Материјали прати се и вреднује оспособљеност ученика за истраживање својстава и промена материјала кроз посматрање, практичан рад и једноставне огледе, као и за примену стечених знања у свакодневном животу.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално идентификује смеше и бира и примењује одговарајући поступак раздвајања њихових састојака – просејавање, одливање, цеђење и испаравање. Самостално или према упутству правилно изводи једноставне огледе, бележи запажања и на основу резултата изводи закључке. Испитује електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола и разликује проводнике и изолаторе. Објашњава значај рационалне потрошње електричне енергије и безбедног руковања електричним апаратима. Препознаје и објашњава магнетна својства материјала и наводи њихову примену. Повезује сагоревање са присуством кисеоника и образлаже мере превенције и заштите од пожара.
4 – врло добар	Ученик самостално препознаје смеше и примењује одговарајуће поступке раздвајања. Изводи једноставне огледе према упутству, бележи резултате и углавном правилно закључује. Разликује проводнике и изолаторе, објашњава

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	основна магнетна својства и познаје правила рационалне и безбедне употребе електричне енергије. Разуме основне услове сагоревања и мере заштите од пожара.
3 – добар	Ученик препознаје смеше и основне поступке њиховог раздвајања. Према упутству учествује у једноставном огледу и описује запажено. Разликује типичне проводнике и изолаторе и наводи примере употребе магнета. Познаје основна правила безбедног коришћења електричних апарата и превенције пожара. Код објашњавања резултата огледа потребна му је повремена помоћ.
2 – довољан	Ученик уз помоћ препознаје једноставне смеше и поједине начине раздвајања њихових састојака. Учествоје у огледу према јасном упутству и описује основно запажање. Препознаје поједине проводнике, изолаторе и магнете и наводи основна правила безбедности у вези са електричном енергијом и пожаром.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје основна својства и промене материјала, не повезује једноставан оглед са запажањем и не остварује минималне исходе ове области.

Програм наглашава да се садржаји о електричним и магнетним својствима материјала реализују на нивоу примереном узрасту, кроз **појавне облике, свакодневни живот, огледе и експерименте**, без непотребног теоријског оптерећења ученика.

4. ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ

У области Прошлост Србије прати се и вреднује способност ученика да се оријентише у времену, хронолошки представља значајне догађаје и личности, користи различите историјске изворе, уочава узрочно-последичне везе и пореди начин живота људи у прошлости и садашњости.

Програм обухвата живот у далекој прошлости, српску државу у време Немањића, живот под турском влашћу, настанак и развој модерне српске државе и Србију у савремено доба.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално хронолошки распоређује значајне догађаје и личности и приказује их на ленти времена; правилно користи временске одреднице година, деценија и век. Повезује личности, догађаје и периоде и објашњава основне узрочно-последичне везе. Користи писане, материјалне, сликовне, усмене и дигиталне изворе, проналази и одабира потребне информације и на основу њих изводи закључке. Пореди начин живота људи у различитим периодима и уочава трагове прошлости у садашњости. Самостално представља резултате истраживања усмено, писано, лентом времена, презентацијом, постером или другим примереним начином.
4 – врло добар	Ученик самостално распоређује већину значајних догађаја и личности хронолошким редом и користи ленту времена. Описује основне карактеристике појединих периода прошлости Србије, повезује најважније личности и догађаје и уочава једноставније узрочно-последичне везе. Користи различите изворе информација и пореди начин живота некада и сада.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
3 – добар	Ученик препознаје и описује најзначајније периоде, догађаје и личности из прошлости Србије и углавном их правилно хронолошки распоређује. Чита једноставну ленту времена, користи понуђени извор информација и уочава основне разлике између живота у прошлости и садашњости. Код повезивања узрока и последица потребна му је повремена помоћ.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање препознаје поједине значајне личности и догађаје из прошлости Србије, разликује прошлост и садашњост и уз помоћ распоређује неколико догађаја на једноставној ленти времена. Из понуђеног извора издваја основну информацију.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје основне периоде, личности и догађаје из прошлости Србије, не показује основну оријентацију у времену и не остварује минималне исходе области.

При оцењивању ове области **не инсистира се на непотребној фактографији**. Програм изричито усмерава на елементарно праћење развоја Србије, рад са изворима, ленту времена, контекст и уочавање узрочно-последичних веза.

ИСТРАЖИВАЧКИ, ПРАКТИЧНИ И ПРОЈЕКТНИ РАД

С обзиром на природу предмета, посебно се прати способност ученика да:

- посматра и уочава појаве и процесе;
- описује, пореди, групише и класификује;
- прикупља, бележи и анализира податке;
- изводи једноставне огледе и експерименте према упутству;
- повезује резултат огледа са објашњењем или закључком;
- проналази и одабира информације из писаних, сликовних и дигиталних извора;
- учествује у истраживачким и мини-пројектним активностима;
- представља ток и резултате истраживања усмено, писано, цртежом, лентом времена, постером, презентацијом или на други примерен начин;
- сарађује са другим ученицима и доприноси заједничком раду.

Овакав приступ непосредно произлази из програма, који као значајне активности ученика наводи посматрање, описивање, процењивање, груписање, праћење, бележење, практиковање, експериментисање, истраживање, стварање и мини-пројекте.

ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама вреднује се степен остварености исхода из једне или више програмских тема. Задаци се обликују тако да, поред познавања основних чињеница и појмова, омогуће проверу разумевања, примене, повезивања, анализе података и закључивања.

За писмене провере код којих је могуће јасно утврдити укупан број бодова примењује се скала усаглашена на Стручном већу за разредну наставу:

Проценат остварености Оцена

86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

Процентуална скала примењује се на писмене провере код којих је могуће објективно бодовање задатака. Задаци на провери усклађују се са исходима који се вреднују и обухватају различите нивое захтева.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Природе и друштва прати се и вреднује континуирано кроз:

- усмене и писмене провере;
- разговор, дискусију и образлагање;
- рад са географском картом, лентом времена, табелама, сликама и другим изворима;
- посматрање и описивање природних и друштвених појава;
- практичан рад и једноставне огледе;
- истраживачке задатке;
- прикупљање, избор и представљање информација;
- пројектне и мини-пројектне активности;
- ученичке презентације и друге продукте рада;
- индивидуални, партнерски и групни рад;
- примену наученог у животним и практичним ситуацијама;
- активност и ангажовање ученика.

Приликом праћења и оцењивања вреднују се знање и разумевање, примена наученог, повезивање природних и друштвених појава, истраживање и закључивање, практичне вештине, коришћење различитих извора информација, способност представљања резултата, самосталност, сарадња и ангажовање ученика.

Формативно и сумативно оцењивање реализују се у складу са Правилником о оцењивању. Повратна информација ученику треба да буде прилагођена, јасна, информативна и подстицајна, а свака активност ученика може представљати прилику за процену напредовања. Ученици се оспособљавају и охрабрују да процењују сопствени напредак и напредак других ученика.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Критеријуми оцењивања из Ликовне културе у четвртном разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, индивидуалним могућностима ученика, степену самосталности, креативности, ангажовања и напредовања у односу на претходна постигнућа.

Програм обухвата четири области:

- 1. Композиција**
- 2. Споразумевање**
- 3. Наслеђе**
- 4. Сцена**

Приликом оцењивања не вреднује се „таленат“ нити се ученички радови међусобно пореде. Уважавају се индивидуални потенцијали, однос према раду, разумевање задатка, самосталност, истрајност, оригиналност, примена ликовних елемената и техника, способност образлагања идеје и напредовање ученика.

1. КОМПОЗИЦИЈА

У области Композиција прати се и вреднује способност ученика да користи основне елементе композиције – облик, линију, боју, текстуру и светлину, да распоређује елементе у простору и да примењује различите материјале и ликовне технике у складу са сопственом идејом. Програм предвиђа хоризонтални, вертикални и дијагонални положај елемената, као и различите традиционалне и комбиноване технике.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и стваралачки реализује ликовну идеју; функционално примењује знања о облику, линији, боји, текстури, светлини и распореду елемената у композицији; самостално бира и комбинује материјале и технике у складу са идејом; истражује различита решења, показује оригиналност и уме да образложи избор поступка. Рад је резултат самосталног промишљања и видљивог напредовања.
4 – врло добар	Ученик самостално реализује идеју и правилно примењује већину ликовних елемената и поступака; успешно користи различите материјале и технике и показује креативност и самосталност. Уз мање усмеравање образлаже своје изборе и уочава могућности за унапређивање рада.
3 – добар	Ученик разуме задатак и углавном самостално реализује ликовни рад; примењује основне елементе композиције и користи понуђене материјале и технике. Показује интересовање и истрајност, али му је код сложенијег планирања и организације композиције потребна повремена помоћ.
2 – довољан	Ученик уз подршку реализује основни захтев задатка, користи материјал и прибор и примењује поједине основне ликовне елементе. Показује минималан, али видљив степен ангажовања и напредовања у односу на сопствене могућности.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не учествује у реализацији ликовног задатка и не показује минималну оствареност исхода и ангажовања. Оцена се не заснива на процени талента или естетске вредности рада.

2. СПОРАЗУМЕВАЊЕ

У области Споразумевање прати се и вреднује способност ученика да тумачи и користи једноставне визуелне знакове, симболе, пиктограме и слике као средство комуникације и да визуелним путем изражава идеје, емоције, ставове и поруке.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално тумачи различите једноставне знакове, симболе и пиктограме и објашњава њихову намену; разуме да слика може преносити информацију, идеју, емоцију или поруку; самостално осмишљава и визуелно обликује јасну и оригиналну поруку прилагођену задатку и контексту и уме да образложи своје решење.
4 – врло добар	Ученик правилно тумачи већину обрађених знакова и симбола и самостално користи визуелне елементе за преношење поруке. Показује креативност и углавном успешно образлаже своју идеју.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
3 – добар	Ученик препознаје и тумачи основне знакове и пиктограме и самостално обликује једноставну визуелну поруку. Уз повремену помоћ повезује избор визуелних елемената са значењем које жели да пренесе.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање препознаје значење једноставних визуелних знакова и симбола и уз модел или подршку обликује једноставну визуелну поруку.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје основно значење једноставних визуелних знакова и не успева да оствари минимални захтев визуелног споразумевања.

Програм наглашава да се споразумевање сликом не своди на учење теорије, већ на разумевање да се сликом могу саопштити различите информације, као и текстом, и на практично визуелно изражавање.

3. НАСЛЕЂЕ

У области Наслеђе прати се и вреднује способност ученика да препознаје значај споменика природе и културе, музеја, археолошких локалитета, замкова, утврђења и манастира, да разговара о одабраним уметницима и делима и да развија позитиван однос према културном и уметничком наслеђу.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално препознаје и објашњава значај одабраних споменика природе и културе, музеја и уметничких дела; повезује уметничка дела са временом, простором и културним контекстом; користи визуелне и друге информације као подстицај за сопствени стваралачки рад; износи и образлаже свој доживљај дела и показује развијен однос поштовања према културном наслеђу свог и других народа.
4 – врло добар	Ученик самостално препознаје већину обрађених примера културног и уметничког наслеђа, описује њихове основне карактеристике и значај и повезује их са сопственим ликовним искуством.
3 – добар	Ученик препознаје основне примере споменика, музеја, уметника и уметничких дела и уз мање усмеравање говори о њиховом значају и износи свој доживљај.
2 – довољан	Ученик уз помоћ препознаје поједине примере културног и уметничког наслеђа и износи једноставан утисак о делу или споменику.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје основне примере обрађених културних и уметничких садржаја и не остварује минималне исходе области.

Програм ову област повезује са споменицима природе и културе Србије, музејима и одабраним уметницима и делима, при чему уметничка дела имају и улогу подстицаја за стваралачки рад.

4. СЦЕНА

У области Сцена прати се и вреднује разумевање основне намене сцене и сценографије, примена ликовних знања у планирању сценског простора, креативност, сарадња и учешће у ликовним пројектима и радионицама.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално објашњава улогу сцене и основне елементе сценографије; активно и одговорно учествује у планирању и реализацији сценографског или другог ликовног пројекта; предлаже креативна и функционална решења, примењује знања о композицији, материјалима и простору и конструктивно сарађује са другим ученицима. Уме да процени свој допринос и резултат заједничког рада.
4 – врло добар	Ученик разуме улогу сцене и сценографије и веома активно учествује у пројекту или радионици; самостално реализује договорени део задатка, сарађује и предлаже решења.
3 – добар	Ученик препознаје основне елементе сцене и уз мање усмеравање учествује у планирању и изради сценографског или другог заједничког ликовног рада. Сарађује и извршава договорени задатак.
2 – довољан	Ученик уз подршку препознаје основну намену сцене и учествује у једноставним активностима у оквиру радионице или пројекта.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не учествује у активностима које су у складу са његовим могућностима и не остварује минималне исходе области.

Програм посебно истиче да се практичан рад у овој области може планирати као пројекат или радионица, а циљ је развијање креативних идеја и вештине сарадње.

ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Приликом праћења и оцењивања ученика из Ликовне културе посебно се вреднују:

- однос према раду – припремљеност за рад, одговорно коришћење материјала и прибора, уредност радног простора и завршавање рада;
- разумевање задатка и ликовних појмова – разумевање захтева, процеса, визуелних информација и основних ликовних елемената;
- стваралачки приступ и оригиналност – развијање сопствене идеје, истраживање различитих решења и избегавање механичког копирања;
- организација композиције – функционална примена облика, линије, боје, текстуре, светлине, простора и распореда елемената;
- употреба материјала и техника – избор и примена одговарајућих материјала, техника и поступака;
- самосталност, истрајност и напредовање – труд, преузимање одговорности, спремност за испробавање нових могућности и напредовање у односу на претходни рад;
- вербално изражавање – способност да ученик кратко, јасно и примерено образложи свој рад, идеју, доживљај и избор;
- сарадња и однос према другима – уважавање туђих радова и идеја, поштовање различитости и конструктивно учешће у заједничким активностима.

Ови елементи непосредно су ослоњени на програмско упутство за праћење и вредновање.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Ликовне културе прати се и вреднује континуирано кроз:

- практичне ликовне радове;
- процес настајања рада, а не само коначан продукт;

- примену различитих материјала и техника;
- ликовне вежбе;
- разговор о сопственом раду и радовима других;
- тумачење визуелних знакова и уметничких дела;
- ликовне пројекте и радионице;
- индивидуални, партнерски и групни рад;
- активности у вези са културним и уметничким наслеђем;
- ученичке мапе и портфолио радова;
- самопроцену и вршњачку процену;
- праћење самосталности, истрајности, сарадње и напредовања.
-

Оцењивање у Ликовној култури заснива се на квалитативном праћењу остварености исхода и процеса учења. Вреднују се разумевање и примена ликовних елемената и поступака, стваралачки приступ, самосталност, истрајност, употреба материјала и техника, способност образлагања сопственог рада, као и индивидуално напредовање и ангажовање ученика.

Посебно је значајна ученичка самопроцена. Програм предлаже и поступак „3, 2, 1“, којим ученик издваја шта је научио, шта уочава на свом или уметничком раду и шта би следећи пут могао да унапреди.

Формативно праћење спроводи се током целог процеса рада. Ученику се даје јасна и подстицајна повратна информација о успешно оствареним елементима рада, уоченим могућностима за напредовање и наредним корацима.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Критеријуми оцењивања из Музичке културе у четвртом разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, индивидуалним музичким могућностима ученика, степену самосталности, активности, ангажовања и напредовања.

Програм обухвата три међусобно повезане области:

1. Слушање музике

2. Извођење музике

3. Музичко стваралаштво

Све области се међусобно прожимају. У настави и оцењивању полази се од непосредног музичког искуства ученика – слушања, певања, свирања, покрета и музичког стваралаштва – а не од механичког усвајања дефиниција.

Посебно се уважава чињеница да су код овог предмета уложени труд и напредовање ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима важан критеријум оцењивања.

1. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области Слушање музике прати се и вреднује способност ученика да пажљиво и активно слуша музичко дело, описује свој доживљај, препознаје народну и уметничку музику, уочава основне елементе музичке изражајности, разликује инструменте и гласове и повезује карактер музичког дела са употребљеним изражајним средствима.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5	– Ученик пажљиво и активно слуша музику и самостално описује своја

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
одличан	осећања и доживљај; сигурно разликује народну и уметничку, вокалну и инструменталну музику; препознаје инструменте и гласове по боји звука; повезује карактер дела са мелодијом, ритмом, темпом, динамиком и избором инструмената; уочава контраст и понављање у музичком делу; самостално коментарише слушано дело и образлаже свој музички доживљај; препознаје улогу музике у другим медијима и примењује правила музичког бонтона.
4 – врло добар	Ученик самостално описује свој доживљај слушане музике; разликује основне врсте музике и препознаје већину обрађених инструмената и елемената музичке изражајности; повезује карактер дела са појединим музичким елементима и уочава контраст и понављање. Активно учествује у разговору о музици и углавном образлаже своје мишљење.
3 – добар	Ученик препознаје основни карактер слушаног дела и уз мање усмеравање разликује народну и уметничку, вокалну и инструменталну музику; препознаје поједине инструменте и основне елементе музичке изражајности; износи једноставан утисак о слушаном делу.
2 – довољан	Ученик уз подршку пажљиво слуша краће музичко дело, препознаје поједине познате инструменте или гласове и износи једноставан утисак о музици; уз усмеравање уочава основне разлике у темпу, динамици или карактеру.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не показује минимално разумевање и препознавање основних музичких садржаја и не учествује у активностима слушања у складу са својим могућностима.

Програм у овој области обухвата композиције различитог карактера, елементе музичке изражајности, вокалну и инструменталну музику, дела фолклорне традиције, музику у другим медијима, музички бонтон и музику у функцији здравља.

2. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

У области Извођење музике прати се и вреднује оспособљеност ученика за певање и свирање по слуху и са нотног текста, примену основних музичких елемената, учешће у музичким играма, музичким драматизацијама и заједничком музицирању.

Приликом оцењивања извођења посебно се уважавају индивидуалне музичке могућности ученика, уложени труд, напредовање, редовност учешћа и однос према заједничком музицирању.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и сигурно пева и/или свира по слуху и са нотног текста у складу са својим могућностима; примењује одговарајући темпо, ритам, динамику и изражајност; правилно тактира у предвиђеним тактовима; препознаје и примењује основне елементе музичке писмености; активно и одговорно учествује у групном музицирању, музичким играма, драматизацијама и школским приредбама; показује изузетан труд, самосталност и напредовање.
4 – врло добар	Ученик самостално пева и/или свира већину обрађених музичких садржаја и углавном правилно примењује ритам, темпо, динамику и друге елементе; активно учествује у заједничком музицирању и показује висок степен

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	ангажовања и напредовања.
3 – добар	Ученик учествује у певању и свирању и примењује основне музичке елементе у складу са својим могућностима; уз повремену помоћ одржава ритам, мелодијску линију и темпо и учествује у групном извођењу.
2 – довољан	Ученик уз подршку учествује у певању, свирању или ритмичким активностима; изводи једноставне делове музичког садржаја у складу са својим могућностима и показује минималан, али видљив степен труда и напредовања.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не учествује у музичким активностима које може да реализује у складу са својим могућностима и не показује минималан степен ангажовања и напредовања.

Програм у овој области обухвата певање и свирање по слуху и са нотног текста, музичке игре, музичке драматизације, дечје и алтернативне инструменте, динамику, темпо, трајање, тактирање и основне елементе музичке писмености.

3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области Музичко стваралаштво прати се и вреднује способност ученика да истражује звук, осмишљава и изводи једноставне ритмичке и мелодијске целине, музичка питања и одговоре, покрет уз музику и друге стваралачке активности.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и креативно осмишљава и изводи једноставну ритмичку или мелодијску пратњу, музичко питање и одговор или једноставну мелодију на задати текст; успешно повезује музику са покретом, литерарним или другим садржајем; предлаже оригинална решења, истражује различите могућности звука и активно доприноси индивидуалном и групном стваралачком раду.
4 – врло добар	Ученик самостално осмишљава једноставне ритмичке и мелодијске целине и успешно учествује у музичким импровизацијама и креативним активностима; показује маштовитост, ангажовање и самосталност.
3 – добар	Ученик уз мање усмеравање осмишљава једноставну ритмичку пратњу, музички одговор, покрет или други кратак музички садржај и учествује у заједничким стваралачким активностима.
2 – довољан	Ученик уз подршку учествује у једноставним музичким импровизацијама и стваралачким активностима и доприноси заједничком раду у складу са својим могућностима.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не учествује у стваралачким музичким активностима које су прилагођене његовим могућностима и не показује минималан степен ангажовања.

Музичко стваралаштво програмом обухвата једноставну ритмичку и мелодијску пратњу, музичка питања и одговоре, музичке допуњалке, звучне приче, креирање покрета и мелодије на задати текст, а реализује се по слуху.

ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Приликом праћења и оцењивања ученика из Музичке културе вреднују се:

- активно и пажљиво слушање музике;
- препознавање и разумевање основних музичких елемената;
- музички доживљај и способност његовог описивања;
- певање и свирање у складу са индивидуалним могућностима;
- примена ритма, темпа, динамике и других елемената музичке изражајности;
- музичко стваралаштво и креативност;
- учешће у музичким играма, драматизацијама, приредбама и заједничком музицирању;
- поштовање музичког бонтона;
- сарадња и одговорност у групном раду;
- самосталност, труд, истрајност и напредовање ученика.

Оцена се не заснива искључиво на природним музичким способностима, квалитету гласа или инструменталне изведбе. У складу са програмом, приоритет имају функционалне музичке вештине, препознавање, извођење и идентификовање музичких садржаја, као и индивидуални труд и напредовање.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Музичке културе прати се и вреднује континуирано кроз:

- активно слушање музике;
- разговор и коментарисање слушаног дела;
- певање;
- свирање на децјим и другим примереним инструментима;
- ритмичке и мелодијске вежбе;
- музичке игре;
- покрет уз музику;
- музичке драматизације;
- индивидуално и групно музицирање;
- музичке импровизације и стваралачке задатке;
- пројектне активности;
- учешће у школским приредбама и манифестацијама;
- самопроцену и вршњачку повратну информацију;
- континуирано праћење труда, самосталности, сарадње и напредовања ученика.

Оцењивање у Музичкој култури заснива се на квалитативном праћењу остварености исхода, практичних музичких активности и индивидуалног напредовања ученика. При вредновању се уважавају личне и музичке могућности ученика, уложени труд, активност, самосталност, учешће у слушању, извођењу и музичком стваралаштву, као и напредовање у односу на претходна постигнућа.

Формативно праћење спроводи се континуирано и ученику се даје јасна, подстицајна и конкретна повратна информација о успешности извођења, музичком разумевању, ангажовању и могућностима за даље напредовање.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Критеријуми оцењивања из Физичког и здравственог васпитања у четвртм разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, индивидуалним

способностима ученика, степену спретности и умешности, индивидуалном напредовању у односу на претходна постигнућа и могућности, као и на степену активности и ангажовања ученика.

Програм обухвата три међусобно повезане области:

1. Физичке способности

2. Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине

3. Физичка и здравствена култура

Већина исхода је развојног карактера и остварује се континуирано, уз уважавање узраста, развојних карактеристика и индивидуалних могућности ученика.

Приликом оцењивања не пореде се ученици међусобно и не вреднује се искључиво спортски резултат. Посебно се узимају у обзир индивидуални напредак, ангажовање, правилност извођења, примена наученог и одговоран однос према вежбању и здрављу.

1. ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ

У области Физичке способности прати се и вреднује развој снаге, покретљивости, издржљивости, брзине, експлозивне снаге и координације, правилно држање тела, примена општеприпремних вежби и способност ученика да прати сопствени развој и напредовање.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик у складу са својим индивидуалним могућностима показује изразит напредак у физичким способностима; самостално и правилно изводи општеприпремне вежбе и разноврсна природна и изведена кретања; одржава равнотежу у различитим кретањима; правилно држи тело и самостално коригује неправилно држање; правилно подиже, носи и спушта терет; препознаје сопствене могућности и уме да сагледа резултате свог напредовања. Показује висок степен активности, истрајности и одговорности у вежбању.
4 – врло добар	Ученик показује значајан индивидуални напредак и самостално изводи већину вежби правилно и сигурно; примењује научене вежбе за развој физичких способности, правилно држање тела и равнотежу и показује висок степен ангажовања. Мање непрецизности не нарушавају квалитет извођења.
3 – добар	Ученик правилно изводи основне вежбе и показује напредовање у складу са својим могућностима. Уз повремену помоћ коригује положај тела и примењује научене вежбе. Редовно учествује у активностима и показује одговарајући степен ангажовања.
2 довољан	Ученик уз подршку правилно изводи основне вежбе и кретања у складу са својим могућностима и показује минималан, али видљив степен напредовања и ангажовања.
1 недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не учествује у активностима које може да реализује у складу са својим могућностима и не показује минимални степен ангажовања и остварености исхода.

Програм наглашава да се вежбање дозира у складу са способностима ученика и да се развој физичких способности прати континуирано.

2. МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ

У овој области прати се и вреднује способност ученика да правилно и безбедно изводи и комбинује усвојене моторичке вештине и примењује их у игри и свакодневном животу.

Програм обухвата садржаје из:

- атлетике;
- спортске гимнастике;
- основа тимских и спортских игара;
- плеса и ритмике;
- пливања, уколико постоје услови;
- полигона.

Садржаји конкретно укључују технике трчања, скокове и бацања, вежбе на тлу и справама, равнотежу, мини-рукомет, фудсал, кошарку, мини-кошарку, одбојку, јаџент, вежбе са вијачом, лоптом и обручем и народне плесове.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално, правилно, сигурно и координисано изводи усвојене моторичке вештине у складу са својим могућностима; успешно их комбинује у различитим ситуацијама и примењује у игри; правилно изводи елементе атлетике, гимнастике, спортских игара, плеса и ритмике који су реализовани; примењује правила игре и прилагођава кретање различитим условима. Показује висок степен самосталности, спретности, истрајности и ангажовања.
4 – врло добар	Ученик самостално и углавном правилно изводи већину усвојених моторичких вештина и примењује их у игри и различитим кретањима. Успешно комбинује научене елементе и показује значајно напредовање, уз могуће мање грешке у техници извођења.
3 – добар	Ученик правилно изводи основне моторичке задатке у складу са својим могућностима и примењује их у познатим ситуацијама. Уз повремену помоћ комбинује поједине научене елементе и учествује у спортским и елементарним играма.
2 – довољан	Ученик уз подршку изводи основне моторичке задатке и примењује поједине научене вештине у једноставним ситуацијама. Показује минималан степен напретка и ангажовања.
1 – недовољан	Ученик ни уз прилагођен задатак и подршку не учествује у моторичким активностима које може да реализује и не показује минималну оствареност исхода.

За ученике који имају потешкоће у савладавању одређених моторичких вештина програм предвиђа лакше задатке или предвежбе и могућност да исход достигну у наредном периоду.

3. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА

Ова област реализује се кроз све наставне области и практичне активности и обухвата две теме:

3.1. Култура вежбања и играња

3.2. Здравствено васпитање

Програмом се развијају знања, вештине, ставови и вредности у вези са вежбањем, спортом, здрављем, безбедношћу, фер-плејом, хигијеном и одговорним односом према себи и другима.

3.1. Култура вежбања и играња

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик доследно поштује правила понашања на вежбалишту и мере безбедности; одговорно користи и чува справе и реквизите; правилно примењује правила игара; прихвата победу и пораз као саставни део игре; бодри и навија без вређања других; показује фер-плеј, толеранцију и поштовање према свим учесницима. Самостално користи основну терминологију вежбања и уме да вреднује сопствена и туђа постигнућа на примерен начин.
4 – врло добар	Ученик самостално поштује правила игре, безбедности и понашања, правилно користи справе и реквизите и показује веома одговоран однос према другим учесницима и заједничким активностима.
3 – добар	Ученик познаје и углавном поштује основна правила вежбања и игре, безбедности и фер-плеја и одговорно се односи према справама, реквизитима и другим ученицима.
2 довољан	Ученик уз подсећање поштује основна правила понашања и безбедности и уз усмеравање примењује основна правила игре и одговорног коришћења опреме.
1 недовољан	Ученик ни уз континуирану подршку не примењује основна правила безбедног и одговорног учешћа у активностима које може да реализује и не остварује минималне исходе.

3.2. Здравствено васпитање

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик самостално објашњава значај правилног држања тела, редовног вежбања, правилне исхране и хигијене за здравље; повезује различита вежбања са њиховим утицајем на организам; препознаје када због здравственог стања не треба да вежба; примењује хигијенске мере пре, током и после вежбања; зна како правилно да реагује у случају повреде и образлаже значај лекарских прегледа и физичке активности у свакодневном и породичном животу.
4 – врло добар	Ученик самостално објашњава већину принципа здравог и безбедног вежбања и примењује хигијенске навике, правилно држање и правила поступања у случају повреде.
3 – добар	Ученик познаје основни значај физичке активности, хигијене, правилне исхране и правилног држања тела и примењује већину научених правила у познатим ситуацијама.
2 довољан	Ученик уз усмеравање наводи основне примере здравих навика, правилног држања, хигијене и безбедног понашања и препознаје када треба потражити помоћ од одрасле особе.
1	Ученик ни уз подршку не препознаје и не примењује минимална знања и

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
недовољан	правила у вези са здрављем, хигијеном и безбедношћу.

Програм ове садржаје повезује са правилним држањем тела, радом срца и плућа, мишићима и зглобовима, хигијеном, исхраном, лекарским прегледима и поступањем у случају повреде.

ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Приликом праћења и оцењивања ученика из Физичког и здравственог васпитања вреднују се:

- активност и ангажовање ученика;
- индивидуални напредак у физичким способностима;
- постигнућа у моторичким вештинама;
- правилност и сигурност извођења;
- примена усвојених моторичких вештина у игри и свакодневном животу;
- поштовање правила игре и мера безбедности;
- одговоран однос према справама, реквизитима и простору за вежбање;
- фер-плеј, толеранција и однос према другим учесницима;
- примена здравствено-хигијенских знања и навика;
- самосталност, истрајност и одговорност.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода прати се и вреднује континуирано кроз:

- непосредно посматрање ученика током вежбања;
- практично извођење моторичких задатака;
- праћење физичких способности;
- примену вештина у играма и полигонима;
- извођење општеприпремних вежби;
- учешће у спортским, ритмичким и плесним активностима;
- примену правила игре и фер-плеја;
- разговор и проверу знања из физичке и здравствене културе;
- самопроцену и вредновање сопственог напредовања;
- индивидуални, партнерски и групни рад;
- учешће у доступним школским спортским и другим активностима.
-

Оцењивање у Физичком и здравственом васпитању заснива се на квалитативном праћењу остварености исхода, практичног извођења, индивидуалног напредовања и ангажовања ученика.

Индивидуални напредак процењује се у односу на претходно проверено стање ученика. Приликом оцењивања узимају се у обзир његове способности, степен спретности и умешности, а када ученик нема развијене посебне способности, посебно се уважавају напредовање у односу на претходна постигнућа и могућности и ангажовање у наставном процесу.

УЧЕНИЦИ ОСЛОБОЂЕНИ ОД ПРАКТИЧНОГ ДЕЛА НАСТАВЕ

Ученик може бити ослобођен само практичног дела наставе, на основу одговарајуће препоруке лекара, док је у обавези да присуствује часовима. За таквог ученика наставник планира активности у складу са његовим могућностима.

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује:

- познавање основних правила елементарних и спортских игара;
- познавање основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране;
- разумевање значаја физичке активности и здравих навика;
- праћење активности на часу;
- учешће у организацији, праћењу и другим примереним облицима рада;
- посебно ангажовање у настави.

Код ученика са инвалидитетом праћење, вредновање и оцењивање врши се у односу на индивидуални напредак.

Формативно праћење спроводи се континуирано, кроз јасну и подстицајну повратну информацију о правилности извођења, напредовању, ангажовању и наредним корацима у развоју физичких способности, моторичких вештина и здравих навика.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Критеријуми оцењивања из предмета Дигитални свет у четвртм разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у примени дигиталних знања и вештина, способности решавања проблема, сарадњи у пројектним активностима и одговорном и безбедном понашању у дигиталном окружењу.

Програм обухвата три области:

- 1. Дигитално друштво**
- 2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја**
- 3. Алгоритамски начин размишљања**

Исходи су груписани управо у ове три наставне теме и усмерени су на интегрисана знања, вештине, ставове и вредности ученика.

Приликом оцењивања не вреднује се само коначан дигитални продукт, већ и процес рада, самосталност, разумевање поступка, способност решавања проблема, сарадња, аргументовање избора и допринос ученика заједничком раду.

1. ДИГИТАЛНО ДРУШТВО

У овој области прати се и вреднује оспособљеност ученика за основно уређивање текста, рад са сликама у текстуалном документу, креирање дигиталног садржаја намењеног познатој публици, претраживање интернета и учешће у пројектном раду.

Програм предвиђа селектовање и форматирање текста, копирање, исецање и лепљење, уметање и позиционирање слика, као и креирање и уређивање текстуалних докумената.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 одличан	Ученик самостално и сигурно селекује и форматира текст, мења величину и боју слова, подебљава, искошава и подвлачи текст; правилно копира, исеца и премешта делове текста; умета слику, додаје оквир и функционално је позиционира у односу на текст. Самостално креира технички и језички уређен текстуални документ намењен познатој публици, користи информације пронађене на интернету и уме да образложи избор садржаја и

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	начина уређивања. Активно и одговорно учествује у пројектном раду и показује висок степен самосталности и сарадње.
4 – врло добар	Ученик самостално примењује већину техника уређивања текста и слика, правилно организује текстуални документ и активно учествује у пројектном раду. Уз мање усмеравање проналази и користи одговарајуће информације и углавном самостално образлаже своја решења.
3 – добар	Ученик самостално примењује основне технике форматирања текста, копирања и уметања слике и креира једноставан текстуални документ. Уз повремену помоћ проналази информације и учествује у изради заједничког дигиталног продукта.
2 – довољан	Ученик уз подршку мења основна својства текста, копира или премешта делове текста, умета слику и креира једноставан документ по моделу. Уз усмеравање учествује у пројектном задатку и реализује основни део свог задужења.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не примењује основне поступке рада у текстуалном документу и не остварује минималне исходе области.

Програм посебно наглашава да пројектни задатак подразумева проналажење информација, решавање проблема, самостално учење, рад у групи, сарадњу, аргументовање, планирање, поштовање рокова и преузимање одговорности.

2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА

У овој области прати се и вреднује способност ученика да препознаје значај безбедног и одговорног понашања на интернету, да учествује у креирању садржаја којима се такво понашање промовише и да сарађује са другима током реализације пројектног задатка.

Оцена Критеријуми – оствареност исхода

5 – одличан	Ученик самостално објашњава основне принципе безбедног и одговорног коришћења интернета и примењује их у конкретним ситуацијама. Активно учествује у планирању и реализацији пројекта којим се промовише безбедно понашање на интернету; предлаже садржаје и решења, одговорно извршава своје задатке, конструктивно сарађује са групом и уме да процени сопствени допринос.
4 – врло добар	Ученик самостално препознаје и објашњава већину правила безбедног коришћења интернета и активно учествује у пројектним активностима. Сарађује, преузима одговорност и углавном самостално реализује договорене задатке.
3 – добар	Ученик препознаје основна правила безбедног и одговорног понашања у дигиталном окружењу и учествује у заједничком пројекту. Уз повремену помоћ формулише поруке и реализује свој део задатка.
2 – довољан	Ученик уз подршку препознаје основна правила безбедности на интернету и учествује у једноставним активностима у оквиру пројекта.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не препознаје основна правила безбедног и одговорног понашања у дигиталном окружењу и не остварује минималне

Оцена Критеријуми – оствареност исхода

исходе области.

Програм предвиђа припрему и организацију школског догађаја за млађе ученике којим се промовише безбедно и одговорно понашање на интернету.

3. АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА

У овој области прати се и вреднује способност ученика да разуме и примењује једноставне алгоритме, уочава понављање и гранање, открива и исправља грешке у алгоритму и креира једноставне програме у визуелном програмском језику.

Програм обухвата променљиве и израду програма који садрже гранање, понављање и променљиве.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално предвиђа резултат извршавања једноставног алгоритма који садржи понављање и гранање; уочава и исправља грешке у алгоритму и образлаже своје решење. Самостално креира једноставан програм у визуелном програмском језику, правилно користи блокове за понављање, гранање и аритметичке операције и разуме основну улогу променљиве у програму. Креира програм са интеракцијом са корисником и успешно решава нове, примерене проблеме.
4 – врло добар	Ученик самостално одређује резултат већине једноставних алгоритама, препознаје грешку и углавном је исправља. Самостално креира програм са понављањем и гранањем и примењује основне блокове и променљиве, уз мању помоћ у сложенијим ситуацијама.
3 – добар	Ученик разуме једноставан алгоритам и одређује његов резултат у типичним примерима; уз повремену помоћ уочава грешку и креира једноставан програм са понављањем или гранањем. Препознаје основну улогу променљиве у датом програму.
2 – довољан	Ученик уз подршку прати једноставан алгоритам, препознаје основни редослед корака и уз модел саставља једноставан програм од понуђених блокова. Уз помоћ уочава једноставну грешку у програму.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не прати једноставан алгоритам, не препознаје основни редослед корака и не остварује минималне исходе области.

Програм предвиђа рад у визуелним програмским окружењима на задацима који садрже понављање, гранање, уочавање и исправљање грешака и постепено увођење променљивих без инсистирања на формалним дефиницијама.

ПРОЈЕКТНИ РАД

Пројектни рад је значајан део наставе Дигиталног света и омогућава истовремено праћење дигиталних вештина, самосталности, сарадње, одговорности и способности примене знања.

При вредновању пројектног рада прате се:

- разумевање задатка и постављеног циља;
- проналажење и избор одговарајућих информација;

- технички квалитет дигиталног продукта;
- садржинска тачност и примереност продукта циљној публици;
- самосталност ученика;
- решавање проблема током рада;
- сарадња и подела одговорности;
- поштовање договорених рокова;
- аргументовање избора и решења;
- способност представљања резултата;
- самопроцена сопственог доприноса.

Програм посебно наглашава да критеријуми за пројектни продукт треба подједнако да уважавају технички и садржински аспект и да буду ученицима доступни током целог процеса рада.

ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Приликом праћења и оцењивања ученика из Дигиталног света вреднују се:

- практична примена дигиталних вештина;
- разумевање поступака, а не само механичко извршавање;
- самосталност у раду;
- решавање проблема;
- тачност и функционалност дигиталног продукта;
- алгоритамско размишљање;
- уочавање и исправљање грешака;
- безбедно и одговорно понашање;
- сарадња у пару и групи;
- допринос пројектном раду;
- аргументовање избора и решења;
- самопроцена и вршњачка процена;
- напредовање ученика.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из Дигиталног света прати се и вреднује континуирано кроз:

- практичан рад на дигиталном уређају;
- креирање и уређивање дигиталних докумената;
- решавање практичних и проблемских задатака;
- израду једноставних програма;
- анализу и исправљање алгоритама;
- пројектне задатке;
- индивидуални, партнерски и групни рад;
- представљање дигиталних продуката;
- разговор и отворена питања;
- самопроцену;
- вршњачку процену;
- рубрике за праћење учења и напредовања.

Програм посебно препоручује самопроцену, вршњачку процену, отворена питања и технику „Већ знам – Желим да научим – Научио/ла сам“ као поступке примерене природи предмета.

Приликом оцењивања не треба се ослањати само на резултат практичног задатка, јер он сам по себи не показује у потпуности шта ученик разуме и уме. Посебно код сарадничког рада важно је пратити индивидуални допринос сваког ученика.

Формативно праћење спроводи се континуирано, а наставник има улогу активног посматрача и ментора који ученику даје јасну и подстицајну повратну информацију и ствара услове за развој самосталности и саморегулације у учењу.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Критеријуми праћења и вредновања ученика из Грађанског васпитања у четвртм разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, учешћу ученика у активностима, начину комуникације и сарадње, способности аргументовања, критичког промишљања и примене наученог, као и на индивидуалном напредовању ученика.

Програм је организован у четири области:

- 1. Људска права – Ја и други на планети Земљи**
- 2. Демократско друштво – Култура и традиција**
- 3. Процеси у савременом свету – Прекомерна потрошња**
- 4. Грађански активизам – Еколошка акција**

Све четири области су једнако важне и доприносе достизању исхода и развоју међупредметних компетенција. Окосницу програма четвртог разреда чине вредности, права, одговорност, различитост и равноправност.

Важно: Оцењивање из Грађанског васпитања је описно. Зато се за овај програм не утврђују критеријуми за бројчане оцене од 1 до 5, већ критеријуми за праћење напредовања и описно оцењивање ученика.

1. ЉУДСКА ПРАВА – ЈА И ДРУГИ НА ПЛАНЕТИ ЗЕМЉИ

У овој области прати се и вреднује у којој мери ученик разуме повезаност човека и животне средине, разликује одговорно од неодговорног понашања према природи, препознаје значај рационалног коришћења ресурса и разуме право на здраву животну средину.

Програм обухвата одговоран однос према свету у коме живимо, задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација, право на здраву животну средину, одрживи развој, рационално коришћење природних и енергетских ресурса и доступност информација о стању животне средине.

Критеријуми праћења

Истиче се – ученик самостално разликује и образлаже примере одговорног и неодговорног понашања према животној средини; аргументовано објашњава значај очувања природе и рационалног коришћења ресурса; повезује право на здраву животну средину са личном и заједничком одговорношћу; предлаже конкретне начине деловања и примењује научено у свакодневним ситуацијама.

Добар – ученик препознаје и углавном самостално објашњава примере одговорног односа према животној средини; разуме значај очувања ресурса и показује одговоран однос у свакодневним ситуацијама; учествује у разговору и активностима.

Задовољава – ученик уз подршку препознаје основне примере одговорног и неодговорног односа према животној средини, наводи једноставне начине њене заштите и учествује у активностима у складу са својим могућностима.

2. ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО – КУЛТУРА И ТРАДИЦИЈА

У овој области прати се и вреднује способност ученика да препознаје и уважава различите културе и традиције, разуме значај културног идентитета, препознаје стереотипе, предрасуде и дискриминацију и показује отвореност према различитостима.

Садржаји обухватају материјално и нематеријално наслеђе, културни идентитет, неговање сопствене и поштовање других култура и традиција, живот са припадницима других култура, избеглице и мигранте и сусретање и прожимање култура.

Критеријуми праћења

Истиче се – ученик самостално наводи и образлаже елементе сопствене културе и традиције и показује интересовање и поштовање према другим културама; аргументује користи од заједничког живота припадника различитих култура; препознаје стереотипе, предрасуде и дискриминацију и објашњава њихове последице; у комуникацији показује толеранцију, емпатију и уважавање различитости.

Добар – ученик препознаје основне елементе културе и традиције, уважава различитости и углавном самостално препознаје примере предрасуда и дискриминације; сарађује са другима и прихвата другачија мишљења.

Задовољава – ученик уз подршку наводи примере сопствене и других култура, препознаје да различитости треба уважавати и учествује у заједничким активностима уз подстицај наставника.

3. ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ – ПРЕКОМЕРНА ПОТРОШЊА

У овој области прати се и вреднује способност ученика да разликује стварне потребе од прекомерне потрошње, критички разматра рекламне и медијске поруке, препознаје проблем бацања хране и расипања воде и разуме основна права и одговорности потрошача.

Програм обухвата прекомерну потрошњу, гомилање отпада, утицај произвођача и медија на потрошњу, децу као циљну групу реклама, информације важне за потрошаче, однос цене и квалитета и права и одговорности потрошача.

Критеријуми праћења

Истиче се – ученик самостално и критички разматра примере прекомерне потрошње; препознаје намеру рекламних и медијских порука и аргументовано образлаже њихов утицај; повезује потрошњу са стварањем отпада и угрожавањем животне средине; критички разматра бацање хране и расипање воде; користи информације са декларације и процењује однос цене и квалитета производа.

Добар – ученик препознаје примере прекомерне потрошње и утицаја реклама, разуме значај одговорне потрошње и углавном самостално користи основне информације о производима; учествује у дискусијама и наводи одговарајуће примере.

Задовољава – ученик уз подршку разликује потребу од прекомерне потрошње, препознаје једноставне рекламне поруке и наводи основне примере одговорног понашања потрошача.

4. ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ – ЕКОЛОШКА АКЦИЈА

У овој области посебно се прати способност ученика да сарађује, планира, преузима одговорност, учествује у реализацији заједничке акције, документује рад и вреднује процес и резултате.

Програм предвиђа одређивање циља и израду плана еколошке акције, њено извођење и документовање, промоцију на нивоу школе и вредновање реализоване акције.

Критеријуми праћења

Истиче се – ученик показује иницијативу и активно учествује у избору проблема, постављању циља и планирању акције; предлаже креативна и реална решења; одговорно извршава преузете задатке, сарађује и помаже другима; прикупља и документује податке; учествује у промоцији и аргументовано вреднује ток и резултате акције и сопствени допринос.

Добар – ученик активно учествује у планирању и реализацији акције, сарађује са члановима групе, извршава договорене задатке и учествује у документовању и вредновању рада.

Задовољава – ученик уз подршку учествује у групном раду и реализацији договорених активности, прихвата задатке примерене својим могућностима и препознаје значај заједничког деловања.

При вредновању ове области не треба ученика оптерећивати самим резултатом акције, јер се и из акције која није у потпуности остварила планирани резултат може много научити. Предност се даје процесу рада, сарадњи, одговорности, критичком мишљењу и самовредновању.

ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА

У складу са специфичностима програма, наставник континуирано прати:

- начин на који ученик учествује у активностима;
- прикупљање и коришћење података;
- постављање питања и повезивање појава;
- навођење одговарајућих примера;
- аргументовање ставова;
- разликовање чињеница од интерпретација;
- извођење закључака и предвиђање последица;
- способност промене мишљења у сусрету са аргументима;
- прихватање другачијег мишљења;
- примену наученог;
- критичко мишљење и креативност;
- сарадњу и помагање другима;
- начин решавања сукоба мишљења;
- иницијативу и преузимање одговорности;
- истрајност у превазилажењу тешкоћа;
- документовање рада;
- самопроцену и процену рада групе.

Управо ове показатеље програм наводи као релевантне за праћење напредовања ученика.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА

Оствареност исхода и напредовање ученика прате се континуирано кроз:

- непосредно посматрање активности и понашања ученика;

- разговор и дискусију;
- рад у пару и групи;
- радионице;
- симулације и играње улога;
- студије случаја;
- мини-истраживања;
- анализу конкретних животних ситуација и медијских порука;
- учешће у једноставним грађанским и еколошким акцијама;
- презентације и представљање резултата рада;
- постере, аудио-визуелне записе и друге продукте ученичких активности;
- документовање процеса рада;
- самопроцену и вршњачку процену.

Програм посебно препоручује интерактивне облике рада – радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини-истраживања и једноставне акције.

Продукти ученичких активности – постери, презентације, аудио-визуелни записи, прикази резултата истраживања и други радови – могу се користити за документовање процеса учења, процену напредовања и самопроцену.

ОПИСНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Оцењивање из Грађанског васпитања је описно и треба да омогући ученику увид у сопствено напредовање у достизању исхода и развоју међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву.

За потребе континуираног праћења могу се користити следећи нивои:

Ниво	Општи критеријум
Истиче се	Ученик веома активно, самостално и иницијативно учествује у активностима; аргументује ставове, поставља смислена питања, повезује појаве, критички промишља, предлаже креативна решења, сарађује и уважава друге, примењује научено и преузима одговорност за сопствени допринос заједничком раду.
Добар	Ученик активно и редовно учествује у активностима; износи и образлаже мишљење, сарађује са другима, прихвата различита мишљења, примењује научено у познатим ситуацијама и одговорно извршава договорене задатке.
Задовољава	Ученик учествује у активностима уз подршку и подстицај; износи једноставно мишљење, препознаје основне вредности и правила, сарађује у складу са својим могућностима и постепено напредује у достизању исхода.

Описна оцена не заснива се на количини репродукованог знања, нити само на коначном продукту активности. У првом плану су процес учења, примена наученог, начин комуникације, сарадња, аргументовање, одговорност, иницијатива, критичко мишљење и индивидуално напредовање ученика.

На крају првог циклуса посебно је значајно сагледати развој сарадње, отворености за различитости, разумевања људских права и равноправности, начина решавања сукоба, одговорности за сопствене поступке, толеранције и солидарности, активног слушања, аргументованог изношења ставова, конструктивне комуникације и одговорног односа према другим људима и животној средини.

ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Праћење, вредновање и оцењивање ученика којима је потребна додатна образовна подршка остварује се уз уважавање њихових индивидуалних образовних потреба, могућности, начина функционисања и напредовања.

За ученике којима су потребна прилагођавања у приступу, укључивању и учествовању у образовно-васпитном процесу примењују се мере индивидуализације, односно, када су за то испуњени услови, индивидуални образовни план.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 прати се и оцењује у односу на прописане исходе, уз прилагођавање услова, метода и начина рада, наставних материјала, средстава, начина задавања и представљања задатака, времена и начина провере постигнућа.

Ученик који се образује по ИОП-у 2 прати се и оцењује у односу на прилагођене циљеве и исходе утврђене индивидуалним образовним планом. Критеријуми оцењивања усклађују се са персонализованим програмом наставе и учења и очекиваним нивоом постигнућа ученика.

Ученик који се образује по ИОП-у 3, односно ученик са изузетним способностима, прати се и вреднује у односу на проширене и продубљене садржаје, активности и исходе утврђене индивидуалним образовним планом. Посебно се прате ниво самосталности, сложеност примене знања, истраживачки и стваралачки приступ, способност повезивања знања и напредовање ученика.

Прилагођавање начина праћења и оцењивања не подразумева снижавање критеријума без основа, већ обезбеђивање услова да ученик на примерен начин покаже шта зна, разуме и уме, у складу са програмом по коме се образује.

Наставник усклађује планирање, реализацију наставе, начине провере и критеријуме праћења са мерама индивидуализације и индивидуалним образовним планом ученика. Оствареност планираних исхода и ефекти предвиђених мера континуирано се прате и вреднују у сарадњи са тимом за додатну подршку.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из обавезних предмета утврђује се на основу свих релевантних података прикупљених током периода оцењивања, степена остварености прописаних исхода,

самосталности ученика, активности и ангажовања, као и континуитета и напредовања ученика.

При утврђивању закључне оцене узимају се у обзир различити облици и начини провере постигнућа, а не само једна врста провере или појединачна оцена.

Закључна оцена одражава укупни ниво постигнућа ученика у односу на исходе предмета и не своди се искључиво на механичко израчунавање аритметичке средине појединачних оцена.

За ученике који се образују по ИОП-у закључна оцена утврђује се у складу са програмом по коме се ученик образује и степеном остварености прописаних, односно прилагођених или проширених исхода.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Критеријуми праћења и оцењивања примењују се јединствено на нивоу Стручног већа за разредну наставу, уз уважавање специфичности наставних предмета, индивидуалних карактеристика ученика и услова у којима се настава реализује.

Одредбе програма које се односе на прилагођавање садржаја за националне мањине и двојезично образовање примењују се уколико су за школу релевантне и у складу са условима у којима се настава реализује.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА 1. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Усклађено са годишњим програмом рада - Smart Junior 1

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОПИСНОГ ОЦЕЊИВАЊА

Потребна додатна подршка - ученик још не остварује очекиване исходе ни уз значајну визуелну, гестовну и вербалну подршку. Тешко препознаје основне речи, изразе и најједноставније налоге који су више пута увежбавани и ретко реагује на њих. Потребно је даље систематско увежбавање кроз игру, слику, покрет и понављање.

Остварује исходе уз значајну подршку - ученик препознаје део основног вокабулара и најчешће учioniчке налоге. Уз слику, гест, модел, понављање или непосредно усмеравање реагује на једноставна питања и користи појединачне речи и кратке, унапред увежбане изразе у познатим ситуацијама.

Остварује исходе уз повремену подршку - ученик разуме већину кратких и јасних исказа у познатом контексту, именује већину увежбаних појмова, даје кратке одговоре и учествује у контролисаној усменој комуникацији. Повремено му је потребан модел, понављање или подстицај наставника.

Остварује исходе самостално и сигурно - ученик самостално разуме и функционално користи научени вокабулар и једноставне језичке моделе, поставља и одговара на кратка питања, учествује у мини-дијалозима, играма улога и другим комуникативним активностима и примењује правила учтивне комуникације. Мање грешке не ометају разумевање.

Напомена: У првом разреду оцењивање је описно. Тежиште је на разумевању говора, усменој комуникацији, реаговању на налоге и функционалној употреби научених речи и израза. Читање и писање не представљају самосталан предмет оцењивања.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОПИСНОГ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

Област	Потребна додатна подршка	Остварује уз значајну подршку	Остварује уз повремену подршку	Остварује самостално и сигурно
1. HELLO Здраво	Уз значајну подршку повремено препознаје основне поздраве, своје име и неке бројеве до 5. Тешко реагује на најчешће налоге, позив на игру, молбу или захвалност.	Уз слику, гест и модел поздравља и отпоздравља, каже своје име, препознаје бројеве до 5 и реагује на једноставне налоге и позив Let's play. Користи please и thanks по моделу.	Углавном самостално поздравља, представља се, одговара на питање What's your name?, именује бројеве до 5, разуме честе учioniчке налоге и користи једноставне молбе и захвалност.	Самостално и сигурно користи формалне и неформалне поздраве, представља се, поставља и одговара на кратка лична питања, користи бројеве до 5 и спонтано примењује једноставан језик учioniце, молбе и захвалност.
2. SCHOOL Школа	Уз значајну подршку препознаје поједине школске предмете и боје, али тешко реагује на питања о предмету и боји.	Уз модел именује део школских предмета и боја и одговара кратко на питања What's this/that? и What colour is it? Уз подршку реагује на Is it...? питања.	Углавном самостално именује већину обрађених предмета и боја, описује предмет једном особином и даје кратке потврдне или одричне одговоре у познатом контексту.	Самостално и сигурно описује предмете из непосредног окружења, поставља и одговара на једноставна питања о предмету и боји, користи учтивне изразе и уочава основне сличности и разлике у школском животу.
3. FAMILY AND FRIENDS Пријатељи и породица	Уз значајну подршку препознаје поједине чланове породице и кућне љубимце и повремено представља блиску особу по моделу.	Уз слику и модел именује део чланова породице и љубимаца, представља себе или другог и реагује на најједноставнија питања Who's this/that? и Is that your...?	Углавном самостално именује већину обрађених појмова, представља себе и друге, одговара на кратка лична питања и изражава припадање у познатим ситуацијама.	Самостално и сигурно представља себе и друге, поставља и одговара на једноставна питања личне природе, изражава припадање и уочава једноставне сличности и разлике у породичним односима и односу према кућним љубимцима.
4. YOU AND ME Ти и ја	Уз значајну подршку препознаје поједине бројеве до 10 и неке речи за изглед, потребе, осете и осећања, али тешко одговара на једноставна лична питања.	Уз модел каже колико има година, препознаје и именује део бројева до 10 и основне придеве као happy, sad, hungry, thirsty, big, small, fat and thin. Уз подршку описује особу или предмет једном особином.	Углавном самостално одговара на питања о узрасту и осећањима, именује бројеве до 10 и користи неколико познатих придева за кратак опис живог бића или предмета.	Самостално и сигурно поставља и одговара на једноставна лична питања, користи бројеве до 10, описује жива бића и предмете и примерено изражава основне потребе, осете и осећања уз правила учтивне комуникације.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област	Потребна додатна подршка	Остварује уз значајну подршку	Остварује уз повремену подршку	Остварује самостално и сигурно
5. TOYS AND GAMES Играчке и игре	Уз значајну подршку препознаје поједине играчке и неке кратке налоге, али тешко користи изразе за поседовање.	Уз модел именује део играчака, реагује на једноставне налоге и користи кратке моделе I have got... / I haven't got... у познатој ситуацији.	Углавном самостално именује већину обрађених играчака, разуме и даје кратке налоге и одговара на једноставно питање Have you got...?	Самостално и сигурно комбинује називе играчака, једноставне налоге и изразе за поседовање и непоседовање, поставља и одговара на кратка питања и функционално учествује у игри улога или мини-дијалогу.
6. MY BODY Моје тело	Уз значајну подршку препознаје поједине делове тела и повремено реагује на кратке налоге.	Уз слику, покрет и модел именује део делова тела, реагује на налоге типа Touch your nose и користи једноставан модел has got у кратком опису.	Углавном самостално именује већину делова тела, разуме и даје кратке налоге и описује живо биће једноставним исказима ca has got / hasn't got.	Самостално и сигурно описује жива бића користећи више познатих речи, поставља и одговара на једноставна питања типа Has it got...? и функционално примењује налоге и учтиву комуникацију.
7. FOOD Храна	Уз значајну подршку препознаје поједине намирнице и повремено реагује на једноставне исказе о допадању или молбу.	Уз модел именује део намирница, користи I like / I don't like и кратку учтиву молбу типа Two bananas, please. Уз подршку користи Here you are и Thanks.	Углавном самостално именује већину обрађених намирница, саопштава шта воли или не воли, реагује на питање о допадању и користи једноставне молбе и захвалност.	Самостално и сигурно комуницира о храни и преференцијама, тражи и даје једноставне информације, користи учтиве молбе и захвалност и уочава основне сличности и разлике у начину исхране.
8. MY HOUSE Моја кућа	Уз значајну подршку препознаје поједине просторије, предмете и основне предлоге за место, али тешко описује положај предмета.	Уз слику и модел именује део просторија, намештаја и одеће и користи in, on и under у кратким одговорима на питање Where's...?	Углавном самостално именује већину обрађених појмова, описује положај предмета и реагује на једноставна питања Where's...? / Where are...? и користи his / her по моделу.	Самостално и сигурно описује положај предмета и једноставне особине предмета и одеће, поставља и одговара на кратка питања, изражава припадање и препознаје неке земље у којима се енглески говори као матерњи језик.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и описног оцењивања прате се и вреднују разумевање говора, усмено изражавање и интеракција, функционална употреба језика, самосталност, ангажовање и индивидуално напредовање ученика.

Елемент	Шта се прати и вреднује
Разумевање говора (слушање)	Препознавање познатих речи и изрази; разумевање кратких питања, описа, песама, прича и учioniчких налога; способност одговарајућег вербалног или невербалног реаговања.
Усмено изражавање	Именоване појмова, употреба појединачних речи и кратких једноставних исказа, представљање, описивање предмета и живих бића, изражавање допадања, припадања, поседовања, потреба, осета и осећања.
Усмена интеракција	Учесће у кратким дијалозима, играма улога и симулацијама; постављање и одговарање на најједноставнија питања; реаговање у познатим комуникативним ситуацијама.
Вокабулар и функционална употреба језичких модела	Усвојеност и функционална примена обрађених речи и једноставних језичких модела у одговарајућем комуникативном контексту, без захтева за експлицитним граматичким објашњењима.
Изговор и разумљивост	Разумљив изговор познатих речи и изрази, одговарајући ритам и интонација у мери примереној узрасту. Појединачне грешке нису пресудне ако не ометају комуникацију.
Језик учионице и учтивост	Разумевање и употреба честих налога и изрази у учионици, учтивих молби, захваљивања, поздрава и других једноставних социјалних формула.
Активност и ангажовање	Учесће у песамама, играма, драмским и комуникативним активностима, рад у пару и групи, заинтересованост, сарадња и одговорност према задацима.
Пројектни и креативни рад	Разумевање задатка, примерена употреба енглеског језика у усменом представљању, креативност, сарадња, самосталност и начин представљања резултата рада.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на почетни ниво и претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност прихватања и коришћења повратне информације ради даљег учења.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОПИСНОГ ОЦЕЊИВАЊА

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку првог разреда не очекује се претходно знање енглеског језика. Наставник може кроз игру, разговор, песму, слушање, препознавање слика и једноставне активности да стекне увид у почетне комуникативне способности, интересовања и начин реаговања ученика. Резултат се не изражава бројчаном оценом, већ служи за планирање рада и подршке ученику.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих поступака који су примерени узрасту и комуникативној природи наставе енглеског језика.

- посматрање и континуирано праћење рада и напредовања ученика;
- усмене провере кроз кратак разговор, мини-дијалог, играње улога и симулације у пару и групи;
- слушање кратких исказа, упутстава, песама и прича и одговарајуће вербално или невербално реаговање;
- кратке провере разумевања говора примерене узрасту;
- контролисана и вођена усмена продукција на основу слике, предмета, картице, покрета или модела;
- активности у радној свесци које не захтевају самостално читање и писање као услов за постигнуће;
- пројекти, постери, драмске, музичке и друге креативне активности;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- различите технике формативног оцењивања, самопроцена и вршњачко вредновање примерено узрасту.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОПИСНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано. Ученик добија јасну, кратку и подстицајну повратну информацију о томе шта успешно ради, у чему напредује и који је следећи корак у учењу.

- оствареност комуникативних исхода;
- разумевање говора и адекватно реаговање;
- употреба научених речи и израза у усменој комуникацији;
- самосталност и сигурност у говору;
- активност, сарадња и ангажовање;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

Сумативним описним оцењивањем вреднује се степен остварености исхода након обрађене теме/области или у одређеном периоду учења. Описна оцена исказује напредовање ученика у остваривању исхода, његово ангажовање и препоруку за даљи рад.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА (СЛУШАЊЕ)

Вреднује се способност ученика да разуме кратке, јасне и више пута увежбаване речи, изразе, питања и налоге и да на њих реагује на одговарајући начин. Визуелна, гестовна и контекстуална подршка користи се у складу са узрастом.

Постигнућа	Критеријум
Без додатне подршке	Тешко препознаје основне речи, најједноставнија питања и налоге који су више пута увежбавани и успева увек да адекватно реагује ни уз значајну подршку.
Реагује уз значајну подршку	Уз слику, гест, понављање или непосредно усмеравање препознаје део основних речи и разуме најједноставније налоге и питања у познатом контексту.
Реагује уз повремену подршку	Разуме већину кратких и јасних исказа и налога у познатим ситуацијама и адекватно реагује, уз повремену потребу за понављањем или моделом.
Реагује самостално и сигурно	Брзо и поуздано разуме научени језички материјал у познатом и благо измењеном, узрасту примереном контексту и спонтано и адекватно реагује.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈУ

При усменом одговарању вреднују се разумљивост, примереност одговора, употреба обрађеног вокабулара и језичких модела, способност постављања и одговарања на најједноставнија питања, самосталност и функционална употреба језика.

Постигнућа	Критеријум
Без додатне подршке	Тешко именује основне појмове или користи најједноставније научене изразе и уз модел. Комуницира се успоставља само уз снажно усмеравање наставника.
Реагује уз значајну подршку	Уз модел и визуелну подршку именује део појмова и даје врло кратке, увежбане одговоре. Учествова у комуникацији када наставник усмерава интеракцију.

Постигнућа	Критеријум
Реагује уз повремену подршку	Именује већину обрађених појмова и користи кратке, једноставне исказе. Одговара на позната питања, учествује у вођеном мини-дијалогу уз повремену помоћ.
Реагује самостално и сигурно	Самостално и функционално користи научене речи и изразе, поставља и одговара на кратка питања, одржава једноставну интеракцију и примењује научене моделе у новој, узрасту примереној ситуацији.

7. ПРОВЕРЕ СЛУШАЊА И КРАТКЕ ПРОВЕРЕ РАЗУМЕВАЊА

Кратке провере могу да садрже задатке попут повезивања, заокруживања, означавања, бојења, цртања, избора одговарајуће слике, реаговања на налог или кратког усменог одговора. Задаци се заснивају на претходно обрађеном језичком материјалу и не смеју да условљавају успех самосталним читањем или писањем.

Резултат провере користи се као основ за описну повратну информацију о степену остварености исхода и за планирање даље подршке ученику. Може се користити следећа описна скала:

Ниво постигнућа	Опис
Потребна додатна подршка	Ученик још не показује стабилно препознавање и разумевање обрађеног материјала.
Остварује уз значајну подршку	Ученик препознаје и разуме део обрађеног материјала уз слику, гест, понављање или усмеравање.
Остварује уз повремену подршку	Ученик разуме већину обрађеног материјала и правилно реагује, уз повремену подршку.
Остварује самостално и сигурно	Ученик сигурно разуме и примењује обрађени материјал и адекватно реагује у познатом и благо измењеном контексту.

Напомена: Провере су прилагођене узрасту и испитују пре свега разумевање говора, препознавање наученог језичког материјала и адекватно реаговање, а не вештину читања и писања.

8. ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ У ПРВОМ РАЗРЕДУ

У првом разреду тежиште наставе енглеског језика је на слушању, разумевању и усменој комуникацији. Самостално читање и писање на енглеском језику не представљају исход који се захтева нити самосталан предмет оцењивања. Писани облици речи могу се користити само као визуелна подршка у складу са наставним материјалом, интересовањем и могућностима ученика, без условљавања постигнућа читањем или писањем.

9. РАДНА СВЕСКА, ПРОЈЕКТНИ И КРЕАТИВНИ РАД

При вредновању активности у радној свесци, пројекта, постера, драмских, музичких и других креативних активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- примерена употреба обрађених речи и израза;
- способност усменог представљања резултата у складу са узрастом;
- самосталност и креативност;
- сарадња и одговорност у раду у пару или групи;
- труд, истрајност и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Редовност израде задатака прати се као део ангажовања. Пројектни и други ученички продукти вреднују се описно, пре свега на основу разумевања задатка, усменог језичког постигнућа, ангажовања, сарадње и остварености исхода, а не на основу ликовне или техничке изведбе саме по себи.

10. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активно учешће у комуникативним активностима, песмама, играма и драмским задацима;
- спремност да се енглески језик користи у учионици у складу са могућностима ученика;
- заинтересованост, иницијатива и одговорност;
- самосталност у извршавању једноставних задатака;
- сарадња са другим ученицима;
- прихватање и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање и развој самопоуздања у комуникацији.

Сама учесталост јављања није једини показатељ активности. Уважавају се темперамент, темпо напредовања, почетне разлике и различити стилови учења, а ученику се омогућава више начина да покаже постигнуће.

11. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и описног оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика. Начин провере, обим језичког материјала, време, врста подршке и облик одговарања прилагођавају се ученику у складу са планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу степена остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина и поступка оцењивања. Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења.

За ученике са изузетним способностима омогућавају се сложенији, проширени и креативни комуникативни задаци, при чему се описно вреднују оствареност прописаних исхода, самосталност, функционална употреба језика и квалитет ангажовања.

12. ЗАКЉУЧНА ОПИСНА ОЦЕНА

Закључна оцена из енглеског језика у првом разреду је описна и утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу континуираног праћења постигнућа ученика током периода учења.

При утврђивању закључне описне оцене сагледавају се:

- напредовање у остваривању прописаних исхода;
- разумевање говора и способност адекватног реаговања;
- усмено изражавање и интеракција;
- функционална употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- разумљивост говора;
- самосталност и сигурност у комуникацији;
- ангажовање, сарадња и одговорност;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна описна оцена исказује напредовање ученика у остваривању исхода, ниво ангажовања и препоруку за даљи рад. Она одражава целокупно постигнуће и развој ученика током периода учења и не своди се на бодове или бројчану оцену.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА 2. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Усклађено са годишњим програмом рада - Smart Junior 2

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) - ученик не остварује минимални ниво предвиђених исхода. Не препознаје основне речи, изразе и најједноставније налоге који су више пута увежбавани и не реагује на њих ни уз визуелну, гестовну и вербалну подршку наставника. Не успева да употреби ни најједноставније научене изразе у познатој комуникативној ситуацији.

Оцена довољан (2) - ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје део основног вокабулара и најчешће учионичке налоге, а уз помоћ наставника, слике, гест или модел реагује на једноставна питања и користи кратке, унапред увежбане изразе у познатим ситуацијама.

Оцена добар (3) - ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме кратке и јасне исказе у познатом контексту, самостално именује већину увежбаних појмова, одговара кратким речима и једноставним реченицама и учествује у контролисаној усменој комуникацији уз повремену подршку.

Оцена врло добар (4) - ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално разуме и користи научени вокабулар и једноставне језичке моделе, поставља и одговара на кратка питања, учествује у мини-дијалозима и играма улога и примењује научене изразе у различитим познатим комуникативним ситуацијама. Мање грешке не ометају разумевање.

Оцена одличан (5) - ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Сигурно, самостално и функционално користи научени вокабулар и језичке моделе, спонтано реагује у познатим и новим, узрасту примереним ситуацијама, иницира кратку интеракцију, повезује научене садржаје и примењује правила учтиве комуникације и социкултурна знања.

Напомена: У другом разреду тежиште је на слушању и усменој комуникацији. Читање и писање су необавезне активности и не представљају самосталан основ за бројчано оцењивање.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
1. WE'RE BACK	Уз подршку препознаје и	Самостално поздравља и	Самостално представља	Сигурно и спонтано

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
Вратили смо се	користи основне поздраве, каже своје име, препознаје поједине школске предмете и боје и реагује на најчешће учioniчке налоге.	отпоздравља, представља себе, одговара на једноставна лична питања и именује већину обрађених предмета и боја. Разуме уобичајене налоге.	себе и другог, поставља и одговара на једноставна питања, описује предмет по боји и правилно користи формалне и неформалне поздраве и учтивне изразе.	користи поздраве, представљање, питања и одговоре о предметима и бојама; доследно примењује језик учioniце, учтивне молбе и захваљивање и уочава основне културолошке разлике.
2. PARTY TIME Време за забаву	Уз подршку препознаје речи везане за прославу, бројеве и боје, разуме једноставну честитку и реагује кратким одговором.	Самостално именује већину појмова, честита по моделу, одговара на честитку, разуме и саопштава једноставне количине и описује предмет једном особиним.	Самостално поставља и одговара на питања о количини, боји и предметима, упућује честитку и користи кратке описе у мини-дијалогу.	Сигурно комбинује научене изразе за честитање, количину и описивање предмета, реагује спонтано у игри улога и показује разумевање једноставних културних садржаја, укључујући Halloween.
3. HOME AND FAMILY Дом и породица	Уз подршку именује поједине чланове породице и кућне љубимце, представља блиску особу по моделу и разуме једноставне изразе за положај предмета.	Самостално именује чланове породице и љубимце, представља друге, одговара на кратка лична питања и користи основне предлоге за положај (in/on/under).	Поставља и одговара на једноставна питања о себи и другима, изражава припадање и самостално описује положај предмета у познатом простору.	Сигурно комбинује представљање, лична питања, припадање и опис положаја у краткој комуникацији; самостално описује породицу/љубимца и уочава једноставне сличности и разлике у породичном животу.
4. YOU AND ME Ти и ја	Уз подршку препознаје речи за изглед и поједине предмете/животиње и користи модел I've got / has got у најједноставнијем облику.	Самостално саопштава шта има/нема, одговара на једноставно питање о поседовању и описује особу или животињу једном до две особине.	Поставља и одговара на питања о поседовању, користи бројеве и више познатих придева за опис изгледа и повезује више једноставних исказа.	Сигурно и самостално описује себе, другу особу или животињу користећи поседовање, количину и више особина; спонтано користи научене моделе у новој, узрасту примереној ситуацији.
5. ANIMALS Животиње	Уз подршку именује поједине животиње, препознаје радње и реагује на једноставно питање Can you...? кратким одговором.	Самостално именује већину животиња, саопштава шта животиња или он/она може или не може да уради и разуме једноставна питања о количини.	Поставља и одговара на питања о способностима, описује животињу са више једноставних исказа и правилно користи can/can't у познатом контексту.	Сигурно комбинује опис, количину и способности у кратком усменом излагању или дијалогу, поставља питања и спонтано реагује; показује примерен однос према животињама.
6. MY TOWN Мој град	Уз подршку препознаје и именује неколико места у граду и разуме једноставан опис места.	Самостално именује већину обрађених места и користи модел There is / There are у једноставним исказима.	Самостално описује град са више једноставних исказа и поставља/одговара на питања типа Is there...? / Are there...? у познатом контексту.	Сигурно и функционално описује место, комбинује there is/are са количиним, поставља и одговара на питања и правилно реагује у једноставним ситуацијама учтивог понашања у јавном простору.
7. MY FAVOURITE FOOD Моја омиљена храна	Уз подршку именује поједине намирнице и користи кратке моделе I like / I don't like или I want.	Самостално именује већину намирница, саопштава шта воли/не воли и шта жели и разуме једноставне исказе о потребама.	Поставља и одговара на питања о омиљеној храни, изражава допадање, недопадање и потребе и користи више једноставних исказа у мини-дијалогу.	Сигурно и спонтано комуницира о храни, преференцијама и потребама, комбинује научене изразе и разликује на основном нивоу изборе који су добри/лоши за здравље и једноставне културолошке разлике у исхрани.
8. CLOTHES Одећа	Уз подршку препознаје и именује неколико одевних предмета и разуме једноставан исказ о томе шта неко носи.	Самостално именује већину одевних предмета и по моделу описује шта он/она или друга особа носи.	Самостално описује одећу са више једноставних исказа и поставља/одговара на питања типа Is he/she wearing...?	Сигурно и самостално описује изглед и одећу, комбинује више познатих речи и модела у краткој комуникацији и показује разумевање једноставних културних особености одевања.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и оцењивања прате се и вреднују језичке вештине, функционална употреба језика, самосталност, ангажовање и индивидуално напредовање ученика.

Елемент	Шта се прати и вреднује
Разумевање говора (слушање)	Препознавање познатих речи и израза; разумевање кратких питања, описа, честитки, песама, прича и учioniчких налога; способност одговарајућег вербалног или невербалног реаговања.
Усмено изражавање	Именовање појмова, употреба кратких и једноставних исказа, описивање предмета, особа, животиња и места, изражавање допадања, потреба, поседовања, способности и количине.
Усмена интеракција	Учешће у кратким дијалозима, играма улога и симулацијама; постављање и одговарање на једноставна питања; спонтано реаговање у познатим комуникативним ситуацијама.
Вокабулар и функционална употреба језичких модела	Усвојеност и функционална примена обрађених речи и једноставних језичких структура у одговарајућем комуникативном контексту, без захтева за експлицитним граматичким објашњењима.
Изговор и разумљивост	Разумљив изговор познатих речи и израза, одговарајући ритам и интонација у мери примереној узрасту; појединачне грешке се не сматрају пресудним ако не ометају комуникацију.
Језик учионице и учтивост	Разумевање и употреба честих налога и израза у учионици, учтивих молби, захваљивања, поздрава и других социјалних формула.
Активност и ангажовање	Учешће у песмама, играма, драмским и комуникативним активностима, рад у пару и групи, заинтересованост, сарадња и одговорност према задацима.
Пројектни и креативни рад	Разумевање задатка, примерена употреба енглеског језика у усменом представљању, креативност, сарадња, самосталност и начин представљања резултата рада.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године може се спровести иницијално процењивање претходно усвојених језичких знања и вештина кроз разговор, игру, слушање, препознавање слика и једноставне комуникативне активности. Резултат се не мора бројчано оцењивати, већ се користи за планирање даљег рада и подршке ученику.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих поступака који су примерени узрасту и комуникативној природи наставе енглеског језика.

- посматрање и континуирано праћење рада и напредовања ученика;
- усмене провере кроз кратак разговор, мини-дијалог, играње улога и симулације у пару и групи;
- слушање кратких исказа, упутстава, песама и прича и одговарајуће вербално или невербално реаговање;
- тестове слушања и кратке провере разумевања примерене узрасту;
- контролисану и вођену усмену продукцију на основу слике, предмета, картице или модела;
- задатке у радној свесци који не захтевају самостално читање и писање као услов за постигнуће;
- пројекте, постере, драмске, музичке и друге креативне активности;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- различите технике формативног оцењивања, самопроцену и вршњачко вредновање примерено узрасту.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано. Ученик добија јасну, кратку и подстицајну повратну информацију о томе шта успешно ради и шта је следећи корак у напредовању.

- оствареност комуникативних исхода;
- разумевање говора и адекватно реаговање;
- употреба научених речи и израза у усменој комуникацији;
- самосталност и сигурност у говору;
- активност, сарадња и ангажовање;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

Сумативним оцењивањем вреднује се степен остварености исхода након обрађене теме/области или у одређеном периоду учења, преваосходно кроз усмену комуникацију и разумевање говора.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА (СЛУШАЊЕ)

Вреднује се способност ученика да разуме кратке, јасне и више пута увежбаване исказе, питања и налоге и да на њих реагује на одговарајући начин. Визуелна и контекстуална подршка користи се у складу са узрастом.

	Критеријум
Недовољан	Не препознаје основне речи, најједноставнија питања и налоге који су вишеструко увежбавани и не успева да адекватно реагује ни уз значајну подршку.
Довољан	Уз слику, гест, понављање или усмеравање препознаје део основних речи и разуме најједноставнија питања и налоге у познатом контексту.
Добар	Самостално разуме већину кратких и јасних исказа и налога у познатим ситуацијама и адекватно реагује уз повремену потребу за понављањем.
Врло добар	Самостално и поуздано разуме кратке исказе, питања, описе и налоге и правилно реагује у различитим познатим ситуацијама; повремене тешкоће не нарушавају целокупно разумевање.
Одличан	Брзо и сигурно разуме научени језички материјал и у нешто измењеном, узрасту примереном контексту издваја битну информацију и спонтано и адекватно реагује.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈУ

При усменом одговарању вреднују се разумљивост, примереност одговора, употреба обрађеног вокабулара и језичких модела, способност постављања и одговарања на једноставна питања, самосталност и функционална употреба језика.

	Критеријум
Недовољан	Не успева да именује основне појмове или употреби најједноставније научене изразе ни уз модел и подршку; комуникација се не успоставља.
Довољан	Уз значајну подршку и модел именује део појмова и даје врло кратке, увежбане одговоре. Учествова у комуникацији када наставник снажно усмерава интеракцију.
Добар	Самостално именује већину обрађених појмова и користи кратке, једноставне исказе. Одговара на позната питања и учествује у вођеном мини-дијалогу уз повремену помоћ.
Врло добар	Самостално поставља и одговара на једноставна питања, комбинује научене речи и моделе у кратком дијалогу или опису и комуницира разумљиво. Мање грешке не ометају смисао.
Одличан	Сигурно, самостално и функционално користи научени језик, иницира или одржава кратку интеракцију, повезује више једноставних исказа и спонтано примењује научене моделе у новој, узрасту примереној ситуацији.

7. ТЕСТОВИ СЛУШАЊА И КРАТКЕ ПРОВЕРЕ РАЗУМЕВАЊА

Тестови слушања и кратке провере могу да садрже задатке попут повезивања, заокруживања, означавања, бојења, цртања, избора одговарајуће слике, реаговања на налог или кратког усменог одговора. Задаци се заснивају на претходно обрађеном језичком материјалу и не смеју да условљавају успех самосталним читањем или писањем.

За провере које се бодују може се користити следећа скала за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености	Оцена
0-29%	1 - недовољан
30-49%	2 - довољан
50-69%	3 - добар
70-84%	4 - врло добар
85-100%	5 - одличан

Напомена: Скала се примењује на провере које су конципиране тако да испитују разумевање говора и усмено-комуникативне исходе, а не вештину читања и писања.

8. ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

Читање и писање у другом разреду имају споредну и необавезну улогу. Ученик може, у складу са сопственим интересовањем и предзнањем, да препозна или прочита појединачне речи и једноставне реченице, допуни реч словом, преслика или прати дати писани модел. Ове активности се не оцењују као самостална језичка вештина и не могу бити услов за постизање оцене из енглеског језика.

9. РАДНА СВЕСКА, ПРОЈЕКТНИ И КРЕАТИВНИ РАД

При вредновању активности у радној свесци, пројеката, постера, драмских, музичких и других креативних активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- примерена и тачна употреба обрађених речи и израза;
- способност усменог представљања резултата у складу са узрастом;

- самосталност и креативност;
- сарадња и одговорност у раду у пару или групи;
- труд, истрајност и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Редовност израде задатака прати се као део ангажовања. Када је конкретан пројектни или други ученички продукт основ за бројчану оцену, ученици су унапред упознати са критеријумима, а вреднује се пре свега језичко постигнуће и оствареност исхода, не ликовна или техничка изведба сама по себи.

10. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активно учешће у комуникативним активностима, песмама, играма и драмским задацима;
- спремност да се енглески језик користи у учионици у складу са могућностима ученика;
- заинтересованост, иницијатива и одговорност;
- самосталност у извршавању једноставних задатака;
- сарадња са другим ученицима;
- прихватање и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање и развој самопоуздања у комуникацији.

Сама учесталост јављања није једини показатељ активности. Уважавају се темперамент, темпо напредовања и различити стилови учења, а ученику се омогућава више начина да покаже постигнуће.

11. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика. Начин провере, обим језичког материјала, време, врста подршке и облик одговарања прилагођавају се ученику у складу са планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу степена остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина и поступка оцењивања. Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења.

За ученике са изузетним способностима омогућавају се сложенији, проширени и креативни комуникативни задаци, при чему се оцењује оствареност прописаних исхода и квалитет ангажовања.

12. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из енглеског језика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена и континуираног праћења постигнућа ученика, у складу са важећим прописима.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- разумевање говора и способност адекватног реаговања;
- усмено изражавање и интеракција;
- функционална употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- разумљивост говора;
- самосталност и сигурност у комуникацији;
- ангажовање, сарадња и одговорност;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена не своди се искључиво на аритметичку средину, већ одражава целокупно постигнуће ученика, оствареност исхода и напредовање током периода учења, у складу са прописима и критеријумима школе.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА 3. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Усклађено са годишњим програмом рада - Smart Junior 3

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) - ученик не остварује минимални ниво предвиђених исхода. Не препознаје и не разуме основне речи, изразе, кратка питања и налоге који су више пута увежбавани, не успева да употреби најједноставније научене

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

изразе у познатој комуникативној ситуацији и не показује минималну самосталност у почетном читању и писању ни уз значајну подршку.

Оцена довољан (2) - ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Уз помоћ наставника, слике, геста, модела или поновљеног упутства препознаје део основног вокабулара, разуме најједноставнија питања и налоге, даје кратке увежбане одговоре и чита или записује познате речи и веома кратке реченице по моделу.

Оцена добар (3) - ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Самостално разуме већину кратких и јасних исказа у познатом контексту, користи обрађени вокабулар у једноставним реченицама, учествује у вођеној усменој комуникацији, чита краћи познат текст са разумевањем основне информације и пише кратке реченице уз повремену подршку.

Оцена врло добар (4) - ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално и поуздано разуме и користи научени вокабулар и језичке моделе, поставља и одговара на питања, повезује више једноставних исказа, чита кратке текстове и издваја битне информације, а у писању самостално саставља кратке и смислене целине. Мање грешке не ометају разумевање.

Оцена одличан (5) - ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Сигурно, самостално и функционално користи научени језик у познатим и нешто измењеним, узрасту примереним ситуацијама, иницира и одржава кратку интеракцију, чита са разумевањем кратке текстове, самостално пише кратке повезане исказе и успешно примењује научено у пројектним, креативним и социокултурним садржајима.

Напомена: У трећем разреду тежиште је и даље на разумевању говора и усменој комуникацији, али се систематски развијају и почетне вештине читања и писања. Ове вештине вреднују се на узрасту примереним, претходно обрађеним језичким садржајима.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
1. NEW FRIENDS Нови пријатељи (Лични идентитет / школа и школски живот)	Уз подршку користи основне поздраве, каже своје име, препознаје поједине заставе, школске предмете и предмете у учионици и реагује на најчешћа питања и налоге.	Самостално поздравља и представља се, пита и одговара о имену, именује већину обрађених школских појмова и чита или записује познате речи и кратке реченице по моделу.	Самостално поставља и одговара на једноставна питања, описује учионицу са више кратких исказа, повезује личне и школске податке и разумљиво чита краћи познат текст.	Сигурно и функционално комуницира у ситуацијама упознавања и у учионици, спонтано комбинује научене речи и моделе, самостално представља пројекат „My classroom“ и уочава једноставне културолошке садржаје.
2. PEOPLE Људи (Живи свет / уже друштвено окружење)	Уз подршку именује поједине животиње и занимања, препознаје основне појмове из шуме и баре и одговара кратко на једноставна питања типа Is it...?	Самостално именује већину обрађених животиња, људи и занимања, даје једноставан опис и разуме кратке текстове и питања у познатом контексту.	Поставља и одговара на питања о људима, занимањима и животињама, повезује више једноставних исказа и чита краћи текст уз издвајање основне информације.	Сигурно комбинује опис људи, занимања и живог света у кратком усменом или писаном излагању, спонтано реагује у дијалогу и успешно примењује садржаје у пројекту и темама о London transport и живом свету.
3. HAPPY DAYS Срећни дани (Живот деце и омладине / празници)	Уз подршку препознаје основне речи за изглед, спортове и способности, користи једноставан модел can/can't и разуме најчешће празничне изразе.	Самостално описује себе или другу особу са неколико особина, саопштава шта уме или не уме да ради, одговара на What can you do? и пише кратке податке о себи по моделу.	Самостално поставља и одговара на питања о изгледу, способностима и спортовима, повезује више исказа и представља кратак усмени или писани опис „About me“.	Сигурно и спонтано комбинује опис изгледа и способности у новој, узрасту примереној ситуацији, самостално представља себе и интересовања и показује разумевање једноставних социокултурних садржаја, укључујући Christmas.
4. AT HOME Код куће (Породица / становање)	Уз подршку именује поједине делове тела, чланове породице и играчке, саопштава шта неко има и разуме једноставне изразе за положај предмета.	Самостално именује већину обрађених појмова, описује изглед и породицу једноставним реченицама, користи основне изразе за поседовање и положај и разуме кратак текст.	Поставља и одговара на питања о породици, поседовању и положају предмета, описује собу са више једноставних исказа и самостално пише кратак опис по моделу.	Сигурно комбинује опис породице, тела, играчака и простора у краткој комуникацији, самостално представља пројекат „My bedroom“ и повезује научено са једноставним културолошким садржајима о Buckingham Palace.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
5. AROUND TOWN По граду (У граду / исхрана)	Уз подршку именује поједине намирнице и места у граду, користи кратке моделе за допадање и једноставну молбу или дозволу и препознаје основни модел There's...	Самостално именује већину намирница и места, саопштава шта воли или не воли, поставља једноставну молбу, описује шта се налази у месту и разуме кратке исказе о куповини и новцу.	Самостално поставља и одговара на питања о храни и местима у граду, учествује у мини-дијалогу у продавници или сличној ситуацији и повезује више кратких реченица у усменом и писаном облику.	Сигурно и спонтано комуницира о храни, куповини и месту, функционално комбинује научене моделе, самостално представља пројекат „Food“ и показује разумевање једноставних социокултурних садржаја, укључујући Easter.
6. GOOD TIMES Лепи тренуци (Мода и облачење / временске прилике)	Уз подршку именује поједине одевне предмете, препознаје једноставан опис одеће и времена и користи основне изразе за рођендан и опраштање.	Самостално именује већину одевних предмета, описује шта неко носи, саопштава једноставне информације о данима, рођендану и времену и чита кратке познате текстове.	Самостално поставља и одговара на питања о одећи и времену, повезује више једноставних исказа, пише кратак опис и примењује научени језик у пројектној активности.	Сигурно и функционално описује одећу, временске прилике и свакодневне догађаје, спонтано учествује у кратком дијалогу и повезује научено са темама традиционалних костима, спорта и опраштања.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и оцењивања вреднују се језичке вештине, функционална употреба језика, самосталност, ангажовање и индивидуално напредовање ученика.

Елемент	Шта се прати и вреднује
Разумевање говора (слушање)	Препознавање познатих речи и израза; разумевање кратких питања, описа, упутстава, песама, прича и учioniчких налога; издвајање основне информације и адекватно реаговање.
Усмено изражавање	Именовање и описивање особа, предмета, животиња, места и догађаја; употреба кратких и једноставних исказа за личне податке, способности, допадање, поседовање, положај, одећу, храну и временске прилике.
Усмена интеракција	Учешће у кратким дијалозима, мини-интервјуима, играма улога и симулацијама; постављање и одговарање на једноставна питања; примерено и спонтано реаговање у познатим ситуацијама.
Читање	Препознавање и читање познатих речи и кратких реченица; разумевање кратких, узрасту примерених текстова и издвајање основних или експлицитно датих информација.
Писање	Правилно преписивање и записивање познатих речи; допуњавање и састављање кратких реченица по моделу; писање веома кратких описа и личних података на обрађене теме.
Вокабулар и функционална употреба језичких модела	Усвојеност и примена обрађених речи и језичких структура у одговарајућем комуникативном контексту, без захтева за формалним граматичким дефиницијама које нису предвиђене узрастом.
Изговор и разумљивост	Разумљив изговор познатих речи и израза, одговарајући ритам и интонација; појединачне грешке нису пресудне ако не ометају комуникацију.
Језик учионице и учтивост	Разумевање и употреба честих учioniчких налога, поздрава, молби, захваљивања, тражења дозволе и других социјалних формула.
Активност и ангажовање	Учешће у говорним вежбама, песмама, играма, раду у пару и групи; заинтересованост, сарадња, одговорност према задацима и редовност рада.
Пројектни и креативни рад	Разумевање задатка, примерена употреба енглеског језика, самосталност, креативност, сарадња и начин усменог или писаног представљања резултата.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године може се спровести иницијално процењивање претходно усвојених језичких знања и вештина кроз разговор, слушање, препознавање и именовање, једноставно читање познатог материјала и кратке писане задатке. Резултат се не мора бројчано оцењивати, већ се користи за планирање даљег рада и подршке ученику.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих поступака примерених узрасту и комуникативној природи наставе енглеског језика:

- посматрање и континуирано праћење рада, ангажовања и напредовања ученика;
- усмене провере кроз кратак разговор, мини-интервју, опис, играње улога и симулације у пару и групи;
- слушање кратких исказа, упутстава, песама и прича уз вербално или невербално реаговање;
- тестове слушања и кратке провере разумевања;
- читање кратких, познатих и узрасту примерених текстова са задацима разумевања;
- кратке писане провере из обрађеног вокабулара, писања речи и структуре једноставне реченице;
- задатке у радној свесци и домаће задатке као део континуираног праћења;
- пројекте, постере, честитке, драмске, музичке и друге креативне активности;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- формативно оцењивање, самопроцену и вршњачко вредновање примерено узрасту.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део наставе и учења и спроводи се континуирано. Ученик добија јасну и подстицајну повратну информацију о томе шта успешно ради и који је следећи корак у напредовању.

- оствареност комуникативних исхода;
- разумевање говора и адекватно реаговање;
- усмено изражавање и интеракција;
- почетне вештине читања и писања;
- употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- изговор и разумљивост;
- самосталност, активност, сарадња и одговорност;
- коришћење повратне информације и индивидуално напредовање.

Сумативним оцењивањем вреднује се степен остварености исхода након обрађене теме/модула или у одређеном периоду учења. Бројчана оцена може се утврђивати усменим проверама, кратким писаним проверама, тестовима разумевања и јасно дефинисаним пројектним задацима.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА (СЛУШАЊЕ)

Вреднује се способност ученика да разуме кратке, јасне и узрасту примерене исказе, питања, описе и налоге и да издвоји основну информацију и адекватно реагује. Визуелна и контекстуална подршка користи се у складу са сложености задатка.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не препознаје основне речи, најједноставнија питања и налоге који су вишеструко увежбавани и не успева да адекватно реагује ни уз значајну подршку.
2 - довољан	Уз слику, гест, понављање или усмеравање препознаје део основних речи и разуме најједноставније налоге и питања у познатом контексту.
3 - добар	Самостално разуме већину кратких и јасних исказа, питања и налога у познатим ситуацијама и издваја основну информацију, уз повремену потребу за понављањем.
4 - врло добар	Самостално и поуздано разуме кратке исказе, описе, дијалоге и упутства у различитим познатим ситуацијама; повремене тешкоће не нарушавају целокупно разумевање.
5 - одличан	Брзо и сигурно разуме научени језички материјал и у нешто измењеном, узрасту примереном контексту, издваја битне информације и спонтано и адекватно реагује.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈУ

При усменом одговарању вреднују се разумљивост, примереност одговора, употреба обрађеног вокабулара и језичких модела, способност постављања и одговарања на једноставна питања, повезивање кратких исказа, самосталност и функционална употреба језика.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не успева да именује основне појмове или употреби најједноставније научене изразе ни уз модел и подршку; комуникација се не успоставља.
2 - довољан	Уз значајну подршку именује део појмова и даје врло кратке, увежбане одговоре. Учествоје у комуникацији када наставник снажно усмерава интеракцију.
3 - добар	Самостално именује већину обрађених појмова, користи кратке једноставне реченице, одговара на позната питања и учествује у вођеном мини-дијалогу уз повремену помоћ.
4 - врло добар	Самостално поставља и одговара на једноставна питања, комбинује научене речи и моделе у кратком дијалогу или опису и комуницира разумљиво. Мање грешке не ометају смисао.
5 - одличан	Сигурно, самостално и функционално користи научени језик, иницира или одржава кратку интеракцију, повезује више једноставних исказа и спонтано примењује научене моделе у новој, узрасту примереној ситуацији.

7. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЧИТАЊЕ

Вреднује се читање и разумевање кратких, претходно обрађених и узрасту примерених текстова. У фокусу је разумевање значења, а не брзина читања или потпуно безгрешан изговор.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не препознаје већину обрађених речи у писаном облику и не успева да разуме основно значење веома кратког текста ни уз значајну помоћ.
2 - довољан	Уз помоћ и модел препознаје и чита део познатих речи и кратких реченица и проналази појединачну, јасно истакнуту информацију.
3 - добар	Самостално чита кратак познат текст и разуме основну поруку и већину експлицитно датих информација, уз повремено усмеравање.
4 - врло добар	Самостално и разумљиво чита кратке текстове и поуздано издваја главну и више конкретних информација; непозната појединачна реч не омета целокупно разумевање.
5 - одличан	Сигурно чита и разуме кратке текстове на обрађене теме, повезује више информација, правилно бира релевантан податак и примењује разумевање у новом, узрасту примереном задатку.

8. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСАЊЕ

Вреднује се способност ученика да на основу обрађеног језичког материјала правилно запише познате речи и састави кратке, узрасту примерене реченице и веома кратке описе. Грешке се процењују у односу на то да ли нарушавају разумљивост и остварење задатка.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не успева да правилно препише или запише основне обрађене речи и не саставља најједноставнију реченицу ни уз модел и значајну подршку.
2 - довољан	Уз модел и помоћ записује део познатих речи, допуњава једноставне реченице и саставља веома кратак исказ са више грешака које делимично отежавају разумевање.
3 - добар	Самостално записује већину обрађених речи и саставља кратке реченице по познатом моделу. Пише кратак опис или личне податке уз повремене језичке и правописне грешке.
4 - врло добар	Самостално пише кратке, смислене и углавном тачне реченице, повезује неколико исказа у једноставну целину и правилно користи већину обрађеног вокабулара и модела.
5 - одличан	Сигурно и самостално пише кратку повезану целину на познату тему, функционално комбинује научене речи и моделе и примењује их у нешто измењеном, узрасту примереном задатку.

9. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ, ТЕСТОВИ СЛУШАЊА И КРАТКЕ ПРОВЕРЕ РАЗУМЕВАЊА

Провере могу да обухвате слушање, вокабулар, разумевање кратког текста, повезивање, допуњавање, избор одговора, писање обрађених речи и састављање једноставних реченица. Задаци се заснивају на претходно обрађеном језичком материјалу и формулишу се у складу са узрастом ученика.

За провере које се бодују може се користити следећа скала за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Процент остварености	Оцена
0-29%	1 - недовољан
30-49%	2 - довољан
50-69%	3 - добар
70-84%	4 - врло добар
85-100%	5 - одличан

Напомена: Скала се примењује уз уважавање структуре конкретне провере, тежине задатака и критеријума школе. Кратке писмене провере у трећем разреду усмерене су пре свега на обрађени вокабулар, разумевање и структуру једноставне реченице.

10. РАДНА СВЕСКА, ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ И КРЕАТИВНИ РАД

При вредновању активности у радној свесци, домаћих задатака, пројеката, постера, честитки, драмских, музичких и других креативних активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- примерена и тачна употреба обрађених речи и израза;
- способност кратког усменог или писаног представљања резултата;
- самосталност и креативност;
- сарадња и одговорност у раду у пару или групи;
- труд, истрајност и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Редовност израде домаћих задатака и доношења потребног прибора прати се као део односа према раду и ангажовања. Када је конкретан пројектни или други ученички продукт основ за бројчану оцену, ученици су унапред упознати са критеријумима, а вреднује се пре свега језичко постигнуће и оствареност исхода, не ликовна или техничка изведба сама по себи.

11. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активно учешће у комуникативним активностима, говорним вежбама, песмама, играма и драмским задацима;
- спремност да се енглески језик користи у учионици у складу са могућностима ученика;
- заинтересованост, иницијатива и одговорност;
- самосталност у извршавању усмених, читалачких и писаних задатака;
- сарадња са другим ученицима;
- прихватање и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање и развој самопоуздања у комуникацији.

Активност се може формативно бележити чек-листама или кодовима јављања и учешћа, али сама учесталост јављања није једини показатељ постигнућа. Уважавају се темперамент, темпо напредовања и различити стилови учења, а ученику се омогућава више начина да покаже знање.

12. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика. Начин провере, обим језичког материјала, време, врста подршке и облик одговарања прилагођавају се ученику у складу са планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу степена остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина и поступка оцењивања. Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења.

За ученике са изузетним способностима омогућавају се сложенији, проширени и креативни комуникативни, читалачки и писани задаци, при чему се оцењује оствареност прописаних исхода и квалитет ангажовања.

13. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из енглеског језика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена и континуираног праћења постигнућа ученика, у складу са важећим прописима и критеријумима школе.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- разумевање говора и способност адекватног реаговања;
- усмено изражавање и интеракција;
- читање и разумевање кратких текстова;
- писање речи, реченица и кратких целина;
- функционална употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- изговор и разумљивост говора;
- самосталност и сигурност у комуникацији;
- ангажовање, сарадња и одговорност;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена не своди се искључиво на аритметичку средину, већ одражава целокупно постигнуће ученика, оствареност исхода и напредовање током периода учења, у складу са прописима и критеријумима школе.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА 4. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Усклађено са годишњим програмом рада - Smart Junior 4

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) - ученик не остварује минимални ниво предвиђених исхода. Не препознаје и не разуме основни обрађени вокабулар, кратка питања, налоге и једноставне текстове који су више пута увежбавани, не успева да употреби најједноставније научене изразе у познатој комуникативној ситуацији и не показује минималну самосталност у читању и писању ни уз значајну подршку.

Оцена довољан (2) - ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Уз помоћ наставника, слике, геста, модела или поновљеног упутства препознаје део основног вокабулара и језичких модела, разуме најједноставнија питања, налоге и кратке исказе, даје кратке увежбане одговоре, чита познате речи и кратке реченице и записује једноставне исказе по моделу.

Оцена добар (3) - ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Самостално разуме већину кратких и јасних исказа у познатом контексту, користи обрађени вокабулар и основне језичке структуре у једноставним реченицама, учествује у вођеној усменој комуникацији, чита краћи текст са разумевањем основне и појединих конкретних информација и пише неколико повезаних реченица уз повремену подршку.

Оцена врло добар (4) - ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално и поуздано разуме и користи научени вокабулар и језичке моделе, поставља и одговара на једноставна питања, повезује више исказа у кратак опис или дијалог, чита кратке текстове и издваја битне информације, а у писању самостално саставља кратке, смислене и повезане целине. Мање грешке не ометају разумевање.

Оцена одличан (5) - ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Сигурно, самостално и функционално користи научени језик у познатим и нешто измењеним, узрасту примереним ситуацијама, иницира и одржава кратку интеракцију, повезује више реченица у јасну целину, чита са разумевањем кратке текстове, самостално пише кратке повезане текстове и успешно примењује научено у пројектним, креативним и социокултурним садржајима.

Напомена: У четвртом разреду наставља се развој разумевања говора и усмене комуникације, уз систематичније развијање читања и писања. Од ученика се постепено очекује већа самосталност у разумевању кратких текстова, повезивању једноставних исказа и функционалној употреби обрађеног вокабулара и језичких модела.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
1. ABOUT ME Лични идентитет (Hello! / Family)	Уз подршку поздравља и представља себе или другог, именује део речи за породицу, делове тела, изглед, боје и осећања и користи најједноставније моделе to be, have got и	Самостално размењује основне личне податке, описује члана породице или особу са неколико једноставних реченица, говори о поседовању, способностима и	Самостално поставља и одговара на питања личне природе, повезује више исказа при опису изгледа, породице, потреба и осећања и правилно користи већину обрађених	Сигурно и функционално комуницира о себи и другима, спонтано комбинује опис изгледа, породице, поседовања, способности и осећања, пише кратку повезану

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Област	Оцена 2 - довољан	Оцена 3 - добар	Оцена 4 - врло добар	Оцена 5 - одличан
	can.	осећањима и чита или пише кратак познат текст по моделу.	модела to be, have got и can.	целину и самостално представља пројекат My family.
2. PEOPLE Породица и уже друштвено окружење (Flying / Help)	Уз подршку именује поједина занимања, свакодневне радње, сувенире и саобраћајне знаке, разуме једноставна упутства и користи кратке моделе за радње које се дешавају сада.	Самостално именује већину обрађених појмова, описује шта неко тренутно ради, разуме и даје једноставна упутства и користи основне облике Present Continuous, императива, присвојних придева и показних заменица.	Поставља и одговара на питања о људима, занимањима, времену и радњама у току, повезује више једноставних исказа, даје упутства и правилно користи обрађене језичке моделе у кратком дијалогу.	Сигурно комбинује опис људи, радњи, занимања и упутства у кратком усменом или писаном излагању, спонтано реагује у комуникацији и самостално примењује научено у пројекту Out and about и социокултурним садржајима.
3. ENVIRONMENT Живи свет, природа и време (Life / Time)	Уз подршку именује поједине животиње, свакодневне активности, дане, месеце, годишња доба и спортове, разуме једноставне исказе о времену и рутини и препознаје основни модел Present Simple.	Самостално описује свакодневне навике и активности, саопштава дан, месец и годишње доба, користи Present Simple, прилоге за учесталост и редне бројеве у познатим моделима и разуме кратак текст.	Поставља и одговара на питања о рутини, времену, животињама, спорту и слободном времену, повезује више исказа, правилно користи већину обрађених структура и издваја конкретне информације из кратког текста.	Сигурно и функционално описује своју недељу, навике, време и активности, комбинује Present Simple, прилоге за учесталост и временске изразе у новој узрасту примереној ситуацији и самостално представља пројекат My week.
4. SHOPPING Млади, куповина и живот у граду (Places / The Basket)	Уз подршку именује поједина места у граду, храну, предмете и бројеве, разуме једноставне исказе о положају, количини и пени и препознаје моделе there is/there are.	Самостално именује већину обрађених места, намирница и предмета, саопштава цену и количину, описује шта се налази у простору и користи there is/there are и основне облике множине.	Самостално тражи и пружа информације о положају, количини и пени, учествује у мини-дијалогу у продавници или ресторану, изражава допадање и молбу и повезује више кратких реченица у усменом и писаном облику.	Сигурно и спонтано комуницира у ситуацијама куповине, сналажења у граду и исхране, функционално комбинује there is/there are, множину, бројеве, цене, молбе и изражавање допадања и самостално представља пројекат My meals.
5. FREE TIME Слободно време, забава и хобији (Fun / Hi, kids!)	Уз подршку именује поједине хобије, спортове, школске предмете и особине физичког изгледа, саопштава шта воли и шта уме и препознаје једноставне моделе can/may, Whose и облике герунда.	Самостално описује изглед и слободне активности, говори о интересовањима, способностима и припадању, користи can/may, саксонски генитив, Whose и герунд у познатим моделима и разуме кратак текст.	Самостално поставља и одговара на питања о хобијима, спорту, школским предметима, новцу и припадању, образлаже допадање једноставним исказом и повезује више реченица у кратак опис или дијалог.	Сигурно и функционално комуницира о слободном времену, интересовањима, способностима и поседовању, спонтано комбинује обрађене моделе у новој ситуацији и самостално представља пројекат My free time activities.
6. THE WORLD AROUND US Свет око нас, здравље и путовања (He's a vet / Back home!)	Уз подршку именује поједине здравствене проблеме, домаће и дивље животиње, појмове везане за распуст, путовања и временске прилике и користи најједноставније изразе за потребе, захвалност, извињење и позив.	Самостално описује основни здравствени проблем, животињу, временске прилике или одмор, користи правилну и неправилну множину и упитне речи у познатим моделима и разуме кратке текстове о путовањима и животној средини.	Самостално поставља и одговара на питања о здрављу, животињама, времену и путовањима, изражава потребе и осећања, упућује и прихвата позив, захваљује се и извињава и повезује више једноставних исказа.	Сигурно и функционално комуницира о здрављу, животињама, животној средини, распусту и путовањима, спонтано примењује научене моделе у нешто измењеном контексту и самостално представља пројекат My holidays.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и оцењивања вреднују се језичке вештине, функционална употреба језика, самосталност, ангажовање и индивидуално напредовање ученика.

Елемент	Шта се прати и вреднује
---------	-------------------------

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Елемент	Шта се прати и вреднује
Разумевање говора (слушање)	Препознавање познатих речи и израза; разумевање кратких питања, описа, дијалога, упутстава, песама и прича; издвајање основне и појединих конкретних информација и адекватно реаговање.
Усмено изражавање	Именовање и описивање особа, предмета, животиња, места и догађаја; употреба више повезаних једноставних исказа за личне податке, активности, способности, допадање, поседовање, време, куповину, здравље и путовања.
Усмена интеракција	Учешће у кратким дијалозима, мини-интервјуима, играма улога и симулацијама; постављање и одговарање на једноставна питања; тражење и давање информација, молби, упутстава, позива и других узрсту примерених функција.
Читање	Читање кратких, узрсту примерених текстова на обрађене теме; разумевање основне поруке, издвајање експлицитно датих информација и повезивање више једноставних података.
Писање	Правилно записивање обрађених речи и израза; допуњавање и састављање реченица; писање неколико повезаних реченица и кратких описа, личних података, активности и других познатих тема.
Вокабулар и функционална употреба језичких модела	Усвојеност и примена обрађених речи и структура у одговарајућем комуникативном контексту, укључујући to be, have got, can/may, Present Simple, Present Continuous, there is/there are, императив, множину, присвојне облике и друге моделе предвиђене програмом.
Изговор и разумљивост	Разумљив изговор познатих речи и израза, одговарајући ритам и интонација; појединачне грешке нису пресудне ако не ометају комуникацију.
Језик учионице и учтивост	Разумевање и употреба честих учioniчких налога, поздрава, молби, захваљивања, извињења, тражења дозволе, позива и других социјалних формула.
Активност и ангажовање	Учешће у говорним вежбама, играма, раду у пару и групи; заинтересованост, сарадња, иницијатива, одговорност према задацима и редовност рада.
Пројектни и креативни рад	Разумевање задатка, примерена употреба енглеског језика, самосталност, креативност, сарадња и начин усменог или писаног представљања резултата.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године може се спровести иницијално процењивање претходно усвојених језичких знања и вештина кроз разговор, слушање, препознавање и именовање, једноставно читање познатог материјала и кратке писане задатке. Резултат се не мора бројчано оцењивати, већ се користи за планирање даљег рада и подршке ученику.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих поступака примерених узрсту и комуникативној природи наставе енглеског језика:

- посматрање и континуирано праћење рада, ангажовања и напредовања ученика;
- усмене провере кроз кратак разговор, мини-интервју, опис, играње улога и симулације у пару и групи;
- слушање кратких исказа, упутстава, песама и прича уз вербално или невербално реаговање;
- тестове слушања и кратке провере разумевања;
- читање кратких, познатих и узрсту примерених текстова са задацима разумевања;
- кратке писане провере из обрађеног вокабулара, писања речи и структуре једноставне реченице;
- задатке у радној свесци и домаће задатке као део континуираног праћења;
- пројекте, постере, честитке, драмске, музичке и друге креативне активности;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- формативно оцењивање, самопроцену и вршњачко вредновање примерено узрсту.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део наставе и учења и спроводи се континуирано. Ученик добија јасну и подстицајну повратну информацију о томе шта успешно ради и који је следећи корак у напредовању.

- оствареност комуникативних исхода;

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

- разумевање говора и адекватно реаговање;
- усмено изражавање и интеракција;
- вештине читања и писања на узрасту примереном нивоу;
- употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- изговор и разумљивост;
- самосталност, активност, сарадња и одговорност;
- коришћење повратне информације и индивидуално напредовање.

Сумативним оцењивањем вреднује се степен остварености исхода након обрађене теме/модула или у одређеном периоду учења. Бројчана оцена може се утврђивати усменим проверама, кратким писаним проверама, тестовима разумевања и јасно дефинисаним пројектним задацима.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА (СЛУШАЊЕ)

Вреднује се способност ученика да разуме кратке, јасне и узрасту примерене исказе, питања, описе, дијалоге и налоге, да издвоји основну и поједине конкретне информације и да адекватно реагује. Визуелна и контекстуална подршка користи се у складу са сложеношћу задатка.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не препознаје основне речи, најједноставнија питања, налоге и кратке исказе који су вишеструко увежбавани и не успева да адекватно реагује ни уз значајну подршку.
2 - довољан	Уз слику, гест, понављање или усмеравање препознаје део основних речи и разуме најједноставније налоге, питања и кратке исказе у познатом контексту.
3 - добар	Самостално разуме већину кратких и јасних исказа, питања и налога у познатим ситуацијама, издваја основну и поједине конкретне информације, уз повремену потребу за понављањем.
4 - врло добар	Самостално и поуздано разуме кратке описе, дијалоге и упутства, издваја више конкретних информација и адекватно реагује у различитим познатим ситуацијама.
5 - одличан	Брзо и сигурно разуме научени језички материјал и у нешто измењеном, узрасту примереном контексту, повезује битне информације и спонтано и адекватно реагује.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ИНТЕРАКЦИЈУ

При усменом одговарању вреднују се разумљивост, примереност одговора, употреба обрађеног вокабулара и језичких модела, способност постављања и одговарања на питања, повезивање више једноставних исказа, самосталност и функционална употреба језика у познатим комуникативним ситуацијама.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не успева да именује основне појмове или употреби најједноставније научене изразе ни уз модел и подршку; комуникација се не успоставља.
2 - довољан	Уз значајну подршку именује део појмова, даје кратке увежбане одговоре и користи једноставне моделе. Учествује у комуникацији када наставник снажно усмерава интеракцију.
3 - добар	Самостално именује већину обрађених појмова, користи неколико повезаних једноставних реченица, одговара на позната питања, поставља поједина једноставна питања и учествује у вођеном мини-дијалогу.
4 - врло добар	Самостално поставља и одговара на питања, комбинује научене речи и моделе у кратком дијалогу, опису или излагању и комуницира разумљиво и сигурно. Мање грешке не ометају смисао.
5 - одличан	Сигурно, самостално и функционално користи научени језик, иницира и одржава кратку интеракцију, повезује више исказа и спонтано примењује научене моделе у новој, узрасту примереној ситуацији.

7. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЧИТАЊЕ

Вреднује се читање и разумевање кратких, претходно обрађених и узрасту примерених текстова. У фокусу је разумевање основне поруке и конкретних информација, а не брзина читања или потпуно безгрешан изговор.

Оцена	Критеријум
-------	------------

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не препознаје већину обрађених речи у писаном облику и не успева да разуме основно значење веома кратког текста ни уз значајну помоћ.
2 - довољан	Уз помоћ и модел препознаје и чита део познатих речи и кратких реченица и проналази појединачну, јасно истакнуту информацију.
3 - добар	Самостално чита кратак познат текст и разуме основну поруку и већину експлицитно датих информација, уз повремено усмеравање.
4 - врло добар	Самостално и разумљиво чита кратке текстове, поуздано издваја главну и више конкретних информација и повезује податке из текста; појединачна непозната реч не омета разумевање.
5 - одличан	Сигурно чита и разуме кратке текстове на обрађене теме, повезује више информација, правилно бира релевантне податке и примењује разумевање у новом, узрасту примереном задатку.

8. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСАЊЕ

Вреднује се способност ученика да на основу обрађеног језичког материјала правилно запише познате речи, састави више повезаних реченица и напише кратак, узрасту примерен текст на познату тему. Грешке се процењују у односу на то да ли нарушавају разумљивост и остварење задатка.

Оцена	Критеријум
1 - недовољан	Не успева да правилно запише основне обрађене речи и не саставља најједноставнију реченицу ни уз модел и значајну подршку.
2 - довољан	Уз модел и помоћ записује део познатих речи, допуњава једноставне реченице и саставља два до три кратка исказа са више грешака које делимично отежавају разумевање.
3 - добар	Самостално записује већину обрађених речи и саставља неколико повезаних реченица по познатом моделу. Пише кратак опис или текст на обрађену тему уз повремене језичке и правописне грешке.
4 - врло добар	Самостално пише кратку, смислену и углавном тачну целину, повезује више реченица и правилно користи већину обрађеног вокабулара и језичких модела.
5 - одличан	Сигурно и самостално пише кратак повезан текст на познату тему, функционално комбинује научене речи и структуре и примењује их у нешто измењеном, узрасту примереном задатку.

9. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ, ТЕСТОВИ СЛУШАЊА И КРАТКЕ ПРОВЕРЕ РАЗУМЕВАЊА

Провере могу да обухвате слушање, вокабулар, разумевање кратког текста, повезивање, допуњавање, избор одговора, употребу обрађених језичких структура, писање речи и састављање једноставних повезаних реченица. Задаци се заснивају на претходно обрађеном језичком материјалу и формулишу се у складу са узрастом ученика.

За провере које се бодују може се користити следећа скала за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености	Оцена
0-29%	1 - недовољан
30-49%	2 - довољан
50-69%	3 - добар
70-84%	4 - врло добар
85-100%	5 - одличан

Напомена: Скала се примењује уз уважавање структуре конкретне провере, тежине задатака и критеријума школе. Писмене провере у четвртм разреду усмерене су на обрађени вокабулар, разумевање, функционалну употребу језичких модела, читање и писање кратких исказа и повезаних реченица.

10. РАДНА СВЕСКА, ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ И КРЕАТИВНИ РАД

При вредновању активности у радној свесци, домаћих задатака, пројеката, постера, честитки, драмских, музичких и других креативних активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- примерена и тачна употреба обрађених речи и израза;
- способност кратког усменог или писаног представљања резултата;
- самосталност и креативност;
- сарадња и одговорност у раду у пару или групи;
- труд, истрајност и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Редовност израде домаћих задатака и доношења потребног прибора прати се као део односа према раду и ангажовања. Када је конкретан пројектни или други ученички продукт основ за бројчану оцену, ученици су унапред упознати са критеријумима, а вреднује се пре свега језичко постигнуће и оствареност исхода, не ликовна или техничка изведба сама по себи.

11. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активно учешће у комуникативним активностима, говорним вежбама, песмама, играма и драмским задацима;
- спремност да се енглески језик користи у учионици у складу са могућностима ученика;
- заинтересованост, иницијатива и одговорност;
- самосталност у извршавању усмених, читалачких и писаних задатака;
- сарадња са другим ученицима;
- прихватање и коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање и развој самопоуздања у комуникацији.

Активност се може формативно бележити чек-листама или кодовима јављања и учешћа, али сама учесталост јављања није једини показатељ постигнућа. Уважавају се темперамент, темпо напредовања и различити стилови учења, а ученику се омогућава више начина да покаже знање.

12. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика. Начин провере, обим језичког материјала, време, врста подршке и облик одговарања прилагођавају се ученику у складу са планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу степена остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина и поступка оцењивања. Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења.

За ученике са изузетним способностима омогућавају се сложенији, проширени и креативни комуникативни, читалачки и писани задаци, при чему се оцењује оствареност прописаних исхода и квалитет ангажовања.

13. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из енглеског језика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена и континуираног праћења постигнућа ученика, у складу са важећим прописима и критеријумима школе.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- разумевање говора и способност адекватног реаговања;
- усмено изражавање и интеракција;
- читање и разумевање кратких текстова;
- писање речи, реченица и кратких целина;
- функционална употреба обрађеног вокабулара и језичких модела;
- изговор и разумљивост говора;
- самосталност и сигурност у комуникацији;
- ангажовање, сарадња и одговорност;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена не своди се искључиво на аритметичку средину, већ одражава целокупно постигнуће ученика, оствареност исхода и напредовање током периода учења, у складу са прописима и критеријумима школе.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

ЗА 5. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Први страни језик • годишњи фонд: 72 часа

Израђено на основу приложеног Правилника о оцењивању, Програма наставе и учења за 5. разред и приложеног модела критеријума.

1. ПРАВНИ И ПРОГРАМСКИ ОСНОВ

Критеријуми су израђени за енглески језик у петом разреду, полазећи од приложеног Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програма наставе и учења за страни језик за пети разред и структуре приложеног модела критеријума за енглески језик.

Оцењивање се заснива на остварености прописаних исхода, самосталности и ангажовању ученика.

Праћење је континуирано и обухвата формативно и сумативно оцењивање.

Користе се разноврсне технике и методе: усмена и писмена провера, слушање, читање, говор, писање, активности, пројектни рад, рад у пару и групи, портфолио и други облици рада предвиђени програмом.

Начин провере и вредновања треба да буде познат ученицима и усклађен са активностима и типовима задатака који се користе у настави.

Уважавају се индивидуалне разлике, потребе, узраст, претходна постигнућа и услови у којима се оцењивање одвија.

Напомена о стандардима: критеријуми су повезани са стандардима постигнућа који су наведени у приложеном Глобалном/годишњем плану и са исходима из приложеног документа „ISHODI“. У овој верзији не уносе се нове или споља преузете ознаке стандарда које нису садржане у приложеним материјалима.

Програм за пети разред који је приложен у овом материјалу непосредни је извор за одређивање исхода, комуникативних функција, језичких активности, садржаја и начина рада. Критеријуми се примењују само на садржаје и активности предвиђене тим програмом.

2. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕНЕ ОД 1 ДО 5

Оцена	Општи критеријум
1 – недовољан	Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода. Не показује довољно знања ни на нивоу препознавања, не успева да репродукује или примени основна језичка знања и вештине ни уз подршку. Не може функционално да разуме или произведе једноставну поруку у оквиру обрађених комуникативних функција. Ангажовање је недовољно.
2 – довољан	Ученик остварује минимални ниво исхода. Репродукује основна знања и примењује их у ограниченом броју познатих ситуација, најчешће уз подршку. Разуме и продукује једноставније поруке које су блиске обрађеном материјалу. Самосталност је мала, али ученик показује основно ангажовање.
3 – добар	Ученик у довољној мери остварује исходе. Углавном самостално разуме главне информације и користи обрађена језичка средства у познатим ситуацијама. Повезује информације, формира једноставније смислене целине и решава задатке уз повремену подршку. Показује делимичну самосталност и континуирано ангажовање.
4 – врло добар	Ученик у великој мери остварује исходе. Самостално примењује знања у различитим познатим и делимично измењеним ситуацијама, логички повезује информације, изводи закључке и успешно комуницира. Грешке су повремене и углавном не нарушавају смисао поруке. Показује висок степен самосталности и ангажовања.
5 – одличан	Ученик у потпуности или на веома високом нивоу остварује исходе. Сигурно трансформише и примењује знања у новим, узрасту примереним ситуацијама, самостално повезује информације,

Оцена	Општи критеријум
	изводи закључке, решава проблемске и комуникативне задатке и критички расуђује у оквиру предмета. Језик користи функционално, самостално и прецизно, уз веома висок степен ангажовања.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

Наставна област	Оцена 5 – одличан	Оцена 4 – врло добар	Оцена 3 – добар	Оцена 2 – довољан	Оцена 1 – недовољан
Hello	Ученик самостално и сигурно користи језик за представљање, поздрављање и размену личних података (пол, националност, спеловање имена); јасно и течно комуницира у новим ситуацијама.	Углавном самостално разуме и користи језик за поздрављање и упознавање; даје и тражи личне информације уз мање грешке које не нарушавају разумљивост.	Разуме основне информације и може да опише себе и друге у оквиру основних личних података; користи базични вокабулар и структуре уз повремене грешке.	Препознаје и користи ограничен број речи и једноставних израза за поздрављање ; уз помоћ наставника даје основне податке о себи.	Ни уз помоћ не показује довољан ниво разумевања и употребе основног вокабулара и фраза за упознавање и поздрављање.
School Days	Самостално и прецизно описује школски прибор, просторије, предмете и распоред; јасно изражава и образлаже допадање и недопадање и функционално користи језичка средства.	Успешно комуницира о школском животу и активностима; разуме већину информација и самостално формира повезане исказе о школи уз мање грешке.	Разуме главне информације и може да да основни опис учионице или школског прибора; користи обрађени вокабулар и структуре предмета уз грешке.	Уз помоћ разуме врло основне информације о распореду часова и даје кратке, једноставне исказе о познатим школским ситуацијама.	Не показује довољно разумевање основних информација нити може да употреби основни језик за комуникацију у школском окружењу.
People	Самостално и течно описује и повезује информације о физичком изгледу и особинама људи (породица, пријатељи); успешно	Добро разуме и описује људе и њихове односе; описује, пореди и износи кратка мишљења о особинама и изгледу	Разуме главне информације и може да опише особе и њихове основне карактеристик	Препознаје основни вокабулар делова тела и боја и уз помоћ даје једноставне	Не показује минимално разумевање обрађеног вокабулара за опис људи нити основних

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Наставна област	Оцена 5 – одличан	Оцена 4 – врло добар	Оцена 3 – добар	Оцена 2 – довољан	Оцена 1 – недовољан
	користи придеве и изражава ставове у складу са ситуацијом.	уз мање језичке грешке.	е користећи углавном познате речи и структуре (<i>have/has got</i>).	информације о људима и њиховим особинама.	језичких структура из области.
Time out	Самостално и активно учествује у комуникацији о хобијима, спорту и слободном времену; прецизно примењује прилоге за учесталост и повезује више исказа у целину.	Успешно учествује у разговору о слободним активностима; адекватно реагује на саиграче/саговорнике и износи своја интересовања уз мање грешке.	Учествује у разговору о познатим спортовима, разуме основне активности и може да изнесе једноставно мишљење шта воли/не воли да ради.	Уз подршку учествује у краткој размени информација о хобијима и користи основне изразе за слагање, недопадање или предлог активности.	Не успева да разуме основну поруку нити да оствари минималну комуникацију у оквиру слободних активности и интересовања.
Places	Самостално описује места у граду, делове куће и позицију предмета; прецизно користи просторне предлоге и конструкције <i>There is/are</i> и успешно решава задатке.	Углавном правилно описује простор, собе и објекте у окружењу; даје и следи једноставна упутства за оријентацију и користи предлоге уз мање грешке.	Разуме и користи основна језичка средства за описивање места и просторија; може да следи и да једноставна просторна упутства.	Уз помоћ користи основне изразе и структуре за лоцирање објеката и разумевање једноставних просторних односа и предлога.	Не успева да разуме или употреби основна језичка средства неопходна за именовање места и просторних односа.
Food	Самостално разуме и размењује информације о исхрани; јасно разликује бројиве и небројиве именице (<i>some/any, much/many</i>) и успешно решава комуникативне задатке куповине/наручивања.	Добро разуме разговоре о храни и оброцима; описује навике у исхрани, пореди и износи мишљење о укусима и намирницама уз мање језичке грешке.	Разуме главне информације и може да опише своје оброке користећи углавном познате речи, изражавајући једноставно допадање или недопадање.	Препознаје основни вокабулар хране и пића са слика и уз помоћ даје једноставне информације о томе шта жели да једе или пије.	Не показује минимално разумевање обрађеног вокабулара о храни нити основних језичких структура за изражавање количине.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Наставна област	Оцена 5 – одличан	Оцена 4 – врло добар	Оцена 3 – добар	Оцена 2 – довољан	Оцена 1 – недовољан
Celebrations	Самостално разуме и користи језик за описивање празника, рођендана и прослава; функционално примењује друштвене формуле, пише честитке и прихвата/одбија позиве.	Успешно описује прославе и обичаје; упућује и одговара на позивнице за забаву и износи једноставно образложено мишљење уз мање грешке.	Разуме главне информације о празницима; може да да једноставан опис прославе уз употребу обрађених честитки и језичких формула.	Уз помоћ препознаје основни вокабулар забава (торта, поклон) и формира једноставне реченице за честитање по моделу.	Не успева да препозна и употреби основни језик потребан за реализацију задатака у области прослава и празника.
Holiday	Самостално разуме и размењује информације о распусту, путовањима и временским приликама; функционално користи <i>Past Simple</i> и описује прошле догађаје и искуства.	Углавном самостално разуме информације о путовањима и активностима на одмору; описује прошле радње и изборе уз мање граматичке грешке.	Разуме главне информације и може да да основне податке о свом распусту, опише време и изнесе једноставно мишљење о месту које је посетио.	Уз помоћ разуме и даје кратке информације о путовању користећи базични вокабулар и једноставне прошле облике по узору.	Не показује довољно разумевање основног вокабулара и комуникативних образаца неопходних за опис одмора и времена.
Our World	Самостално и сигурно разуме и користи језик у темама које се односе на планету, земље, природу и дивље животиње; јасно износи и образлаже ставове о очувању природе.	Углавном самостално разуме и користи обрађени језик о географији и природи; описује способности животиња (<i>can/can't</i>) уз мање грешке.	Разуме основне информације у једноставним текстовима и може да опише животиње или природне лепоте користећи основни вокабулар.	Препознаје и користи ограничен број речи (називе континената и животиња); уз помоћ наставника разуме и даје једноставне информације.	Ни уз помоћ не показује довољан ниво разумевања и употребе основног еколошког или географског вокабулара из ове области.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА

Елемент	Шта се прати и вреднује
Слушање и разумевање	Разумевање општег смисла и главних информација; издвајање битних

Елемент	Шта се прати и вреднује
говора	података; разумевање обавештења, молби, захтева, упутстава, описа, предлога, савета, позива, мишљења и других текстова предвиђених програмом.
Читање и разумевање писаног текста	Разумевање општег смисла, главних и тражених информација; праћење упутстава; повезивање информација; разумевање текста у оквиру обрађених комуникативних функција.
Усмено изражавање	Повезано представљање, описивање, саопштавање планова, искустава, мишљења, жеља, потреба и осећања; давање информација и упутстава; функционална употреба језичких средстава.
Усмена интеракција	Постављање и одговарање на питања, размена информација, договор, прихватање/одбијање предлога, давање савета, молби, захтева, извињења, захвалности и мишљења; одржавање комуникације.
Писано изражавање	Писање краћих функционалних текстова предвиђених програмом: позивница, имејл/СМС за договор, обавештење, упутство, опис, извештавање, изражавање мишљења и други програмом предвиђени облици.
Вокабулар и језичке структуре	Усвојеност и функционална примена обрађене лексики и граматичких садржаја у комуникативном контексту; тачност, примереност и способност комбиновања језичких средстава.
Изговор, језичка тачност и разумљивост	Разумљив изговор, одговарајући ритам и интонација; граматичка и лексичка тачност у мери примереној нивоу; правописна уредност у писаном изражавању.
Социокултурна и интеркултурна компетенција	Примерено коришћење језика у комуникативној ситуацији, поштовање правила учтиве комуникације и разумевање предвиђених сличности и разлика између сопствене и циљне културе.
Активност, самосталност и ангажовање	Учествовање у комуникативним активностима, дискусијама, раду у пару и групи, одговорност, истрајност, самостално решавање задатака и коришћење повратне информације.
Пројектни, истраживачки и креативни рад	Разумевање задатка, језичко постигнуће, примена знања, самосталност, сарадња, истраживање, представљање резултата и повезивање са другим предметима када је то предвиђено задатком.
Медијација	Преношење, сажимање, резимирање или посредовање у информацијама између саговорника/текста, усмено или писано, у складу са задатком и

Елемент	Шта се прати и вреднује
	обрађеним садржајем.
Социolingвистичке нормe и интеркултурна компетенција	Примереност језичког израза комуникативној ситуацији, основни функционални стилови и регистри, правила учтивости и разумевање сличности и разлика између културних и комуникативних модела.

4. УСКЛАЂЕНОСТ СА ИСХОДИМА ПРОГРАМА И СТАНДАРДИМА

Критеријуми су организовани тако да се оствареност исхода процењује кроз комуникативне функције и језичке активности које програм прописује. У складу са важећим стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса и почетак другог циклуса образовања, вредновање се усмерава на функционалну употребу језика, разумевање и продукцију усмених и писаних порука на А1 нивоу, интеракцију, примену базичних језичких средстава и примерено комуницирање.

Програмска област	Језичке активности	Основ за вредновање
Представљање себе и других; личне информације	слушање, читање, усмено и писано давање/тражење информација	разумевање и функционална употреба информација; самосталност у комуникацији
Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	разумевање текста; усмено и писано описивање и поређење	издвајање информација, повезано изражавање, тачност и примереност
Предлози, савети и позиви	разумевање, упућивање, прихватање/одбијање, образлагање	функционална интеракција и примереност комуникативној ситуацији
Молбе, захтеви, обавештења, извињења, честитања, захвалност	слушање, читање, усмено и писано реаговање и продукција	разумевање и примерена употреба социјалних формула
Упутства и оријентација	разумевање, давање и тражење упутстава	слеђење и формулисање повезаних упутстава
Радње у садашњости, прошлости и будућности	разумевање, размена информација, описивање и извештавање	функционална употреба одговарајућих временских и других језичких средстава
Жеље, интересовања, потребе, осети и осећања	разумевање, усмена и писана размена, образлагање	повезано изражавање и примерена интеракција

Програмска област	Језичке активности	Основ за вредновање
Просторни односи, дозволе, забране, упозорења, правила и обавезе	разумевање и продукција усмених и писаних порука	тачност, разумљивост и функционална примена
Поседовање и припадање; допадање и недопадање; мишљење; количина, димензије и цене	разумевање, размена информација, изражавање и образлагање	самостална и функционална комуникација
Медијација у усменом и писаном медијуму	слушање, читање, говор, интеракција, писање; сажимање, резимирање, преношење и посредовање информација	тачност пренете суштине, релевантност, разумљивост, самосталност и примереност задатку

5. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

5.1. Слушање и разумевање говора

Оцена	Критеријум
1	Не препознаје или не разуме главне информације ни у кратком, јасном и обрађеном типу текста; не реагује адекватно ни уз подршку.
2	Уз понављање, усмеравање или визуелну/контекстуалну подршку разуме део главних информација и једноставније налоге, питања или поруке.
3	Самостално разуме општи смисао и већину главних информација у познатим текстовима; може да издвоји тражени податак уз повремену потребу за понављањем.
4	Поуздано разуме општи смисао и главне информације, издваја битне податке и адекватно реагује у различитим познатим и делимично измењеним ситуацијама.
5	Сигурно и самостално разуме главне и релевантне информације, повезује их и адекватно реагује и у новој, узрасту примереној ситуацији.

5.2. Читање и разумевање писаног текста

Оцена	Критеријум
1	Не разуме основни смисао текста и не успева да пронађе тражену информацију ни уз значајну подршку.

Оцена	Критеријум
2	Уз подршку разуме део текста и проналази појединачне, непосредно наведене информације.
3	Разуме општи смисао и већину главних информација у једноставнијем тексту; проналази тражене податке и следи једноставна упутства.
4	Самостално разуме главне и релевантне информације, повезује податке из текста и успешно решава различите типове задатака разумевања.
5	Сигурно и самостално тумачи текст у оквиру обрађених функција, повезује информације, изводи једноставне закључке и преноси/сумира битан садржај.

Посебно се прати: Монолошко излагање (опис, извештавање, презентација, давање информација и упутстава) и интеракција (размена информација, разговор, дискусија, интервју, договор, преговарање и сарадња), у складу са обрађеним садржајем.

5.3. Усмена продукција и интеракција

Оцена	Критеријум
1	Не успоставља функционалну комуникацију; не успева да употреби основна обрађена језичка средства ни уз модел и подршку.
2	Уз подршку даје кратке, углавном увежбане одговоре и учествује у једноставној интеракцији; често му је потребно усмеравање.
3	Самостално размењује основне информације, описује и саопштава у неколико повезаних исказа; учествује у вођеном разговору.
4	Самостално и разумљиво говори, поставља и одговара на питања, повезује исказе, образлаже и учествује у различитим облицима интеракције.
5	Сигурно, самостално и функционално користи језик; иницира или одржава интеракцију, повезује више исказа, прилагођава израз ситуацији и реагује у новим контекстима.

5.4. Писано изражавање

Оцена	Критеријум
1	Не успева да састави разумљиву писану поруку у оквиру обрађеног задатка; велики број грешака онемогућава разумевање.

Оцена	Критеријум
2	Уз подршку саставља врло кратку и једноставну поруку по моделу; користи ограничен део обрађене лексике и структура.
3	Самостално пише краћи смислен текст у складу са задатком; главна порука је разумљива, уз грешке које углавном не ометају смисао.
4	Пише повезан и јасно структуриран краћи текст, одговарајуће лексике и језичких структура; грешке су повремене и не нарушавају комуникацију.
5	Самостално и функционално пише повезан текст примерен задатку и комуникативној ситуацији, прецизно користи обрађена језичка средства и самостално коригује уочене грешке.

6. ВОКАБУЛАР, ГРАМАТИЧКИ САДРЖАЈИ И ПРАВОПИС

Вокабулар и граматички садржаји не вреднују се изоловано од комуникативне употребе језика. Програм изричито усмерава наставу ка функционалној употреби језичких средстава, а познавање граматичких садржаја процењује се првенствено кроз њихову примену у одговарајућем комуникативном контексту. У проверама се могу обухватити само језички садржаји предвиђени програмом за пети разред и садржаји који су неопходни за њихову функционалну употребу.

У вредновању се обухватају језичка средства предвиђена програмом за пети разред, укључујући: глагол *to be*, *have/has got*, *Present Simple*, *Present Continuous*, *Past Simple* (грађење и базична употреба честих глагола), модални глагол *can/can't*, именице у једнини и множини, личне и присвојне заменице, предлоге за место и време, основне и редне бројеве. Не уводе се садржаји који нису предвиђени програмом.

Вреднује се функционална употреба питања, негација, просторних односа, упоређивања придева и друштвених формула.

Правопис се вреднује у писменим задацима као део језичке тачности и разумљивости, а не као изолована активност.

Критеријуми се примењују у односу на језичку активност која се проверава (слушање, читање, говор, интеракција, писање и медијација), а не тако што се за сваку наставну област мора добити посебна бројчана оцена.

7. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

7.1. Иницијално процењивање

Иницијално процењивање се спроводи по правилу до краја треће недеље од почетка школске године. Може обухватити задатке слушања, читања, говора, писања и примене претходно усвојених језичких средстава у нижим разредима, у мери у којој су значајни за наставак рада у петом разреду.

Иницијално процењивање се не оцењује бројчаном оценом. Резултат се евидентира у педагошкој документацији и користи за планирање наставе и даље праћење напредовања.

7.2. Усмена провера постигнућа

- кратак индивидуални разговор и питања/одговори;
- описивање на основу подстицаја и илустрација;
- кратко излагање и презентација пројекта;
- дијалог, договор, симулација и игра улога на основу текстова;

- усмено давање и тражење упутстава;
- усмено изражавање мишљења, допадања/недопадања, предлога, позива, молби, захвалности и других функција из програма.
- Најмање једна бројчана оцена у току сваког полугодишта треба да буде заснована на усменој провери постигнућа, у складу са Правилником.

Напомена о учесталости оцењивања: Пошто предмет има недељни фонд од два часа, ученик се у току полугодишта оцењује најмање четири пута, у складу са Правилником. Најмање једна оцена у сваком полугодишту треба да буде заснована на усменој провери постигнућа.

7.3. Писмена провера постигнућа

- провере разумевања прочитаног текста;
- провере слушања када се реализују као писмени одговори на слушани материјал;
- задаци допуњавања, избора, повезивања и примене језичких средстава у тексту;
- задаци у којима ученик производи краћи писмени текст (поруку, честитку);
- комбиноване провере које обухватају више језичких активности. За писмене провере дуже од 15 минута поштују се правила о распореду писмених задатака и писмених провера, најављивању и равномерном оптерећењу ученика.

7.4. Писмени задаци

Програм наставе и учења предвиђа израду два писмена задатка током школске године (по један у полугодишту). Писмени задатак се вреднује аналитички, према унапред познатим критеријумима.

Критеријум	Шта се вреднује
Оствареност задатка	Да ли је ученик одговорио на све захтеве задатка и остварио предвиђену комуникативну функцију.
Садржај и релевантност	Релевантност информација, јасноћа поруке и придржавање теме/захтева.
Организација и повезаност	Повезивање исказа, логичан редослед и унутрашња повезаност кратког текста.
Лексика	Разноврсност и примереност обрађеног вокабулара за 5. разред.
Граматичка тачност	Функционална и претежно тачна употреба програмом предвиђених структура.
Правопис и језичка уредност	Правопис, интерпункција и читљивост у мери која омогућава разумевање.

Елемент провере	Како се утврђује
Бодовани задаци	Бодови се додељују према унапред утврђеним, ученицима познатим критеријумима који произлазе из циља провере и операционализованих исхода.

Елемент провере	Како се утврђује
Језичка тачност	Узимају се у обзир тачност и примереност употребе обрађених језичких средстава, у мери у којој су релевантна за задатак.
Комуникативна успешност	Процењује се да ли је ученик остварио комуникативну функцију и разумео/пренео/саопштио тражену информацију.
Напомена	Проценат остварености може бити помоћни показатељ, но бројчана оцена се не утврђује механичким претварањем процента у оцену; мерило су прописани исходи и критеријуми провере.

Ова скала је оријентациона за објективне, бодоване провере. При изради конкретне провере наставник унапред одређује број бодова и критеријуме, водећи рачуна о сложености и структури задатака. Закључна оцена се не утврђује механичким претварањем просека у оцену.

Скала за бодовање писмених задатака:

Проценат остварености	Оцена
0–29%	1 (недовољан)
30–49%	2 (довољан)
50–69%	3 (добар)
70–84%	4 (врло добар)
85–100%	5 (одличан)

Скала се примењује на бодоване писмене задатке. Наставник унапред утврђује број бодова и критеријуме у складу са садржајем, сложености и структуром конкретне провере.

7.5. Медијација

Медијација се вреднује у оквиру усмених и писмених активности када ученик преноси, сажима, резимира или посредује у информацијама (нпр. превођење једноставног натписа или упутства вршњаку). Процењују се тачност пренете суштине, релевантност, разумљивост, примереност задатку и степен самосталности. Медијација се не издваја нужно као посебна бројчана оцена, већ се њени резултати могу вредновати у оквиру одговарајуће усмене, писмене или практичне активности.

8. ПРОЈЕКТНИ, ИСТРАЖИВАЧКИ И ДРУГИ ОБЛИЦИ РАДА

Програм предвиђа рад на пројекту, мини-пројектима, решавању једноставних проблемских ситуација, презентацијама, постерима, паноима, драмским активностима, раду у пару и групи, као и тражењу информација из блиских извора.

Критеријум	Опис
Разумевање задатка	Ученик разуме циљ, захтеве и комуникативну функцију пројектног задатка.
Језичко постигнуће	Ученик функционално и примерено користи енглески језик у резултату рада и представљању.
Примена знања	Ученик повезује и примењује обрађена знања у складу са задатком.
Самосталност	Планира и реализује део/целину задатка уз одговарајући степен самосталности.
Сарадња	Одговорно учествује у раду у пару/групи и доприноси заједничком резултату.
Представљање	Јасно и примерено узрасту представља визуелни или писани резултат рада.
Рефлексција и напредовање	Прихвата повратну информацију и користи је за побољшање рада.

Када је пројектни или други ученички продукт основ за бројчану оцену, ученик мора бити унапред упознат са критеријумима. Не вреднује се ликовна или техничка изведба сама по себи, већ пре свега језичко постигнуће, оствареност исхода, примена знања и начин представљања.

9. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ

- учешће у комуникативним активностима, разговору, играма улога и учioniчким симулацијама;
- рад у пару и групи и преузимање одговорности за сопствени део задатка;
- самостално решавање задатака и коришћење одговарајућих извора и материјала предвиђених наставом;
- истрајност у раду и прихватање повратне информације;
- способност да ученик процени сопствено постигнуће и уочи следећи корак у учењу. Сама учесталост јављања није довољан критеријум за оцену активности. Вреднује се квалитет учешћа, напредовање, самосталност и оствареност исхода.

10. ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ И ПОВРАТНА ИНФОРМАЦИЈА

Оцењивање ученика из енглеског језика заснива се на праћењу остварености прописаних исхода, нивоа постигнућа, самосталности и ангажовања ученика. У оквиру тог процеса примењују се формативно и сумативно оцењивање, као међусобно повезани облици праћења и вредновања ученичког рада.

10.1. Формативно оцењивање

Формативно оцењивање се спроводи континуирано током наставног процеса и има за циљ да ученику пружи јасну и благовремену повратну информацију о томе шта је успешно остварио, шта треба да унапреди и како може да унапреди своје учење. Формативно праћење не служи само утврђивању тренутног нивоа знања, већ усмерава даљи рад ученика и наставника.

- усмена повратна информација током часа и након реализованог задатка;
- кратке писмене белешке и коментари уз ученички рад у свесци;
- праћење ученичких одговора, активности и начина примене језика у играма и вежбама;
- самопроцена и вршњачко вредновање, у складу са узрастом ученика и природом задатка;
- праћење напретка кроз портфолио или збирку одабраних продуката рада;
- евидентирање релевантних запажања о постигнућу, самосталности, ангажовању и напредовању ученика.

10.2. Сумативно оцењивање

Сумативно оцењивање спроводи се ради утврђивања нивоа остварености исхода након завршене наставне целине или у другим планираним ситуацијама у којима се утврђује степен постигнућа ученика. Остварује се кроз писмене и усмене провере, као и кроз друге облике рада када омогућавају поуздано утврђивање остварености прописаних исхода.

У сумативном оцењивању вреднују се пре свега степен остварености прописаних исхода и функционална примена знања и језичких компетенција. У зависности од врсте провере, процењују се разумевање слушаног и прочитаног текста, усмено и писмено изражавање, усмена и писмена интеракција, медијација, употреба вокабулара и језичких структура, као и језичка тачност и разумљивост.

Сумативна оцена представља један од елемената укупног праћења и вредновања ученика. Не изводи се искључиво из једног задатка или једне провере, већ се сагледава у контексту осталих релевантних оцена и података о остварености исхода.

10.3. Однос формативног и сумативног оцењивања

Формативно и сумативно оцењивање су повезани, али имају различиту сврху. Формативно оцењивање обезбеђује континуирану повратну информацију и усмерава даље учење, док сумативно оцењивање утврђује ниво остварености исхода и омогућава исказивање постигнућа бројчаном оценом када је то предвиђено. Резултати формативног праћења користе се за планирање даљег рада, прилагођавање наставе и подршку ученику, а сумативне оцена се укључују у укупно сагледавање постигнућа ученика.

11. УЧЕНИЦИ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика. Начин провере, обим материјала, време, врста подршке и облик одговарања прилагођавају се у складу са планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

За ученика који се образује по **ИОП-у 1** процењује се степен остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

За ученика који се образује по **ИОП-у 2** процењују се ангажовање и степен остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења.

За ученике са изузетним способностима могу се постављати сложенији, проширени и креативни комуникативни задаци, при чему се оцењује оствареност прописаних исхода и квалитет ангажовања.

12. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена унетих у дневник од почетка школске године, у складу са законом и Правилником.

- степен остварености прописаних исхода на А1 нивоу;
- постигнућа у слушању, читању, говору и писању;
- способност усмене и писмене интеракције у оквиру 9 тема;
- функционална употреба вокабулара и базичних језичких структура;
- језичка тачност и разумљивост;

- самосталност и примена знања у новим ситуацијама;
- активност и ангажовање у оквиру предмета;
- пројектни и други резултати рада предвиђени програмом;
- индивидуално напредовање ученика током школске године.

Закључна оцена се утврђује на крају полугодишта на основу свих појединачних оцена унетих у дневник од почетка школске године, у складу са Правилником. Предлог закључне оцене заснива се на целокупном постигнућу ученика, при чему се имају у виду оствареност исхода, самосталност и ангажовање. Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА (ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(Годишњи фонд: 72 часа – Уџбеник: *To the Top 2, Data Status*)

Критеријуми оцењивања из Енглеског језика за 6. разред утврђују се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитању и стандардима образовних постигнућа за крај другог циклуса основног образовања (ниво A1.2 / A2.1).

Оцењивање обухвата праћење развоја четири језичке вештине (Слушање са разумевањем, Читање са разумевањем, Усмено изражавање и интеракција, Писмено изражавање), овладавање језичким садржајима (граматика, вокабулар, изговор, правопис) и оствареност исхода по тематским областима.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1): Ученик не остварује основне исходе ни уз значајну подршку. Тешко препознаје и користи основни вокабулар и језичке моделе, не разуме једноставне поруке и налоге и не успева да самостално решава задатке. Ангажовање је недовољно и потребно је систематско увежбавање.

Оцена довољан (2): Ученик остварује основне исходе уз значајну подршку. Препознаје и користи део обрађеног вокабулара и основних језичких модела, разуме једноставне поруке у познатом контексту и даје кратке одговоре. Грешке су честе, али уз помоћ може да обави једноставан комуникативни задатак.

Оцена добар (3): Ученик углавном остварује предвиђене исходе. Разуме већину обрађеног материјала, користи већину познатог вокабулара и основних језичких структура и може да учествује у једноставној комуникацији. Грешке су присутне, али најчешће не нарушавају разумевање.

Оцена врло добар (4): Ученик успешно и углавном самостално остварује исходе. Разуме суштину и већину детаља познатих текстова и аудио-садржаја, функционално користи вокабулар и језичке структуре, повезује више информација и учествује у комуникацији са повременим грешкама.

Оцена одличан (5): Ученик самостално, сигурно и функционално остварује све или готово све предвиђене исходе. Разуме текстове и говор у познатом и благо измењеном контексту, прецизно и разноврсно користи вокабулар и језичке структуре, успешно поставља и одговара на питања, образлаже ставове и одржава комуникацију. Грешке су ретке и не утичу на разумевање.

2. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

А. Слушање и Читање са разумевањем (Рецепција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А1.2 / А2.1)
1 (недовољан)	Ученик тешко препознаје основне речи, изразе и једноставне поруке у тексту или аудио-запису; не успева да издвоји тражену информацију ни уз значајну подршку наставника.
2 (довољан)	Уз понављање, контекст, визуелну подршку или усмеравање препознаје део познатог материјала, разуме део кратког текста и издваја основне, непосредно наведене информације.
3 (добар)	Разуме већину кратких и јасних исказа, главну идеју и већину експлицитних информација у познатим текстовима и аудио-записима; решава основне задатке разумевања.
4 (врло добар)	Углавном самостално разуме суштину и већину важних детаља у тексту/аудио-запису, повезује више информација и адекватно реагује на питања и постављене задатке.
5 (одличан)	Сигурно и самостално разуме говор и писани текст у познатом и благо измењеном контексту, проналази детаљне информације, повезује податке и изводи једноставне закључке.

Б. Усмено и Писмено изражавање (Продукција и Интеракција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А1.2 / А2.1)
1 (недовољан)	Ученик не успева да формира ни најједноставније одговоре нити да напише разумљиве реченице; комуникација се остварује искључиво уз снажно усмеравање и модел. Грешке су преовлађујуће.
2 (довољан)	Уз модел, питања и подршку користи кратке, увежбане исказе, одговара на најједноставнија питања и пише једноставне реченице по датом Pattern-у уз честе граматичке и правописне грешке.
3 (добар)	Самостално користи већину познатих речи и структура, учествује у кратком разговору и пише кратак, разумљив текст (опис, поруку) уз грешке које углавном не спречавају разумевање.
4 (врло добар)	Говори углавном течно и разумљиво, повезује више исказа, поставља питања и одговара на њих. Пише повезан и функционалан текст са добром граматичком и правописном тачношћу.
5 (одличан)	Самостално и сигурно изражава идеје, описује, објашњава и размењује информације. Прилагођава језик ситуацији, одржава интеракцију и пише јасан, повезан и садржајан текст уз висок степен тачности.

3. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА / ОБЛАСТИМА

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
1. Hello (Представљање, лични подаци, упознавање, поздрави, уобичајени фразаријум)	Ни уз помоћ не успева да препозна ни да употреби основне речи за представљање и основни фразаријум.	Уз подршку, слике и модел препознаје део вокабулара и користи најједноставније изразе за представљање.	Углавном самостално користи речи за личне податке и производи кратке исказе у познатом контексту.	Самостално и функционално размењује личне информације и учествује у кратком разговору уз ретке грешке.	Сигурно и прецизно примењује вокабулар и структуре, гради повезане исказе и успешно реагује и у благо измењеним ситуацијама.
2. School days	Не показује минимално познавање вокабулара	Препознаје основне речи (предмети, прибор) и уз	Разуме и самостално користи већину речи и структура	Успешно и самостално описује школски дан и активности,	Сигурно, флуентно и тачно излаже о школском

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
(Школски живот, предмети, прибор, распоред и свакодневне школске активности)	везаног за школу нити остварује једноставну комуникацију.	помоћ одговара на најједноставнија питања о школи.	за описивање школских активности и распореда.	повезујући више информација уз мање грешке.	животу, изражава преференције према предметима и образлаже ставове.
3. People					
(Описивање изгледа, особа, особина, породице, пријатеља и међусобних односа)	Не успева да разуме нити да употреби основне придеве и изразе за опис физичког изгледа и људи.	Уз помоћ наставника и модел наводи појединачне придеве и саставља препросте реченице о изгледу.	Углавном самостално описује изглед и особине познатих особа користећи обрађене граматичке структуре.	Самостално формира детаљнији опис особа и односа, успешно пореди и размењује информације.	Разноврсно и прецизно описује људе, карактер и односе, самостално уочава разлике и функционално користи језик.
4. Time out					
(Слободно време, хобији, интересовања, навике, способности и свакодневне рутине)	Не препознаје речи везане за слободно време и не успева да изрази основне способности или навике.	Уз визуелну подршку препознаје хобије и користи основне фразне моделе (<i>I can / I like</i>) уз помоћ.	Разуме и говори о својим навикама, хобијима и способностима користећи обрађену лексику уз повремене грешке.	Самостално и повезано описује слободно време, изражава интересовања и поставља питања саговорнику.	Сигурно и детаљно излаже о рутинама и интересовањима, разноврсно користи структуре и успешно води разговор.
5. Places					
(Простор, град, објекти, описивање места, оријентација, локација и кретање)	Не препознаје основне називе објеката у граду нити предлоге за место и кретање.	Уз подршку идентификује основне објекте на мапи/слици и даје најједноставније информације о локацији.	Разуме упутства за кретање, описује своје место/собу и користи предлоге за место уз мање грешке.	Успешно описује места, даје и прати упутства за сналажење у простору и повезује информације.	Течно и прецизно описује комплексније просторе, даје детаљна упутства за кретање и самостално решава ситуације.
6. Food					
(Храна, пиће, оброци, навике у исхрани,	Не успева да користи основни вокабулар за храну и пиће нити да исказе основну	Препознаје део назива намирница и уз модел изражава шта воли/не воли или шта жели.	Самостално користи вокабулар за храну, описује оброке и учествује у једноставном	Успешно и самостално води разговор о исхрани, изражава преференције и саставља тачне исказе о	Сигурно и функционално користи језик у свим ситуацијама куповине и наручивања хране, детаљно

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
наручивање, жеље и преференције)	потребу или жељу.		дијалогу (нпр. у ресторану).	рецептима/оброцима.	описује навике и изборе.
7. Celebrations					
(Празници, прославе, обичаји, честитке, описивање догађаја и активности)	Не препознаје речи везане за празнике нити може да учествује у опису прославе ни уз подршку.	Уз помоћ препознаје основне празнике и изражава најједноставније честитке или активности по датом моделу.	Разуме информације о прославама и обичајима и пише/говори кратке исказе о томе како слави празнике.	Самостално описује празничне обичаје и догађаје, повезује реченице у целину и користи одговарајући вокабулар.	Са лакоћом и детаљно описује различите празнике и традиције, пореди их и самостално изражава празнична искуства.
8. Holiday					
(Распуст, путовања, временске прилике, активности на одмору, планови и искуства)	Не показује познавање вокабура везаног за одмор и путовања нити успева да изрази једноставне планове.	Уз помоћ користи речи за временске прилике и одмор и саставља кратке реченице о путовању.	Разуме главне информације о распусту, описује прошла или будућа путовања користећи обрађена времена.	Успешно и самостално описује искуства са одмора, прави планове за путовање и адекватно одговара на питања.	Потпуно самостално и сигурно препричава догађаје са путовања, планира активности и функционално користи граматичке структуре.
9. Our world					
(Свет око нас, природа, животиње, окружење, географски појмови и изражавање ставова)	Не успева да разуме ни да користи основни вокабулар везан за природу, свет и животиње ни уз подршку.	Препознаје основни вокабулар о природи и животињама и уз помоћ износи најједноставније чињенице.	Разуме главне идеје у текстовима о свету и природи, описује животиње/места и износи једноставне ставове.	Самостално повезује информације о свету око нас, пореди појаве и износи образложен став уз мање грешке.	Сигурно тумачи садржаје о окружењу и природи, критички размишља у оквиру теме и самостално формира сложеније исказе.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
Вокабулар и граматика	Усвојеност и примена Present Simple, Present Continuous, Past Simple, <i>going to</i> будућег времена, модалних глагола (<i>can, must, should</i>), именица (бројиве/небројиве) и придева.
Изговор и тачност	Разумљив изговор, правилан нагласак речи, интонација у питањима; граматичка и лексичка тачност у оквиру нивоа A1.2/A2.1; правописна тачност.
Слушање и читање	Разумевање познатог вокабулара, упутстава, краћих дијалога, проналажење експлицитних информација и разумевање главне идеје текста.
Говор и	Описивање изгледа, места и рутина, постављање и одговарање на питања, учешће у

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
интеракција	дијалозима, играма улога и изражавање једноставних ставова.
Писано изражавање	Писање кратких функционалних текстова: разгледница, честитки, имејлова, краћих описа особа/места/догађаја уз коришћење везника (<i>and, but, because</i>).
Пројектни и креативни рад	Израда постера, презентација и пројеката; самосталност, креативност, употреба енглеског језика и начин усменог представљања резултата.
Активност и ангажовање	Редовност доношења прибора и израде домаћих задатака, рад у пару/групи, иницијатива, истрајност и прихватање повратне информације.

5. СКАЛА ЗА ПРЕТВАРАЊЕ БОДОВА У БРОЈЧАНУ ОЦЕНУ

За све писмене провере знања (контролне задатке, тестове, писмене вежбе) примењује се следећа стандардизована скала:

Процент остварености	Оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар
85% – 100%	5 – одличан

6. ФОРМАТИВНО И ЗАКЉУЧНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање: Спроводи се континуирано током свих часова. Ученик добија редовне, подстицајне усмене и писане повратне информације о томе шта је добро урађено, шта треба поправити и које кораке треба предузети за напредак (кроз белешке наставника, сараднички рад и самопроцену).

Сумативно оцењивање: Очекује се вредновање постигнућа након завршених целина или периода учења кроз усмене провере и писмене провере знања/контролне задатке. Будући да предмет има 2 часа недељно, ученик у току полугодишта мора бити оцењен **најмање 4 пута**.

Закључна оцена: Утврђује се на крају полугодишта/школске године сагледавањем свих појединачних оцена (усмених, писмених, пројектних и активности). Закључна оцена одражава целокупно постигнуће и напредак ученика током године и **не може бити већа од највеће појединачне оцене** уписане у дневник.

7. УЧЕНИЦИ СА ДОДАТНОМ ОБРАЗОВНОМ ПОДРШКОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ИОП и прилагођавање:

За ученике који се образују по **ИОП-у 1** процењује се степен остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина, поступка, времена и обима провере.

За ученике који се образују по **ИОП-у 2** процењују се ангажовање и степен остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом.

За ученике са изузетним способностима обезбеђују се сложенији, креативни и проширени комуникативни задаци и пројекти.

Транспарентност: Критеријуми оцењивања су јавни, усклађени на стручном већу и предочени ученицима и родитељима на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА (ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(Годишњи фонд: 72 часа – Уџбеник: *To the Top 3, Data Status*)

Критеријуми оцењивања из Енглеског језика за 7. разред утврђују се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитању и стандардима образовних постигнућа за крај другог циклуса основног образовања (ниво А2.1 / А2.2 ЗЕРОЈ).

Оцењивање обухвата праћење развоја четири језичке вештине (**Слушање са разумевањем, Читање са разумевањем, Усмено изражавање и интеракција, Писмено изражавање**), овладавање језичким садржајима (граматика, вокабулар, изговор, правопис) и оствареност исхода по тематским областма.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1): Ученик не остварује основне исходе ни уз значајну подршку. Тешко препознаје и користи основни вокабулар и језичке моделе, не разуме једноставне поруке и не успева да самостално решава задатке. Ангажовање је недовољно и потребно је систематско увежбавање.

Оцена довољан (2): Ученик остварује основне исходе уз значајну подршку. Препознаје и користи део обрађеног вокабулара и основних језичких модела, разуме једноставне поруке у познатом контексту и даје кратке одговоре. Грешке су честе, али уз помоћ може да обави једноставан комуникативни задатак.

Оцена добар (3): Ученик углавном остварује предвиђене исходе. Разуме већину обрађеног материјала, користи већину познатог вокабулара и основних језичких структура и може да учествује у једноставној комуникацији. Грешке су присутне, али углавном не нарушавају разумевање.

Оцена врло добар (4): Ученик успешно и углавном самостално остварује исходе. Разуме суштину и већину детаља познатих текстова и аудио-садржаја, функционално користи вокабулар и језичке структуре, повезује више информација и учествује у комуникацији са повременим грешкама.

Оцена одличан (5): Ученик самостално, сигурно и функционално остварује све или готово све предвиђене исходе. Разуме текстове и говор у познатом и благо измењеном контексту, разноврсно користи вокабулар и језичке структуре, успешно размењује информације, изражава и образлаже ставове и одржава комуникацију. Грешке су ретке и не утичу на разумевање.

2. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

А. Слушање и Читање са разумевањем (Рецепција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.1 / А2.2)
1 (недовољан)	Ученик тешко препознаје основне речи, изразе и једноставне поруке у тексту или аудио-запису; не успева да издвоји тражену информацију ни уз значајну подршку наставника.
2 (довољан)	Уз понављање, контекст, визуелну подршку или усмеравање препознаје део познатог материјала, разуме део кратког текста и издваја основне, непосредно наведене

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди A2.1 / A2.2)
	информације.
3 (добар)	Разуме већину кратких и јасних исказа, главну идеју и већину експлицитних информација у познатим текстовима и аудио-записима; решава основне задатке разумевања.
4 (врло добар)	Углавном самостално разуме суштину и већину важних детаља у тексту/аудио-запису, повезује више информација и адекватно реагује на питања и постављене задатке.
5 (одличан)	Сигурно и самостално разуме говор и писани текст у познатом и благо измењеном контексту, проналази детаљне и битне информације, повезује податке и изводи једноставне закључке.

Б. Усмено и Писмено изражавање (Продукција и Интеракција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди A2.1 / A2.2)
1 (недовољан)	Ученик не успева да формира ни најједноставније одговоре нити да напише разумљиве реченице; комуникација се остварује искључиво уз снажно усмеравање и модел. Грешке су преовлађујуће.
2 (довољан)	Уз модел, питања и подршку користи кратке, увежбане исказе, одговара на најједноставнија питања и пише једноставне реченице по моделу уз честе граматичке и правописне грешке.
3 (добар)	Самостално користи већину познатих речи и структура, учествује у кратком разговору и пише кратак, разумљив текст уз грешке које углавном не спречавају разумевање.
4 (врло добар)	Говори углавном течно и разумљиво, повезује више исказа, поставља питања, одговара на њих и одржава комуникацију. Пише повезан и функционалан текст са добром граматичком и правописном тачношћу.
5 (одличан)	Самостално и сигурно изражава идеје, описује, објашњава и образлаже ставове. Прилагођава језик ситуацији, успешно одржава интеракцију и пише јасан, повезан и садржајан текст уз висок степен тачности.

3. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА / ОБЛАСТИМА

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
1. Battle of the Teens (Теме везане за адолесценцију, односе, свакодневни)	Ни уз помоћ не успева да препозна ни да употреби основни вокабулар и језичке моделе из	Уз модел, питања и подршку препознаје део вокабулара и користи најједноставније изразе о	Углавном самостално користи већину обрађених речи и структура и производи	Самостално и функционално размењује информације и мишљења о	Сигурно, самостално и прецизно примењује вокабулар и структуре, образлаже ставове и успешно реагује

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
<i>живот, ставове младих, личне информације и мишљења)</i>	области.	тинејџерском животу.	кратке исказе у познатом контексту.	адолесценцији и повезује исказе уз мање грешке.	у свим ситуацијама.
2. Travelling Around <i>(Путовања, превоз, места, ситуације током путовања, тражење и давање информација)</i>	Не показује минимално познавање вокабулара везаног за путовања нити остварује једноставну комуникацију.	Уз помоћ препознаје основне речи (превоз, места) и одговара на најједноставнија питања о путовањима.	Разуме и самостално користи већину речи и структура за описивање путовања и тражење/давање информација.	Успешно и самостално описује путовања и ситуације на путу, повезујући више информација уз повремене грешке.	Сигурно, течно и тачно описује путовања, сналази се у дијалозима и функционално користи обрађени језички материјал.
3. Get Active <i>(Спорт, физичка активност, слободно време, здраве навике, способност и интересовања)</i>	Не успева да разуме нити да употреби основне речи и структуре за спорт, навику и способности.	Уз помоћ наставника и визуелну подршку наводи појединачне спортове/активности и саставља претпоставке реченице.	Углавном самостално говори о својим спортским активностима, навикама и способностима уз мање грешке.	Самостално формира детаљнији опис активности, изражава интересовања и поставља питања саговорнику.	Разноврсно и прецизно излаже о активном животу и здравим навикама, образлаже изборе и успешно води разговор.
4. The Unexplained <i>(Необичне и необјашњиве појаве, описивање догађаја, изражавање)</i>	Не препознаје речи везане за мистерије/догађаје и не успева да изрази основне претпоставке ни уз подршку.	Уз визуелну подршку и модел препознаје основне појмове и користи најједноставније фразе за описивање.	Разуме и говори о необичним догађајима користећи обрађену лексику и основне облике за претпоставке.	Самостално и повезано описује мистериозне догађаје, изражава могућности и износи своје мишљење.	Сигурно и детаљно излаже, користи сложеније језичке моделе за спекулацију/претпоставке и образлаже своје ставове.

Тематска област	Оцена 1	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
<i>е претпоставки и могућности)</i>			е.		
5. Let's Communicate <i>(Комуникација, медији, начини споразумевања, размена информација и изражавања е мишљења)</i>	Не препознаје основне речи за медије и комуникацију нити успева да учествује у размени информација.	Уз подршку идентификује основне медије/начине комуникације и даје најједноставније одговоре.	Разуме главне поруке, износи мишљење о комуникацији и медијима и сналази се у познатим ситуацијама.	Успешно учествује у комуникативним ситуацијама, размењује идеје преко медија и повезује информације.	Течно, прецизно и самостално дискутује о начинима споразумевања, аргументује ставове и води сложенији разговор.
6. H2O <i>(Вода, животна средина, очување природних ресурса, описивање проблема и давање предлога)</i>	Не успева да користи основни вокабулар за природу/воду нити да искаже једноставан предлог о заштити.	Препознаје део речи о животној средини и уз модел саставља најједноставније реченице о очувању природе.	Самостално користи вокабулар за заштиту средине, описује еколошке проблеме и даје основне предлоге.	Успешно и самостално описује значај ресурса, изражава предлоге и саставља тачне исказе са узрочно-последичним везама.	Сигурно и функционално користи језик за анализу еколошких тема, детаљно образлаже ставове и предлаже решења.
7. Stand by Me <i>(Пријатељство, односи међу људима, подршка, међусобно разумевање, осећања и ставови)</i>	Не препознаје речи везане за пријатељство и осећања нити може да учествује у опису односа ни уз подршку.	Уз помоћ препознаје основне придеве осећања/особина и изражава најједноставније ставове по датом моделу.	Разуме информације о односима и пријатељству и пише/говор и кратке исказе о својим пријатељима и подршци.	Самостално описује међуљудске односе и осећања, повезује реченице у целину и користи одговарајућ и вокабулар.	Са лакоћом и детаљно описује комплексније односе и ситуације подршке, образлаже ставове и изражава емпатију.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
Разумевање говора (слушање)	Разумевање познатог вокабулара, питања, упутстава, разговора, кратких излагања; издвајање основних и битних информација и закључивање из контекста.
Усмено изражавање	Изговор, разумљивост, употреба вокабулара и језичких структура, описивање, препричавање, изражавање мишљења и образлагање ставова у складу са узрастом.
Усмена интеракција	Учешће у разговорима, дијалозима, играма улога и симулацијама; постављање и одговарање на питања; одржавање и развијање комуникације.
Читање са разумевањем	Разумевање речи, реченица и текстова; проналажење информација, разумевање главне идеје, уочавање битних детаља и извођење једноставних закључака.
Писање	Правопис, граматичка тачност, употреба вокабулара, повезивање реченица и способност писања функционалних и тематских текстова.
Вокабулар и језичке структуре	Усвојеност и функционална примена обрађених речи, израза и граматичких структура у одговарајућем контексту.
Изговор и разумљивост	Разумљив изговор, нагласак, ритам и интонација; појединачне грешке нису пресудне ако не ометају комуникацију.
Активност и ангажовање	Учешће у активностима, рад у пару и групи, заинтересованост, иницијатива, сарадња и одговорност према задацима.
Пројектни и креативни рад	Разумевање задатка, примерена употреба енглеског језика, самосталност, креативност, сарадња и представљање резултата.
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на почетни ниво и претходна постигнућа, прихватање повратне информације и њена примена.

5. СКАЛА ЗА ПРЕТВАРАЊЕ БОДОВА У БРОЈЧАНУ ОЦЕНУ

За све писмене провере знања (контролне задатке, тестове, писмене вежбе) примењује се следећа стандардизована скала:

Проценат остварености	Оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар

Проценат остварености	Оцена
85% – 100%	5 – одличан

6. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање: Спроводи се континуирано током свих часова. Ученик добија редовне, подстицајне усмене и писане повратне информације о томе шта је добро урађено, шта треба поправити и које кораке треба предузети за напредак (кроз белешке наставника, сараднички рад и самопроцену).

Сумативно оцењивање: Очекује се вредновање постигнућа након завршених целина или периода учења кроз усмене провере и писмене провере знања/контролне задатке. Будући да предмет има 2 часа недељно, ученик у току полугодишта мора бити оцењен **најмање 4 пута**.

Закључна оцена: Утврђује се на крају полугодишта/школске године сагледавањем свих појединачних оцена (усмених, писмених, пројектних и активности). Закључна оцена одражава целокупно постигнуће и напредак ученика током године и **не може бити већа од највеће појединачне оцене** уписане у дневник.

7. УЧЕНИЦИ СА ДОДАТНОМ ОБРАЗОВНОМ ПОДРШКОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ИОП и прилагођавање:

За ученике који се образују по **ИОП-у 1** процењује се степен остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина, поступка, времена и обима провере.

За ученике који се образују по **ИОП-у 2** процењују се ангажовање и степен остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом.

За ученике са изузетним способностима обезбеђују се сложенији, креативни и проширени комуникативни задаци и пројекти.

Транспарентност: Критеријуми оцењивања су јавни, усклађени на стручном већу и предочени ученицима и родитељима на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА (ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(Годишњи фонд: 68 часова)

Критеријуми оцењивања из Енглеског језика за 8. разред утврђују се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа за крај основног образовања (ниво А2.2 / Б1.1).

Оцењивање обухвата праћење развоја четири језичке вештине (Слушање са разумевањем, Читање са разумевањем, Усмено изражавање и интеракција, Писмено изражавање), медијацију, овладавање језичким садржајима (граматика, вокабулар, изговор, правопис) и оствареност исхода по тематским областима.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1): Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода. Не показује довољно знања ни на нивоу препознавања, не успева да репродукује или примени основна језичка знања и вештине ни уз подршку. Не може функционално да разуме или произведе једноставну поруку у оквиру обрађених комуникативних функција. Ангажовање је недовољно.

Оцена довољан (2): Ученик остварује минимални ниво исхода. Репродукује основна знања и примењује их у ограниченом броју познатих ситуација, најчешће уз подршку. Разуме и продукује једноставније поруке које су блиске обрађеном материјалу. Самосталност је мала, али ученик показује основно ангажовање.

Оцена добар (3): Ученик у довољној мери остварује исходе. Углавном самостално разуме главне информације и користи обрађена језичка средства у познатим ситуацијама. Повезује информације, формира једноставније смислене целине и решава задатке уз повремену подршку. Показује делимичну самосталност и континуирано ангажовање.

Оцена врло добар (4): Ученик у великој мери остварује исходе. Самостално примењује знања у различитим познатим и делимично измењеним ситуацијама, логички повезује информације, изводи закључке и успешно комуницира. Грешке су повремене и углавном не нарушавају смисао поруке. Показује висок степен самосталности и ангажовања.

Оцена одличан (5): Ученик у потпуности или на веома високом нивоу остварује исходе. Сигурно трансформише и примењује знања у новим, узрсту примереним ситуацијама, самостално повезује информације, изводи закључке, решава проблемске и комуникативне задатке и критички расуђује у оквиру предмета. Језик користи функционално, самостално и прецизно, уз веома висок степен ангажовања.

2. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

А. Слушање и Читање са разумевањем (Рецепција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.2 / Б1.1)
1 (недовољан)	Ученик не препознаје нити разуме главне информације чак ни у кратком, јасном и обрађеном типу текста; не проналази тражене податке и не реагује адекватно ни уз значајну подршку наставника.
2 (довољан)	Уз понављање, усмеравање или визуелну/контекстуалну подршку разуме део главних информација, једноставније налоге, питања или поруке. Проналази појединачне, непосредно наведене информације у тексту.
3 (добар)	Самостално разуме општи смисао и већину главних информација у познатим текстовима и једноставнијим аудио-записима; проналази тражене податке, прати упутства и решава основне задатке разумевања.
4 (врло добар)	Поуздано и самостално разуме општи смисао и детаље, повезује податке из текста/аудио-записа, издваја битне информације и адекватно реагује у различитим познатим и делимично измењеним ситуацијама.
5 (одличан)	Сигурно и самостално тумачи сложеније текстове и звучне записе у оквиру свих обрађених функција, повезује информације, изводи закључке, преноси/сумира битан садржај и реагује у потпуно новим ситуацијама.

Б. Усмено и Писмено изражавање (Продукција, Интеракција и Медијација)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.2 / Б1.1)
1 (недовољан)	Ученик не успоставља функционалну комуникацију нити може да састави разумљиву писану поруку; не успева да употреби основна обрађена језичка средства ни уз модел и подршку. Грешке онемогућавају разумевање.
2 (довољан)	Уз подршку даје кратке, увежбане одговоре, учествује у једноставној интеракцији и саставља врло кратке поруке по датом моделу (позивнице, кратке забелешке) уз ограничен део лексики.
3 (добар)	Самостално размењује основне информације, описује ситуације у неколико повезаних исказа и учествује у вођеном разговору. Пише краћи смислен текст (имејл, опис) чија је порука јасна, уз грешке које не ометају смисао.
4 (врло добар)	Самостално и разумљиво говори, поставља и одговара на питања, образлаже ставове и учествује у дискусијама. Пише повезан и јасно структуриран текст уз одговарајућу лексику и мањи број грешака.
5 (одличан)	Сигурно, самостално и функционално користи језик у говору и писању. Иницира и одржава интеракцију, прилагођава израз ситуацији, прецизно пише структурисане текстове, успева да врши медијацију (преношење/сажимање порука) и самостално исправља своје грешке.

3. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА / ОБЛАСТИМА

Област 1: Teen age

Садржај: Адолесценција, личне особине, међуљудски односи, стил живота и свакодневни проблеми младих.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Ни уз помоћ не показује довољан ниво разумевања нити употребе основног вокабулара и језичких структура из области.

2 (довољан): Препознаје и користи ограничен број речи и једноставних структура; уз помоћ наставника разуме и даје основне информације о себи и вршњацима.

3 (добар): Разуме основне информације, описује себе, друге и познате ситуације; користи основни вокабулар и језичке структуре уз повремене грешке.

4 (врло добар): Углавном самостално разуме и користи обрађени језик; описује, упоређује и износи мишљење о темама за младе уз мање грешке које не нарушавају разумљивост.

5 (одличан): Ученик самостално и сигурно разуме и користи језик у темама које се односе на адолесценцију и личне односе; јасно износи и образлаже ставове и успешно учествује у разговору.

Област 2: Travel

Садржај: Путовања, дестинације, транспорт, планирање пута, географски појмови, искуства и давање упутстава.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не показује довољно разумевање основних информација нити може да употреби основни језик за комуникацију у ситуацијама путовања.

2 (довољан): Уз помоћ разуме основне информације и даје кратке, једноставне исказе о познатим ситуацијама везаним за путовања.

3 (добар): Разуме главне информације и може да да основни опис путовања, плана или искуства; користи обрађени вокабулар и структуре уз грешке.

4 (врло добар): Успешно комуницира о путовањима и искуствима; разуме већину информација и самостално формира повезане исказе уз мање грешке.

5 (одличан): Самостално разуме и размењује информације о путовањима, плановима и искуствима; описује догађаје, даје упутства и савете и функционално користи сва језичка средства.

Област 3: Team spirit

Садржај: Тимски дух, спорт, сарадња, дебате, изражавање мишљења, давање предлога, слагање и неслагање.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не успева да разуме основну поруку нити да оствари минималну комуникацију у оквиру обрађене области тимског рада и спорта.

2 (довољан): Уз подршку учествује у краткој размени информација и користи основне изразе за слагање, неслагање, предлог или захтев.

3 (добар): Учествоје у разговору о познатим темама, разуме основне ставове саговорника и може да изнесе једноставно мишљење.

4 (врло добар): Успешно учествује у разговору и сарадничким активностима; износи и образлаже ставове и адекватно реагује на саговорника.

5 (одличан): Самостално и активно учествује у комуникацији, изражава мишљење, предлаже, саветује, реагује на ставове других и повезује више исказа у смислену целину.

Област 4: Action

Садржај: Догађаји, акције, узрочно-последични односи, следење и давање упутстава, временски редослед радњи.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не успева да разуме или употреби основна језичка средства неопходна за реализацију задатка и описивање радњи.

2 (довољан): Уз помоћ користи основне изразе и структуре за описивање једноставних радњи и разумевање упутстава.

3 (добар): Разуме и користи основна језичка средства за описивање радњи и догађаја; може да следи и да једноставна упутства.

4 (врло добар): Углавном правилно описује радње и догађаје у прошлости/садашњости, даје и следи упутства и користи обрађене структуре уз мање грешке.

5 (одличан): Самостално описује сложеније радње и догађаје, разуме и користи одговарајућа временска и друга језичка средства, даје упутства и успешно решава комуникативне задатке.

Област 5: Being human

Садржај: Емоције, људска природа, међуљудски односи, осећања, особине личности и хуманитарне активности.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не показује минимално разумевање обрађеног вокабулара и основних језичких структура у вези са људским особинама и емоцијама.

2 (довољан): Препознаје основни вокабулар и уз помоћ даје једноставне информације о људима и њиховим особинама/осећањима.

3 (добар): Разуме главне информације и може да опише особе, осећања и односе користећи углавном познате речи и структуре.

4 (врло добар): Добро разуме текстове и разговоре о обрађеним темама; описује, пореди и износи мишљење о људским поступцима уз мање језичке грешке.

5 (одличан): Самостално разуме, описује и повезује информације о људима, особинама, осећањима и односима; износи, образлаже и размењује мишљења у складу са ситуацијом.

Област 6: Colour

Садржај: Уметност, описивање света око себе, укуси, естетика, поређење предмета, појава и ситуација.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не успева да препозна и употреби основни језик потребан за реализацију задатака у овој области.

2 (довољан): Уз помоћ препознаје основни вокабулар и формира једноставне описне исказе.

3 (добар): Разуме главне информације и може да да једноставан опис и поређење уз употребу обрађених језичких средстава.

4 (врло добар): Успешно описује и пореди предмете, појаве и ситуације и износи једноставно образложено мишљење.

5 (одличан): Самостално разуме и користи језик за описивање, поређење и изражавање ставова; повезује информације и функционално примењује обрађени вокабулар и граматичке структуре.

Област 7: Consumer society

Садржај: Потрошачко друштво, куповина, производи, рекламе, новац, избори младих и критички став према потрошњи.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не показује довољно разумевање основног вокабулара и комуникативних образаца неопходних за теме куповине и потрошње.

2 (довољан): Уз помоћ разуме и даје кратке информације користећи основни вокабулар и једноставне структуре.

3 (добар): Разуме главне информације и може да да основне информације, опише производ/избор и изнесе једноставно мишљење.

4 (врло добар): Углавном самостално разуме информације и активно учествује у разговору; износи мишљење, пореди и образлаже изборе уз мање грешке.

5 (одличан): Самостално разуме и размењује информације о потрошњи, производима и изборима; износи и образлаже ставове, пореди могућности и успешно решава све комуникативне задатке.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
Вокабулар и граматика	Усвојеност и функционална примена временских система (Present/Past/Future/Conditional), пасива, модалних глагола, индиректног говора, герунда/инфинитива, генитива, поређења и творбе речи у контексту.
Изговор и тачност	Разумљив изговор, одговарајући ритам и интонација; граматичка и лексичка тачност у мери примереној нивоу (A2.2/B1.1); правописна уредност.
Слушање и читање	Разумевање општег смисла, издвајање битних информација, следење упутстава и повезивање података из писаних и звучних текстова.
Говор и интеракција	Повезано описивање, саопштавање планова/мишљења, учешће у разговорима, дебатама, постављање и одговарање на питања, договор и преговарање.
Писано изражавање	Писање краћих функционалних текстова: позивница, имејлова, обавештења, упутстава, описа, извештаја и есеја са изношењем мишљења.
Медијација и социокултура	Преношење и сажимање информација саговорнику; примерено коришћење језика у складу са социолингвистичким нормама и правила учтивости.
Пројектни рад и активност	Сарадња у пару/групи, истраживање, креативност, презентација резултата рада, одговорност, самосталност и редовност.

5. СКАЛА ЗА ПРЕТВАРАЊЕ БОДОВА У БРОЈЧАНУ ОЦЕНУ

За све писмене провере знања (контролне вежбе, тестове, писмене задатке) примењује се следећа стандардизована скала:

Проценат остварености	Оцена
-----------------------	-------

Проценат остварености	Оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар
85% – 100%	5 – одличан

6. ФОРМАТИВНО И ЗАКЉУЧНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање: Прати се континуирано кроз усмену повратну информацију, белешке наставника, самопроцену и вршњачко вредновање, портфолио ученичких радова и рад на пројектима. Служи за усмеравање учења и давање смерница за напредак.

Сумативно оцењивање: Спроводи се кроз усмене провере постигнућа (најмање једна по полугодишту) и писмене провере/писмене задатке (2 писмена задатка у току године). Пошто предмет има 2 часа недељно, ученик се у току полугодишта оцењује **најмање 4 пута**.

Закључна оцена: Утврђује се на крају полугодишта/школске године на основу свих појединачних оцена из свих језичких вештина и активности. Закључна оцена одражава целокупно постигнуће, оствареност исхода и индивидуални напредак ученика, и **не може бити већа од највеће појединачне оцене** уписане у дневник.

7. УЧЕНИЦИ СА ДОДАТНОМ ОБРАЗОВНОМ ПОДРШКОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ИОП и прилагођавање:

За ученике који се образују по **ИОП-у 1** процењује се степен остварености прописаних исхода уз прилагођавање начина, поступка, времена и обима провере.

За ученике који се образују по **ИОП-у 2** процењују се ангажовање и степен остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом.

За ученике са изузетним способностима обезбеђују се сложенији, креативни и проширени комуникативни задаци.

Транспарентност: Критеријуми оцењивања су јавни, усклађени на стручном већу и предочени ученицима и родитељима на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

5. разред основне школе (прва година учења)

Правни и педагошки основ: Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 10/2024). Оцењивање је бројчано и заснива се на остварености исхода, нивоу самосталности, ангажовању и континуираном напредовању ученика кроз различите облике провере постигнућа.

1. Општи принципи оцењивања

Елемент	Шта се прати
Оствареност исхода	Колико ученик разуме и функционално користи усвојена знања и језичка средства у складу са очекиваним исходима за прву годину учења.
Језичке вештине	Разумевање слушаног и прочитаног текста, усмено и писано изражавање, интеракција и посредовање.
Језички систем	Лексика, граматика, правопис, изговор, интонација и употреба језичких структура у комуникативном контексту.
Самосталност	Способност ученика да задатак решава без сталне помоћи наставника и да примењује научено у познатим и новим ситуацијама.
Ангажовање и напредовање	Активност на часу, рад у пару/групи, пројектни и практични задаци, домаћи рад, портфолио и напредовање у односу на претходни период.
Културолошка компетенција	Прикладна употреба језика, правила учтивости, уважавање културолошких разлика и успешна комуникација у познатим ситуацијама.

2. Критеријуми за бројчане оцене (1–5)

5 – Одличан

Очекивано постигнуће: Ученик у потпуности остварује очекиване исходе. Самостално и сигурно разуме једноставне текстове, издваја битне информације, учествује у разговору и самостално формулише кратке усмене и писане поруке. Богатство лексике је примерено нивоу, а граматичке структуре користи углавном тачно и функционално. Научено примењује и у новим, сличним

ситуацијама; може да повеже информације, донесе једноставан закључак и представи резултат рада. Активан је, одговоран и показује висок степен самосталности.

Отказивање критеријума: Не захтева сталну помоћ наставника; грешке су повремене и не нарушавају комуникацију.

4 – Врло добра

Очекивано постигнуће: Ученик у великој мери остварује исходе. Разуме суштину и већину важних детаља познатих текстова, успешно учествује у једноставној комуникацији и пише кратке смислене поруке. Користи усвојену лексику и граматичке структуре уз мањи број грешака. У познатом контексту углавном самостално примењује знање и може да га повеже са сличним ситуацијама. Активно учествује и одговорно извршава задатке.

Отказивање критеријума: Потребна је повремена помоћ или исправка, нарочито у сложенијим задацима

3 – Добар

Очекивано постигнуће: Ученик остварује основне и значајан део проширених исхода. Разуме главну поруку једноставних текстова и може да издвоји основне информације. У познатим ситуацијама уме да постави и одговори на једноставна питања, представи себе/другог, опише особу, предмет, навику или активност и напише кратак текст. Лексика и граматика су функционалне, али су грешке чешће. У решавању нових задатака повремено му је потребна подршка наставника.

Отказивање критеријума: Не показује потпуну самосталност; грешке могу успорити, али углавном не онемогућавају разумевање

2 – Довољан

Очекивано постигнуће: Ученик остварује минимални ниво основних исхода. Препознаје и разуме најчешће речи, изразе и основне језичке структуре; уз подршку може да разуме главну информацију у веома једноставном тексту. Уме да употреби основне поздраве, представљање, бројеве, личне податке и друге усвојене фразе. Пише или изговара кратке, једноставне исказе, често уз модел, подсетник или питања наставника. Знање је претежно на нивоу препознавања и репродукције.

Отказивање критеријума: Не може самостално да реши већину задатака ван увежбаног модела; потребна је значајна подршка.

1 – Недовољан

Очекивано постигнуће: Ученик не остварује минималне исходе за оцену 2. Не препознаје или не разуме ни основне речи, изразе и језичке структуре у мери потребној за најједноставнију комуникацију. Не успева да, ни уз значајну помоћ, представи себе, разуме основну поруку, одговори на једноставно питање или напише/изговори најкраћи функционални исказ. Усвојена знања су недовољна за примену, а напредовање је минимално или изостаје.

Отказивање критеријума: Оцена 1 не значи да ученик „не зна ништа“, већ да није остварио минималне исходе потребне за прелазну оцену.

3. Области и исходи по темама (*Nouveau Pixel 1*)

Критеријуми се примењују кроз комуникативне ситуације и теме уџбеника:

Наставна целина	Кључна постигнућа која се прате
1. Passe temps	Слободно време и активности; разумевање и употреба основне лексике; исказивање шта ученик воли/не воли и шта ради у слободно време; једноставна питања и одговори; разумевање кратког аудио/писаног текста.
2. L’habit ne fait pas le moine !	Опис особе и изгледа; одећа и придеви; описивање и поређење; употреба основних језичких средстава за описивање; разумевање информација из кратких текстова и дијалога.
3. Interdit aux parents	Породица, односи и свакодневни живот; разговор о обавезама и активностима; изражавање једноставних ставова и потреба; разумевање и продукција кратких порука.
4. Quand on aime, on ne compte pas	Интересовања, односи и активности; изражавање допадања/недопадања и преференција; описивање активности; учешће у једноставном разговору и писање кратког текста.
5. Les gourmets	Храна и пиће; оброци и навике; наручивање/тражење и давање информација; разумевање једноставних јеловника и текстова; употреба функционалних израза у свакодневној ситуацији.
6. Enquête sur la police scientifique	Описивање догађаја и једноставних чињеница; разумевање информација из наративног/документарног садржаја; постављање питања, повезивање информација и једноставно закључивање.

4. Заједничке језичке области које се вреднују

Област	Шта ученик треба да покаже
Слушање (<i>Compréhension orale</i>)	Разуме глобални смисао и кључне информације кратких, узрасно температурених аудио/аудио-визуелних текстова; препознаје познату лексику и реагује на једноставна питања/упутства.
Читање (<i>Compréhension écrite</i>)	Разуме кратке дијалоге, поруке, описе и друге једноставне текстове; проналази тражене информације и повезује текст са сликом, насловом или ситуацијом.
Говор (<i>Production orale / Interaction</i>)	Учествује у кратком разговору; поставља и одговара на питања; представља себе и друге; описује познате особе, предмете, активности и ситуације; користи прикладне облике

Област	Шта ученик треба да покаже
	учтивости.
Писање (<i>Production écrite</i>)	Пише кратке функционалне поруке и једноставне текстове о познатим темама; примењује основни правопис, ред речи и усвојене граматичке структуре.
Лексика	Разуме и активно користи лексику обрађених тема; уме да изабере одговарајућу реч/израз у познатом контексту.
Граматика	Примењује основне граматичке структуре предвиђене програмом и уџбеником у комуникативним ситуацијама, а не само као изолована правила.
Изговор и фонетика	Изговара најчешће гласове и гласовне комбинације са релативном тачношћу; примењује основна правила интонације и ритма.
Култура и комуникација	Поштује основна правила учтивости и прикладног обраћања и препознаје елементарне културолошке особености франкофоног простора.

5. Критеријуми по језичким вештинама за оцене (1–5)

Вештина	5 (Одличан)	4 (Врло добар)	3 (Добар)	2 (Довољан)	1 (Недовољан)
Слушање	Разуме суштину и већину детаља; самостално изводи једноставан закључак.	Разуме суштину и већину кључних информација.	Разуме главну поруку и основне информације.	Разуме само део најпознатијих речи/израза уз подршку.	Не разуме ни основну поруку ни уз значајну подршку.
Читање	Самостално разуме текст и проналази тражене информације.	Разуме текст уз мање потешкоће.	Разуме главну идеју и једноставне детаље.	Разуме само веома једноставне реченице и познату лексику.	Не успева да препозна/повеже основне информације.
Говор	Говори самостално, јасно и функционално.	Говори углавном самостално;	У познатој ситуацији комуницира.	Користи кратке, увежбане исказе уз подршку.	Не може да оствари ни најједноставнију комуникацију.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Вештина	5 (Одличан)	4 (Врло добар)	3 (Добар)	2 (Довољан)	1 (Недовољан)
	лно; грешке су малобројне .	повремен о тражи помоћ.	ра уз повремене грешке и подршку.	модел и сталнију помоћ.	комуникациј у.
Писање	Пише смислен и повезан кратак текст уз добру језичку контролу.	Пише јасан кратак текст са мањим бројем грешака.	Пише кратке исказе и текст уз чешће грешке.	Пише само кратке, углавном моделован е исказе.	Не успева да напише ни основне функционал не исказе.
Лексика и граматика	Самосталн о и функциона лно примењује усвојену лексику и структуре и у сличној новој ситуацији.	Углавном тачно примењује е усвојене структуре и лексику.	Примењује основне структуре у познатом контексту, уз грешке.	Препознаје и репродукује основне структуре уз помоћ.	Није усвојио минимум језичких средстава потребних за оцену 2.

6. Облици и инструменти оцењивања

Облик	Шта се вреднује
Усмено испитивање	Говор, интеракција, разумевање питања, изговор, лексика, граматика и самосталност.
Писана провера / Тест	Разумевање прочитаног и слушаног текста, лексика, граматика, правопис и писана продукција.
Активност на часу	Учествовање у комуникацији, рад у пару/групи, примена језика у ситуационим задацима и однос према учењу.
Пројекат / Презентација	Примена језика у функционалном контексту, самосталност, креативност, тачност, сарадња и представљање продукта.
Домаћи задатак / Радна свеска	Редовност, тачност, примена обрађених језичких средстава и напредовање.
Портфолио /	Праћење индивидуалног напретка, избор радова и

Облик	Шта се вреднује
Самовредновање	способност ученика да препозна шта је научио и шта треба да побољша.

7. Оријентациона скала за писане провере

Напомена: Скала је оријентациони инструмент за стручни актив и може се прилагодити тежини конкретне провере, врсти задатака и усвојеним критеријумима школе.

Проценат остварености	Оцена	Ниво постигнућа
86–100%	5 (одличан)	Напредни ниво примененија и самосталности
71–85%	4 (врло добар)	Висок ниво разумевања и примене
56–70%	3 (добар)	Основни и делимично проширени ниво
41–55%	2 (довољан)	Минимални ниво остварених исхода
0–40%	1 (недовољан)	Нису остварени минимални исходи за прелазну оцену

8. Важне напомене за закључивање оцене

Континуитет: Закључна оцена се не заснива на простој аритметичкој средини нити на једном резултату, већ на континуираном праћењу остварености исхода, самосталности, ангажовања и напредовања ученика током читаве школске године.

Функционална примена: Код страног језика посебно се вреднује функционална употреба језика – шта ученик уме да уради језиком у пракси, а не само пука репродукција правила.

Вредновање грешака: Грешка сама по себе није основ за аутоматско снижавање оцене ако ученик успешно остварује комуникацију и очекивани исход. Тежина грешака се процењује према утицају на разумевање.

Разграничење дисциплине и знања: Ангажовање и рад утичу на оцену као део постигнућа, али се оцена не сме користити као дисциплинска казна за понашање.

Индивидуализација и ИОП: За ученике који раде по индивидуализованом програму или ИОП-у, оцењивање се врши према прилагођеним циљевима и исходима у складу са њиховим личним планом.

9. Извори и основ за израду

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању,
„Службени гласник РС“, бр. 10/2024.

**Програм наставе и учења за 5. разред основне школе – исходи за страни
језик.**

**Уџбенички комплет *Nouveau Pixel 1*, Éditions CLE International (шест
наставних целина).**

Каталог одобрених уџбеника Министарства просвете Републике Србије

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА (ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(на основу уџбеничког комплета *Nouveau Pixel 1 – Data Status*)

Критеријуми оцењивања из Француског језика за 6. разред утврђују се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања (*Службени гласник – Просветни гласник*, бр. 15/2018) и стандардима образовних постигнућа за други страни језик (ниво A1.2 / A2.1 ЗЕРОЈ).

Оцењивање обухвата праћење развоја четири језичке вештине (Слушање са разумевањем, Читање са разумевањем, Усмено изражавање, Писмено изражавање), овладавање језичким садржајима (граматика, лексика, фонетика) и оствареност исхода по тематским јединицама уџбеника *Nouveau Pixel 1*.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1): Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода ни уз континуирану подршку и усмеравање наставника. Не препознаје познате речи, не разуме елементарне поруке и није оспособљен за основну комуникацију.

Оцена довољан (2): Ученик остварује минимални ниво исхода. Уз помоћ наставника препознаје основне информације при спором изговору, разуме кратке текстове уз визуелну подршку, одговара на једноставна питања о себи и породици уз честе паузе и пише елементарне поруке/формуларе по датом моделу.

Оцена добар (3): Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Самостално разуме суштину краћих текстова и дијалога. Учествоје у једноставном разговору, користи основни тематски вокабулар и правилне облике у презенту, уз употребу заповедног начина (*Impératif*) и блиског будућег времена (*Futur proche*) са повременим грешкама које не ометају комуникацију.

Оцена врло добар (4): Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално проналази конкретне детаље у текстовима, описује прошле догађаје (*Passé composé*) и изражава планове (*Futur simple*). Користи компарацију придева, заменицу *on*, одричне облике (*ne... pas*) и изражава допадање/мишљење уз мањи број грешака.

Оцена одличан (5): Ученик у потпуности и функционално примењује знања. Потпуно разуме прилагођене текстове и звучне записе, самостално и течно води разноврсне дијалоге (у продавници, ресторану, на улици), користи кондиционал учтивости (*je voudrais, vous pourriez*), присвојне заменице и објекатске заменице (COD/COI) уз правилну фонетику и правопис.

2. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

А. Слушање и Читање са разумевањем (Рецепција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А1.2 / А2.1)
1 (недовољан)	Ученик не препознаје основне познате речи, именице и бројне вредности у споро изговореним порукама нити у кратким текстовима, чак ни уз обилату визуелну подршку и помоћ наставника. Не остварује минималан ниво разумевања.
2 (довољан)	Препознаје основне речи, именице, личне податке, основне бројеве и цене у кратким упутствима, поздравима и текстовима о школи, кући или спортским активностима уз визуелну подршку.
3 (добар)	Разуме главну мисао и суштину краћих текстова/дијалога у вези са дневном рутином, сатницом, предлозима за излазак (<i>Et si on allait...</i>), здравственим тегобама (<i>j'ai mal à...</i>) и оријентацијом у простору.
4 (врло добар)	Самостално проналази конкретне детаље у порукама, огласима, имејловима и причама. Разуме исказе изречене у прошлости (<i>Passé composé</i>) и будућности (<i>Futur proche / Futur simple</i>), као и правила понашања и забране.
5 (одличан)	Потпуно и самостално разуме суштину и детаље у свим обрађеним темама. Разуме сложеније исказе са партитивним конструкцијама, оријентацијом (<i>entre, à côté de, près de</i>) и разноврсним питањима (инверзија, <i>est-ce que</i>).

Б. Усмено и Писмено изражавање (Продукција и Интеракција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А1.2 / А2.1)
1	Ученик не може да поздрави, представи себе или чланове

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди A1.2 / A2.1)
(недовољан)	породице, нити да одговори на најелементарнија питања чак ни уз подстицај наставника. Писмени рад је непопуњен, садржи насумична слова/речи без смисла или омогућава потпуни изостанак комуникације због непрепознатљивог правописа и граматике.
2 (довољан)	Поздравља, представља себе и чланове породице користећи једноставна језичка средства уз помоћ наставника. Пише кратке честитке, извињења и позивнице са предложеним речником по датом моделу.
3 (добар)	Описује свој дан, школу, собу и хобије (<i>je fais du football</i>). Даје и разуме упутства са заповедним начином (<i>Lis le texte, faites attention</i>) и конструкцијом <i>il faut</i> . Пише повезан текст до 40 речи уз основни правопис.
4 (врло добар)	Поредо жива бића и предмете (<i>plus petit que, moins économique que</i>), саопштава правила понашања и забране (<i>vous ne pouvez pas, il est interdit de...</i>), износи мишљење (<i>je pense que...</i>) и планове у будућности.
5 (одличан)	Самостално води дијалоге у продавници, на станици или у ресторану користећи учтиве форме (<i>vous pourriez me dire...</i>), присвојне заменице (<i>le sien</i>), наглашене заменице (<i>avec lui</i>) и објекатске заменице. Пише садржајан текст уз високу тачност.

3. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА УДЖБЕНИКА (NOUVEAU PIXEL 1)

Unité 0: Destination français & Unité 1: Au collège

Садржај: Поздрави, представљање себе и других, школски прибор, предмети у учионици, дани у недељи, бројеви до 60. Упитне речи, презент глагола *être*, *avoir*, *s'appeler*, *habiter* и глагола 1. групе (-er).

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје основне поздраве и не зна да каже своје име ни уз подршку наставника.

2 (довољан): Уз помоћ зна да се представи (име, године) и наведе 2–3 школска предмета.

3 (добар): Самостално се представља, правилно користи презент глагола 1. групе и поставља основна питања са *Qui est-ce?* / *Qu'est-ce que c'est?*.

4 (врло добар): Описује свој распоред часова и учионицу, правилно користи неодређене и одређене чланове и одрични облик (*ne... pas*).

5 (одличан): Течно води разговор о школском животу, користи правилан изговор и без грешке користи све глаголске облике из јединице.

Unité 2: Joyeux anniversaire! & Unité 3: Fêtes de famille

Садржај: Датуми, месеци у години, породица, опис физичког изгледа и карактера, исказивање допадања (*aimer, adorer, détester*). Присвојни придеви (*mon, ma, mes...*), слагање придева у роду и броју, глаголи *faire, venir, aller*.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје речи за чланове породице нити уме да наведе датум рођења.

2 (довољан): Уз подстицај илуструје породично стабло и наводи основне чланове породице уз честе граматичке грешке.

3 (добар): Правилно користи присвојне придеве, описује физички изглед чланова породице и каже шта воли/не воли да ради.

4 (врло добар): Пише кратки позив за рођенданску прославу, правилно слаже придеве уз именице у роду и броју.

5 (одличан): Детаљно и тачно описује карактер и изглед чланова породице, правилно користи конструкцију *faire de / jouer à*.

Unité 4: Loisirs jeunes & Unité 5: La ville

Садржај: Слободно време, спортови, хобији, оријентација у граду, месна места, давање упутстава. Блиско будуће време (*Futur proche*), заповедни начин (*Impératif*), предлози за место (*à, en, chez, près de, en face de*).

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје називе места у граду нити основни вокабулар за хобије.

2 (довољан): Препознаје називе важних објеката у граду и наводи бар један спорт који тренира.

3 (добар): Самостално тражи и даје једноставна упутства за кретање у граду користећи *Impératif* и састављене чланове (*au, du*).

4 (врло добар): Тачно изражава планове за викенд користећи *Futur proche* (*Je vais faire du vélo*) и користи предлоге за место.

5 (одличан): Развија течан дијалог у ком објашњава пут од тачке А до тачке Б и правилно користи модалне глаголе (*pouvoir, vouloir*).

Unité 6: Métiers, vêtements et vie quotidienne

Садржај: Занимања, одећа, дневна рутина, временске прилике. Прошло време (*Passé composé* са *avoir / être*), повратни глаголи у презенту (*se lever, se laver*), партитивни чланови.

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје називе одеће нити може да опише дневну рутину чак ни уз помоћ.

2 (довољан): Уз помоћ разликује мушки и женски род код занимања и наводи шта носи од одеће.

3 (добар): Описује своју дневну рутину користећи повратне глаголе у презенту и изражава временске прилике (*Il fait beau*).

4 (врло добар): Изражава шта је радио/радила јуче користећи правилне облике *Passé composé* са помоћним глаголима.

5 (одличан): Самостално саставља текст/говор о протеклом дану/викенду користећи *Passé composé*, повратне глаголе и правилан редослед речи.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
Језичка знања (Граматика)	Примена презента честих/неправилних/повратних глагола, <i>Passé composé, Futur proche, Impératif</i> , модални глаголи (<i>pouvoir, devoir, vouloir</i>), слагање придева, одрични облици (<i>ne... pas</i>), присвојни и партитивни чланови/придеви.
Лексички фонд	Познавање лексике обрађене кроз теме (школа, породица, датуми/рођендани, град/оријентација, слободно време, одећа и дневна рутина).
Ортоепија (Изговор)	Тачност изговора специфичних гласова (назали, <i>u</i> vs <i>ou</i>), реченичне интонације у питањима и правилно везивање речи (<i>liaison</i>).
Слушање и	Разумевање порука са звучних записа, проналажење

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
читање	информација у прилагођеним текстовима уџбеника <i>Nouveau Pixel 1</i> .
Писмени задаци/тестови	Садржајна потпуност, композиција текста, правописна тачност и правилност употребе језичких структура.
Активност и ангажовање	Залагање током часова, рад у пару/групама (играње улога), израда пројеката и редовност у домаћим задацима.

5. СКАЛА ЗА ПРЕТВАРАЊЕ БОДОВА У БРОЈЧАНУ ОЦЕНУ

За све писмене провере знања (контролне вежбе, тестове, писмене задатке) примењује се следећа стандардизована скала:

Проценат остварености	Оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар
85% – 100%	5 – одличан

6. ФОРМАТИВНО И ЗАКЉУЧНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање: Прати се континуирано кроз усмену повратну информацију, рад у радној свесци, играње улога (*jeu de rôle* – у школи, граду, на рођендану) и листе самопроцене ("*Je sais faire...*").

Закључна оцена: Утврђује се на основу свих појединачних оцена из свих језичких вештина остварених у току школске године. Закључна оцена **не мора бити искључиво аритметичка средина**, већ одражава индивидуалан напредак ученика и достигнути ниво комуникативне компетенције на крају школске године.

7. УЧЕНИЦИ СА ДОДАТНОМ ОБРАЗОВНОМ ПОДРШКОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ИОП и прилагођавање: За ученике са потребом за додатном образовном подршком, оцењивање се врши уз одговарајућа прилагођавања (сликовни материјал, визуелни подсетници за граматику, продужено време за израду) у

складу са ИОП-ом 1, односно према измењеним/прилагођеним исходима за ученике који раде по ИОП-у 2.

Транспарентност: Критеријуми оцењивања се усвајају на Стручном већу и са њима се ученици и њихови родитељи/законски заступници упознају на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА (ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

(на основу уџбеничког комплекта *Nouveau Pixel 2 – Data Status*)

Критеријуми оцењивања из Француског језика за 7. разред утврђују се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања (*Службени гласник – Просветни гласник*) и стандардима образовних постигнућа за други страни језик (ниво А2.1 / А2.2).

Оцењивање обухвата праћење развоја четири језичке вештине (Слушање са разумевањем, Читање са разумевањем, Усмено изражавање, Писмено изражавање), овладавање језичким садржајима (граматика, лексика, фонетика) и оствареност исхода по тематским јединицама уџбеника *Nouveau Pixel 2*.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1): Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода ни уз континуирану подршку и усмеравање наставника. Не препознаје познате речи, не разуме елементарне поруке и није оспособљен за основну комуникацију.

Оцена довољан (2): Ученик остварује минимални ниво исхода. Уз помоћ наставника препознаје основне информације при спором изговору, разуме кратке текстове уз визуелну подршку, одговара на једноставна питања о свакодневним темама уз честе паузе и пише елементарне поруке по датом моделу.

Оцена добар (3): Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Самостално разуме суштину краћих текстова и дијалога. Учествоје у једноставном разговору, користи шири тематски вокабулар и правилне облике у презенту, прошлим временима (*Passé composé*) и будућности уз повремене грешке које не ометају комуникацију.

Оцена врло добар (4): Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално проналази конкретне детаље у текстовима, описује прошле догађаје

и навике (*Imparfait*), изражава узрок, последицу, поређења и планове. Користи одричне облике, заменице и изражава мишљење уз мањи број грешака.

Оцена одличан (5): Ученик у потпуности и функционално примењује знања. Потпуно разуме прилагођене текстове и звучне записе, самостално и течно води разноврсне дијалоге, користи кондиционал за исказивање жеља и учтивости (*Conditionnel présent*), релативне и објекатске заменице уз правилну фонетику и правопис.

2. КРИТЕРИЈУМИ ПО ЈЕЗИЧКИМ ВЕШТИНАМА

А. Слушање и Читање са разумевањем (Рецепција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.1 / А2.2)
1 (недовољан)	Ученик не препознаје основне познате речи, именице и фразе у споро изговореним порукама нити у кратким текстовима, чак ни уз обилату визуелну подршку и помоћ наставника. Не остварује минималан ниво разумевања.
2 (довољан)	Препознаје основне информације, личне податке, важне детаље о животної средини, куповини, путовањима и дневним активностима у кратким текстовима уз визуелну подршку.
3 (добар)	Разуме главну мисао и суштину средње дугих текстова/дијалога у вези са догађајима из прошлости, плановима за путовање, куповином и свакодневним обавезама.
4 (врло добар)	Самостално проналази конкретне детаље и намере говорника у порукама, имејловима, репортажама и причама. Разуме разлику између прошлости (<i>Passé composé / Imparfait</i>) и будућности.
5 (одличан)	Потпуно и самостално разуме суштину и све детаље у обрађеним аутентичним текстовима и звучним записима. Разуме сложене узрочно-последичне односе, претпоставке и изражавање мишљења.

Б. Усмено и Писмено изражавање (Продукција и Интеракција)

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.1 / А2.2)
1 (недовољан)	Ученик не може да састави једноставну реченицу о себи, заживи дијалог нити одговори на елементарна питања чак ни уз подстицај наставника. Писмени рад је непопуњен, са непрепознатљивим правописом и граматиком.
2 (довољан)	Описује себе, друге и своје окружење користећи једноставне

Оцена	Критеријуми постигнућа (Стандарди А2.1 / А2.2)
	реченице уз помоћ наставника. Пише кратке разгледнице, имејлове и честитке са предложеним речником по датом моделу.
3 (добар)	Описује прошле догађаје, путовања и животне навике. Учествоје у разговорима о куповини, исхрани и слободном времену. Пише повезан текст до 50–60 речи уз основни правопис.
4 (врло добар)	Упоређује ситуације, предлаже активности, изражава слагање/неслагање и износи мишљење (<i>À mon avis...</i>). Саставља логично повезане писмене саставе са правилно коришћеним везницима (<i>parce que, car, donc</i>).
5 (одличан)	Самостално и течно води комплексне дијалоге (у продавници, ресторан, агенцији за путовања) користећи учтиве форме, заменаке облике и сложеније времена. Пише садржајан текст са високим нивоом граматичке и правописне тачности.

3. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАТСКИМ ЈЕДИНИЦАМА УДЖБЕНИКА (NOUVEAU PIXEL 2)

Unité 0 & Unité 1: Retrouvailles et vie quotidienne

Садржај: Обнављање личних података, школа, дневне рутине, лични укус. Презент повратних и неправилних глагола, обновитељне упитне форме (*est-ce que, inversion*), одрични облици (*ne... jamais, ne... plus*).

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје основне речи везане за дневну рутину и школске активности ни уз помоћ наставника.

2 (довољан): Уз помоћ наставника описује елементарне радње током дана користећи презент.

3 (добар): Самостално описује свој типичан дан и користи сложеније одричне облике (*ne... plus, ne... jamais*).

4 (врло добар): Правилно постави разноврсна питања о навикама других и детаљно описује дневне обавезе.

5 (одличан): Течно и без грешке води дијалог о свакодневном животу уз правилну интонацију и правопис.

Unité 2: Souvenirs, souvenirs! (Падам у прошлост)

Садржај: Прошли догађаји, депоновање успомена, биографије. Прошло време *Passé composé* (са *avoir* и *être*), слагање партиципа прошлог, прилози за време (*hier, la semaine dernière*).

Критеријуми постигнућа:

- 1 (недовољан):** Не разликује прошло време од презента и не препознаје партиципе.
- 2 (довољан):** Уз помоћ и дати модел саставља 2–3 просте реченице у *Passé composé*.
- 3 (добар):** Описује шта је радио/радила за викенд или распуст са мањим бројем грешака у слагању партиципа.
- 4 (врло добар):** Правилно користи помоћне глаголе *être* и *avoir* и саставља тачну биографију познате личности.
- 5 (одличан):** Течно и садржајно прича о прошлим догађајима и пише слободан састав у прошлом времену уз високу тачност.

Unité 3: Logement et cadre de vie

Садржај: Кућа, стан, описивање соба и намештаја, кућни послови. Трајно прошло време (*Imparfait* за опис), поређење придева (*plus... que, moins... que, aussi... que*), предлози за простор.

Критеријуми постигнућа:

- 1 (недовољан):** Не препознаје називе просторија и основног намештаја у кући.
- 2 (довољан):** Уз помоћ наводи основне собе у кући и именује неколико комада намештаја.
- 3 (добар):** Описује своју собу/кућу, правилно користи компарацију придева и предлоге за место.
- 4 (врло добар):** Упоређује различите куће/станове и описује животни простор из прошлости користећи *Imparfait*.
- 5 (одличан):** Самостално и детаљно описује кућу из снова, правилно комбинује *Imparfait* са другим временима.

Unité 4: Alimentation et achats

Садржај: Храна, пиће, оброци, куповина на пијаци/у продавници, рецепти, мере. Партитивни чланови (*du, de la, de l', des*), количине (*beaucoup de, un kilo de*), директне објекатске заменице (*le, la, les*).

Критеријуми постигнућа:

- 1 (недовољан):** Не препознаје називе основних намирница нити речи за оброке.
- 2 (довољан):** Препознаје називе хране и уз помоћ наводи шта воли да једе.
- 3 (добар):** Правилно користи партитивне чланове у потврдним и одричним реченицама (*pas de*) и даје количине.
- 4 (врло добар):** Води дијалог у продавници/ресторану, правилно користи објекатске заменице (*Je le prends*).
- 5 (одличан):** Течно пише и усмено излаже рецепт или детаљан дијалог куповине са тачном употребом свих чланова и заменица.

Unité 5: Voyages et transports

Садржај: Путовања, превозна средства, временске прилике, празници, планирање пута. Будуће време (*Futur simple*), предлози уз географске појмове (*en France, au Japon, à Paris*).

Критеријуми постигнућа:

- 1 (недовољан):** Не препознаје називе држава, градова нити превозних средстава.
- 2 (довољан):** Уз подстицај наводи куда жели да путује и којим превозним средством.
- 3 (добар):** Правилно користи предлоге испред држава/градова и саставља реченице у *Futur simple*.
- 4 (врло добар):** Планира путовање, описује временске прилике у различитим годишњим добима и користи одговарајућа будућа времена.
- 5 (одличан):** Самостално пише разгледницу/имејл са путовања и води детаљан разговор о плановима за одмор.

Unité 6: Santé, corps et environnement

Садржај: Људско тело, здравље, болести, екологија и заштита животне средине. Заповедни начин (*Impératif*), модални глаголи (*devoir, falloir – il faut*), индиректне објекатске заменице (COI: *lui, leur*), кондиционал (*Conditionnel* за савет/учтивост).

Критеријуми постигнућа:

1 (недовољан): Не препознаје делове тела нити основне фразе за здравствене тегобе (*j'ai mal à...*).

2 (довољан): Уз помоћ каже шта га боли (*J'ai mal à la tête*) и препознаје основне еколошке поруке.

3 (добар): Даје једноставне савете за здравље користећи *il faut* и *Impératif*, и препознаје важне еколошке навике.

4 (врло добар): Правилно користи кондиционал за давање савета (*Tu devrais...*) и заменице *lui/leur*.

5 (одличан): Слободно дискутује о еколошким проблемима и здрављу, користећи све граматичке структуре модула са високом тачношћу.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент праћења	Шта се прати и вреднује (на основу Програма)
Језичка знања (Граматика)	Примена <i>Passé composé</i> , <i>Imparfait</i> , <i>Futur simple</i> , <i>Conditionnel présent</i> , партитивних чланова, заменица (COD/COI), компарације, сложенијих одричних облика и предлога за место/државе.
Лексички фонд	Познавање лексике кроз обрађене теме (дневна рутина, успомене, дом/намештај, храна/куповина, путовања/превоз, здравље/екологија).
Ортоепија (Изговор)	Тачност изговора специфичних гласова, правилност акценатских целина, интонација сложенијих реченица и везивање речи (<i>liaison</i>).
Слушање и читање	Разумевање писаних и говорних текстуалних целина уџбеника <i>Nouveau Pixel 2</i> , проналажење конкретних података.
Писмени задаци/тестови	Садржајност, организација текста, правописна тачност и правилна примена граматичких правила.
Активност и ангажовање	Залагање на часу, учешће у дијалозима/играма улога, израда пројеката и редовност у раду.

5. СКАЛА ЗА ПРЕТВАРАЊЕ БОДОВА У БРОЈЧАНУ ОЦЕНУ

За све писмене провере знања (контролне вежбе, тестове, писмене задатке) примењује се следећа стандардизована скала:

Проценат остварености	Оцена
0% – 29%	1 – недовољан
30% – 49%	2 – довољан
50% – 69%	3 – добар
70% – 84%	4 – врло добар
85% – 100%	5 – одличан

6. ФОРМАТИВНО И ЗАКЉУЧНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање: Прати се континуирано кроз усмену повратну информацију, рад у радној свесци, играње улога (*jeu de rôle* – у продавници, код лекара, на путовању) и листе самопроцене ("Je sais faire...").

Закључна оцена: Утврђује се на основу свих појединачних оцена из свих језичких вештина остварених у току школске године. Закључна оцена **не мора бити искључиво аритметичка средина**, већ одражава индивидуалан напредак ученика и достигнути ниво комуникативне компетенције на крају школске године.

7. УЧЕНИЦИ СА ДОДАТНОМ ОБРАЗОВНОМ ПОДРШКОМ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

ИОП и прилагођавање: За ученике са потребом за додатном образовном подршком, оцењивање се врши уз одговарајућа прилагођавања (сликовни материјал, визуелни подсетници за граматику, продужено време за израду) у складу са ИОП-ом 1, односно према измењеним/прилагођеним исходима за ученике који раде по ИОП-у 2.

Транспарентност: Критеријуми оцењивања се усвајају на Стручном већу и са њима се ученици и њихови родитељи/законски заступници упознају на почетку школске године.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ЗА 5. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања из Српског језика и књижевности утврђују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет Српски језик и књижевност обухвата три међусобно повезане области: **Књижевност, Језик и Језичка култура**. Праћење и оцењивање ученика обухвата све три области.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1)

Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања и примене основних знања и вештина из области Књижевности, Језика и Језичке културе.

Оцена довољан (2)

Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје и репродукује основне језичке и књижевне појмове, уз помоћ примењује основна граматичка и правописна правила, проналази основне информације у тексту, препознаје тему, главне ликове и основне елементе књижевног дела. Усмено и писмено се изражава једноставно и разумљиво.

Оцена добар (3)

Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме основне језичке и књижевне појмове, самостално примењује стечена знања у једноставним и познатим ситуацијама, уочава битне елементе књижевног текста, повезује чињенице и изводи једноставне закључке. Примењује основна граматичка и правописна правила и саставља јасан и смислено организован усмени или писани текст.

Оцена врло добар (4)

Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално примењује знања из језика, књижевности и језичке културе, повезује садржаје, анализира књижевни и неуметнички текст, образлаже своје закључке и примењује знање у сложенијим ситуацијама. Правилно примењује граматичку и правописну норму и јасно, логично и садржајно се изражава.

Оцена одличан (5)

Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално и функционално примењује знања из свих области предмета у новим и сложенијим ситуацијама, анализира и тумачи текстове, повезује различите садржаје, аргументовано образлаже ставове и изводи закључке. Доследно примењује језичку и правописну норму и изражава се јасно, прецизно, логично, стилски примерено и креативно.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА КЊИЖЕВНОСТ

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Разликује књижевни и некњижевни текст. Чита једноставније текстове са основним разумевањем. Повезује обрађено дело са аутором. Препознаје књижевни род и уз помоћ одређује књижевну врсту. Разликује народну и ауторску књижевност на типичним примерима. Препознаје главне ликове, основну тему, место и време радње. Препознаје реалистичне и натприродне елементе. Уз помоћ износи свој доживљај дела и препричава основни ток радње.	Самостално одређује род и врсту познатог књижевног дела. Одређује тему, главне мотиве и основно осећање у лирској песми. Разликује песника од лирског субјекта и писца од приповедача. Препознаје основне елементе композиције и облике казивања. Уочава стилске фигуре обрађене на часу. Описује ликове и њихове поступке и образлаже их примерима. Разликује историјске чињенице од књижевне фикције у једноставним примерима.	Самостално анализира књижевно дело, повезујући тему, мотиве, композицију, ликове и облике казивања. Објашњава улогу стилских фигура. Анализира узрочно-последично низање мотива. Вреднује поступке ликова и аргументује своје ставове. Упореджује народну и уметничку бајку. Повезује ликове епских песама са историјским личностима. Уочава теме и мотиве националне културе и повезује садржај дела са историјским и културним контекстом. Упореджује књижевно и филмско дело или драмски текст и позоришну представу.	Самостално, целовито и аргументовано тумачи књижевно дело. Анализира тематске, идејне, композиционе и језичко-стилске елементе и њихову међусобну повезаност. Уочава експлицитна и имплицитна значења и аргументује ставове примерима из текста. Критички процењује поступке ликова. Анализира интеркултуралне вредности и упоређује културне специфичности са сопственим искуством. Самостално повезује књижевност са историјом, филмом, позориштем и другим уметностима. Показује развијене читалачке навике, самосталност и оригиналност у тумачењу.

При вредновању области Књижевност прати се и однос ученика према читању, избор књиге/е-књиге и вођење дневника читања, у складу са програмом, као и способност драматизације краћег текста и стваралачког приступа књижевном делу.

ЈЕЗИК

Граматика

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Препознаје променљиве и непроменљиве речи. Препознаје основне врсте именица, придева, заменица, бројева и глаголске облике који се обрађују. Препознаје род и број именских речи и основне падежне облике. Препознаје основне реченичне	Самостално разликује променљиве и непроменљиве речи и одређује њихове врсте. Одређује род, број и падеж именских речи и лице заменица и глагола. Одређује граматичку основу и наставак за облик у једноставнијим	Самостално анализира граматички сложеније примере. Правилно одређује и примењује граматичке категорије. Правилно конгруира речи у реченици. Одређује презентску и инфинитивну основу. Правилно употребљава облике компарације	Самостално и функционално примењује граматичка знања у новим и сложенијим примерима. Анализира и повезује различите језичке појаве, аргументовано образлаже решења и доследно примењује граматичку норму у

чланове. Уз помоћ примењује основна граматичка правила у једноставним примерима.	примерима. Правилно употребљава основне падежне и глаголске облике. Разликује основне реченичне чланове. Одређује глаголски вид и род у типичним примерима.	придева и прилога. Повезује граматичка знања и примењује их у говору и писању. Образлаже поступак и исправља уочене граматичке грешке.	сопственом говору и писању. Самостално уочава, објашњава и исправља грешке и преноси стечена знања на нове језичке ситуације.
--	---	--	---

Правопис

При оцењивању правописа вреднује се примена правила о писању великог и малог слова, интерпункцији и правописним знацима, састављеном и растављеном писању речи и других правописних правила предвиђених програмом петог разреда.

Оцена 2 – ученик примењује основна правописна правила у једноставним примерима и уз помоћ препознаје и исправља грешке.

Оцена 3 – ученик углавном самостално примењује обрађена правописна правила у познатим ситуацијама и исправља једноставније грешке.

Оцена 4 – ученик правилно примењује правописну норму у различитим писаним задацима, диктатима и самосталним радовима, уочава и исправља грешке у свом и туђем тексту.

Оцена 5 – ученик доследно и функционално примењује правописну норму у различитим и сложенијим ситуацијама, самостално уочава, исправља и објашњава правописне грешке.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Пажљиво слуша једноставније излагање и разуме основне информације. Учествоје у разговору поштујући основна правила комуникације. Говори и пише једноставно и разумљиво. Саставља краћи текст уз помоћ. Препричава наративни текст издвајајући основне догађаје. Течно чита једноставније текстове. Проналази експлицитно дате информације.	Самостално саставља јасан и повезан говорени или писани текст. Организује текст у уводни, средишњи и завршни део. Користи описивање, приповедање и дијалог. Разликује главно од споредног и сажима текст. Користи синониме и антониме и разликује књижевне од некњижевних речи. Проналази експлицитне и једноставније имплицитне информације и изводи једноставне закључке.	Садржајно, јасно и логично се изражава и прилагођава израз комуникативној ситуацији. Користи разноврстан речник и успешно комбинује различите облике казивања. Аргументује своје мишљење и уважава ставове саговорника. Самостално проналази и повезује експлицитне и имплицитне информације. Чита и тумачи једноставне нелинеарне текстове. Самостално уређује и побољшава сопствени текст.	Ствара оригиналан, садржајно богат, логички повезан и стилски уобличен говорени или писани текст. Прецизно и функционално користи језичка средства и богат речник. Аргументовано и уверљиво изражава ставове. Повезује информације и идеје из текста са личним искуством и другим изворима и изводи сложеније закључке. Критички процењује и унапређује сопствено изражавање и доследно поштује књижевнोजезичку норму.

У оквиру језичке културе прате се и изражајно казивање научених текстова, читање наглас, култура слушања и дијалога, богаћење речника, стварање краћих аудио-визуелних садржаја у вези са лектиром и способност препознавања говора мржње и дискриминаторних ставова у реалном и дигиталном окружењу.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У оквиру предмета Српски језик и књижевност континуирано се прате и вреднују знања, вештине, степен остварености исхода, самосталност, ангажовање и напредовање ученика.

Елемент праћења и вредновања и Шта се прати и вреднује

Знања из језика	Усвојеност, разумевање, повезивање и функционална примена граматичких, правописних, лексичких и ортоепских знања, у складу са програмом петог разреда
Тумачење књижевног дела	Разумевање и анализа теме, мотива, композиције, ликова, идејног слоја, облика казивања, језичко-стилских средстава и других елемената књижевног дела
Читалачка писменост	Разумевање књижевних и неуметничких текстова, проналажење, повезивање и тумачење експлицитних и имплицитних информација, разликовање битног од небитног и извођење закључака
Критичко мишљење и аргументовање	Анализа и вредновање текста и информација, образлагање сопствених ставова, навођење одговарајућих аргумената и примера и извођење закључака
Усмено изражавање	Правилност, јасност, логичност, садржајност и примереност изражавања комуникативној ситуацији; богатство речника и примена књижевнојезичке норме
Писмено изражавање	Одговор на тему, садржај, композиција, повезаност и кохерентност текста, језик и стил, богатство и примереност речника, граматичка и правописна исправност, самосталност и оригиналност
Читање и казивање	Тачност, течност, разговетност и изражајност читања и казивања, правилна артикулација и интонација, разумевање текста и примереност интерпретације
Примена језичке правописне норме	Правилна и функционална примена граматичких и правописних правила у говору и писању и способност уочавања и исправљања грешака
Култура комуникације	Јасно и примерено изражавање, активно слушање, уважавање саговорника и другачијег мишљења, избор језичких средстава у складу са комуникативном ситуацијом и поштовање норми културног дијалога
Информациона медијска писменост	Проналажење, разумевање, избор, повезивање и критичко вредновање информација из различитих извора и медија, у складу са програмом и узрастом ученика
Активност	и Учешће у наставним активностима, заинтересованост,

Елемент праћења и вредновања	и Шта се прати и вреднује
ангажовање	иницијатива, одговорност, сарадња и однос према обавезама
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању задатака, примени и повезивању знања, анализи, закључивању, аргументовању и исправљању сопствених грешака
Домаћи, пројектни, истраживачки и стваралачки рад	Разумевање задатка, тачност и релевантност садржаја, самосталност, примена и повезивање знања, креативност, коришћење извора и представљање резултата
Читалачке навике	Однос према лектури и другим књижевним делима, квалитет читања, интересовање за читање, вођење дневника читања и способност представљања и вредновања прочитаног
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења

Елементи праћења и вредновања примењују се у складу са узрастом ученика, исходима и садржајима Програма наставе и учења за пети разред. При оцењивању се сагледавају постигнућа ученика у целини и њихово напредовање током процеса учења.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године применом различитих начина и поступака вредновања, у складу са природом наставног предмета, предвиђеним исходима и важећим прописима.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере знања;
- писмене задатке;
- контролне задатке и друге писмене провере;
- граматичке и правописне вежбе;
- диктате;
- анализу и тумачење књижевних и неуметничких текстова;
- проверу читалачке писмености и разумевања прочитаног;
- изражајно читање и казивање;
- усмено излагање, препричавање, причање и описивање;
- лектиру и дневник читања;
- домаће задатке;
- пројектне, истраживачке и стваралачке задатке;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- аудио-визуелне и друге ученичке продукте;
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања ученика.

Приликом оцењивања вреднују се степен остварености исхода, разумевање и функционална примена знања, самосталност ученика, способност повезивања садржаја, анализе и тумачења текста, аргументовања и извођења закључака, као и квалитет усменог и писменог изражавања.

5. ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године врши се иницијално процењивање достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција ученика.

Резултати иницијалног процењивања користе се за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке.

Иницијалним процењивањем проверавају се функционална знања и вештине из области Књижевности, Језика и Језичке културе које представљају основу за даљи рад.

6. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода;
- разумевање и примена знања;
- начин приступа задатку;
- повезивање знања;
- самосталност у раду;
- активност и ангажовање;
- способност анализе, аргументовања и закључивања;
- тешкоће у учењу;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и препорукама за даље учење и напредовање, а када је потребно и конкретан наредни корак у учењу.

У формативном праћењу могу се користити **самопроцена и вршњачко вредновање** на основу унапред познатих критеријума, ради развијања одговорности ученика за сопствено учење и способности процене квалитета рада.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада, а не као самосталан основ за утврђивање бројчане оцене.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика након одређене програмске целине или у одређеном периоду учења.

7. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ

Приликом усменог одговарања вреднују се:

- тачност и потпуност одговора;
- разумевање језичких и књижевних појмова;
- самосталност;
- способност повезивања садржаја;
- примена знања на примерима;
- анализа и тумачење текста;
- аргументовање ставова;
- извођење и образлагање закључака;
- правилност, јасност и култура усменог изражавања;
- употреба одговарајуће терминологије.

Виши ниво оцене подразумева већи степен самосталности, разумевања, примене, повезивања, анализе и аргументованог образлагања.

8. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама могу се проверавати знања и вештине из језика, књижевности, језичке културе и читалачке писмености.

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима и садржајима који се проверавају.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника српског језика и књижевности утврђује следећу скалу за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености Оцена

0–29%	1 – недовољан
30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању писмених провера води се рачуна о усклађености задатака са исходима, садржајима и нивоом сложености који се проверава.

9. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ЗАДАТКЕ И ДРУГЕ ОБЛИКЕ ПИСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА

Ученик у току школске године ради **четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту**, у складу са Програмом наставе и учења.

При вредновању писмених задатака примењују се јединствени елементи оцењивања у разредима од петог до осмог, уз постепено повећавање захтева у складу са узрастом ученика, програмским исходима и степеном развијености језичких и стваралачких способности.

Писмени задатак вреднује се као **целина**, на основу следећих елемената:

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

Одговор на тему и садржај	и Разумевање теме, усмереност на тему, релевантност и развијеност идеја, садржајност и смисленост текста
Композиција	Организација текста у уводни, средишњи и завршни део; логичан распоред грађе и функционалност делова текста
Повезаност кохерентност	и Смисаона и логичка повезаност реченица, пасуса и делова текста; природан ток мисли
Језик и стил	Јасност, прецизност и примереност израза теми, намени и узрасту; стилска уједначеност и функционална употреба језичких средстава
Богатство примереност речника	и Разноврсност, прецизност и примереност лексике; избегавање непотребних понављања, сувишних речи и непримерених израза
Граматичка исправност	Правилна употреба облика речи, реченичних конструкција и граматичких категорија у складу са узрастом и обрађеним садржајима

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

Правопис и интерпункција	и Примена усвојених правописних правила и правилна употреба интерпункцијских знакова
Самосталност и оригиналност	и Самосталност у обликовању текста, лични приступ теми, оригиналност идеја и стваралачки елементи
Уредност и читљивост	Читљивост рукописа, прегледност, уредност и поштовање форме рада

Оцена 5 – одличан

Ученик у потпуности одговара на тему. Текст је садржајно богат, логично и складно организован, са јасно издвојеним и функционално повезаним деловима. Идеје су развијене, оригиналне и аргументоване када природа теме то захтева. Израз је јасан, прецизан, стилски примерен и разноврстан. Речник је богат и функционално употребљен. Граматичка и правописна норма примењују се доследно, уз евентуалне ретке грешке које не нарушавају квалитет рада. Ученик показује висок степен самосталности и стваралачког приступа.

Оцена 4 – врло добар

Ученик у великој мери успешно одговара на тему. Текст је добро организован, логички и смисаоно повезан и садржи јасну композицију. Идеје су развијене и релевантне, а израз углавном јасан, прецизан и стилски примерен. Речник је разноврстан. Граматичка и правописна норма углавном се правилно примењују, уз мањи број грешака које не нарушавају разумљивост и целину текста. Ученик показује самосталност и елементе оригиналности.

Оцена 3 – добар

Ученик одговара на тему, али садржај није у потпуности развијен. Текст има препознатљиву основну композицију и углавном је смислено повезан, али су могућа одступања у организацији и развоју идеја. Израз је разумљив, али мање разноврстан и прецизан. Речник је примерен, уз понављања и једноставнија језичка решења. Присутне су граматичке, правописне и интерпункцијске грешке, али оне не нарушавају битно разумљивост текста. Ученик показује задовољавајући степен самосталности.

Оцена 2 – довољан

Ученик делимично одговара на тему и износи основне идеје. Текст је једноставан, са слабије развијеном композицијом и повезаношћу делова. Израз је углавном разумљив, али сиромашнији и често непрецизан. Речник је ограничен и присутна су честа понављања. Граматичке, правописне и интерпункцијске грешке су бројније, али је основна порука текста могућа за разумевање. Ученик остварује минимални ниво захтева предвиђених за писмени задатак.

Оцена 1 – недовољан

Ученик не одговара на постављену тему или је садржај у толикој мери неразвијен, неповезан и језички неуређен да не остварује минимални ниво прописаних исхода. Текст нема функционалну организацију, а број и тежина језичких, граматичких и правописних грешака значајно отежавају или онемогућавају разумевање написаног.

Напомена: При утврђивању оцене писмени задатак се вреднује **целовито**. Ниједан појединачни елемент, укључујући број правописних или граматичких грешака, не представља самосталан и једини основ за оцену.

Исти елементи примењују се у 5, 6, 7. и 8. разреду, док се сложеност теме, развијеност композиције, богатство речника, степен аргументовања, стилска уобличеност, самосталност и захтеви у погледу језичке и правописне норме постепено повећавају у складу са узрастом и исходима одговарајућег разреда.

10. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДИКТАТЕ И ПРАВОПИСНЕ ВЕЖБЕ

При оцењивању диктата и правописних вежби вреднује се примена правописних правила која су претходно обрађена и увежбавана.

При утврђивању оцене узимају се у обзир:

- број и врста грешака;
- тежина грешке у односу на правило које се проверава;
- понављање исте врсте грешке;
- степен самосталности;
- способност уочавања и исправљања грешака;
- напредовање ученика.

Критеријум се прилагођава обиму, структури, садржају и циљу конкретног диктата или правописне вежбе.

11. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЧИТАЊЕ, КАЗИВАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

При читању наглас вреднују се:

- тачност;
- течност;
- разговетност;
- правилна артикулација;
- поштовање интерпункције;
- интонација;
- темпо;
- изражајност;
- разумевање прочитаног.

При казивању наученог текста вреднују се тачност, изражајност, дикција, интонација, темпо, природност и разумевање текста који се казује.

При провери разумевања прочитаног вреднује се способност ученика да:

- проналази експлицитно дате информације;
- проналази имплицитно садржане информације;
- разликује главно од споредног;
- повезује информације из различитих делова текста;
- тумачи речи, изразе, поступке и идеје у контексту;
- изводи закључке;
- повезује садржај са личним искуством и другим текстовима;
- образлаже одговор ослањајући се на текст;
- чита и тумачи једноставне нелинеарне текстове.

12. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у раду;
- заинтересованост и иницијатива;

- самосталност;
- редовност и одговорност у извршавању обавеза;
- примена стечених знања;
- учешће у анализи и дискусији;
- сарадња са другим ученицима;
- култура дијалога и уважавање саговорника;
- однос према читању и лектури;
- способност коришћења повратне информације;
- напредовање у односу на претходна постигнућа.

Ангажовање ученика вреднује се у складу са степеном испољене самосталности, иницијативе, одговорности и учешћа у различитим облицима рада.

Сама учесталост јављања или пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за утврђивање оцене из знања.

13. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ, ИСТРАЖИВАЧКИ И СТВАРАЛАЧКИ РАД

При вредновању ових активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- тачност и релевантност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање знања;
- креативност и оригиналност;
- избор и критичко коришћење извора;
- одговоран однос према интелектуалној својини;
- сарадња, када се задатак реализује у пару или групи;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика, док се бројчано оцењује квалитет постигнућа које ученик покаже кроз конкретан задатак, у складу са унапред познатим критеријумима.

Неизвршавање домаћег задатка само по себи није основ за бројчану оцenu из знања, већ се евидентира и узима у обзир приликом праћења ангажовања ученика.

14. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученику коме је, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или других разлога, потребно прилагођавање начина и поступка оцењивања, оцењивање се спроводи уз одговарајућа прилагођавања, без снижавања очекиваних исхода када се ученик образује по редовном програму или индивидуалном образовном плану којим исходи нису измењени.

Када се ученик образује по индивидуалном образовном плану са измењеним исходима, постигнуће и напредовање ученика вреднују се у односу на исходе утврђене тим планом.

При оцењивању се посебно уважавају индивидуално напредовање ученика, степен самосталности у раду и оствареност исхода у складу са програмом по којем се ученик образује.

15. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из Српског језика и књижевности утврђује се на основу свих појединачних оцена и података добијених континуираним праћењем ученика током периода оцењивања.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- постигнућа у областима **Књижевност, Језик и Језичка култура**;
- резултати усмених и писмених провера;
- квалитет усменог и писменог изражавања;
- разумевање и тумачење текстова;
- примена језичке и правописне норме;
- читалачка писменост;
- самосталност;
- ангажовање;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена представља процену достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција и степена остварености исхода, уз уважавање напредовања и ангажовања ученика током периода оцењивања.

Закључна оцена не утврђује се искључиво као аритметичка средина појединачних оцена.

16. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА

Ученици и родитељи, односно други законски заступници, упознају се са критеријумима, начинима, поступцима и динамиком оцењивања на почетку школске године.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу наставника српског језика и књижевности.

Усклађени критеријуми примењују се ради обезбеђивања објективности, правичности, доследности и упоредивости оцењивања ученика и примењују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ЗА 6. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања из Српског језика и књижевности утврђују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет Српски језик и књижевност обухвата три међусобно повезане области: **Књижевност, Језик и Језичка култура.**

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1)

Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања и примене основних знања и вештина из области Књижевности, Језика и Језичке културе.

Оцена довољан (2)

Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје и репродукује основне језичке и књижевне појмове, уз помоћ примењује основна граматичка и правописна правила, проналази основне информације у тексту и препознаје основне елементе књижевног дела. Усмено и писмено се изражава једноставно и разумљиво.

Оцена добар (3)

Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме основне језичке и књижевне појмове и самостално примењује стечена знања у једноставним и познатим ситуацијама. Уочава битне елементе текста, повезује чињенице и изводи једноставне закључке. Углавном правилно примењује граматичку и правописну норму.

Оцена врло добар (4)

Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално примењује знања из језика, књижевности и језичке културе, повезује садржаје, анализира текст, образлаже закључке и примењује знање у сложенијим ситуацијама. Правилно примењује граматичку и правописну норму и јасно, логично и садржајно се изражава.

Оцена одличан (5)

Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално и функционално примењује знања у новим и сложенијим ситуацијама, анализира и тумачи текстове, повезује различите садржаје, аргументовано образлаже

ставове и изводи закључке. Доследно примењује језичку и правописну норму и изражава се јасно, прецизно, логично и стилски примерено.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА КЊИЖЕВНОСТ

У шестом разреду ученик повезује раније усвојене књижевне појмове са новим делима, одређује род и врсту, разликује лирски, епски и драмски карактер дела, анализира структуру лирске песме, тему, мотиве, радњу, време и место радње, облике казивања, узрочно-последичне односе и поступке ликова.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Чита једноставнији текст са основним разумевањем и парафразира прочитано. Препознаје књижевни род и уз помоћ одређује врсту. Разликује лирику, епику и драму на типичним примерима. Препознаје тему, главне мотиве, ликове, радњу, време и место радње. Препознаје основне облике казивања. Уз помоћ разликује песника и лирског субјекта, писца и приповедача. Износи основни доживљај прочитаног дела.	Самостално одређује род и врсту познатог дела. Разликује ауторску приповетку од романа. Одређује тему и мотиве, радњу, време и место радње. Анализира основну структуру лирске песме – стих, строфу и риму. Разликује песника од лирског субјекта и писца од приповедача. Разликује наратив, дијалог и монолог. Препознаје стилске фигуре и хумор. Описује поступке ликова и поткрепљује одговор примером из текста.	Самостално анализира структуру књижевног дела и повезује тему, мотиве, радњу, ликове, композицију и облике казивања. Разликује врсте риме и строфе предвиђене програмом. Уочава различите елементе песничке слике. Објашњава улогу стилских фигура, посебно контраста и хиперболе. Анализира узрочно-последичне односе. Разликује различите тонове казивања. Анализира поступке ликова користећи аргументе из текста. Упореджује књижевно и филмско/позоришно дело.	Целовито и аргументовано тумачи књижевно дело. Самостално повезује структурне, тематске, композиционе и језичко-стилске елементе. Вреднује идеје које текст нуди и критички процењује поступке ликова, доказујући ставове чињеницама из текста. Повезује дела са културно-историјским контекстом, веровањима, обичајима и начином живота. Уочава и вреднује националне и културноисторијске вредности. Самостално пореди књижевни текст са филмским и позоришним остварењем и образлаже разлике. Препоручује књижевно дело уз аргументовано образложење.

У шестом разреду посебно се прати способност ученика да своје утиске, ставове и судове **доказује чињеницама из текста** и да развија самосталан и истраживачки приступ читању и тумачењу.

3. ЈЕЗИК Граматика

У шестом разреду у области Језик посебно се обрађују творба речи, фонетика и гласовне промене, заменице, глаголски облици и комуникативна функција независних реченица.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
-------------------	-----------------	----------------------	-------------------

Разликује просте речи и творенице у типичним примерима. Препознаје корен речи, префикс и суфикс уз помоћ. Разликује самогласнике и сугласнике и препознаје сонанте. Препознаје поједине гласовне промене у једноставним примерима. Препознаје основне врсте заменица. Препознаје обрађене глаголске облике. Разликује обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.	Самостално разликује просте речи и творенице и уочава породицу и корен речи. Одређује творбену основу, префикс и суфикс у једноставним примерима. Разликује гласове по основним критеријумима. Препознаје и именује гласовне промене у типичним примерима. Разликује именичке и придевске заменице и њихове подврсте. Одређује њихове основне граматичке категорије. Препознаје и правилно употребљава обрађене глаголске облике. Одређује комуникативну функцију независних реченица.	Самостално анализира творбену структуру речи и разликује граматичку и творбену основу. Разликује сугласнике по звучности и месту изговора. Правилно уочава гласовне промене у грађењу и промени речи и примењује норму. Одређује врсте, подврсте, облике и граматичке категорије заменица. Правилно гради и употребљава аорист и плусквамперфекат, а имперфекат препознаје у складу са програмским захтевом. Самостално примењује знања о комуникативној функцији реченице.	Самостално и функционално повезује знања о творби и промени речи. Анализира сложеније примере и аргументовано образлаже творбену и граматичку структуру. Поуздано уочава и објашњава гласовне промене и примењује књижевнојезичку норму у новим примерима. Функционално примењује знања о заменицама и глаголским облицима у говору и писању. Самостално уочава и исправља језичке грешке и образлаже решења.
---	--	---	---

Правопис и ортоепија

Правописни садржаји шестог разреда обухватају, између осталог, писање имена васионских тела, растављање речи на крају реда, правописна решења у вези са гласовним променама, писање одричних заменица са предлозима, писање заменице **Ваш** великим почетним словом и правопис обрађених глаголских облика.

У области ортоепије посебно се прати правилан изговор гласова и разликовање дугих и кратких акцената.

Оцена 2 – ученик примењује основна правописна правила у типичним примерима и уз помоћ уочава и исправља грешке.

Оцена 3 – ученик углавном самостално примењује обрађена правописна правила, правилно пише већину обрађених примера и користи школски правопис уз усмеравање.

Оцена 4 – ученик правилно и самостално примењује правописну норму у различитим задацима, уочава и исправља грешке, користи правопис и разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи.

Оцена 5 – ученик доследно и функционално примењује правописну норму у новим и сложенијим ситуацијама, самостално проналази одговарајуће решење у правопису, објашњава и исправља грешке и негује стандарднојезички изговор.

4. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Говори и пише једноставно и	Самостално препричава текст са сажимањем и	Садржајно, јасно и логично се усмено и	Самостално ствара садржајно богат,

разумљиво. Препричава краћи текст издвајајући основне информације. Прича о догађају или доживљају и једноставно описује особу, предмет или простор. Проналази експлицитно дате информације. Уз помоћ саставља једноставно обавештење или вест. Чита обрађени текст углавном тачно и разумљиво.	без сажимања. Саставља логички повезан текст о догађају или доживљају и успешно описује. Разликује и гради типичне аугментативе и деминутиве. Самостално саставља обавештење и једноставну вест. Проналази експлицитне и једноставније имплицитне информације. Говори јасно и углавном поштује стандарднојезичку норму.	писмено изражава. Прилагођава препричавање, причање и описивање сврси комуникације. Саставља обавештење, вест и кратак извештај поштујући њихове основне карактеристике. Повезује и тумачи експлицитне и имплицитне информације. Користи разноврстан речник, избегава непотребне речи и туђице и уочава фигуративна значења. Успешно драматизује одломак.	логички повезан, језички правилан и стилски примерен усмени или писани текст. Функционално користи различите облике изражавања и богат речник. Прецизно сажима и преобликује текст у складу са комуникативним циљем. Самостално повезује и тумачи експлицитне и имплицитне информације и изводи аргументоване закључке. Успешно драматизује текст и изражајно чита, поштујући стандарднојезичку норму.
--	---	---	--

У оквиру језичке културе посебно се прати и култура комуникације и употреба учтивих форми обраћања, богаћење речника, правилан и учтив говор и писање.

5. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У оквиру предмета Српски језик и књижевност континуирано се прате и вреднују знања, вештине, степен остварености исхода, самосталност, ангажовање и напредовање ученика.

Елемент праћења и вредновања Шта се прати и вреднује

Знања из језика	Усвојеност, разумевање, повезивање и функционална примена граматичких, правописних, лексичких и ортоепских знања, у складу са програмом шестог разреда
Тумачење књижевног дела	Разумевање и анализа теме, мотива, композиције, ликова, идејног слоја, облика казивања, језичко-стилских средстава и других елемената књижевног дела
Читалачка писменост	Разумевање књижевних и неуметничких текстова, проналажење, повезивање и тумачење експлицитних и имплицитних информација, разликовање битног од небитног и извођење закључака
Критичко мишљење и аргументовање	Анализа и вредновање текста и информација, образлагање сопствених ставова, навођење одговарајућих аргумената и примера и извођење закључака
Усмено изражавање	Правилност, јасност, логичност, садржајност и примереност изражавања комуникативној ситуацији; богатство речника и примена књижевнојезичке норме
Писмено изражавање	Одговор на тему, садржај, композиција, повезаност и

Елемент праћења и вредновања	и Шта се прати и вреднује
	кохерентност текста, језик и стил, богатство и примереност речника, граматичка и правописна исправност, самосталност и оригиналност
Читање и казивање	Тачност, течност, разговетност и изражајност читања и казивања, правилна артикулација и интонација, разумевање текста и примереност интерпретације
Примена језичке правописне норме	и Правилна и функционална примена граматичких и правописних правила у говору и писању и способност уочавања и исправљања грешака
Култура комуникације	Јасно и примерено изражавање, активно слушање, уважавање саговорника и другачијег мишљења, избор језичких средстава у складу са комуникативном ситуацијом и поштовање норми културног дијалога
Информациона медијска писменост	и Проналажење, разумевање, избор, повезивање и критичко вредновање информација из различитих извора и медија, у складу са програмом и узрастом ученика
Активност ангажовање	и Учешће у наставним активностима, заинтересованост, иницијатива, одговорност, сарадња и однос према обавезама
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању задатака, примени и повезивању знања, анализи, закључивању, аргументовању и исправљању сопствених грешака
Домаћи, пројектни, истраживачки стваралачки рад	и Разумевање задатка, тачност и релевантност садржаја, самосталност, примена и повезивање знања, креативност, коришћење извора и представљање резултата
Читалачке навике	Однос према лектури и другим књижевним делима, квалитет читања, интересовање за читање и способност самосталног доживљавања, разумевања, представљања и вредновања прочитаног
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења и напредовања

Елементи праћења и вредновања примењују се у складу са узрастом ученика, исходима и садржајима Програма наставе и учења за шести разред. При оцењивању се сагледавају постигнућа ученика у целини и њихово напредовање током процеса учења.

6. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године применом различитих начина и поступака вредновања.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере;
- писмене задатке;
- контролне задатке и друге писмене провере;

- граматичке, правописне, ортоепске, лексичке и стилске вежбе;
- диктате;
- анализу и тумачење књижевних и неуметничких текстова;
- проверу читалачке писмености и разумевања прочитаног;
- изражајно читање и казивање;
- препричавање, причање и описивање;
- састављање обавештења, вести и кратког извештаја;
- лектиру;
- домаће задатке;
- пројектне, истраживачке и стваралачке задатке;
- драматизацију;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања.

7. ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године врши се иницијално процењивање достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција ученика.

Резултати иницијалног процењивања користе се за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке.

Иницијалним процењивањем проверавају се функционална знања и вештине из области Књижевности, Језика и Језичке културе које представљају основу за даљи рад.

8. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода;
- разумевање и примена знања;
- начин приступа задатку;
- повезивање знања;
- самосталност у раду;
- активност и ангажовање;
- способност анализе, аргументовања и закључивања;
- тешкоће у учењу;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и препорукама за даље учење и напредовање, а када је потребно и конкретан наредни корак у учењу.

У формативном праћењу могу се користити самопроцена и вршњачко вредновање на основу унапред познатих критеријума, ради развијања одговорности ученика за сопствено учење и способности процене квалитета рада.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада, а не као самосталан основ за утврђивање бројчане оцене.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика након одређене програмске целине или у одређеном периоду учења.

9. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ

Приликом усменог одговарања вреднују се:

- тачност и потпуност одговора;
- разумевање језичких и књижевних појмова;
- самосталност;
- способност повезивања садржаја;
- примена знања на примерима;
- анализа и тумачење текста;
- аргументовање ставова чињеницама из текста;
- извођење и образлагање закључака;
- правилност, јасност и култура усменог изражавања;
- употреба одговарајуће терминологије.

Виши ниво оцене подразумева већи степен самосталности, разумевања, примене, повезивања, анализе и аргументованог образлагања.

10. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама могу се проверавати знања и вештине из језика, књижевности, језичке културе и читалачке писмености.

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима и садржајима који се проверавају.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника српског језика и књижевности утврђује следећу скалу за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености Оцена

0–29%	1 – недовољан
30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању писмених провера води се рачуна о усклађености задатака са исходима, садржајима и нивоом сложености који се проверава.

11. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ЗАДАТКЕ И ДРУГЕ ОБЛИКЕ ПИСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА

Ученик у току школске године ради **четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту**, у складу са Програмом наставе и учења, са анализом и писањем унапређене верзије састава.

При вредновању писмених задатака примењују се јединствени елементи оцењивања у разредима од петог до осмог, уз постепено повећавање захтева у складу са узрастом ученика, програмским исходима и степеном развијености језичких и стваралачких способности.

Писмени задатак вреднује се као **целина**, на основу следећих елемената:

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

Одговор на тему и садржај	и Разумевање теме, усмереност на тему, релевантност и развијеност идеја, садржајност и смисленост текста
Композиција	Организација текста у уводни, средишњи и завршни део; логичан распоред грађе и функционалност делова текста
Повезаност кохерентност	и Смисаона и логичка повезаност реченица, пасуса и делова текста; природан ток мисли
Језик и стил	Јасност, прецизност и примереност израза теми, намени и узрасту; стилска уједначеност и функционална употреба језичких средстава
Богатство примереност речника	и Разноврсност, прецизност и примереност лексике; избегавање непотребних понављања, сувишних речи и непримерених израза
Граматичка исправност	Правилна употреба облика речи, реченичних конструкција и граматичких категорија у складу са узрастом и обрађеним садржајима
Правопис интерпункција	и Примена усвојених правописних правила и правилна употреба интерпункцијских знакова
Самосталност оригиналност	и Самосталност у обликовању текста, лични приступ теми, оригиналност идеја и стваралачки елементи
Уредност и читљивост	Читљивост рукописа, прегледност, уредност и поштовање форме рада

Оцена 5 – одличан

Ученик у потпуности одговара на тему. Текст је садржајно богат, логично и складно организован, са јасно издвојеним и функционално повезаним деловима. Идеје су развијене, оригиналне и аргументоване када природа теме то захтева. Израз је јасан, прецизан, стилски примерен и разноврстан. Речник је богат и функционално употребљен. Граматичка и правописна норма примењују се доследно, уз евентуалне ретке грешке које не нарушавају квалитет рада. Ученик показује висок степен самосталности и стваралачког приступа.

Оцена 4 – врло добар

Ученик у великој мери успешно одговара на тему. Текст је добро организован, логички и смисаоно повезан и садржи јасну композицију. Идеје су развијене и релевантне, а израз углавном јасан, прецизан и стилски примерен. Речник је разноврстан. Граматичка и правописна норма углавном се правилно примењују, уз мањи број грешака које не нарушавају разумљивост и целину текста. Ученик показује самосталност и елементе оригиналности.

Оцена 3 – добар

Ученик одговара на тему, али садржај није у потпуности развијен. Текст има препознатљиву основну композицију и углавном је смислено повезан, али су могућа одступања у организацији и развоју идеја. Израз је разумљив, али мање разноврстан и прецизан. Речник је примерен, уз понављања и једноставнија језичка решења. Присутне су граматичке, правописне и интерпункцијске грешке, али оне не нарушавају битно разумљивост текста. Ученик показује задовољавајући степен самосталности.

Оцена 2 – довољан

Ученик делимично одговара на тему и износи основне идеје. Текст је једноставан, са слабије развијеном композицијом и повезаношћу делова. Израз је углавном разумљив, али сиромашнији и често непрецизан. Речник је ограничен и присутна су честа понављања. Граматичке, правописне и интерпункцијске грешке су бројније, али је основна порука текста могућа за разумевање. Ученик остварује минимални ниво захтева предвиђених за писмени задатак.

Оцена 1 – недовољан

Ученик не одговара на постављену тему или је садржај у толикој мери неразвијен, неповезан и језички неуређен да не остварује минимални ниво прописаних исхода. Текст нема функционалну организацију, а број и тежина језичких, граматичких и правописних грешака значајно отежавају или онемогућавају разумевање написаног.

Напомена: При утврђивању оцене писмени задатак се вреднује **целовито**. Ниједан појединачни елемент, укључујући број правописних или граматичких грешака, не представља самосталан и једини основ за оцену.

Исти елементи примењују се у 5, 6, 7. и 8. разреду, док се сложеност теме, развијеност композиције, богатство речника, степен аргументовања, стилска уобличеност, самосталност и захтеви у погледу језичке и правописне норме постепено повећавају у складу са узрастом и исходима одговарајућег разреда.

12. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДИКТАТЕ И ПРАВОПИСНЕ ВЕЖБЕ

При оцењивању диктата и правописних вежби вреднује се примена правописних правила која су претходно обрађена и увежбавана.

При утврђивању оцене узимају се у обзир:

- број и врста грешака;
- тежина грешке у односу на правило које се проверава;
- понављање исте врсте грешке;
- степен самосталности;
- способност уочавања и исправљања грешака;
- напредовање ученика.

Критеријум се прилагођава обиму, структури, садржају и циљу конкретног диктата или правописне вежбе.

13. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЧИТАЊЕ, КАЗИВАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

При читању наглас вреднују се:

- тачност;
- течност;
- разговетност;
- правилна артикулација;
- поштовање интерпункције;
- интонација;
- темпо;
- изражајност;
- разумевање прочитаног.

При казивању наученог текста вреднују се тачност, изражајност, дикција, интонација, темпо, природност и разумевање текста који се казује.

При провери разумевања прочитаног вреднује се способност ученика да:

- проналази експлицитне информације;
- проналази имплицитне информације;
- разликује главно од споредног;
- повезује информације из различитих делова текста;
- анализира узрочно-последичне односе;
- тумачи речи, изразе, поступке и идеје у контексту;
- изводи закључке;
- образлаже одговор ослањајући се на текст;
- повезује садржај са личним искуством и другим текстовима.

14. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у раду;
- заинтересованост и иницијатива;
- самосталност;
- редовност и одговорност у извршавању обавеза;
- примена стечених знања;
- учешће у анализи и дискусији;
- сарадња са другим ученицима;
- култура дијалога и уважавање саговорника;
- однос према читању и лектири;
- способност коришћења повратне информације;
- напредовање у односу на претходна постигнућа.

Ангажовање ученика вреднује се у складу са степеном испољене самосталности, иницијативе, одговорности и учешћа у различитим облицима рада.

Сама учесталост јављања или пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за утврђивање оцене из знања.

15. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ, ИСТРАЖИВАЧКИ И СТВАРАЛАЧКИ РАД

При вредновању ових активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- тачност и релевантност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање знања;
- креативност и оригиналност;
- избор и критичко коришћење извора;
- одговоран однос према интелектуалној својини;
- сарадња, када се задатак реализује у пару или групи;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика, док се бројчано оцењује квалитет постигнућа које ученик покаже кроз конкретан задатак, у складу са унапред познатим критеријумима.

Неизвршавање домаћег задатка само по себи није основ за бројчану оцену из знања, већ се евидентира и узима у обзир приликом праћења ангажовања ученика.

16. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученику коме је, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или других разлога, потребно прилагођавање начина и поступка оцењивања, оцењивање се спроводи уз одговарајућа прилагођавања, без снижавања очекиваних исхода када се ученик образује по редовном програму или индивидуалном образовном плану којим исходи нису измењени.

Када се ученик образује по индивидуалном образовном плану са измењеним исходима, постигнуће и напредовање ученика вреднују се у односу на исходе утврђене тим планом.

При оцењивању се посебно уважавају индивидуално напредовање ученика, степен самосталности у раду и оствареност исхода у складу са програмом по којем се ученик образује.

17. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из Српског језика и књижевности утврђује се на основу свих појединачних оцена и података добијених континуираним праћењем ученика током периода оцењивања.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- постигнућа у областима **Књижевност, Језик и Језичка култура**;
- резултати усмених и писмених провера;
- квалитет усменог и писменог изражавања;
- разумевање и тумачење текстова;
- примена језичке и правописне норме;
- читалачка писменост;
- самосталност;
- ангажовање;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена представља процену достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција и степена остварености исхода, уз уважавање напредовања и ангажовања ученика током периода оцењивања.

Закључна оцена не утврђује се искључиво као аритметичка средина појединачних оцена.

18. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА

Ученици и родитељи, односно други законски заступници, упознају се са критеријумима, начинима, поступцима и динамиком оцењивања на почетку школске године.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу наставника српског језика и књижевности.

Усклађени критеријуми примењују се ради обезбеђивања објективности, правичности, доследности и упоредивости оцењивања ученика и примењују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ЗА 7. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања из Српског језика и књижевности утврђују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет Српски језик и књижевност обухвата три међусобно повезане области: Књижевност, Језик и Језичка култура.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1)

Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања и примене основних знања и вештина из области Књижевности, Језика и Језичке културе.

Оцена довољан (2)

Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје и репродукује основне језичке и књижевне појмове, уз помоћ примењује основна граматичка и правописна правила, проналази основне информације у тексту, препознаје основне елементе књижевног дела и износи једноставан став о прочитаном. Усмено и писмено се изражава разумљиво.

Оцена добар (3)

Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме основне језичке и књижевне појмове и самостално примењује стечена знања у једноставним и познатим ситуацијама. Уочава и повезује битне елементе текста, изводи једноставне закључке и образлаже их. Углавном правилно примењује граматичку и правописну норму.

Оцена врло добар (4)

Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе. Самостално примењује знања из језика, књижевности и језичке културе, повезује садржаје, анализира текстове, образлаже

закључке и аргуменују своје ставове. Правилно примењује граматичку и правописну норму и јасно, логично и садржајно се изражава.

Оцена одличан (5)

Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе. Самостално и функционално примењује знања у новим и сложенијим ситуацијама, критички анализира и тумачи различите врсте текстова, повезује садржаје, аргументовано образлаже ставове и изводи закључке. Доследно примењује језичку и правописну норму и изражава се јасно, прецизно, логично, стилски примерено и креативно.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

КЊИЖЕВНОСТ

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Чита различите врсте текстова са основним разумевањем. Препознаје народну и ауторску књижевност, књижевне родове и основне књижевне врсте. Препознаје основне елементе стиха и строфе, риму и рефрен. Уз помоћ уочава тему, мотиве, песничке слике и основне етапе драмске радње. Разликује аутора од наратора, драмског лица и лирског субјекта у типичним примерима. Препознаје основне облике казивања и нека језичко-стилска средства.	Самостално одређује род и врсту дела и разликује народну и ауторску књижевност. Разликује слободни и везани стих, парну, укрштenu и обгрљену риму и препознаје рефрен. Тумачи основне мотиве и песничке слике. Разликује етапе драмске радње и основне облике казивања. Уочава основне стилске фигуре и објашњава њихову улогу у познатом тексту. Анализира поступке ликова и наводи аргументе из текста.	Самостално анализира мотиве и њихово садејство или контраст, песничке слике и структуру лирског текста. Разликује цезуру, опкорачење, слободни и везани стих. Уочава и тумачи метафору, алегорију, градацију, словенску антитезу, асонанцу и алитерацију. Анализира идејни слој текста и различите врсте карактеризације ликова – физичку, говорну, психолошку, друштвену и етичку. Разликује хумористички, иронични и сатирични тон. Разликује хронолошко и ретроспективно приповедање, уочава унутрашњи монолог и разликује фабулу и сиже.	Целовито и критички тумачи књижевно дело, повезујући структурне, тематске, идејне и језичко-стилске елементе. Аргументовано анализира идејни слој и универзалне вредности дела и повезује их са сопственим искуством и савременим околностима. Критички сагледава ликове из различитих перспектива и аргуменује ставове чињеницама из текста. Самостално локализује дело у временски, просторни и културноисторијски контекст. Повезује пословице и изреке са идејним слојем текста. Самостално упоређује књижевно и филмско дело или драмски текст и позоришну представу и образлаже разлике.

Ови критеријуми непосредно обухватају специфичне захтеве седмог разреда: слободни и везани стих, цезуру и опкорачење, стилске фигуре, различите врсте карактеризације, хронолошко и ретроспективно приповедање, унутрашњи монолог, фабулу и сиже.

При оцењивању се вреднује и разумевање жанрова који се у седмом разреду продубљују или уводе, као и способност ученика да књижевно дело повеже са културноисторијским контекстом и сопственим искуством.

3. ЈЕЗИК

Граматика

Програм седмог разреда посебно обухвата футур II, императив, потенцијал, трпни глаголски придев, глаголски прилог садашњи и прошли, непроменљиве речи, синтагме, логички субјекат, сложени глаголски предикат, напоредне односе и зависне реченице.

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Препознаје глаголске начине и неличне глаголске облике у типичним примерима. Препознаје непроменљиве врсте речи. Уз помоћ уочава главни и зависни члан синтагме. Препознаје граматички и логички субјекат у једноставним примерима. Препознаје сложени глаголски предикат. Разликује основне напоредне односе и препознаје најчешће врсте зависних реченица.	Самостално разликује футур II, императив и потенцијал и препознаје трпни глаголски придев, глаголски прилог садашњи и глаголски прилог прошли. Разликује личне и неличне, просте и сложене глаголске облике. Одређује везнике, речце и узвике. Одређује главни и зависни члан и врсту синтагме у типичним примерима. Разликује граматички и логички субјекат, прост и сложени глаголски предикат и основне напоредне односе.	Самостално гради и правилно употребљава глаголске начине и неличне глаголске облике. Анализира именичке, придевске, прилошке и глаголске синтагме. Правилно разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да. Разликује комуникативну и предикатску реченицу. Препознаје и одређује саставни, раставни и супротни напоредни однос. Разликује и правилно одређује врсте зависних реченица. Исказује реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Примењује основна правила конгруенције.	Самостално и функционално примењује знања о морфологији и синтакси у новим и сложенијим примерима. Повезује различите језичке појаве и аргументовано образлаже анализу. Самостално анализира сложене комуникативне реченице, односе међу предикатским реченицама и функције реченичних чланова. Правилно примењује конгруенцију и уочава и исправља граматичке грешке у сопственом и туђем тексту.

Програм посебно захтева анализу синтагми, односа међу реченицама и различитих начина исказивања реченичних чланова.

Правопис

При оцењивању правописа вреднује се доследна примена правописне норме, а нарочито:

- правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима;
- интерпункција у зависносложеним реченицама;
- употреба запете и тачке и запете;

- писање скраћеница;
- употреба правописних знакова;
- примена раније усвојених правописних правила.

Оцена 2 – ученик примењује основна правила у једноставним и познатим примерима и уз помоћ уочава и исправља грешке.

Оцена 3 – ученик углавном самостално примењује обрађена правописна правила и исправља једноставније грешке.

Оцена 4 – ученик правилно примењује правописну норму у различитим писаним задацима, самостално уочава и исправља грешке и користи школски правопис.

Оцена 5 – ученик доследно и функционално примењује правописну норму у сложенијим ситуацијама, самостално образлаже правописна решења и користи правопис и правописни речник.

Ортоепија

При оцењивању ортоепије прати се правилан изговор и акцентовање.

Оцена 2 – ученик уз помоћ уочава разлику између дугих акцената.

Оцена 3 – разликује дугоузлазни и дугосилазни акценат у типичним примерима.

Оцена 4 – правилно разликује и обележава дугоузлазни и дугосилазни акценат у типичним примерима и настоји да говор усклади са стандарднојезичком нормом.

Оцена 5 – поуздано препознаје, правилно обележава и репродукује дугоузлазни и дугосилазни акценат и уочава разлику између стандардног и дијалекатског акцентовања.

4. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Говори на задату тему једноставно и разумљиво. Саставља једноставан наративни или дескриптивни текст. Препознаје књижевноуметнички и публицистички текст у типичним примерима. Проналази основне информације у једноставном нелинеарном тексту. Уз помоћ саставља електронску поруку. Препознаје цитат и фусноту.	Самостално саставља кохерентан наративни и дескриптивни текст. Разликује књижевноуметнички и публицистички функционални стил. Пише једноставнији аргументативни текст ослањајући се на чињенице. Разликује технички и сугестивни опис. Проналази информације у табелама, графиконима, легендама и другим нелинеарним текстовима. Правилно саставља имејл или SMS поруку.	Јасно, логично и садржајно говори и пише у складу са комуникативном ситуацијом. Успешно користи технички и сугестивни опис. Саставља аргументативни текст са јасно изнетим ставом и аргументима. Разуме улогу цитата и фуснота и правилно их користи у једноставним задацима. Примењује различите стратегије читања. Саставља текст репортажног типа. Правилно употребљава фразеологизме и устаљене изразе.	Самостално ствара садржајно богат, кохерентан, језички правилан и стилски усклађен текст различите намене. Аргументује ставове релевантним чињеницама. Свесно бира између техничког и сугестивног описа у складу са комуникативним циљем. Успешно тумачи и преобликује информације из различитих врста нелинеарних текстова. Самостално примењује различите стратегије читања, употребљава

			цитате, фусноте и фразеологизме и ствара уверљив репортажни и аргументативни текст.
--	--	--	---

Ови критеријуми обухватају захтеве програма у вези са аргументативним текстом, функционалним стиловима, техничким и сугестивним описом, нелинеарним текстовима, електронском комуникацијом, репортажом, цитатима и фуснотама.

5. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У оквиру предмета Српски језик и књижевност континуирано се прате и вреднују знања, вештине, степен остварености исхода, самосталност, ангажовање и напредовање ученика.

Елемент праћења и вредновања и Шта се прати и вреднује

Знања из језика	Усвојеност, разумевање, повезивање и функционална примена граматичких, правописних, лексичких и ортоепских знања, у складу са програмом седмог разреда
Тумачење књижевног дела	Разумевање и анализа теме, мотива, композиције, ликова, идејног слоја, облика казивања, језичко-стилских средстава и других елемената књижевног дела
Читалачка писменост	Разумевање књижевних и неуметничких текстова, проналажење, повезивање и тумачење експлицитних и имплицитних информација, разликовање битног од небитног и извођење закључака
Критичко мишљење и аргументовање	Анализа и вредновање текста и информација, образлагање сопствених ставова, навођење одговарајућих аргумената и примера и извођење закључака
Усмено изражавање	Правилност, јасност, логичност, садржајност и примереност изражавања комуникативној ситуацији; богатство речника и примена књижевнојезичке норме
Писмено изражавање	Одговор на тему, садржај, композиција, повезаност и кохерентност текста, језик и стил, богатство и примереност речника, граматичка и правописна исправност, самосталност и оригиналност
Читање и казивање	Тачност, течност, разговетност и изражајност читања и казивања, правилна артикулација и интонација, разумевање текста и примереност интерпретације
Примена језичке и правописне норме	Правилна и функционална примена граматичких и правописних правила у говору и писању и способност

Елемент праћења и вредновања	и Шта се прати и вреднује
Култура комуникације	уочавања и исправљања грешака Јасно и примерено изражавање, активно слушање, уважавање саговорника и другачијег мишљења, избор језичких средстава у складу са комуникативном ситуацијом и поштовање норми културног дијалога
Информациона медијска писменост	и Проналажење, разумевање, избор, повезивање и критичко вредновање информација из различитих извора и медија, у складу са програмом и узрастом ученика
Активност ангажовање	и Учешће у наставним активностима, заинтересованост, иницијатива, одговорност, сарадња и однос према обавезама
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању задатака, примени и повезивању знања, анализи, закључивању, аргументовању и исправљању сопствених грешака
Домаћи, истраживачки стваралачки рад	и Разумевање задатка, тачност и релевантност садржаја, самосталност, примена и повезивање знања, креативност, коришћење извора и представљање резултата
Читалачке навике	Однос према лектури и другим књижевним делима, квалитет читања, интересовање за читање и способност самосталног доживљавања, разумевања и вредновања прочитаног
Напредовање ученика	и Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења и напредовања

Елементи праћења и вредновања примењују се у складу са узрастом ученика, исходима и садржајима Програма наставе и учења за седми разред. При оцењивању се сагледавају постигнућа ученика у целини и њихово напредовање током процеса учења.

6. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године применом различитих начина и поступака вредновања.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере;
- писмене задатке;
- контролне задатке и друге писмене провере;
- граматичке, правописне, ортоепске, лексичке и стилске вежбе;
- диктате;

- анализу и тумачење књижевних, научнопопуларних, информативних и публицистичких текстова;
- проверу читалачке писмености;
- изражајно читање и казивање;
- аргументативно усмено и писмено изражавање;
- дебатни разговор;
- технички и сугестивни опис;
- писање репортаже;
- читање и тумачење нелинеарних текстова;
- писање електронских порука;
- лектиру;
- домаће задатке;
- пројектне, истраживачке и стваралачке задатке;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања.

Ови облици праћења одговарају специфичностима програма седмог разреда, укључујући аргументативно изражавање, репортажу, нелинеарне текстове и електронску комуникацију.

7. ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године врши се иницијално процењивање достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција ученика.

Резултати иницијалног процењивања користе се за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке.

Иницијалним процењивањем проверавају се функционална знања и вештине из области Књижевности, Језика и Језичке културе које представљају основу за даљи рад.

8. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода;
- разумевање и примена знања;
- начин приступа задатку;
- повезивање знања;
- самосталност у раду;
- активност и ангажовање;
- способност анализе, аргументовања и закључивања;
- критичко мишљење;
- тешкоће у учењу;

- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и препорукама за даље учење и напредовање, а када је потребно и конкретан наредни корак у учењу.

У формативном праћењу могу се користити самопроцена и вршњачко вредновање на основу унапред познатих критеријума, ради развијања одговорности ученика за сопствено учење и способности процене квалитета рада.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада, а не као самосталан основ за утврђивање бројчане оцене.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика након одређене програмске целине или у одређеном периоду учења.

9. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ

Приликом усменог одговарања вреднују се:

- тачност и потпуност одговора;
- разумевање језичких и књижевних појмова;
- самосталност;
- повезивање ранијих и нових знања;
- примена знања на примерима;
- анализа и тумачење текста;
- аргументовање ставова чињеницама из текста;
- критичко промишљање;
- извођење и образлагање закључака;
- правилност, јасност и култура усменог изражавања;
- употреба одговарајуће терминологије.

Виши ниво оцене подразумева већи степен самосталности, разумевања, функционалне примене, повезивања, анализе, аргументовања и критичког мишљења.

10. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама могу се проверавати знања и вештине из језика, књижевности, језичке културе и читалачке писмености.

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима и садржајима који се проверавају.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника српског језика и књижевности утврђује следећу скалу за претварање остварених бодова у бројчану оцenu:

Проценат остварености Оцена

0–29%

1 – недовољан

Проценат остварености Оцена

30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању писмених провера води се рачуна о усклађености задатака са исходима, садржајима и нивоом сложености који се проверава.

11. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ЗАДАТКЕ И ДРУГЕ ОБЛИКЕ ПИСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА

Ученик у току школске године ради четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту, у складу са Програмом наставе и учења.

При вредновању писмених задатака примењују се јединствени елементи оцењивања у разредима од петог до осмог, уз постепено повећавање захтева у складу са узрастом ученика, програмским исходима и степеном развијености језичких и стваралачких способности.

Писмени задатак вреднује се као целина, на основу следећих елемената:

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

Одговор на тему и садржај	и Разумевање теме, усмереност на тему, релевантност и развијеност идеја, садржајност и смисленост текста
Композиција	Организација текста у уводни, средишњи и завршни део; логичан распоред грађе и функционалност делова текста
Повезаност кохерентност	и Смисаона и логичка повезаност реченица, пасуса и делова текста; природан ток мисли
Језик и стил	Јасност, прецизност и примереност израза теми, намени и узрасту; стилска уједначеност и функционална употреба језичких средстава
Богатство примереност речника	и Разноврсност, прецизност и примереност лексике; избегавање непотребних понављања, сувишних речи и непримерених израза
Граматичка исправност	Правилна употреба облика речи, реченичних конструкција и граматичких категорија у складу са узрастом и обрађеним садржајима
Правопис интерпункција	и Примена усвојених правописних правила и правилна употреба интерпункцијских знакова
Самосталност оригиналност	и Самосталност у обликовању текста, лични приступ теми, оригиналност идеја и стваралачки елементи
Уредност и читљивост	Читљивост рукописа, прегледност, уредност и поштовање форме

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

рада

Оцена 5 – одличан

Ученик у потпуности одговара на тему. Текст је садржајно богат, логично и складно организован, са јасно издвојеним и функционално повезаним деловима. Идеје су развијене, оригиналне и аргументоване када природа теме то захтева. Израз је јасан, прецизан, стилски примерен и разноврстан. Речник је богат и функционално употребљен. Граматичка и правописна норма примењују се доследно, уз евентуалне ретке грешке које не нарушавају квалитет рада. Ученик показује висок степен самосталности и стваралачког приступа.

Оцена 4 – врло добар

Ученик у великој мери успешно одговара на тему. Текст је добро организован, логички и смисаоно повезан и садржи јасну композицију. Идеје су развијене и релевантне, а израз углавном јасан, прецизан и стилски примерен. Речник је разноврстан. Граматичка и правописна норма углавном се правилно примењују, уз мањи број грешака које не нарушавају разумљивост и целину текста. Ученик показује самосталност и елементе оригиналности.

Оцена 3 – добар

Ученик одговара на тему, али садржај није у потпуности развијен. Текст има препознатљиву основну композицију и углавном је смислено повезан, али су могућа одступања у организацији и развоју идеја. Израз је разумљив, али мање разноврстан и прецизан. Речник је примерен, уз понављања и једноставнија језичка решења. Присутне су граматичке, правописне и интерпункцијске грешке, али оне не нарушавају битно разумљивост текста. Ученик показује задовољавајући степен самосталности.

Оцена 2 – довољан

Ученик делимично одговара на тему и износи основне идеје. Текст је једноставан, са слабије развијеном композицијом и повезаношћу делова. Израз је углавном разумљив, али сиромашнији и често непрецизан. Речник је ограничен и присутна су честа понављања. Граматичке, правописне и интерпункцијске грешке су бројније, али је основна порука текста могућа за разумевање. Ученик остварује минимални ниво захтева предвиђених за писмени задатак.

Оцена 1 – недовољан

Ученик не одговара на постављену тему или је садржај у толикој мери неразвијен, неповезан и језички неуређен да не остварује минимални ниво прописаних исхода. Текст нема функционалну организацију, а број и тежина језичких, граматичких и правописних грешака значајно отежавају или онемогућавају разумевање написаног.

Напомена: При утврђивању оцене писмени задатак се вреднује **целовито**. Ниједан појединачни елемент, укључујући број правописних или граматичких грешака, не представља самосталан и једини основ за оцену.

Исти елементи примењују се у 5, 6, 7. и 8. разреду, док се сложеност теме, развијеност композиције, богатство речника, степен аргументовања, стилска уобличеност, самосталност и захтеви у погледу језичке и правописне норме постепено повећавају у складу са узрастом и исходима одговарајућег разреда.

12. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДИКТАТЕ И ПРАВОПИСНЕ ВЕЖБЕ

При оцењивању диктата и правописних вежби вреднује се примена правописних правила која су претходно обрађена и увежбавана.

При утврђивању оцене узимају се у обзир:

- број и врста грешака;
- тежина грешке у односу на правило које се проверава;
- понављање исте врсте грешке;
- степен самосталности;
- способност уочавања и исправљања грешака;
- напредовање ученика.

Критеријум се прилагођава обиму, структури, садржају и циљу конкретног диктата или правописне вежбе.

13. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЧИТАЊЕ, КАЗИВАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

При читању наглас вреднују се:

- тачност;
- течност;
- разговетност;
- правилна артикулација;
- поштовање интерпункције;
- интонација;
- темпо;
- изражајност;
- разумевање прочитаног.

При казивању наученог текста вреднују се тачност, изражајност, дикција, интонација, темпо, природност и разумевање текста који се казује.

При провери разумевања текста вреднује се способност ученика да:

- проналази експлицитне и имплицитне информације;
- повезује информације из различитих делова текста;
- разликује главно од споредног;
- уочава узрочно-последичне односе;
- тумачи значења речи, израза, мотива и поступака у контексту;
- разликује чињенице и ставове;
- анализира и вреднује идеје у тексту;
- изводи закључке;

- аргументовано образлаже своје мишљење;
- примењује различите стратегије читања;
- чита и тумачи нелинеарне текстове.

14. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у раду;
- заинтересованост и иницијатива;
- самосталност;
- редовност и одговорност у извршавању обавеза;
- примена стечених знања;
- учешће у анализи, дискусији и дебати;
- способност аргументовања;
- сарадња са другим ученицима;
- култура дијалога и уважавање саговорника;
- однос према читању и лектури;
- способност коришћења повратне информације;
- напредовање у односу на претходна постигнућа.

Ангажовање ученика вреднује се у складу са степеном испољене самосталности, иницијативе, одговорности и учешћа у различитим облицима рада.

Сама учесталост јављања или пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за утврђивање оцене из знања.

15. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ, ИСТРАЖИВАЧКИ И СТВАРАЛАЧКИ РАД

При вредновању ових активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- тачност и релевантност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање знања;
- креативност и оригиналност;
- избор и критичко коришћење извора;
- одговоран однос према интелектуалној својини;
- сарадња, када се задатак реализује у пару или групи;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика, док се бројчано оцењује квалитет постигнућа које ученик покаже кроз конкретан задатак, у складу са унапред познатим критеријумима.

Неизвршавање домаћег задатка само по себи није основ за бројчану оцenu из знања, већ се евидентира и узима у обзир приликом праћења ангажовања ученика.

16. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученику коме је, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или других разлога, потребно прилагођавање начина и поступка оцењивања, оцењивање се спроводи уз одговарајућа прилагођавања, без снижавања очекиваних исхода када се ученик образује по редовном програму или индивидуалном образовном плану којим исходи нису измењени.

Када се ученик образује по индивидуалном образовном плану са измењеним исходима, постигнуће и напредовање ученика вреднују се у односу на исходе утврђене тим планом.

При оцењивању се посебно уважавају индивидуално напредовање ученика, степен самосталности у раду и оствареност исхода у складу са програмом по којем се ученик образује.

17. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из Српског језика и књижевности утврђује се на основу свих појединачних оцена и података добијених континуираним праћењем ученика током периода оцењивања.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- постигнућа у областима Књижевност, Језик и Језичка култура;
- резултати усмених и писмених провера;
- квалитет усменог и писменог изражавања;
- способност анализе и тумачења текста;
- аргументовање и критичко мишљење;
- примена језичке и правописне норме;
- читалачка, информациона и медијска писменост;
- самосталност;
- ангажовање;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена представља процену достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција и степена остварености исхода, уз уважавање напредовања и ангажовања ученика током периода оцењивања.

Закључна оцена не утврђује се искључиво као аритметичка средина појединачних оцена.

Ова логика је већ присутна у нашем документу за седми разред, укључујући анализу текста, аргументовање, читалачку и медијску писменост, самосталност и напредовање.

18. ТРАСПАРЕНТНОСТ И ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА

Ученици и родитељи, односно други законски заступници, упознају се са критеријумима, начинима, поступцима и динамиком оцењивања на почетку школске године.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу наставника српског језика и књижевности.

Усклађени критеријуми примењују се ради обезбеђивања објективности, правичности, доследности и упоредивости оцењивања ученика и примењују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ ЗА 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања из Српског језика и књижевности утврђују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања и стандардима образовних постигнућа, односно исходима образовног циклуса за крај основног образовања.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предметних компетенција, постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

Предмет Српски језик и књижевност обухвата три међусобно повезане области:

- Књижевност;
- Језик;
- Језичка култура.

У осмом разреду посебно се сагледава степен остварености исхода образовног циклуса за крај основног образовања на основном, средњем и напредном нивоу. Нивои постигнућа не изједначавају се механички са бројчаним оценама, већ представљају основу за утврђивање степена усвојености, разумевања, самосталности, функционалне примене, анализе, аргументовања и критичког мишљења ученика.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1)

Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода у садржајима који су предмет праћења и оцењивања, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања и примене основних знања и вештина из области Књижевности, Језика и Језичке културе.

Оцена довољан (2)

Ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода. Препознаје и репродукује основне језичке и књижевне појмове, повезује основна знања стечена у претходним разредима, примењује основна граматичка и правописна правила у једноставним ситуацијама, проналази експлицитне информације у тексту и препознаје његове основне елементе. Усмено и писмено се изражава једноставно и разумљиво.

Оцена добар (3)

Ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе. Разуме и повезује основне језичке и књижевне појмове и самостално примењује знања у познатим ситуацијама. Уочава битне односе у тексту, повезује информације и изводи једноставне закључке. Углавном правилно примењује граматичку и правописну норму и организује јасан усмени или писани текст.

Оцена врло добар (4)

Ученик у великој мери остварује предвиђене исходе и функционално повезује знања стечена током другог циклуса образовања. Самостално анализира језичке и књижевне појаве, тумачи текстове, повезује садржаје, аргументује ставове, издваја релевантне информације и примењује знање у сложенијим ситуацијама. Правилно и доследно примењује језичку и правописну норму.

Оцена одличан (5)

Ученик у потпуности или у веома високом степену остварује исходе предвиђене програмом. Самостално и функционално повезује знања из различитих области предмета, примењује их у новим и сложенијим ситуацијама, критички анализира и вреднује текстове и информације, аргументовано образлаже ставове и изводи закључке. Доследно примењује књижевнојезичку и правописну норму и изражава се јасно, прецизно, логично, стилски примерено и креативно.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА КЊИЖЕВНОСТ

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Чита књижевне и друге текстове са основним разумевањем. Повезује позната дела са ауторима. Препознаје књижевни род и основну врсту. Уочава тему, главне мотиве, ликове, време и место радње. Разликује аутора од наратора, драмског лица и лирског субјекта у типичним примерима. Препознаје основна стилска средства. Разликује лирско, епско и драмско дело и уз помоћ препознаје лирско-епску природу текста. Препознаје	Самостално одређује род и врсту књижевног дела и издваја њихове основне одлике. Повезује писце и дела обрађивана од 5. до 8. разреда. Тумачи тему, мотиве, композицију и особине ликова. Разликује аутора, наратора, лирског субјекта и драмско лице. Препознаје и тумачи анафору, епифору и апострофу у познатом тексту. Разликује поему и баладу и препознаје драмски спев. Разликује мемоаре и биографију од других прозних	Самостално тумачи језичке, естетске и структурне особине текста. Анализира тематско-мотивски и идејни слој, композицију, карактеризацију ликова, облике казивања и језичко-стилски слој. Уочава међужанровско прожимање и слојевитост дела. Разликује и анализира лирске, епске, драмске, лирско-епске и књижевнонаучне врсте. Повезује дело са временом у којем је писац стварао и са	Самостално, целовито и критички тумачи књижевно дело, повезујући различите слојеве значења. Уочава и образлаже међужанровско прожимање и функцију структурних и стилских елемената. Повезује дела и ауторе од 5. до 8. разреда и успоставља тематске, мотивске, стилске, историјске и културне везе. Критички промишља о стварности на основу прочитаног и повезује универзалне вредности дела са личним искуством и

националне и културноисторијске вредности.	врста. Повезује дело са основним историјским и културним контекстом.	историјским, друштвеним и културним контекстом. Аргументује ставове чињеницама из текста.	савременим друштвом. Самостално вреднује дело и аргументовано образлаже естетске и етичке ставове.
--	--	---	--

Програм и критеријуми осмог разреда посебно обухватају поему, баладу, драмски спев, мемоаре, биографију, анафору, епифору и апострофу, уз систематизацију књижевних појмова и дела обрађиваних током другог циклуса.

3. ЈЕЗИК – ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА И ДИЈАЛЕКТОЛОГИЈА

Оцена 2 – довољан

Ученик:

- препознаје основне појмове у вези са пореклом словенских језика;
- зна значај Ћирила и Методија за словенску писменост;
- препознаје старословенски језик, глагољицу и ћирилицу;
- препознаје Вука Караџића као реформатора српског језика и писма;
- зна да српски језик припада словенским језицима;
- препознаје појам дијалекта;
- уочава основну разлику између народног и књижевног језика.

Оцена 3 – добар

Ученик:

- описује основне етапе развоја српског књижевног језика;
- разликује старословенски, српкословенски, рускословенски и славеносрпски језик;
- објашњава основни значај Вукове реформе;
- сврстава српски језик у јужнословенску групу словенских језика;
- именује основне дијалекте српског језика;
- разликује екавски и ијекавски изговор;
- разуме однос дијалекта и стандардног језика.

Оцена 4 – врло добар

Ученик:

- самостално повезује основне етапе развоја српског књижевног језика;
- објашњава значај мисије Ћирила и Методија и почетака словенске писмености;
- објашњава Вукову реформу језика, писма и правописа;
- повезује развој књижевног језика са културним и историјским приликама;
- класификује дијалекте српског језика;
- разликује народни и стандардни језик;
- разуме вишејезичност и језичку разноликост.

Оцена 5 – одличан

Ученик:

- самостално и систематично објашњава развој српског књижевног језика;
- функционално повезује историју језика са историјским, књижевним и културним контекстом;
- аргументовано објашњава значај стандардизације и књижевног језика;
- поуздано одређује место српског језика међу словенским језицима;
- објашњава дијалекатску разуђеност српског језика и однос дијалекта и стандарда;

- разуме значај језичке и културне разноликости.

Исходи образовног циклуса већ на основном нивоу траже да ученик зна које дијалекатске зоне обухвата српски језик, што оправдава посебно издвајање ове области у критеријумима осмог разреда.

4. ТВОРБА РЕЧИ И СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАМАТИКЕ

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Разликује просте речи и творенице. Препознаје корен, префикс и суфикс у једноставним примерима. Препознаје основне врсте речи, граматичке категорије, реченичне чланове и основне типове реченица обрађене у претходним разредима.	Разликује основне моделе творбе – извођење, слагање и префиксацију. Одређује корен, творбену основу, префикс и суфикс у типичним примерима. Самостално примењује основна знања из фонетике, морфологије и синтаксе.	Самостално анализира структуру творенице и одређује модел грађења. Повезује творбу речи са гласовним променама и морфологијом. Анализира врсте речи и њихове граматичке категорије, синтагме, реченичне чланове, независне и зависне реченице и њихове односе.	Функционално и систематично повезује знања из фонетике, морфологије, творбе речи и синтаксе. Самостално анализира сложеније језичке примере, образлаже језичке односе, примењује граматичку норму у новим ситуацијама и уочава и исправља грешке у сопственом и туђем тексту.

Исходи краја циклуса на напредном нивоу обухватају именовање и функционалну примену творбених модела, анализу синтагми, предикатских и комуникативних реченица и примену правила слагања реченичних чланова.

5. ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА

При оцењивању правописа у осмог разреда вреднује се примена свих раније усвојених правописних правила, а нарочито:

- писање и промена имена из страних језика;
- спојено и одвојено писање речи;
- писање сложеница, полусложеница и синтагми;
- употреба генитивног знака;
- правилна употреба црте и цртице;
- употреба интерпункцијских и правописних знакова;
- примена правописне норме у различитим врстама текста.

Оцена 2 – ученик примењује основна правописна правила у једноставним и познатим ситуацијама и уз помоћ уочава и исправља грешке.

Оцена 3 – ученик углавном правилно и самостално примењује обрађена правописна правила и исправља уочене грешке.

Оцена 4 – ученик доследно примењује правописну норму у различитим врстама писаних текстова, самостално уочава и исправља грешке и користи школски правопис.

Оцена 5 – ученик функционално и доследно примењује правописну норму у сложенијим ситуацијама, образлаже правописна решења и самостално користи нормативне приручнике.

Ортоепија

При оцењивању се прати:

- разликовање акцената;
- посебно разликовање краткоузлазног и краткосилазног акцента;
- примена основних правила о распореду акцената;
- познавање основних појмова у вези са неакцентованим дужинама;
- разликовање стандардног од дијалекатског акцентовања;
- неговање правилног и култивисаног говора.

Програм осмог разреда изричито издваја краткоузлазни и краткосилазни акценат, правила о распореду акцената и основне појмове о неакцентованим дужинама.

6. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
Говори и пише разумљиво о познатој теми. Препознаје различите функционалне стилове у типичним примерима. Уочава основне информације у тексту. Препознаје рекламу и њену основну намеру. Уз помоћ користи речник, лексикон или енциклопедију. Препознаје приказ, расправу и есеј као различите облике текста.	Разликује публицистички, административни и научни стил и уочава разговорни стил. Пише једноставнији текст примерен комуникативној ситуацији. Разликује једнозначност и вишезначност, синонине, антонине и хомонине. Препознаје метафоричко и метонимијско значење у типичним примерима. Разуме значење застарелих речи и неологизама у контексту. Саставља једноставан приказ.	Самостално прилагођава усмено и писмено изражавање функционалном стилу и комуникативној ситуацији. Анализира лексичке односе и вишезначност. Тумачи лексичку метафору и метонимију. Користи речнике, лексиконе и енциклопедије за проналажење и проверу информација. Уочава елементе манипулације у пропагандним текстовима. Пише кохерентан приказ, расправу и краћи есеј.	Самостално ствара језички, стилски и композиционо уобличен текст различите намене. Критички анализира функционални стил, избор језичких средстава и намеру аутора. Препознаје и анализира манипулативне поступке, разликује чињенице, ставове и интерпретације. Аргументовано пише расправу и краћи есеј и вреднује књигу, филм или представу у форми приказа. Самостално проналази, пореди, процењује и функционално користи информације из различитих извора.

Програм осмог разреда обухвата публицистички стил — репортажу и интервју, административни стил — молбу, жалбу, обрасце и радну биографију, научни стил, лексикологију, пропагандне текстове, расправу, есеј и приказ.

7. ЧИТАЛАЧКА, ИНФОРМАЦИОНА И МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

При оцењивању се прати способност ученика да:

- примењује различите стратегије читања;
- проналази експлицитне и имплицитне информације;
- повезује информације и идеје из различитих делова текста;
- разликује битне од небитних информација;
- изводи закључке засноване на тексту;
- разликује чињеницу, став и интерпретацију;

- препознаје сврху и намеру текста;
- критички процењује садржај и поузданост информација;
- користи речник, лексикон и енциклопедију;
- користи различите изворе сазнавања;
- пореди и вреднује информације;
- тумачи линеарне и нелинеарне текстове;
- препознаје манипулативне поступке у медијским и пропагандним садржајима.

Предметне компетенције за крај основног образовања изричито захтевају да ученици читају књижевне и неуметничке текстове различитим техникама, разликују експлицитна и имплицитна значења, користе различите изворе, пореде и вреднују информације.

8. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У оквиру предмета Српски језик и књижевност континуирано се прате и вреднују знања, вештине, степен остварености исхода, самосталност, ангажовање и напредовање ученика.

Елемент праћења и вредновања и Шта се прати и вреднује

Знања из језика	Разумевање, систематизација, повезивање и функционална примена знања из историје језика, фонетике, морфологије, творбе речи, синтаксе, лексикологије, правописа и ортоепије
Тумачење књижевног дела	Разумевање и анализа тематског, мотивског, идејног, композиционог и језичко-стилског слоја дела
Познавање књижевности од 5. до 8. разреда	Повезивање аутора и дела, књижевних родова, врста, термина и појмова
Читалачка писменост	Разумевање, проналажење, повезивање, тумачење и вредновање експлицитних и имплицитних информација и примена различитих стратегија читања
Критичко мишљење и аргументовање	Анализа и вредновање текста и информација, разликовање чињеница и интерпретација, образлагање ставова и навођење аргумената
Усмено изражавање	Правилност, јасност, логичност, садржајност, аргументованост, богатство речника и примереност комуникативној ситуацији
Писмено изражавање	Одговор на тему, садржај, композиција, повезаност и кохерентност, аргументација, стил, речник, граматичка и правописна исправност, самосталност и оригиналност
Читање и казивање	Тачност, течност, разговетност и изражајност, правилна артикулација и акцентовање, разумевање текста и примереност интерпретације
Примена језичке правописне норме	Функционална примена граматичких, правописних и ортоепских правила и способност уочавања и исправљања грешака
Култура комуникације	Јасно и примерено изражавање, активно слушање, уважавање саговорника и другачијег мишљења, избор језичких средстава у складу са комуникативном ситуацијом и поштовање норми

Елемент праћења и вредновања	и Шта се прати и вреднује
	културног дијалога
Информациона медијска писменост	и Проналажење, избор, повезивање, поређење и критичко вредновање информација из различитих извора и медија
Активност ангажовање	и Учесће у наставним активностима, заинтересованост, иницијатива, одговорност, сарадња и однос према обавезама
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању задатака, примени и повезивању знања, истраживању, анализи, закључивању, аргументовању и самокорекцији
Домаћи, истраживачки стваралачки рад	и Разумевање задатка, тачност и релевантност садржаја, самосталност, креативност, избор и коришћење извора и представљање резултата
Читалачке навике	Однос према лектури и другим делима, квалитет читања, интересовање за читање и способност самосталног доживљавања, разумевања и вредновања прочитаног
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења

Елементи праћења и вредновања примењују се у складу са исходима осмог разреда и исходима образовног циклуса за крај основног образовања. При оцењивању се сагледавају постигнућа ученика у целини и њихово напредовање током процеса учења.

9. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере знања;
- писмене задатке;
- контролне задатке и друге писмене провере;
- граматичке, правописне, ортоепске, лексичке и стилске вежбе;
- диктате;
- систематизацију знања из језика и књижевности од 5. до 8. разреда;
- анализу и тумачење књижевних и неуметничких текстова;
- проверу читалачке, информационе и медијске писмености;
- изражајно читање и казивање;
- интервју, дискусију и расправу;
- презентовање чињеница и коментара;
- писање приказа, расправе и краћег есеја;
- анализу публицистичких, административних, научних и пропагандних текстова;
- рад са речницима, лексиконима, енциклопедијама и другим изворима;
- домаће задатке;
- пројектне, истраживачке и стваралачке задатке;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања ученика.

Програм предвиђа и говорне вежбе — интервју, расправу, презентовање чињеница и коментара — као и правописне и језичке вежбе усмерене на уочавање, објашњавање и исправљање грешака.

10. ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године врши се иницијално процењивање достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција ученика.

Резултати иницијалног процењивања користе се за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке.

Иницијалним процењивањем проверавају се функционална знања и вештине из области Књижевности, Језика и Језичке културе које представљају основу за даљи рад, укључујући повезивање знања стечених у претходним разредима.

11. ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода осмог разреда;
- оствареност исхода образовног циклуса;
- разумевање и функционална примена знања;
- повезивање знања стечених од 5. до 8. разреда;
- начин приступа задатку;
- самосталност у раду;
- активност и ангажовање;
- способност анализе, аргументовања и закључивања;
- критичко мишљење;
- тешкоће у учењу;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и препорукама за даље учење и напредовање, а када је потребно и конкретан наредни корак у учењу.

У формативном праћењу могу се користити **самопроцена и вршњачко вредновање** на основу унапред познатих критеријума.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада, а не као самосталан основ за утврђивање бројчане оцене.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика након одређене програмске целине или у одређеном периоду учења.

12. КРИТЕРИЈУМИ ЗА УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ

Приликом усменог одговарања вреднују се:

- тачност и потпуност одговора;
- разумевање и функционална примена појмова;
- повезивање знања из различитих области и разреда;
- самосталност;

- примена знања на новим примерима;
- анализа и тумачење;
- аргументовање ставова;
- доказивање ставова чињеницама из текста;
- критичко мишљење;
- извођење и образлагање закључака;
- правилност, јасност и примереност усменог изражавања;
- употреба одговарајуће терминологије.

Виши ниво оцене подразумева већи степен самосталности, функционалног повезивања, анализе, аргументовања, критичког мишљења и примене знања у новим ситуацијама.

13. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писменим проверама могу се проверавати знања и вештине из језика, књижевности, језичке културе и читалачке писмености, укључујући систематизацију садржаја другог циклуса.

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима осмог разреда и исходима образовног циклуса.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника српског језика и књижевности утврђује следећу скалу:

Проценат остварености Оцена

0–29%	1 – недовољан
30–49%	2 – довољан
50–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању провера обезбеђује се заступљеност задатака којима се проверавају различити нивои постигнућа — од препознавања и разумевања до примене, анализе, повезивања, аргументовања и вредновања.

14. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПИСМЕНЕ ЗАДАТКЕ И ДРУГЕ ОБЛИКЕ ПИСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА

Ученик у току школске године ради **четири школска писмена задатка** — по два у сваком полугодишту, у складу са Програмом наставе и учења, са анализом и писањем унапређене верзије састава.

При вредновању писмених задатака примењују се јединствени елементи оцењивања у разредима од петог до осмог, уз постепено повећавање захтева у складу са узрастом ученика, програмским исходима и степеном развијености језичких и стваралачких способности.

Писмени задатак вреднује се као **целина**, на основу следећих елемената:

Елемент вредновања Шта се прати и вреднује

Одговор на тему и садржај Разумевање теме, усмереност на тему, релевантност и развијеност идеја, садржајност и смисленост текста

Композиција Организација текста у уводни, средишњи и завршни део;

Елемент вредновања	Шта се прати и вреднује
	логичан распоред грађе и функционалност делова текста
Повезаност кохерентност	и Смисаона и логичка повезаност реченица, пасуса и делова текста; природан ток мисли
Језик и стил	Јасност, прецизност и примереност израза теми и намени; стилска уједначеност и функционална употреба језичких средстава
Богатство примереност речника	и Разноврсност, прецизност и примереност лексике
Граматичка исправност	Правилна употреба облика речи, конструкција и граматичких категорија
Правопис интерпункција	и Доследна примена усвојених правописних правила
Самосталност оригиналност	и Самосталност, лични приступ теми, оригиналност и стваралачки елементи
Уредност и читљивост	Читљивост, прегледност, уредност и поштовање форме рада

Оцена 5 – одличан

Ученик у потпуности одговара на тему. Текст је садржајно богат, логично и складно организован, са функционално повезаним деловима. Идеје су развијене, оригиналне и аргументоване. Израз је јасан, прецизан, стилски примерен и разноврстан. Речник је богат и функционално употребљен. Граматичка и правописна норма примењују се доследно, уз евентуалне ретке грешке које не нарушавају квалитет рада. Ученик показује висок степен самосталности и стваралачког приступа.

Оцена 4 – врло добар

Ученик у великој мери успешно одговара на тему. Текст је добро организован, логички и смисаоно повезан и садржи јасну композицију. Идеје су развијене и релевантне, а израз углавном јасан, прецизан и стилски примерен. Речник је разноврстан. Граматичка и правописна норма углавном се правилно примењују, уз мањи број грешака које не нарушавају целину текста.

Оцена 3 – добар

Ученик одговара на тему, али садржај није у потпуности развијен. Текст има препознатљиву композицију и углавном је смислено повезан. Израз је разумљив, али мање разноврстан и прецизан. Присутне су граматичке, правописне и интерпункцијске грешке, али не нарушавају битно разумљивост текста.

Оцена 2 – довољан

Ученик делимично одговара на тему и износи основне идеје. Текст је једноставан, са слабије развијеном композицијом и повезаношћу. Израз је углавном разумљив, али ограничен и непрецизан. Грешке су бројније, али је основна порука текста могућа за разумевање.

Оцена 1 – недовољан

Ученик не одговара на постављену тему или је садржај у толикој мери неразвијен, повезан и језички неуређен да не остварује минимални ниво прописаних исхода. Текст нема функционалну организацију, а број и тежина грешака значајно отежавају или онемогућавају разумевање написаног.

Напомена: Писмени задатак вреднује се **целовито**. Ниједан појединачни елемент, укључујући број правописних или граматичких грешака, не представља самосталан и једини основ за оцену.

15. ПРИКАЗ, РАСПРАВА И КРАЋИ ЕСЕЈ

Приказ

Вреднују се:

- јасно представљање предмета приказа;
- издвајање битних елемената;
- образложено вредновање;
- аргументован лични став;
- организација текста;
- језичка и стилска примереност.

Расправа

Вреднују се:

- јасно формулисан став;
- релевантни и логички организовани аргументи;
- навођење чињеница и примера;
- разматрање различитих гледишта;
- извођење закључка;
- кохерентност и језичка исправност.

Краћи есеј

Вреднују се:

- разумевање и промишљање теме;
- оригиналност приступа;
- развијеност и повезаност идеја;
- аргументованост;
- језичко-стилска уобличеност;
- композиција;
- лични и критички однос према теми.

Ова три облика изричито су предвиђена програмом осмог разреда.

16. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДИКТАТЕ И ПРАВОПИСНЕ ВЕЖБЕ

При вредновању се узимају у обзир:

- број и врста грешака;
- тежина грешке;
- понављање исте врсте грешке;
- примена раније усвојених и нових правила;
- способност уочавања, објашњавања и исправљања грешака;
- коришћење нормативних приручника;
- индивидуално напредовање.

Критеријум се прилагођава обиму, структури, садржају и циљу конкретне провере.

17. ЧИТАЊЕ, КАЗИВАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ТЕКСТА

При читању и казивању вреднују се тачност, течноост, разговетност, правилна артикулација, акценат, темпо, интонација, изражајност и разумевање текста.

При разумевању и тумачењу текста вреднује се способност ученика да:

- примењује различите стратегије читања;
- проналази експлицитне и имплицитне информације;
- повезује информације и идеје;
- тумачи значење текста;
- разликује чињенице, ставове и интерпретације;
- препознаје сврху текста;
- уочава манипулативне поступке;
- критички процењује садржај;
- изводи и аргументовано образлаже закључке.

18. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у раду;
- заинтересованост и иницијатива;
- самосталност;
- одговорност;
- редовност у извршавању обавеза;
- учешће у дискусијама и расправама;
- способност аргументовања;
- критички однос према информацијама;
- сарадња са другим ученицима;
- култура дијалога;
- однос према читању;
- способност коришћења повратне информације;
- способност самопроцене;
- напредовање у односу на претходна постигнућа.

Сама учесталост јављања или пасивност ученика на појединачном часу није самосталан основ за утврђивање оцено из знања.

19. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ, ИСТРАЖИВАЧКИ И СТВАРАЛАЧКИ РАД

При вредновању се прате:

- разумевање задатка;
- релевантност и тачност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање знања;
- истраживачки приступ;
- избор и критичко коришћење извора;
- цитирање и парафразирање;
- поштовање интелектуалне својине;
- креативност;
- сарадња;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика, док се бројчано оцењује квалитет постигнућа које ученик покаже кроз конкретан задатак, у складу са унапред познатим критеријумима.

Неизвршавање домаћег задатка само по себи није основ за бројчану оцену из знања, већ се евидентира и узима у обзир приликом праћења ангажовања ученика.

20. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученику коме је, због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу или других разлога, потребно прилагођавање начина и поступка оцењивања, оцењивање се спроводи уз одговарајућа прилагођавања, без снижавања очекиваних исхода када се ученик образује по редовном програму или индивидуалном образовном плану којим исходи нису измењени.

Када се ученик образује по индивидуалном образовном плану са измењеним исходима, постигнуће и напредовање ученика вреднују се у односу на исходе утврђене тим планом.

При оцењивању се посебно уважавају индивидуално напредовање ученика, степен самосталности у раду и оствареност исхода у складу са програмом по којем се ученик образује.

21. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из Српског језика и књижевности утврђује се на основу свих појединачних оцена и података добијених континуираним праћењем ученика током периода оцењивања.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености исхода осмог разреда;
- степен остварености исхода образовног циклуса за крај основног образовања;
- постигнућа у областима Књижевност, Језик и Језичка култура;
- способност повезивања и систематизације знања од 5. до 8. разреда;
- резултати усмених и писмених провера;
- квалитет усменог и писменог изражавања;
- разумевање, анализа и критичко тумачење текстова;
- примена језичке и правописне норме;
- читалачка, информациона и медијска писменост;
- аргументовање и критичко мишљење;
- самосталност;
- ангажовање;
- индивидуално напредовање.

Закључна оцена представља процену достигнутог нивоа знања, вештина и компетенција и степена остварености исхода, уз уважавање напредовања и ангажовања ученика током периода оцењивања.

Закључна оцена не утврђује се искључиво као аритметичка средина појединачних оцена.

22. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА

Ученици и родитељи, односно други законски заступници, упознају се са критеријумима, начинима, поступцима и динамиком оцењивања на почетку школске године.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу наставника српског језика и књижевности.

Усклађени критеријуми примењују се ради обезбеђивања објективности, правичности, доследности и упоредивости оцењивања ученика и примењују се у складу са важећим прописима којима се уређује оцењивање ученика у основном образовању и васпитању.

При примени критеријума за осми разред посебно се води рачуна о томе да се, поред текућих постигнућа ученика, сагледа степен функционалне повезаности и систематизованости знања, вештина и компетенција стечених током другог циклуса основног образовања.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ПРЕДМЕТА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА ЗА 5, 6, 7. И 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена недовољан (1) – ученик не остварује минимални ниво исхода који се проверавају; не препознаје основне појмове, правила, поступке и мере безбедности потребне за конкретну активност ни уз одговарајуће усмеравање, не успева да примени основно знање у једноставној практичној или теоријској ситуацији и не показује потребно ангажовање у активностима учења.

Оцена довољан (2) – ученик остварује део исхода на нивоу препознавања, репродукције и минималне примене; препознаје основне појмове и поступке, а једноставне задатке и практичне активности изводи по датом моделу и уз подршку, примењујући основна правила безбедности. Показује мањи степен самосталности и ангажовања.

Оцена добар (3) – ученик у довољној мери остварује исходе; разуме основне техничко-технолошке односе, већим делом самостално примењује правила, поступке и алате у типичним задацима и практичним активностима, користи техничку документацију и дигитална средства када су предвиђена програмом и образлаже једноставније одлуке. Показује примерен степен активности и одговорности.

Оцена врло добар (4) – ученик у великој мери остварује исходе; самостално и правилно примењује знања и вештине, повезује техничке појмове и поступке, планира и организује рад, анализира проблем, бира одговарајућа средства и поступке, поштује мере безбедности и критички разматра резултат. Показује велику самосталност и висок степен ангажовања.

Оцена одличан (5) – ученик у потпуности или у веома високом степену остварује исходе; самостално истражује, анализира и повезује знања, примењује их у новим и сложенијим програмски заснованим ситуацијама, осмишљава и унапређује техничка решења, аргументује избор материјала, поступака и средстава, безбедно и прецизно реализује практичан/пројектни рад и критички вреднује резултате. Показује изузетну самосталност, иницијативу и одговорност.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

5. разред

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

Оцена	Критеријум – ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
1 – недовољан	Не препознаје основну улогу технике, технологије и иновација, правила рада у кабинету и основне мере безбедног коришћења техничких апарата и ИКТ уређаја ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје основна подручја технике и технологије и поједина занимања; уз подршку организује радно место и користи техничке апарате и ИКТ уређаје поштујући основна правила безбедности.
3 – добар	Објашњава улогу технике и технологије у свакодневном животу, наводи подручја рада и занимања, процењује сопствена интересовања и углавном самостално организује радно окружење и правилно користи уређаје.
4 – врло добар	Самостално повезује технику, технологију и иновације са развојем заједнице, анализира примере примене, образлаже значај правила рада и безбедности и одговорно организује радно место.

Оцена	Критеријум – ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
5 – одличан	Самостално анализира утицај техничко-технолошких решења на живот и рад, аргументовано повезује подручја рада, занимања и сопствена интересовања и предлаже одговорне и безбедне начине употребе техничких и ИКТ уређаја.

САОБРАЋАЈ

Оцена	Критеријум – САОБРАЋАЈ
1 – недовољан	Не разликује основне врсте саобраћаја и саобраћајних средстава и не препознаје основна правила безбедног учешћа пешака и возача бицикла/дечијих возила.
2 – довољан	Разликује основне врсте саобраћаја и поједине знакове и правила; уз подршку описује безбедно понашање пешака и бициклисте, наводи основну заштитну опрему и препознаје поједина занимања у саобраћају.
3 – добар	Класификује саобраћај и средства према намени, повезује савремени саобраћај са ИТ, наводи занимања у саобраћају, примењује правила пешака и бициклисте на полигону/симулацији и објашњава значај заштитне опреме, сигурносног појаса, места седења у возилу у односу на узраст и одговорности учесника.
4 – врло добар	Самостално анализира саобраћајне ситуације, укључујући симулирану саобраћајну незгоду, уочава ризична понашања, аргументује избор безбедног поступања, показује поштовање према другим учесницима и повезује сигнализацију, правила и примену информационих технологија са безбедношћу.
5 – одличан	Критички анализира сложенију симулирану/реалну саобраћајну ситуацију и последице саобраћајне незгоде, процењује значај саобраћаја за савремени живот, предвиђа ризике, предлаже најбезбедније поступање и јасно аргументује личну одговорност и поштовање других учесника у саобраћају.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
1 – недовољан	Не препознаје основни прибор, формате, размеру и врсте линија и не уме да изради/прочита једноставну скицу или технички цртеж ни уз усмеравање; не примењује основне поступке рада са дигиталним садржајем.
2 – довољан	Препознаје прибор, формате, размеру и основне линије; уз подршку израђује једноставну скицу/цртеж, преноси податке између ИКТ уређаја и обавља основне операције са сликом или текстом.
3 – добар	Самостално чита и израђује једноставнији технички цртеж уз основна правила и котирање, врши основну обраду дигиталне слике и текста са графичким елементима, претражује интернет и представља идеју уз ИКТ.
4 – врло добар	Прецизно примењује правила техничког цртања, самостално израђује уредну техничку документацију и дигитални садржај, бира одговарајући начин преноса/обrade података и сврсисходно користи интернет претрагу и онлајн ресурсе за програмом предвиђене задатке.

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
5 – одличан	Самостално креира јасну, прецизну и функционалну техничку и дигиталну документацију, повезује више начина представљања идеје и самостално бира релевантне изворе и дигиталне алате за проналажење информација и представљање програмом предвиђеног решења.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Оцена	Критеријум – РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА
1 – недовољан	Не препознаје основне природне ресурсе и материјале (дрво, папир, текстил, кожа) нити основне поступке њихове обраде и правила безбедног коришћења алата.
2 – довољан	Препознаје основне материјале и нека њихова својства/примену; уз подршку изводи најједноставније операције ручне обраде и спајања и примењује основне мере заштите.
3 – добар	Повезује својства природних материјала са применом, описује основне технологије обраде, самостално бира и безбедно користи основни алат за предвиђене операције и уочава значај економичне употребе материјала, отпада и рециклаже.
4 – врло добар	Самостално планира редослед обраде једноставног производа, аргументовано бира материјал, алат и начин спајања/заштите, рационално користи материјал и анализира утицај ресурса и отпада на животну средину.
5 – одличан	Критички повезује својства, технологију обраде, намену и еколошки аспект материјала, оптимизује избор поступака и ресурса и безбедно и прецизно реализује програмом предвиђену практичну активност.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Оцена	Критеријум – КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
1 – недовољан	Не успева да, ни уз подршку, прати основне фазе израде предмета/модела и не примењује основна правила безбедности и организације рада.
2 – довољан	Уз јасно упутство проналази основну информацију, бира понуђени материјал/алат и учествује у изради једноставног модела по датом поступку, уз примену основних мера безбедности.
3 – добар	Самостално или у тиму учествује у избору идеје, мерењу и обележавању, изради модела, једноставној документацији и представљању поступка; планира основне активности, приближне трошкове и поступање са отпадом, процењује резултат и пружа примерену помоћ у тиму.
4 – врло добар	Самостално планира већину фаза од идеје до реализације, мерење и обележавање, избор материјала и алата и поступање са отпадом; прецизно и безбедно израђује модел, документује реализовано решење, рационално користи материјал, сарађује и помаже другим ученицима и даје аргументован предлог за унапређење.
5 – одличан	Самостално/тимски истражује и развија оригинално програмски засновано решење, целовито планира поступак, мерење и обележавање, ресурсе, трошкове и управљање отпадом, прецизно и безбедно реализује и документује модел, активно доприноси тиму, помаже другима, јасно представља и критички вреднује и унапређује производ и процес рада.

6. разред

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

Оцена	Критеријум – ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
1 – недовољан	Не препознаје основни значај грађевинарства и урбанизма, карактеристике културе становања и намену основних кућних инсталација.
2 – довољан	Уз подршку наводи значај грађевинарства, разликује урбану и руралну средину и препознаје основне кућне инсталације према намени.
3 – добар	Повезује развој грађевинарства и урбанизма са побољшањем услова живљења, анализира основне карактеристике савремене културе становања и самостално класификује кућне инсталације.
4 – врло добар	Самостално анализира функционалност уређења стамбеног простора и улогу урбанистичког планирања, повезује врсте кућних инсталација са потребама корисника и образлаже безбедно и рационално коришћење.
5 – одличан	Критички анализира однос грађевинарства, урбанизма, културе становања и квалитета живота, предлаже функционална и рационална решења уређења и аргументовано повезује кућне инсталације са безбедношћу и условима становања.

САОБРАЋАЈ

Оцена	Критеријум – САОБРАЋАЈ
1 – недовољан	Не препознаје основне саобраћајне системе и објекте и не примењује основна правила безбедног кретања пешака и возача бицикла.
2 – довољан	Уз подршку разликује основне врсте саобраћајних објеката и описује основна правила кретања пешака и бициклисте.
3 – добар	Класификује саобраћајне објекте према намени, повезује инфраструктуру са безбедношћу и објашњава примену информационих технологија у управљању саобраћајем; правилно се понаша на полигону/симулацији.
4 – врло добар	Самостално анализира функционисање саобраћајног система, повезује инфраструктуру, сигнализацију и ИТ са безбедношћу путника и робе и аргументује исправно поступање у различитим ситуацијама.
5 – одличан	Критички анализира сложенију саобраћајну ситуацију/систем, уочава инфраструктурне и безбедносне ризике и аргументовано предлаже решења ослањајући се на улогу саобраћајних објеката, сигнализације и ИТ.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
1 – недовољан	Не уме да скицира просторни изглед грађевинског објекта, прочита основни грађевински цртеж или примени основне симболе и правила ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку скицира једноставан објекат, препознаје фазе изградње, основне симболе и елементе грађевинског цртежа и користи једноставне функције доступне апликације/презентације.
3 – добар	Самостално чита и израђује једноставнији грађевински технички цртеж уз правила, котирање и симболе, користи рачунарску апликацију за техничко цртање/3Д приказ или уређење простора и креира дигиталну презентацију.

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
4 – врло добар	Прецизно повезује фазе изградње и техничку документацију, самостално израђује јасан цртеж/3Д приказ и функционално решење унутрашњег простора, уз правилан избор дигиталних алата и добро структурисану презентацију.
5 – одличан	Самостално креира целовито и прецизно графичко/дигитално решење грађевинског објекта у оквирима програма, аргументује избор приказа, симбола и уређења простора и професионално представља идеју и решење.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Оцена	Критеријум – РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА
1 – недовољан	Не препознаје основне грађевинске материјале, алате/машине, обновљиве изворе енергије и основне појмове пољопривредне производње и безбедног рада.
2 – довољан	Препознаје основне врсте грађевинских материјала и поједине алате/машине; уз подршку наводи пример обновљивог извора енергије, топлотне изолације, гране пољопривреде и занимања.
3 – добар	Класификује грађевинске материјале и повезује својства са применом, повезује алате и машине са радовима, објашњава значај рециклаже, обновљивих извора и топлотне изолације, правилно користи уређаје за загревање/климатизацију и повезује гране пољопривреде са производњом хране.
4 – врло добар	Самостално анализира избор материјала и технологија са становишта намене, енергије и животне средине, образлаже избор машина и поступака у грађевинарству/пољопривреди и повезује енергетску ефикасност са рационалном употребом ресурса.
5 – одличан	Критички повезује материјале, технологију, грађевинарство, пољопривреду, обновљиве изворе и енергетску ефикасност, аргументовано процењује еколошке и економске последице избора и предлаже одржива програмски заснована решења.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Оцена	Критеријум – КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
1 – недовољан	Не успева да прати фазе пројекта/израде макете или модела ни уз подршку и не примењује основне мере безбедности у практичном раду.
2 – довољан	Уз упутство бира једноставну макету/модел, проналази основне информације и учествује у припреми материјала и изради по датом поступку, уз примену основних правила безбедности.
3 – добар	Самостално/тимски бира и образлаже модел, проналази информације, креира једноставну планску документацију (материјал, операције, трошкови), организује радно место, безбедно израђује макету/модел и учествује у процени и представљању.
4 – врло добар	Самостално планира и организује већину пројекта, рационално бира материјале, алате и машине, прецизно и безбедно реализује модел уз економично коришћење ресурса, аргументовано процењује рад и одређује реалну приближну вредност.
5 – одличан	Самостално/тимски истражује и развија квалитетно решење макете/модела из грађевинарства, пољопривреде или обновљивих извора, целовито планира документацију, ресурсе и трошкове, прецизно реализује, представља и унапређује решење на основу договорених критеријума.

7. разред

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

Оцена	Критеријум – ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
1 – недовољан	Не препознаје основну улогу машина и механизма, значај енергетске ефикасности, ергономије и утицаја технологије на животну средину.
2 – довољан	Препознаје основне примере машина, потрошње енергије и утицаја технологије; уз подршку наводи једноставне мере уштеде и поједина занимања.
3 – добар	Повезује развој машина са квалитетом живота и рада, ергономију са здрављем, истражује основне могућности смањења трошкова енергије и процењује утицај познате технологије на животну средину.
4 – врло добар	Самостално анализира потрошњу енергије и предлаже реалне мере уштеде, аргументује значај ергономије и одговорне технологије и повезује производна занимања са сопственим интересовањима.
5 – одличан	Критички анализира однос развоја машина, енергетске ефикасности, ергономије и одрживости, обрађује доступне податке и аргументовано предлаже побољшања за домаћинство/радно окружење у оквирима програма.

САОБРАЋАЈ

Оцена	Критеријум – САОБРАЋАЈ
1 – недовољан	Не разликује основне транспортне машине и не препознаје улогу главних подсистема друмског возила нити услове техничке исправности бицикла.
2 – довољан	Разликује неке машине спољашњег и унутрашњег транспорта и уз подршку препознаје погонски, преносни, управљачки и кочиони подсистем и основне елементе исправности бицикла.
3 – добар	Класификује транспортне машине, повезује подсистеме друмског возила са улогом, самостално проверава основну техничку исправност бицикла и демонстрира предвиђене поступке одржавања.
4 – врло добар	Самостално анализира међусобну повезаност подсистема са безбедношћу и функционисањем возила и прецизно и безбедно спроводи проверу и одржавање бицикла/мопеда у оквирима школске активности.
5 – одличан	Критички анализира функционисање транспортне машине/возила преко подсистема, уочава неисправност у оквирима програмом предвиђене провере и аргументује поступке одржавања, превенције и безбедности.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
1 – недовољан	Не уме да примени основна правила машинског техничког цртања, ортогоналног/просторног приказа или основне функције предвиђених дигиталних алата.
2 – довољан	Уз подршку израђује једноставну скицу/цртеж, препознаје ортогонални и просторни приказ и користи основне функције CAD-а или рачунарске симулације; препознаје основне компоненте ИКТ уређаја и појам вештачке интелигенције.

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
3 – добар	Самостално црта предмет скицом и техничким цртежом, користи САД за једноставну документацију, објашњава предности 3Д штампе, улогу компоненти ИКТ уређаја, интерфејса и примере примене вештачке интелигенције.
4 – врло добар	Прецизно израђује и тумачи техничку документацију, самостално користи САД и доступну симулацију/интерфејс за управљање моделом, образлаже примену и предности 3Д штампе, повезује компоненте ИКТ уређаја са функцијом и анализира примере примене ВИ.
5 – одличан	Самостално креира квалитетну САД документацију/3Д модел у мери предвиђеној програмом, аргументује избор дигиталног поступка и предности употребе 3Д штампе; практичну употребу 3Д штампача примењује само када постоје услови и када је активност планирана; анализира управљање преко интерфејса и критички тумачи улогу и примену вештачке интелигенције у техници.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Оцена	Критеријум – РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА
1 – недовољан	Не препознаје основне материјале у машинству, мерна средства, поступке обраде, елементе машина, производне/погонске машине и основне мере заштите.
2 – довољан	Препознаје основне материјале, нека мерила, алате, елементе машина и врсте мотора; уз подршку наводи значај рационалног коришћења ресурса и изводи једноставну операцију обраде уз примену основних мера заштите.
3 – добар	Повезује својства материјала са применом у машинству и значај рационалног коришћења ресурса, правилно користи прибор за мерење, безбедно изводи предвиђене операције обраде, објашњава улогу елемената машина и производних машина, основе конструкције робота (механика, погон и управљање) и класификује погонске машине.
4 – врло добар	Самостално анализира рационалност избора ресурса, материјала, мерног средства и поступка обраде, повезује елементе машина и механизма са преносом снаге/кретања, објашњава повезаност механике, погона и управљања у конструкцији робота, аргументује предности савремених производних машина и роботизације и доследно примењује заштиту на раду.
5 – одличан	Критички повезује рационално коришћење ресурса, материјале, мерење, технологију обраде, машине, механизме, моторе и роботизацију, анализира конструкцију робота кроз механику, погон и управљање, самостално бира ефикасан и безбедан поступак у програмски заснованом практичном проблему и аргументује техничко и еколошко решење.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Оцена	Критеријум – КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
1 – недовољан	Не успева да прати основне фазе пројекта и израде модела машине/уређаја и не примењује основна правила безбедног рада ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз подршку проналази информацију, прихвата/бира понуђену идеју, учествује у изради једноставне документације и модела по датом поступку и поштује основне мере заштите.

Оцена	Критеријум – КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
3 – добар	Самостално/тимски дефинише задатак, израђује техничку документацију ручно или рачунаром, безбедно реализује модел, представља идеју и поступак, процењује свој/туђи рад и одређује приближне трошкове.
4 – врло добар	Самостално планира пројекат од идеје до реализације, рационално бира материјал/алат/машину, прецизно и безбедно израђује функционалан модел, користи е-кореспонденцију у функцији пројекта и креира примерен рекламни материјал.
5 – одличан	Самостално/тимски истражује и решава проблем кроз оригинално програмски засновано техничко решење, целовито документује и прецизно реализује модел, аргументовано процењује и унапређује производ, трошкове и начин представљања/промоције.

8. разред

ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ

Оцена	Критеријум – ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
1 – недовољан	Не препознаје основни значај електротехнике, рачунарства и мехатронике и не уочава основне опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја.
2 – довољан	Препознаје основне области и неке опасности при коришћењу електричних уређаја; уз подршку наводи основне мере заштите, основне кораке правилног реаговања и пружања прве помоћи у случају струјног удара, значај енергетске ефикасности и поједина занимања.
3 – добар	Објашњава значај електротехнике, рачунарства и мехатронике, анализира типичне опасности и мере заштите, описује правилан поступак пружања прве помоћи у случају струјног удара, образлаже важност енергетске ефикасности и повезује занимања из електротехнике/мехатронике са интересовањима.
4 – врло добар	Самостално анализира ризике неправилне употребе електричних апарата, образлаже безбедне поступке и редослед поступања и прве помоћи у случају струјног удара, као и значај енергетски ефикасних уређаја са еколошког и економског становишта и повезује области са савременим животом.
5 – одличан	Критички процењује утицај електротехнике, рачунарства и мехатронике на живот и рад, аргументовано анализира безбедносне и енергетске аспекте употребе уређаја, правилно образлаже поступак реаговања и пружања прве помоћи у случају струјног удара и доноси одговорне закључке у програмски заснованим ситуацијама.

САОБРАЋАЈ

Оцена	Критеријум – САОБРАЋАЈ
1 – недовољан	Не разликује основне карактеристике електричних, хибридних и конвенционалних возила нити препознаје улогу електричних/електронских и телекомуникационих уређаја у саобраћају.
2 – довољан	Уз подршку наводи основне разлике електричних и хибридних возила и препознаје неке електричне/електронске уређаје и основне телекомуникационе сервисе.

Оцена	Критеријум – САОБРАЋАЈ
3 – добар	Упореджује електрична и хибридна са конвенционалним возилима, објашњава значај електричних/електронских уређаја за функционисање и безбедност и правилно користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе.
4 – врло добар	Самостално анализира предности и ограничења различитих погонских решења, повезује електронске подсистеме са безбедношћу и објашњава улогу телекомуникација и преноса података у савременом саобраћају.
5 – одличан	Критички пореди техничке, безбедносне и еколошке аспекте електричних, хибридних и конвенционалних возила и аргументовано повезује електронске и телекомуникационе системе са развојем и безбедношћу саобраћаја.

ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ
1 – недовољан	Не препознаје основне компоненте ИКТ уређаја и електротехничке симболе и не уме да прочита/нацрта једноставну електричну шему или користи предвиђену симулацију ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје основне компоненте и симболе; уз подршку црта/чита најједноставнију шему, покреће симулацију електричног кола и учествује у састављању/управљању једноставним моделом.
3 – добар	Класификује компоненте ИКТ уређаја, правилно црта једноставне електричне шеме, користи софтвер за симулацију и саставља електромеханички модел којим управља помоћу интерфејса; објашњава значај ИКТ управљања.
4 – врло добар	Самостално тумачи и креира шеме, анализира резултат симулације, повезује функцију компоненти са захтевом модела и поуздано користи интерфејс за управљање електромеханичким системом, уз разумевање управљања на даљину.
5 – одличан	Самостално осмишљава и документује програмом засновано електромеханичко решење, користи симулацију за проверу и унапређење, аргументовано бира компоненте/интерфејс и анализира могућности ИКТ управљања процесима и стварима.

РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА

Оцена	Критеријум – РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА
1 – недовољан	Не препознаје основне елементе електроенергетског система, кућне електричне инсталације, електричне машине и електронске компоненте и не примењује основна правила безбедности.
2 – довољан	Препознаје основне делове електроенергетског система, инсталациони материјал, неке машине/апарате и електронске компоненте; уз подршку повезује једноставно коло по шеми и користи мерни прибор у безбедним школским условима.

Оцена	Критеријум – РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА
3 – добар	Објашњава производњу, трансформацију и пренос електричне енергије, значај обновљивих извора, разликује елементе кућне инсталације, повезује једноставно електрично/електронско коло по шеми, користи мултиметар и класификује машине и компоненте по намени.
4 – врло добар	Самостално анализира ток електричне енергије и избор извора, правилно тумачи шеме и функцију инсталационих елемената, прецизно и безбедно мери електричне величине у школској вежби и повезује карактеристике машина/апарата/компоненти са применом и рециклажом.
5 – одличан	Критички анализира енергетске, техничке и еколошке аспекте производње и употребе електричне енергије, самостално решава сложенији програмски заснован практични задатак са шемом и мерењем, аргументује избор компоненти и значај безбедности, ефикасности и рециклаже.

КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ

Оцена	Критеријум – КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
1 – недовољан	Не успева да прати основне фазе пројекта, састављања производа/модела или једноставног школског робота и не примењује основне мере безбедности ни уз усмеравање.
2 – довољан	Уз јасно упутство учествује у избору идеје, изради једноставне документације и састављању модела/производа, користи основне елементе интерфејса и примењује основна правила безбедности.
3 – добар	Самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат, креира одговарајућу документацију и једноставан бизнис план, саставља производ по решењу, учествује у састављању/управљању једноставним школским роботом, представља резултат и процењује рад.
4 – врло добар	Самостално планира и реализује већину фаза пројекта, аргументовано бира компоненте и поступке, безбедно саставља функционалан електрични/електромеханички модел, користи интерфејс за управљање, квалитетно представља производ и предлаже реална унапређења.
5 – одличан	Самостално/тимски развија целовито и иновативно програмски засновано решење, интегрише техничку документацију, бизнис план, састављање и управљање моделом/једноставним школским роботом уз примену основа вештачке интелигенције, критички вреднује резултат и аргументовано унапређује пројекат.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Елемент	Шта се прати и вреднује
Оствареност прописаних исхода	Степен у којем ученик показује да уме да примени интегрисана знања, вештине, ставове и вредности дефинисане програмом одговарајућег разреда.
Разумевање техничко-технолошких појмова	Разумевање улоге, принципа, односа и примене материјала, алата, машина, уређаја, система, енергије, саобраћаја и других програмских садржаја одговарајућег разреда.

Елемент	Шта се прати и вреднује
Техничка и дигитална писменост	Квалитет скице, техничког цртежа и документације; правилна употреба симбола, размера, котирања и начина приказивања који су предвиђени програмом; сврсисходна и одговорна употреба ИКТ, CAD-а, симулација и интерфејса само у разредима у којима су прописани.
Практичне вештине и поступак рада	Припрема и организација рада, избор и употреба материјала, прибора, алата, машина и мерних средстава, редослед операција, прецизност и функционалност, уз процену процеса а не само коначног изгледа продукта.
Безбедност и заштита на раду	Доследна примена прописаних мера заштите и безбедних поступака при коришћењу алата, машина, електричних/техничких уређаја и у саобраћајним активностима. Безбедност је део остварености програмских исхода.
Решавање проблема и конструкторско моделовање	Проналажење и анализа информација, формулисање идеје, планирање, избор ресурса и поступака, реализација модела/макете/производа, тестирање, вредновање и унапређивање решења.
Самосталност	Степен самосталности у разумевању захтева, планирању, избору алата/поступка, изради документације, реализацији, контроли грешке и коришћењу повратне информације.
Ангажовање, иницијатива и одговорност	Уредност и систематичност као квалитет процеса рада, истрајност, самоиницијативност, креативност, одговорност према ресурсима и животној средини и активно учешће у наставним активностима.
Сарадња и тимски рад	Индивидуални допринос заједничком задатку, договор и подела улога, поштовање туђих идеја, аргументована комуникација, помоћ члановима тима и преузимање одговорности за сопствени део рада.
Процена и самопроцена	Способност да ученик, на основу унапред договорених показатеља, процени сопствени рад и рад других, образложи процену, уочи предности и недостатке и предложи реално унапређење.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оцена је јавна и саопштава се ученику по добијању, са образложењем и јасном препоруком за даљи рад. Праћење и оцењивање је континуирано и заснива се на различитим доказима о остварености исхода, самосталности и ангажовању.

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године, по правилу до краја треће недеље, процењују се претходна постигнућа значајна за наставу Технике и технологије у одговарајућем разреду. Иницијално процењивање најављује се најмање три радна дана пре одржавања, не оцењује се бројчаном оценом и резултат се користи за планирање даљег рада и подршке.

У складу са програмом предмета, докази о напредовању и постигнућу могу се прикупљати кроз:

- усмене провере разумевања појмова, принципа, поступака и безбедности;
- писмене провере постигнућа, када су примерене исходима који се проверавају;
- техничке цртеже, скице, планску и другу техничку документацију предвиђену програмом;
- практичне вежбе, мерење, обраду материјала, састављање, моделирање и друге практичне активности предвиђене програмом;
- рад са рачунарским апликацијама, CAD-ом, симулацијама, презентацијама и интерфејсом само када су такве активности предвиђене програмом одговарајућег разреда;
- конструкторско моделовање, пројектни и истраживачки рад;
- презентацију идеје, поступка и готовог производа/модела;
- индивидуални рад, рад у пару и тимски рад, са јасно утврђеним индивидуалним доприносом;
- формативно праћење активности, уредности, систематичности, залагања, самоиницијативности, креативности, одговорности и напредовања.

Техника и технологија се реализује са два часа недељно (72 часа годишње у 5, 6. и 7. разреду, а 68 часова у 8. разреду). Ученик мора бити оцењен најмање четири пута у сваком полугодишту. Најмање једна оцена у полугодишту добија се усменом провером постигнућа.

Ученику који није оцењен најмање четири пута у току полугодишта не може се утврдити закључна оцена, осим у случајевима предвиђеним Правилником. Ако ученик редовно похађа наставу и извршава обавезе, наставник је дужан да му обезбеди могућност оцењивања на посебно организованом часу или другом облику рада, по правилу на допунској настави, уз присуство одељењског старешине и педагога или психолога.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање подразумева редовно праћење и процену напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања ученика. Прате се и активности које наставник предузима ради унапређивања постигнућа и процењује се њихова делотворност. Повратна информација садржи шта је ученик успешно остварио, у чему има тешкоћу и јасну препоруку за даљи рад.

Сумативно оцењивање представља вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта и исказује се бројчаном оценом. Сумативна оцена мора бити заснована на унапред познатим критеријумима и доказима о остварености исхода, самосталности и ангажовању.

Програми Технике и технологије посебно истичу вредновање процеса и продуката учења. Код тимског рада самопроцена и вршњачко вредновање могу се користити формативно, уз договорене показатеље, али коначну бројчану оцену утврђује наставник на основу индивидуалног постигнућа ученика.

ЕВИДЕНТИРАЊЕ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Формативне оцене се, по правилу, евидентирају у педагошкој документацији наставника, у електронском и/или писменом облику. Наставник прикупља и бележи податке о постигнућима и проверама постигнућа, напредовању, ангажовању, начину учења, степену самосталности, сарадњи са другим ученицима, датим препорукама и другим подацима значајним за даље напредовање ученика. Сумативне оцене евидентирају се у дневнику и педагошкој документацији у складу са Правилником.

5. УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА

Усменом провером вреднују се разумевање техничко-технолошких појмова и односа, правилна употреба терминологије, способност ученика да објасни принцип рада, поступак, правила безбедности, избор материјала/алата/уређаја, прочита или протумачи технички приказ и образложи решење. Усмена провера може бити повезана са демонстрацијом или анализом практичне активности када је то у складу са програмом. Оцена добијена усменом провером уписује се у дневник, по правилу непосредно по добијању оцене, и саопштава ученику са образложењем и препоруком за даљи рад.

Оцена	Критеријум – УСМЕНА ПРОВЕРА
1 – недовољан	Не препознаје основне појмове и не може да објасни основно правило, поступак или меру безбедности ни уз усмеравање.
2 – довољан	Препознаје и репродукује основне појмове и једноставна правила, углавном уз потпитања и подршку; објашњење је кратко и делимично.
3 – добар	Самостално објашњава основне појмове, поступке и типичне примере, правилно користи већину терминологије и образлаже једноставан избор/закључак.
4 – врло добар	Самостално и систематично објашњава појмове и принципе, повезује више програмских садржаја, анализира пример и аргументује избор поступка и мере безбедности.
5 – одличан	Јасно, прецизно и аргументовано повезује и примењује знања у новој програмски заснованој ситуацији, критички анализира решење и самостално изводи закључак.

6. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА

Програм Технике и технологије не прописује обавезне писмене задатке као посебан облик рада. Писмене провере могу се користити за проверу исхода који се поуздано могу утврдити писаним путем (разумевање појмова и принципа, анализа техничког приказа или ситуације, планирање поступка, безбедност и сл.), али не смеју заменити практичну проверу исхода чија природа захтева извођење практичне активности.

- Писмене провере дуже од 15 минута планирају се у распореду писмених провера који школа објављује најкасније до краја треће наставне недеље у полугодишту. У једном дану може се планирати највише једна писмена провера дужа од 15 минута, а недељно оптерећење ученика писменим проверама усклађује се са ограничењима из Правилника. Ученик се обавештава о садржајима који ће се проверавати најмање пет радних дана пре провере.
- Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута обављају се без најаве. Оцена се евидентира у педагошкој документацији, не уписује се у дневник и за те оцене се не израчунава аритметичка средина. Оцена може бити саставни део оцене добијене другом техником оцењивања, а резултати ових провера могу се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене, у најбољем интересу ученика.
- Ученик у току једног часа може бити само једанпут оцењен за усмену или писмену проверу. Оцена са писмене провере уписује се у дневник у року од осам радних дана.
- Ако више од половине ученика који су радили писмену проверу добије недовољну оцену, провера се поништава ученику који је добио недовољну оцену, а може бити поништена и ученику који није задовољан оценом. Провера се понавља једанпут, а пре поновљене провере наставник организује допунску наставу, са ученицима утврђује и анализира разлоге слабих постигнућа и обавештава стручно веће и директора школе.
- За оправдано одсутног ученика накнадна писмена провера може се организовати уз поштовање прописаних ограничења и најављује се најмање три радна дана раније.
- За ученика који је оправдано одсутан од наставе 11 до 15 радних дана у континуитету школа израђује план оцењивања и о њему обавештава ученика и родитеља.
- Ученик и родитељ имају право увида у писани рад и образложење оцене. Школа писане радове чува до краја текуће школске године и/или до окончања поступка.

Оцена	Критеријум – ПИСМЕНА ПРОВЕРА
1 – недовољан	Не показује ни основно препознавање појмова, правила, симбола или поступака који су предмет провере; не уме да примени основно знање ни у једноставном програмском задатку.
2 – довољан	Препознаје и репродукује основне појмове и правила и уз ограничену примену решава најједноставније захтеве; одговори су делимично тачни и ослањају се на познат модел.
3 – добар	Разуме и већим делом самостално примењује основне појмове, правила, симболе и поступке у типичним задацима; чита и анализира једноставан технички приказ или ситуацију и изводи основан закључак.
4 – врло добар	Самостално повезује знања, тачно примењује правила и поступке, анализира технички приказ или проблемску ситуацију, образлаже избор решења и у знатној мери критички процењује резултат.
5 – одличан	У потпуности и самостално примењује и повезује знања у новој програмски заснованој ситуацији, анализира податке и техничке приказе, аргументује избор поступка, изводи закључке и критички вреднује решење.

Не прописује се јединствена процентуална скала оцене овим документом, јер је Правилник о оцењивању не утврђује. Ако Стручно веће усвоји оперативну бодовну/процентуалну скалу за одређену проверу, она мора бити унапред позната ученицима и усклађена са овим критеријумима и сложености задатака.

7. ПРАКТИЧАН РАД И БЕЗБЕДНОСТ

Практичан рад је суштински део предмета и оцењује се само у оквиру активности које су прописане програмом одговарајућег разреда. Вреднују се процес рада и продукт: разумевање задатка, припрема радног места, избор и употреба материјала/алата/машина/мерила, редослед операција, тачност и прецизност, функционалност, рационална употреба ресурса, примена мера заштите, самосталност и способност процене резултата.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

У 8. разреду практичне активности, у складу са програмом и материјално-техничким условима школе, могу обухватити састављање једноставних електричних/електронских кола према шеми, рад са електропанелима, коришћење фазног испитивача и мултиметра у безбедним школским условима, моделовање електричних машина и уређаја и управљање моделом помоћу интерфејса. Оцењују се само активности које су планиране и за које су обезбеђени услови за безбедан рад.

Када ученик поступа на начин који може угрозити сопствену или туђу безбедност, наставник прекида конкретну практичну активност и обезбеђује безбедне услове. Бројчана оцена се не користи као дисциплинска мера, већ се заснива на томе у којој мери је ученик показао прописани исход, укључујући исходе који се односе на правилан и безбедан рад.

Оцена	Критеријум – ПРАКТИЧАН РАД
1 – недовољан	Не разуме основни поступак и не успева да примени основне мере безбедности и руковања ни уз непосредно усмеравање; практичан исход није остварен.
2 – довољан	Уз сталнију подршку припрема радно место и изводи основне операције по датом моделу, примењује основне мере безбедности и делимично остварује функционални захтев задатка.
3 – добар	Већим делом самостално организује рад, правилно користи одговарајући прибор/алат/мерило, поштује мере заштите и израђује функционалан рад уз мање непрецизности.
4 – врло добар	Самостално планира редослед, рационално бира и безбедно користи средства рада, прецизно реализује задатак, контролише квалитет и образлаже евентуалне корекције.
5 – одличан	Самостално и веома прецизно реализује практичан задатак, оптимизује поступак и ресурсе, доследно примењује безбедност, контролише и аргументовано унапређује функционалност и квалитет решења.

8. ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ДИГИТАЛНИ РАД

Техничка документација и дигитални рад вреднују се у складу са конкретним програмским исходима разреда: у 5. разреду скица, једноставан технички цртеж, основна обрада слике/текста и представљање идеје; у 6. разреду грађевински технички цртеж, 3Д приказ/уређење простора и дигитална презентација; у 7. разреду машински технички цртеж, ортогонално и просторно приказивање, CAD, образлагање примене и предности 3Д штампе и управљање моделом; у 8. разреду електричне шеме, симулације електричних кола и управљање електромеханичким моделом преко интерфејса.

Оцена	Критеријум – ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ДИГИТАЛНИ РАД
1 – недовољан	Не примењује основна правила техничког представљања или основне функције програмом предвиђеног дигиталног алата ни уз подршку.
2 – довољан	Уз подршку примењује основна правила и функције алата и израђује делимично тачан/функционалан приказ или дигитални продукт.
3 – добар	Самостално израђује коректан и читљив технички/дигитални продукт према програмским правилима, уз мање непрецизности, и уме да објасни основни поступак.
4 – врло добар	Прецизно и самостално креира документацију/дигитални продукт, сврсисходно користи функције алата, контролише тачност и аргументује избор начина представљања.
5 – одличан	Креира веома прецизну, функционалну и јасну документацију/дигитални продукт, интегрише програмом предвиђене поступке, критички проверава резултат и предлаже унапређење.

9. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ, ПРОЈЕКТНИ И ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Конструкторско моделовање реализује се као процес од идеје до реализације. Вреднује се индивидуални допринос ученика у истраживању, дефинисању задатка, техничкој/планској документацији, избору материјала и средстава, реализацији, безбедности, тестирању, представљању, процени и унапређивању. Економски и предузетнички елементи вреднују се само у обиму предвиђеном програмом конкретног разреда (нпр. оквирни трошкови у 5–7. разреду; бизнис план производа у 8. разреду).

Елемент пројекта	Критеријум
Идеја и истраживање	Релевантност прикупљених информација, разумевање проблема, јасноћа идеје и образложење избора решења.
Планирање и документација	Технички/графички приказ, листа материјала и операција, распоред активности, трошкови и други елементи само у мери прописаној програмом разреда.
Реализација	Правилан избор и безбедна употреба средстава рада, прецизност, функционалност, рационална употреба материјала и доследност планираном поступку.
Решавање проблема	Самосталност при уочавању грешке, тестирању, корекцији и унапређивању модела/производа.
Сарадња	Индивидуални допринос, подела задатака, одговорност, конструктивна комуникација и уважавање идеја других.
Представљање	Јасно и аргументовано представљање идеје, поступка и производа/модела, уз употребу програмом предвиђених начина комуникације.
Вредновање и унапређивање	Самопроцена и процена рада на основу договорених показатеља, образложење предности/недостатака и реалан предлог за унапређење.

Бројчана оцена за пројектни/конструкторски рад утврђује се на основу целине показаног постигнућа и индивидуалног доприноса ученика, а не само на основу коначног изгледа заједничког производа.

Оцена	Критеријум – ПРОЈЕКТНИ / КОНСТРУКТОРСКИ РАД
1 – недовољан	Не разуме основни задатак и ни уз подршку не учествује функционално у планирању и реализацији; не примењује основна правила безбедности и не показује оствареност пројектних исхода.
2 – довољан	Уз јасна упутства учествује у појединим фазама пројекта, извршава једноставан део задатка по моделу, примењује основне мере безбедности и показује ограничен индивидуални допринос.
3 – добар	Већим делом самостално извршава свој део пројекта, учествује у планирању, документацији, реализацији и представљању, сарађује са тимом, примењује мере безбедности и уме да процени основне предности и недостатке решења.
4 – врло добар	Самостално и одговорно планира и реализује свој део пројекта, аргументује избор материјала, алата, поступка или компоненти, прецизно и безбедно ради, активно доприноси тиму, квалитетно документује и представља решење и предлаже реално унапређење.
5 – одличан	Показује изузетну самосталност и иницијативу у истраживању, планирању, реализацији, тестирању и унапређивању програмски заснованог решења; рационално користи ресурсе, доследно примењује безбедност, аргументовано доноси одлуке, даје значајан индивидуални допринос тиму и критички вреднује процес и продукт.

10. АКТИВНОСТ, ТИМСКИ РАД И ДРУГИ УЧЕНИЧКИ ПРОДУКТИ

Активност и ангажовање су прописани елементи оцењивања, али се оцена из предмета не своди на дисциплину, присуство, број јављања или само доношење материјала. Вреднује се квалитет активности у функцији остваривања исхода: систематичност, уредност процеса рада, залагање, самоиницијативност, креативност, одговорност, сарадња и способност коришћења повратне информације.

- У тимском раду вреднује се индивидуални допринос сваког ученика, а не само заједнички производ.
- Самопроцена и вршњачко вредновање користе се на основу унапред договорених показатеља као средство за напредовање у учењу.
- Презентације, истраживачки задаци, дигитални производи, модели и други радови могу бити основ за оцену само ако су предвиђени програмом/планирањем наставе и ако се на њима може поуздано утврдити оствареност исхода.
- Предметна оцена не сме се снижавати због понашања које се вреднује оценом из владања.

11. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

При оцењивању ученика којима је потребна додатна образовна подршка уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање, у складу са Правилником.

- Ученик који се образује по ИОП-у 1 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прописаних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- Ученик који се образује по ИОП-у 2 оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- Ако ученик који се образује по ИОП-у не остварује планиране циљеве и исходе, ИОП се ревидира.
- Ученик са изузетним способностима који се образује на прилагођен и обогаћен начин оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

12. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из предмета Техника и технологија утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, у складу са Законом и Правилником. При предлагању закључне оцене сагледавају се оствареност исхода и стандарда, практична примена знања и вештина, самосталност и ангажовање ученика. Закључивање се не своди на пуко израчунавање просека, али закључна оцена не може бити мања од оцена прописаних Правилником за одговарајућу аритметичку средину.

Аритметичка средина свих појединачних оцена	Закључна оцена не може бити мања од
4,50–5,00	одличан (5)
3,50–4,49	врло добар (4)
2,50–3,49	добар (3)
1,50–2,49	довољан (2)
мања од 1,50	недовољан (1)

Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник. Закључна оцена на првом полугодишту не узима се у обзир приликом израчунавања аритметичке средине за закључну оцену на крају другог полугодишта.

**КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ ФИЗИКЕ
ЗА 6, 7. И 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Оцена **недовољан (1)** – ученик не остварује минимални ниво предвиђених исхода, не препознаје основне физичке појмове и законитости и не примењује основна знања ни уз помоћ наставника.

Оцена **довољан (2)** – ученик остварује минимални ниво предвиђених исхода, препознаје и репродукује основне физичке појмове и законитости и уз помоћ наставника примењује знање у једноставним и познатим ситуацијама.

Оцена **добар (3)** – ученик у довољној мери остварује предвиђене исходе, разуме основне физичке појмове и законитости, повезује чињенице и самостално примењује знање у једноставним и познатим ситуацијама.

Оцена **врло добар (4)** – ученик у великој мери остварује предвиђене исходе, самостално примењује знање, повезује физичке појмове и законитости, решава сложеније проблемске ситуације и изводи закључке.

Оцена **одличан (5)** – ученик у потпуности или у веома високом степену остварује предвиђене исходе, самостално примењује знање у новим и сложенијим ситуацијама, анализира проблеме, повезује различите садржаје и изводи и образлаже закључке на основу података.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

6. разред

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
УВОД У ФИЗИКУ	Препознаје физику као природну науку и наводи једноставне примере физичких појава. Уз помоћ разликује посматрање, мерење и оглед.	Објашњава предмет проучавања физике и разликује основне методе истраживања. Наводи примере примене физике у свакодневном животу.	Самостално објашњава значај физике и повезује је са техником, медицином и другим природним наукама. Објашњава улогу посматрања, мерења и експеримента.	Самостално анализира физичке појаве, поставља питања и претпоставке и објашњава значај експерименталног метода и мерења у проучавању природе.
КРЕТАЊЕ	Препознаје кретање и мировање, путању, пут и време. Зна основну јединицу за брзину и уз помоћ примењује формулу за брзину у најједноставнијим задацима.	Разликује врсте кретања према путањи и промени брзине. Решава једноставне задатке за пут, време и брзину. Одређује средњу брзину у једноставним примерима.	Објашњава релативност кретања и самостално решава сложеније задатке. Анализира зависност пута и брзине од времена и тумачи једноставне графичке приказе.	Самостално анализира различите врсте кретања, решава сложеније и проблемске задатке, тумачи и повезује графичке, табеларне и математичке приказе кретања и образлаже резултат.
СИЛА	Препознаје силу као меру узајамног деловања тела. Наводи примере гравитационог, електричног и магнетног деловања. Препознаје силу трења и силу Земљине теже.	Објашњава последице деловања силе и разликује контактна деловања од деловања на даљину. Разликује силу Земљине теже и тежину тела. Решава једноставне задатке.	Самостално објашњава узајамно деловање тела, векторски карактер силе и слагање сила истог правца. Примењује знања при решавању задатака и објашњава утицај трења и отпора средине.	Анализира сложеније ситуације у којима делује више сила, самостално решава проблемске задатке, предвиђа последице деловања сила и повезује научено са примерима из свакодневног живота.
МЕРЕЊЕ	Препознаје основне физичке величине и њихове јединице. Користи једноставне мерне инструменте уз упутство и читава измерену вредност.	Разликује основне и изведене величине, користи одговарајуће SI јединице и врши једноставна претварања јединица. Самостално врши једноставнија мерења.	Правилно бира и користи мерне инструменте, одређује најмањи подеок, врши претварања јединица и одређује средњу вредност више мерења.	Самостално планира и изводи мерење, процењује тачност мерења, одређује средњу вредност и грешку директног мерења, анализира резултате и аргументовано изводи закључке.
МАСА И ГУСТИНА	Разликује масу и тежину. Зна основну јединицу за масу. Препознаје појам густине и уз помоћ решава најједноставније задатке непосредном применом формуле.	Објашњава инертност тела, разликује масу и тежину и решава једноставне задатке за масу, запремину и густину.	Повезује масу и инертност, самостално решава сложеније задатке са густином и објашњава поступак одређивања густине чврстих тела и течности.	Самостално анализира и решава сложеније проблемске задатке, повезује масу, запремину и густину, планира поступак експерименталног одређивања густине и анализира добијене резултате.
ПРИТИСАК	Препознаје притисак и зна од чега зависи притисак чврстог тела.	Објашњава притисак чврстих тела и течности и решава	Самостално објашњава хидростатички и атмосферски притисак,	Анализира и решава сложеније и проблемске ситуације у

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

	Наводи једноставне примере атмосферског и хидростатичког притиска.	једноставне задатке. Препознаје примену спојених судова и Паскаловог закона.	зависност притиска од одговарајућих величина и решава сложеније задатке. Објашњава примену Паскаловог закона.	вези са притиском, повезује различите врсте притиска са појавама и техничким применама и самостално образлаже резултате и закључке.
--	--	--	---	---

7. РАЗРЕД

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
СИЛА И КРЕТАЊЕ	Препознаје силу као узрок промене брзине тела и појам убрзања. Разликује брзину и убрзање. Препознаје основне физичке величине и њихове јединице. Уз помоћ наставника примењује основне формуле у најједноставнијим задацима. Препознаје силе акције и реакције на једноставним примерима.	Објашњава појам убрзања и везу између силе, масе и убрзања. Разликује равномерно и равномерно променљиво праволинијско кретање. Примењује Други Њутнов закон и самостално решава једноставне задатке. Објашњава Трећи Њутнов закон на познатим примерима. Чита и тумачи једноставне графике зависности брзине од времена.	Самостално примењује Њутнове законе на кретање тела. Анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код равномерно променљивог кретања. Решава сложеније квалитативне, квантитативне и графичке задатке. Правилно користи векторски карактер брзине, убрзања и силе и објашњава силе акције и реакције на различитим примерима.	Самостално анализира кретање тела под дејством сила, повезује Њутнове законе са различитим физичким ситуацијама и примењује их у новим и сложенијим проблемима. Анализира и повезује графичке, табеларне и математичке приказе кретања. Самостално планира и изводи једноставан експеримент из кинематике и динамике, анализира податке и образлаже закључке.
КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА	Препознаје силу теже и зна да тела под њеним дејством падају ка Земљи. Препознаје слободно падање, хитац навише и хитац наниже. Препознаје силу трења и наводи једноставне примере њеног деловања. Уз помоћ решава најједноставније задатке.	Објашњава слободно падање и кретање тела баченог вертикално навише и наниже. Разликује трење мировања, клизања и котрљања. Објашњава од чега зависи сила трења и самостално решава једноставне задатке применом одговарајућих формула.	Самостално анализира кретање тела под дејством силе теже и решава сложеније задатке везане за слободно падање и вертикални хитац. Објашњава бестежинско стање. Анализира утицај силе трења и отпора средине на кретање и процењује начине повећања или смањења трења.	Самостално решава сложеније и проблемске ситуације у вези са кретањем тела под дејством силе теже. Повезује законе кретања са слободним падом и вертикалним хицем. Анализира различите врсте трења и отпора средине и примењује знање у новим ситуацијама. Самостално анализира експерименталне податке и изводи аргументоване закључке.
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	Препознаје појам равнотеже тела и наводи једноставне примере. Препознаје полугу и силу потиска. Зна да тело у течности може да плива, лебди	Разликује врсте равнотеже тела. Објашњава услов равнотеже полуге и решава једноставне задатке. Објашњава силу потиска и	Самостално анализира деловање више сила на тело, одређује резултујућу силу и примењује услове равнотеже. Примењује момент силе и услов	Самостално анализира сложеније проблеме равнотеже тела, слагања и разлагања сила и момената силе. Повезује принцип рада полуге са применом

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

	или тоне. Уз помоћ решава најједноставније задатке.	Архимедов закон и на познатим примерима објашњава пливање и тоњење тела.	равнотеже полуге при решавању сложенијих задатака. Примењује Архимедов закон и анализира услове пливања, лебдења и тоњења тела.	простих машина у свакодневном животу. Самостално примењује Архимедов закон у новим ситуацијама, анализира услове пливања тела и образлаже закључке на основу физичких закона.
МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	Препознаје појмове механичког рада, енергије и снаге и зна њихове основне мерне јединице. Разликује кинетичку и потенцијалну енергију. Уз помоћ примењује основне формуле у најједноставнијим задацима.	Објашњава механички рад и повезује рад, енергију и снагу. Израчунава рад силе у једноставним примерима. Разликује кинетичку и гравитациону потенцијалну енергију и самостално решава једноставне задатке. Препознаје закон одржања механичке енергије на познатим примерима.	Самостално решава сложеније задатке који повезују механички рад, кинетичку и потенцијалну енергију и снагу. Објашњава везу између промене механичке енергије и извршеног рада. Примењује закон одржања механичке енергије и објашњава коефицијент корисног дејства.	Самостално анализира сложене и нове проблемске ситуације применом закона о раду и енергији. Повезује промене кинетичке и потенцијалне енергије са извршеним радом и примењује закон одржања механичке енергије. Анализира снагу и коефицијент корисног дејства и аргументовано тумачи добијене резултате.
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	Препознаје честичну грађу супстанције. Разликује основна агрегатна стања и препознаје температуру као физичку величину. Зна основну јединицу температуре која се користи у свакодневном мерењу и користи термометар према упутству. Препознаје примере загревања, хлађења и топлотног ширења тела.	Објашњава хаотично кретање молекула и повезује га са температуром. Разликује температуру, унутрашњу енергију и количину топлоте. Објашњава топлотно ширење и промене агрегатног стања и наводи примере преношења топлоте.	Самостално објашњава топлотне појаве на основу честичне структуре супстанције. Повезује температуру са унутрашњом енергијом, објашњава количину топлоте, специфични топлотни капацитет и топлотну равнотежу. Анализира промене димензија, запремине и агрегатног стања при загревању и хлађењу.	Самостално анализира и повезује топлотне појаве са честичном структуром супстанције. Примењује знање о температури, унутрашњој енергији, количини топлоте и топлотној равнотежи у новим и сложенијим ситуацијама. Анализира различите механизме преноса топлоте и процењује начине рационалног коришћења топлотне енергије.

8. РАЗРЕД

Област	Оцена 2 – довољан	Оцена 3 – добар	Оцена 4 – врло добар	Оцена 5 – одличан
ОСЦИЛАТОРНО И ТАЛАСНО КРЕТАЊЕ	Препознаје осцилаторно и таласно кретање и наводи једноставне примере. Препознаје амплитуду, период и фреквенцију осциловања и основне карактеристике таласа. Зна да је звук механички талас. Уз помоћ примењује основне формуле у најједноставнијим задацима.	Објашњава осцилаторно кретање и разликује амплитуду, период и фреквенцију. Описује механичке таласе и повезује таласну дужину, фреквенцију и брзину таласа. Разликује основне карактеристике звука и самостално решава једноставне задатке.	Самостално повезује физичке величине којима се описују осцилације и таласи и решава сложеније задатке. Објашњава закон одржања механичке енергије при осциловању. Анализира карактеристике звука и објашњава звучну резонанцију, ултразвук и инфразвук.	Самостално анализира осцилаторне и таласне појаве и примењује одговарајуће физичке законитости у новим и сложенијим ситуацијама. Повезује осциловање, таласно кретање и звук, анализира експерименталне податке и образлаже резултате. Наводи и објашњава примену ултразвука и мере заштите од буке.
СВЕТЛОСНЕ ПОЈАВЕ	Препознаје светлосне изворе и праволинијско простирање светлости. Објашњава на једноставном нивоу настанак сенке и полусенке. Препознаје одбијање и преламање светлости, огледала и сочива.	Објашњава закон одбијања и преламања светлости и разликује равна и сферна огледала и основне врсте сочива. Конструира једноставне ликове предмета и описује рад лупе и микроскопа. Објашњава настанак сенке и помрачења.	Самостално примењује законе одбијања и преламања светлости. Конструира и анализира ликове код огледала и сочива. Објашњава индекс преламања и тоталну рефлексију. Повезује преламање светлости са функционисањем ока, корекцијом вида и радом оптичких инструмената.	Самостално анализира сложеније оптичке појаве и примењује законе геометријске оптике у новим ситуацијама. Повезује одбијање, преламање и тоталну рефлексију са радом различитих оптичких система. Анализира функционисање ока и корекцију вида и самостално образлаже примену оптичких инструмената.
ЕЛЕКТРИЧНО ПОЉЕ	Препознаје наелектрисана тела и две врсте наелектрисања. Зна да се наелектрисана тела узајамно привлаче или одбијају. Препознаје појам електричног поља и електричног напона. Уз помоћ решава најједноставније задатке.	Објашњава наелектрисавање тела и узајамно деловање наелектрисаних тела. Познаје закон одржања количине наелектрисања и примењује Кулонов закон у једноставним задацима. Описује електрично поље помоћу линија сила и разликује хомогено и нехомогено поље.	Самостално примењује Кулонов закон и анализира од чега зависи електрична сила. Описује и приказује електрично поље и повезује јачину електричног поља, силу и наелектрисање. Објашњава рад силе електричног поља и повезује електрични напон са јачином хомогеног електричног поља.	Самостално анализира сложеније проблеме у вези са електричним силама и пољем, примењује Кулонов закон и односе између физичких величина у новим ситуацијама. Анализира електричне појаве у атмосфери и повезује научене законитости са практичним примерима и мерама заштите.
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА	Препознаје електричну струју, извор струје, проводнике и изолаторе и основне елементе електричног кола. Разликује јачину струје и напон и препознаје њихове	Објашњава услове за настанак електричне струје и правилно повезује основне елементе струјног кола. Користи амперметар и волтметар. Примењује	Самостално примењује Омов закон и анализира зависност јачине струје од напона и отпорности. Одређује еквивалентну отпорност редно и паралелно повезаних	Самостално анализира сложена електрична кола и примењује законе електричне струје у новим проблемским ситуацијама. Повезује и анализира табеларне

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

	мерне јединице. Уз помоћ повезује једноставно струјно коло и решава најједноставније задатке. Познаје основна правила безбедности при коришћењу електричних уређаја.	Омов закон за део струјног кола у једноставним задацима. Разликује редну и паралелну везу отпорника и описује топлотно дејство струје.	отпорника. Решава сложеније задатке у вези са радом и снагом електричне струје и примењује Цул–Ленцов закон. Објашњава провођење струје кроз метале, течности и гасове.	и графичке резултате мерења. Израчунава потрошњу електричне енергије и повезује рад и снагу електричне струје са практичним примерима. Самостално планира мерење, анализира резултате и образлаже закључке уз примену правила безбедности.
МАГНЕТНО ПОЉЕ	Препознаје сталне магнете, магнетне полове и магнетно поље. Зна да Земља има магнетно поље и препознаје компас као средство за оријентацију. Препознаје да електрична струја ствара магнетно поље.	Описује магнетно поље сталних магнета и Земље и приказује га линијама сила. Објашњава принцип рада компаса и магнетно дејство електричне струје. Препознаје електромагнет и наводи примере његове примене.	Самостално објашњава магнетно поље струјног проводника, узајамно деловање паралелних проводника са струјом и деловање магнетног поља на струјни проводник. Објашњава принцип рада електромагнета и електромотора и примењује знања у различитим ситуацијама.	Самостално анализира и повезује електричне и магнетне појаве. Објашњава узајамно деловање струјних проводника и деловање магнетног поља на проводник са струјом у новим ситуацијама. Повезује принцип рада електромагнета и електромотора са њиховом практичном применом и објашњава значај магнетног поља Земље.
ЕЛЕМЕНТИ АТОМСКЕ И НУКЛЕАРНЕ ФИЗИКЕ	Препознаје основну структуру атома и атомског језгра. Зна да језгро чине протони и неутрони. Препознаје појам радиоактивности и зна да радиоактивно зрачење може имати штетно дејство. Наводи основне мере заштите.	Описује структуру атома и атомског језгра и објашњава основна својства нуклеарних сила. Разликује алфа, бета и гама зрачење и наводи примере примене радиоактивних изотопа. Разликује фисију и фузију на основном нивоу.	Самостално објашњава радиоактивност и карактеристике различитих врста радиоактивног зрачења. Анализира њихово дејство, примену и мере заштите. Објашњава фисију и фузију и повезује их са ослобађањем нуклеарне енергије.	Самостално повезује структуру атомског језгра, нуклеарне силе и радиоактивност. Анализира примену радиоактивних изотопа и нуклеарне енергије и процењује значај мера заштите од зрачења. Упоредије фисију и фузију, анализира могућности њихове примене и аргументовано образлаже закључке.
ФИЗИКА И САВРЕМЕНИ СВЕТ	Препознаје значај физике у свакодневном животу и наводи једноставне примере примене физике у медицини и савременим технологијама.	Објашњава на познатим примерима значај физике за развој природних наука, медицине и технологије. Наводи примене ултразвука, медицинских уређаја, телекомуникација и других савремених технологија.	Самостално повезује физичке принципе са применама у савременој медицини, комуникацијама и технологији и објашњава значај физике за њихов развој.	Самостално анализира улогу физике у развоју савремене науке, медицине и технологије, повезује знања из различитих области физике са конкретним применама и аргументовано процењује њихов значај за савремени живот и друштво.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

Поред остварености исхода дефинисаних по наставним областима, у процесу континуираног праћења и оцењивања ученика прате се и вреднују знања, вештине, самосталност, ангажовање и напредовање ученика.

Елемент	Шта се прати и вреднује
Разумевање физичких појмова и законитости	Усвојеност, разумевање, повезивање и функционална примена физичких појмова, величина, закона и законитости; правилна употреба стручне терминологије и повезивање физичких садржаја са појавама из свакодневног живота
Усмено одговарање	Тачност и потпуност одговора, разумевање и повезивање физичких појмова и законитости, објашњавање физичких појава, примена знања у познатим и новим ситуацијама, самосталност у одговарању, аргументовање и извођење закључака
Писмене провере знања	Усвојеност и разумевање појмова и законитости, примена физичких закона и формула, решавање квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака, правилна употреба физичких величина и мерних јединица, тумачење графикана, табела и резултата
Решавање задатака и проблемских ситуација	Разумевање и анализа проблема, избор одговарајућих физичких закона и формула, математички поступак, правилна употреба величина и јединица, процена смислености резултата, тумачење и образлагање решења
Практичан, експериментални и лабораторијски рад	Разумевање циља и поступка, правилно и безбедно руковање прибором и мерним инструментима, самосталност у раду, мерење и записивање података, обрада и анализа резултата и извођење и образлагање закључака
Анализа података и научно закључивање	Читање и тумачење табела, графикана и резултата мерења, уочавање односа међу физичким величинама, извођење закључака на основу података и процена оправданости добијених резултата
Активност и ангажовање	Учешће у наставним активностима, дискусији и решавању проблема, постављање питања, изношење и образлагање запажања, иницијатива, одговорност, сарадња и однос према обавезама
Самосталност у раду	Степен самосталности у решавању задатака, извођењу огледа, примени и повезивању знања, анализи резултата, закључивању и исправљању сопствених грешака
Домаћи, пројектни и истраживачки рад	Разумевање задатка, тачност и релевантност садржаја, самосталност, примена и повезивање знања, прикупљање и обрада података, коришћење извора и представљање и образлагање резултата рада
Напредовање ученика	Индивидуални напредак у односу на претходна постигнућа, степен остварености исхода и способност коришћења повратне информације ради даљег учења и напредовања

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

ИНИЦИЈАЛНО ПРОЦЕЊИВАЊЕ

На почетку школске године, по правилу до краја треће недеље од почетка школске године, врши се иницијално процењивање претходних постигнућа ученика из области и садржаја који су од значаја за наставу физике у одговарајућем разреду.

Иницијално процењивање најављује се три радна дана пре планираног одржавања и не убраја се у планирани број писмених провера.

Резултат иницијалног процењивања не оцењује се, већ се евидентира у педагошкој документацији и користи за планирање даљег рада, праћење индивидуалног напредовања ученика и планирање одговарајуће подршке. Ученику и родитељу, односно другом законском заступнику, пружа се правовремена индивидуална повратна информација о резултату иницијалног процењивања.

Праћење и оцењивање ученика остварује се континуирано током школске године, применом различитих начина и поступака вредновања, у складу са природом наставног предмета, предвиђеним исходима и важећим прописима.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз:

- усмене провере знања;
- писмене провере знања;
- решавање квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака;
- практичан, лабораторијски и експериментални рад;
- анализу графикана, табела, мерења и других података;
- излагања, презентације и представљање резултата рада;
- дискусију и решавање проблемских ситуација;
- домаће задатке;
- пројектне и истраживачке задатке;
- индивидуални рад, рад у пару и групни рад;
- континуирано праћење активности, ангажовања, самосталности и напредовања ученика.

У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Приликом оцењивања примењују се критеријуми дефинисани овим документом, при чему се вреднују степен остварености исхода, разумевање и примена знања, самосталност ученика, способност повезивања садржаја, решавања проблема, анализирања података и извођења и образлагања закључака.

ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно праћење је саставни део процеса наставе и учења и спроводи се континуирано током школске године.

Формативним праћењем прате се:

- оствареност исхода;
- разумевање и примена знања;
- начин приступа проблему и задатку;
- повезивање знања;

- самосталност у раду;
- активност и ангажовање;
- сарадња у процесу учења;
- способност анализе података, аргументовања и извођења закључака;
- тешкоће у учењу;
- коришћење повратне информације;
- индивидуално напредовање ученика.

На основу формативног праћења ученик добија повратну информацију о оствареним постигнућима, уоченим тешкоћама и јасне и конкретне препоруке за даље учење и напредовање.

У формативном праћењу могу се користити самопроцена и вршњачко вредновање на основу унапред познатих критеријума, ради развијања одговорности ученика за сопствено учење и способности процене квалитета рада.

Резултати самопроцене и вршњачког вредновања користе се првенствено као подршка учењу, праћењу напредовања и планирању даљег рада.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика на крају програмске целине или у одређеном периоду учења.

5. КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА

При решавању задатака вреднују се разумевање и анализа физичког проблема, избор и примена одговарајућих физичких закона и формула, математички поступак, правилна употреба физичких величина и мерних јединица, тачност израчунавања, процена смислености и тумачење добијеног резултата.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Ученик не остварује минимални ниво прописаних исхода који се проверавају решавањем задатака, ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољан степен разумевања основних физичких величина, односа и поступака потребних за решавање најједноставнијих задатака.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање решава најједноставније задатке непосредном применом познате формуле и препознаје основне физичке величине и мерне јединице.
3 – добар	Ученик самостално решава типичне и једноставније задатке непосредном применом познатих физичких закона и формула, правилно користећи основне физичке величине и мерне јединице.
4 – врло добар	Ученик самостално решава задатке средњег и већег нивоа сложености, правилно бира и примењује физичке законе, формуле и мерне јединице и тумачи добијени резултат, уз могуће мање грешке које не показују суштинско неразумеваше.
5 – одличан	Ученик самостално решава сложеније и проблемске задатке, правилно анализира физичку ситуацију, бира и повезује одговарајуће физичке законе, спроводи поступак решавања, проверава смисленост резултата и физички га тумачи и образлаже.

6. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ И ЛАБОРАТОРИЈСКИ РАД

При експерименталном и лабораторијском раду вреднују се разумевање циља и поступка вежбе, правилно и безбедно коришћење прибора и мерних инструмената, самосталност у раду, тачност мерења, бележење и обрада података, анализа резултата и извођење и образлагање закључака.

Оцена	Критеријум
1 – недовољан	Ученик не остварује минимални ниво исхода предвиђених експерименталним или лабораторијским радом ни уз одговарајућу подршку и усмеравање. Не показује довољно разумевање циља и поступка вежбе и није у стању да изведе основне активности предвиђене задатком.
2 – довољан	Ученик уз помоћ наставника изводи основне кораке вежбе, препознаје прибор и мерне инструменте, врши основна мерења и бележи резултате.
3 – добар	Ученик правилно изводи основне поступке према датом упутству, користи прибор и мерне инструменте, врши мерења и бележи резултате, а за анализу резултата и извођење закључка потребна му је повремена помоћ.
4 – врло добар	Ученик самостално изводи вежбу према упутству, правилно и безбедно користи прибор и мерне инструменте, бележи и анализира резултате и уз мању помоћ формулише и образлаже закључак.
5 – одличан	Ученик самостално планира и изводи оглед или лабораторијску вежбу, правилно и безбедно користи прибор и мерне инструменте, систематично бележи и обрађује резултате, анализира их, процењује грешке мерења када је то предвиђено и самостално изводи и образлаже закључак.

7. ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

Писмене провере знања садрже задатке различитог типа и нивоа сложености којима се проверавају разумевање физичких појмова и појава, познавање и примена физичких закона, решавање квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака, правилна употреба физичких величина и мерних јединица, као и тумачење графикана, табела и добијених резултата.

За писмене провере које се бодују, Стручно веће наставника физике утврђује следећу скалу за претварање остварених бодова у бројчану оцену:

Проценат остварености	Оцена
0–29%	1 – недовољан
30–54%	2 – довољан
55–69%	3 – добар
70–84%	4 – врло добар
85–100%	5 – одличан

При састављању писмених провера води се рачуна о заступљености задатака различитог типа и нивоа сложености, у складу са исходима и садржајима који се проверавају.

Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се спроводити без најаве. Оцене добијене на овим проверама евидентирају се у педагошкој документацији и не уписују се самостално у дневник, у складу са Правилником.

8. ДОМАЋИ, ПРОЈЕКТНИ И ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

При вредновању ових активности прате се:

- разумевање постављеног задатка;
- тачност и релевантност садржаја;
- самосталност;
- примена и повезивање физичких знања;
- прикупљање, обрада и анализа података;
- креативност и истраживачки приступ;
- избор и коришћење извора;
- сарадња, када се задатак реализује у пару или групи;
- начин представљања резултата;
- способност образлагања и одбране сопственог рада.

Редовност израде домаћих задатака прати се као део ангажовања ученика. Када се домаћи задатак користи као основ за оцењивање, вреднује се квалитет постигнућа ученика у конкретном задатку, у складу са унапред познатим критеријумима.

Домаћи задаци, пројектни рад, групни рад, излагања и други ученички продукти могу бити основ за оцењивање у складу са програмом наставе и учења.

9. АКТИВНОСТ, АНГАЖОВАЊЕ И САМОСТАЛНОСТ УЧЕНИКА

Континуирано се прате:

- активност и учешће у наставним активностима;
- заинтересованост и иницијатива;
- самосталност;
- одговорност;
- примена стечених знања;
- учешће у решавању проблема;
- постављање питања и образлагање запажања;
- повезивање физичких садржаја са примерима из свакодневног живота;
- сарадња са другим ученицима;
- способност прихватања и коришћења повратне информације;
- индивидуално напредовање.

Ангажовање ученика вреднује се у складу са степеном испољене самосталности, иницијативе, одговорности и квалитета учешћа у различитим облицима рада.

Сама учесталост јављања ученика није једини показатељ активности и ангажовања.

10. ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Приликом праћења и оцењивања уважавају се индивидуалне образовне потребе, могућности и напредовање ученика.

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања или других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и исхода дефинисаних планом индивидуализације и индивидуалним образовним планом.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прописаних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода дефинисаних персонализованим планом наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Ученику који се образује по индивидуалном образовном плану, а не остварује планиране циљеве и исходе, индивидуални образовни план се ревидира.

Ученик са изузетним способностима који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

11. ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из физике утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, у складу са законом и Правилником.

При утврђивању закључне оцене сагледавају се:

- степен остварености прописаних исхода;
- разумевање и функционална примена знања;
- способност повезивања физичких појмова и законитости;
- способност решавања квалитативних, квантитативних, графичких и проблемских задатака;
- практичне, експерименталне и лабораторијске вештине;
- способност анализе података и извођења закључака;
- самосталност;
- ангажовање;
- индивидуално напредовање ученика.

Закључна оцена не може бити већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник.

Закључна оцена не може бити мања од:

- **одличан (5)** ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- **врло добар (4)** ако је аритметичка средина од 3,50 до 4,49;
- **добар (3)** ако је аритметичка средина од 2,50 до 3,49;
- **довољан (2)** ако је аритметичка средина од 1,50 до 2,49;
- **недовољан (1)** ако је аритметичка средина мања од 1,50.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Закључна оцена на првом полугодишту не узима се у обзир приликом израчунавања аритметичке средине за утврђивање закључне оцене на крају другог полугодишта.

Закључну оцену на крају полугодишта утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника.

КРИТЕРИЈУМИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА

ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми праћења и оцењивања ученика трећег разреда утврђени су у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању и важећим програмима наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и има за циљ континуирано праћење развоја, напредовања и остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика. Приликом оцењивања поштују се принципи објективности, релевантности, правичности, редовности и благовремености, примењују се разноврсне технике и методе оцењивања и уважавају индивидуалне разлике, потребе, узраст, претходна постигнућа и услови у којима се оцењивање одвија.

Бројчана оцена из обавезних предмета утврђује се на основу:

- остварености прописаних исхода;
- степена самосталности ученика у раду и примени знања;
- активности и ангажовања ученика.

Оцењивање се остварује формативно и сумативно.

Формативно оцењивање подразумева редовно праћење и процену напредовања ученика у остваривању исхода, степена самосталности, начина учења, активности и сарадње. Повратна информација треба да буде јасна, разумљива и подстицајна и да садржи конкретну препоруку за даље напредовање.

Сумативним оцењивањем вреднује се постигнуће ученика на крају програмске целине или у одређеном периоду учења.

Ученик се прати и оцењује различитим начинима и поступцима, у зависности од природе предмета и исхода који се вреднују, а нарочито путем:

- усмених провера;
- писмених провера;
- практичног рада;
- ученичких радова и продуката;
- активности на часу;
- самосталног, партнерског и групни рада;
- истраживачких и пројектних активности;
- домаћих задатака;
- непосредног посматрања начина рада, самосталности и напредовања ученика.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

При избору начина провере води се рачуна да ученик добије различите могућности да покаже шта зна, разуме и уме.

Критеријуми оцењивања за сваки предмет утврђују се у односу на прописане исходе и наставне области/теме. Опис постигнућа степенује се од основног нивоа остварености исхода до самосталне примене, повезивања, анализирања, решавања проблема и образлагања закључака.

Оцена одличан (5) одражава потпуну или веома високу оствареност исхода, самосталну примену знања у новим ситуацијама, логичко повезивање чињеница и појмова, самостално извођење закључака и висок степен активности и ангажовања.

Оцена врло добар (4) одражава оствареност исхода у великој мери, самосталну примену знања, логичко повезивање појмова и чињеница и висок степен самосталности и ангажовања.

Оцена добар (3) одражава оствареност исхода у довољној мери, разумевање и примену знања у познатим ситуацијама, делимично самостално извођење закључака и одговарајући степен активности.

Оцена довољан (2) одражава оствареност минималног нивоа исхода, знање на нивоу препознавања и репродукције и примену основних знања уз подршку наставника.

Оцена недовољан (1) одражава неоствареност минималних исхода, односно ситуацију у којој ученик не показује основно разумевање и не примењује основна знања и вештине ни уз одговарајућу подршку.

При оцењивању из Ликовне културе, Музичке културе и Физичког и здравственог васпитања посебно се уважавају индивидуалне могућности, напредовање у односу на претходна постигнућа и ангажовање ученика.

Ученик коме је потребна додатна образовна подршка оцењује се у складу са планом индивидуализације, односно индивидуалним образовним планом, уз прилагођавање начина и поступака праћења и оцењивања.

Критеријуми оцењивања утврђују се и усклађују на Стручном већу за разредну наставу и примењују јединствено, уз уважавање специфичности предмета и индивидуалних карактеристика ученика.

СРПСКИ ЈЕЗИК

Критеријуми оцењивања из Српског језика у трећем разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења (усвајање латинице, проширивање граматичких и

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

правописних правила, анализи текста), степену самосталности ученика у примени знања и степену активности и ангажовања.

Програм наставе и учења Српског језика у трећем разреду обухвата три међусобно повезане предметне области:

1. Књижевност
2. Језик
3. Језичка култура

Предметне области се међусобно прожимају и не изучавају се изоловано. Праћење и оцењивање је континуирано, формативно и сумативно и усмерено је на утврђивање степена остварености прописаних исхода и напредовања ученика.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз усмене и писмене провере, читање и разумевање прочитаног на ћирилици и латиници, интерпретацију књижевних текстова, граматичке и правописне вежбе, говорне и језичке вежбе, усмено и писмено изражавање, домаће задатке, ученичке радове, активности на часу, самостални, партнерски и групни рад.

1. КЊИЖЕВНОСТ

У области Књижевност прати се и вреднује оспособљеност ученика за читање са разумевањем (ћирилица и латиница), доживљавање и тумачење књижевних и информативних текстова, препознавање основних књижевних врста и појмова (басна, бајка, народна и уметничка песма, прича), уочавање редоследа догађаја, ликова и њихових особина, као и изражајно читање и рецитовање.

Књижевни појмови вреднују се кроз способност ученика да их препозна, именује и уочи њихову улогу у књижевном тексту.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и са потпуним разумевањем чита текстове на ћириличком и латиничком писму; образлаже свој утисак о прочитаном уз поткрепљивање примерима из текста; сигурно разликује народну и уметничку бајку, басну, песму и причу; самостално одређује тему, редослед догађаја, време и место радње; подробно анализира ликове и њихове поступке; самостално уочава стих, строфу и риму; препознаје основне стилске фигуре предвиђене програмом (попут поређења и оличења/персонификације у једноставнијој форми); одваја главне од

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	споредних догађаја; изражајно чита и рецитије уз поштовање свих интонацијских пауза.
4 – врло добар	Ученик самостално чита са разумевањем на оба писма и износи мишљење о тексту; разликује обрађене књижевне врсте; одређује тему, главне догађаје, време и место радње; уочава и описује особине и поступке главних ликова; препознаје стих, строфу и риму; повезује информације и изводи једноставне закључке, уз повремену подршку код сложенијих захтева. Чита изражајно уз правилно поштовање интерпункције.
3 – добар	Ученик чита текст на ћирилици и латиници са разумевањем и издваја основне информације; препознаје већину обрађених књижевних врста; одређује тему и основни редослед догађаја; именује ликове и њихове основне особине; уочава стих и строфу. Препричава текст поштујући основни ток догађаја. При читању углавном поштује интерпункцију.
2 – довољан	Ученик чита једноставнији текст (ћирилицом или латиницама уз поврмени спорији темпо) и разуме основни садржај; уз усмеравање издваја главни догађај и ликове, одређује место или време радње; уз помоћ препричава основни ток текста и износи једноставан утисак.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не показује минимално разумевање прочитаног текста, не издваја основне информације, не препознаје основни редослед догађаја нити може да преприча садржај, односно не остварује минималне исходе ове области.

2. ЈЕЗИК

У области Језик прате се и вреднује усвојеност писма (ћирилица и латиница), разумевање и функционална примена граматичких и правописних знања.

2.1. Граматика

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и сигурно разликује врсте речи предвиђене програмом за трећи разред (именице – заједничке и властите, глаголе, придеве – описне, присвојне и градивне, заменице, бројеве); одређује граматички род и број именичких речи; у реченици самостално одређује главне реченичне чланове (главни субјекат и предикат); препознаје врсте реченица по значењу и облику и стечена знања самостално примењује на новим примерима.
4 – врло добар	Ученик самостално разликује основне врсте речи (именице, глаголе, придеве); одређује род и број именичких речи уз мање грешке; правилно одређује главне реченичне чланове у типичним примерима; разликује врсте реченица и примењује знање уз повремене мање грешке код сложенијих захтева.
3 – добар	Ученик разликује именице, глаголе и придеве; уз повремену помоћ одређује њихов род и број; у једноставним реченицама препознаје субјекат и предикат; разуме разлику између врста реченица, али му је код сложенијих примера потребна подршка.
2 – довољан	Ученик препознаје основне врсте речи (именице и глаголе) и уз усмеравање уочава придеве; у једноставним примерима уз помоћ препознаје субјекат и предикат.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје основне врсте речи нити субјекат и предикат у једноставним реченицама, односно не остварује минималне исходе.

2.2. Правопис

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик доследно и самостално примењује правописна правила; правилно користи велико слово у писању личних имена, назива градова, села, река, планина, празника и вишечланих географских назива предвиђених програмом; правилно пише речцу <i>не</i> уз глаголе и придеве, речцу <i>ли</i> ; користи основне интерпункцијске знаке (тачка, упитник, узвичник, зарез при набрајању, двотачка и зарез у управном говору у најједноставнијим облицима); савладао је техничко састављање и растављање речи на крају реда; тачно користи и ћирилично и латиничко писмо.
4 – врло добар	Ученик самостално примењује већину правописних правила за 3. разред; правилно користи велико слово, речцу <i>не</i> и речцу <i>ли</i> , као и интерпункцијске знаке. Прави ретке грешке у сложенијим примерима и најчешће их самостално исправља; успешно користи оба писма.
3 – добар	Ученик примењује основна правописна правила у познатим ситуацијама; правилно користи велико слово код личних имена и познатих назива; правилно пише речцу <i>не</i> уз глаголе у типичним примерима. Повремено прави грешке при писању латинице или сложенијих интерпункцијских знакова.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање примењује основна правописна правила (велико слово на почетку реченице и код личних имена, тачка на крају); препознаје правила за речцу <i>не</i> , али прави честе грешке; користи латиничко писмо уз помоћ и усмеравање.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не примењује основна правописна правила, не користи правилно велико слово и интерпункцију ни у најједноставнијим примерима.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

У области Језичка култура прати се и вреднује развој усменог и писменог изражавања, богаћење речника, усвајање и правилност писања латинице, структурирање текста (увод, разрада, закључак у основи), препричавање, причање и описивање.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик се усмено и писмено изражава јасно, логично и језички правилно на оба писма; самостално и садржајно препричава текст по деловима и у целини; прича о стварном или замишљеном догађају поштујући хронологију; подробно и маштовито описује бића, предмете и природу; правилно структурира писани састав (увод, главни део, завршни део); прилагођава тон комуникативној ситуацији.
4 – врло добар	Ученик се самостално, јасно и повезано изражава; правилно препричава, прича и описује; издваја битне информације и углавном правилно дели текст на целине; користи разноврстан речник; у потпуности је савладао писање латинице.
3 – добар	Ученик самостално саставља краћи, смислен писани или усмени текст; препричава поштујући основни ток догађаја; користи одговарајући речник; саставља краће писмене саставе уз мање стилске и граматичке грешке.
2 – довољан	Ученик уз подршку (питања, подсетник, план) препричава краћи текст или саставља једноставан исказ; користи сиромашнији речник; прави значајне грешке у структурисању текста и писању латинице.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не успева да састави смислен једноставан усмени или писани исказ и не примењује основни речник и комуникативне вештине.

ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ И ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА

У трећем разреду ученици пишу писмене провере и вежбе из области књижевности, граматике, правописа и језичке културе (укључујући и провере савладаности латиничког писма).

За писмене провере знања код којих је могуће јасно утврдити укупан број бодова примењује се процентуална скала усаглашена на Стручном већу за разредну наставу:

Проценат остварености	Оцена
86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

МАТЕМАТИКА

Критеријуми оцењивања из Математике у трећем разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у примени математичких знања до 1000, геометријских појмова и процедура мерења.

Програм наставе и учења Математике у трећем разреду обухвата три области:

1. Бројеви (стотине, хиљада, сабирање, одузимање, множење и дељење до 1000, једначине, неједначине, разломци $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{100}$)

2. Геометрија (углови, паралелне и нормалне праве, круг и кружница, обим фигура)
3. Мерење и мере (мере за дужину, масу, запремину течности и време)

1. БРОЈЕВИ

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално, сигурно и тачно чита, записује, упоређује и представља бројеве до 1000. Потпуно самостално и тачно изводи све четири рачунске операције (писмено и усмено сабирање, одузимање, множење и дељење); примењује својства операција (компезација, асоцијација, дистрибуција); самостално решава једначине и неједначине са множењем и дељењем и проверава тачност решења; тачно решава сложеније текстуалне и проблемске задатке (у више корака); правилно користи и упоређује разломке.
4 – врло добар	Ученик самостално чита, записује и упоређује бројеве до 1000. Тачно изводи рачунске операције; самостално израчунава бројевне изразе и решава једначине и неједначине, уз мање непрецизности у сложенијим ситуацијама; самостално решава типичне текстуалне задатке у два корака и разуме основне разломке.
3 – добар	Ученик чита, записује и упоређује бројеве до 1000; изводи основне рачунске операције сабирања, одузимања, множења и дељења са мањим бројем грешака; решава једноставније бројевне изразе и једначине са једном операцијом; решава једноставне текстуалне задатке у један до два корака непосредном применом наученог.
2 – довољан	Ученик чита и записује бројеве до 1000; уз помоћ наставника изводи основне рачунске поступке сабирања и одузимања и табуларно множење/дељење; уз подршку решава најједноставније једначине и једноставне текстуалне задатке са једном рачунском операцијом.
1 –	Ученик ни уз одговарајућу подршку не показује минимално познавање

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
недовољан	бројева до 1000, не савладава основне рачунске операције нити примењује математичке поступке у најједноставнијим задацима.

2. ГЕОМЕТРИЈА

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално уочава, именује и црта правац, дуж, угао (прав, оштар, туп); сигурно уочава и црта паралелне и нормалне праве користећи геометријски прибор; разликује круг и кружницу (центар, полупречник, пречник); самостално израчунава обим многоугла (троугла, квадрата, правоугаоника) и примењује геометријска знања у проблемским задацима.
4 – врло добар	Ученик самостално препознаје и црта врсте углова, паралелне и нормалне праве; црта круг и кружницу шестаром; израчунава обим троугла, квадрата и правоугаоника уз мање грешке у прецизности рачуна или цртања.
3 – добар	Ученик препознаје прав, оштар и туп угао; уз повремену помоћ црта паралелне и нормалне праве; именује елементе круга; израчунава обим основних фигура (троугао, квадрат) непосредном применом формуле.
2 – довољан	Ученик уз подршку наставника препознаје прав угао, основне геометријске фигуре, и уз помоћ мери дужину страница и израчунава обим најједноставнијих фигура.
1 –	Ученик ни уз подршку не препознаје основне геометријске појмове, не уме да користи геометријски прибор нити израчунава обим основних

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
недовољан	фигура.

3. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално познаје, упоређује и претвара јединице за дужину (m, dm, cm, mm, km), масу (kg, g, t), запремину течности (l, dl, cl, ml) и време (h, min, s, дан, седмица, месец, година, век); решава сложене проблемске задатке из контекста мерења.
4 – врло добар	Ученик самостално упоређује и претвара већину мерних јединица; правилно решава типичне текстуалне задатке са мерењем уз мање грешке при претварању јединица.
3 – добар	Ученик познаје основне мерне јединице и односе међу њима; изводи једноставна претварања (нпр. m у cm); решава једноставне задатке у вези са мерењем.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање препознаје основне мере и јединице мерења и изводи најједноставније мерење и претварање уз подршку.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не распознаје основне мерне јединице нити примењује мерење у задацима.

ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА И СКАЛА БОДОВАЊА (МАТЕМАТИКА)

Постигнућа се проверавају контролним вежбама, тестовима и писменим проверама. За писмене провере са објективним бодовањем примењује се јединствена скала Стручног већа:

Проценат остварености	Оцена
86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Критеријуми оцењивања из Природе и друштва у трећем разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика, уочавању узрочно-последичних веза у природи и друштву, истраживачком раду, извођењу огледа и активности ученика.

Програм наставе и учења обухвата следеће теме:

1. Природа (жива и нежива природа, везе и зависност, материјали и њихова својства, кретање)
2. Друштво (човек као друштвено биће, људске делатности, оријентација у времену и простору, мој завичај и историјске личности/споменици завичаја)
3. Заштита животне средине и одрживи развој

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и сигурно објашњава повезаност живе и неживе природе; анализира својства материјала и уочава промене при загревању/хлађењу; самостално изводи једноставне огледе, тумачи резултате и доноси закључке; сигурно се оријентише у простору (користи компас, планету/карту завичаја, стране света) и времену; објашњава повезаност делатности људи са одликама завичаја; развија висок степен еколошке свести и предлаже мере заштитите средине.
4 – врло добар	Ученик самостално описује односе у природи, својства материјала и разне друштвене појаве; оријентише се у простору и времену уз мању помоћ; успешно учествује у огледима и истраживачким задацима; самостално повезује узроке и последице у већини обрађених тема.
3 – добар	Ученик самостално издваја основне информације и препознаје појмове из живе и неживе природе; оријентише се у простору уз помоћ основних оријентира; уз повремено усмеравање описује завичај, делатности људи и прати кораке при извођењу огледа.
2 – довољан	Ученик уз подршку наставника препознаје основне појмове живе и неживе природе; уз помоћ показује основне стране света и именује основне карактеристике завичаја на нивоу репродукције.
1 – недовољан	Ученик ни уз подршку не показује познавање нити разумевање основних садржаја из природе и друштва, не препознаје појмове нити остварује минималне исходе.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Оцењивање из Ликовне културе је континуирано и превасходно уважава индивидуалне могућности, напредовање у односу на претходна постигнућа, ангажовање, креативност и практични рад ученика.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик изузетно самостално, маштовито и оригинално примењује ликовне технике и ликовне елементе (линка, облик, боја, текстура, простор); активно истражује материјале; показује висок степен естетског утиска, креативности и уредности, уз потпуно ангажовање на часу.
4 – врло добар	Ученик самостално и тачно примењује ликовне технике и елементе; показује креативност и ред у раду; успешно реализује ликовне задатке уз висок степен активности.
3 – добар	Ученик реализује ликовни задатак у складу са упутствима; примењује основне ликовне технике уз просечан степен самосталности и ангажовања.
2 – довољан	Ученик завршава рад уз непрекидну подршку и подстицај наставника; показује минималан интерес и основно познавање ликовних материјала.
1 – недовољан	Ученик одбија да ради, не доноси материјал ни уз учестале опомене и не показује ни минимално ангажовање ни исходе.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Вреднују се извођење музике (певање, свирање на дејим инструментима), слушање музике, музичко стваралаштво и ангажовање ученика уз уважавање индивидуалних музичких способности.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик тачно, изражајно и са лакоћом пева научене песме по слуху; активно и ритмички тачно прати музику на дејим инструментима (Орфов инструментаријум); са пажњом слуша музичка дела, препознаје њихов расположење и основне извођаче; изражава висок ниво интересовања.
4 – врло добар	Ученик тачно пева већину песама; успешно прати ритам на дејим инструментима; препознаје слушане композиције и активно учествује у музичким активностима.
3 – добар	Ученик пева научене песме уз повремене интонативне или ритмичке грешке; уз помоћ прати ритам и учествује у заједничком певању/слушању.
2 – довољан	Ученик пева уз непрекидну подршку наставника или групе; делимично прати једноставан ритам; показује минимално ангажовање.
1 – недовољан	Ученик не показује интересовање, одбија учешће у музичким активностима и не остварује минималне исходе.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

При оцењивању се посебно вреднују моторичке вештине, физички развој, ангажовање, стицање здравих животних навика, напредак у односу на почетно стање и спортско понашање.

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик у потпуности и са лакоћом изводи предвиђене моторичке вештине и вежбе; показује максималан труд, редовно носи спортску опрему, поштује правила игре и фер-плеја и показује значајан напредак у физичким способностима.
4 – врло добар	Ученик самостално и тачно изводи моторичке вештине уз мање грешке у извођењу; редован је у ношењу опреме, активан на часовима и поштује правила.
3 – добар	Ученик изводи основне моторичке вежбе са одређеним неправилностима; показује просечно ангажовање и труди се у оквиру својих могућности.
2 – довољан	Ученик изводи вежбе уз помоћ и усмеравање; често заборавља опрему или показује низак ниво ангажовања.
1 – недовољан	Ученик неоправдано не носи опрему, одбија да вежба, не поштује правила и угрожава безбедност своју или других ученика.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Критеријуми оцењивања из предмета Дигитални свет у трећем разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, степену самосталности ученика у коришћењу дигиталних уређаја и алата, разумевању безбедног понашања на интернету, развоју алгоритмског мишљења кроз визуелно програмирање, као и на степену активности и ангажовања ученика.

Програм наставе и учења Дигиталног света у трећем разреду обухвата три међусобно повезане предметне области:

1. Дигитално друштво
2. Безбедно коришћење дигиталних уређаја
3. Алгоритамско мишљење

Предметне области се међусобно прожимају кроз практичан рад и рад на рачунару/дигиталном уређају. Праћење и оцењивање је континуирано, формативно и сумативно и усмерено је на утврђивање степена остварености прописаних исхода и напредовања ученика.

Постигнућа ученика прате се и вреднују кроз практичан рад на дигиталним уређајима, усмене провере, писмене/дигиталне провере знања, израду самосталних и групних пројеката/радова, активности на часу, домаће задатке и непосредно посматрање рада и ангажовања ученика.

1. ДИГИТАЛНО ДРУШТВО

У области Дигитално друштво прати се и вреднује оспособљеност ученика да препознаје улогу дигиталних технологија у свакодневном животу, користи основне програме за обраду текста, слика или презентација, проналази и претражује информације на интернету у образовне сврхе, као и да разуме дигитални отисак и основна правила дигиталне комуникације (бонтон на мрежи).

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално, сигурно и креативно користи дигитални уређај за креирање једноставних дигиталних продуката (текст, цртеж, кратка презентација); самостално претражује информације на интернету користећи задате кључне речи; потпуно разуме улогу дигиталних уређаја у свакодневном животу и радном окружењу; доследно примењује правила

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	дигиталног бонтона и препознаје значај заштите личних података.
4 – врло добар	Ученик самостално користи дигитални уређај за креирање и уређивање текстова или цртежа уз мање непрецизности; самостално претражује интернет за задате информације; познаје и примењује правила дигиталне комуникације и разуме улогу технологије у друштву уз ретке мање пропусте.
3 – добар	Ученик уз повремена упутства користи основне опције програма за обраду текста или слика; уз помоћ наставника проналази тражене информације на интернету; познаје основна правила дигиталног бонтона и разуме основну намену дигиталних уређаја у свакодневном животу.
2 – довољан	Ученик уз континуирану подршку и детаљна упутства изводи основне радње на дигиталном уређају (покретање програма, куцање кратког текста); уз помоћ препознаје основна правила понашања у дигиталном окружењу.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не показује познавање основних функција дигиталних уређаја, не успева да користи задате апликације нити остварује минималне исходе ове области.

2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА

У ове области прати се и вреднује оспособљеност ученика за безбедно руковање дигиталним уређајима (физичка заштита и правилно држање тела), препознавање опасности и ризика на интернету (непознате особе, злоупотреба података, вршњачко насиље на мрежи), заштиту приватности (лозинке, лични подаци) и умереност у времену проведеном испред екрана (баланс између дигиталних и физичких активности).

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално објашњава и доследно примењује сва правила безбедног рада на дигиталним уређајима; јасно разликује безбедне од небезбедних ситуација на интернету; самостално образлаже зашто се лични подаци не смеју делити са непознатима; зна како да реагује и коме да се обрати у случају дигиталног насиља или непријатног садржаја; разуме значај правилног држања тела и прављења пауза током рада.
4 – врло добар	Ученик самостално примењује већину правила безбедног коришћења дигиталних уређаја; препознаје ризике на интернету и зна коме треба да се обрати за помоћ; води рачуна о заштити личних података уз повремена подсећања.
3 – добар	Ученик познаје основна правила безбедности на интернету и уз подстицај описује ризике дељења личних података; зна основне мере физичке заштите уређаја и правилног седења, али му је повремено потребна помоћ у препознавању ризичних ситуација.
2 – довољан	Ученик уз усмеравање наставника наводи основна правила безбедности на интернету (на пример: не давати адресу непознатима); уз помоћ препознаје основни ризик у дигиталном окружењу и правила чувања уређаја.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не препознаје ризике коришћења интернета, не познаје правила безбедног рада на уређајима нити показује минималан ниво остварености исхода.

3. АЛГОРИТАМСКО МИШЉЕЊЕ

У области Алгоритамско мишљење прати се и вреднује оспособљеност ученика за уочавање и креирање корака у решавању проблема (алгоритми у свакодневном животу), разумевање низа наредби, прецизност у давању упутстава, као и рад у визуелним окружењима за програмирање прилагођеним узрасту (нпр. кретање лика кроз лавиринт, низови блокада/наредби).

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
5 – одличан	Ученик самостално и логички тачно саставља алгоритам (низ корака) за решавање конкретног проблема у реалном или дигиталном окружењу; без грешке уочава и исправља грешке у задатом алгоритму (дебаговање); успешно и самостално креира једноставне програме у визуелном окружењу (на пример: саставља блокове наредби за кретање лика); образлаже свој поступак и логику решавања.
4 – врло добар	Ученик самостално саставља логичан низ корака за решавање једноставнијих проблема; успешно слаже блокове наредби у визуелном окружењу за програмирање; уз мању помоћ проналази и исправља грешку у алгоритму.
3 – добар	Ученик разуме појам алгоритма као низа корака; уз повремена упутства прати и извршава задати алгоритам; у визуелном програмирању саставља краће низове наредби према датом модел-упутству.
2 – довољан	Ученик уз непосредну подршку препознаје редослед корака у једноставним свакодневним ситуацијама; уз помоћ наставника извршава основне кораке у визуелном окружењу за програмирање.
1 – недовољан	Ученик ни уз одговарајућу подршку не разуме појам редоследа корака (алгоритма), не може да испрати нити састави најједноставнији низ

Оцена	Критеријуми – оствареност исхода
	наредби и не остварује минималне исходе.

ПИСМЕНЕ/ДИГИТАЛНЕ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА И ПРАКТИЧНИ РАДОВИ

За писмене провере, квизове или практичне тестове на рачунару код којих је могуће јасно утврдити укупан број бодова, примењује се јединствена скала усаглашена на Стручном већу за разредну наставу:

Проценат остварености	Оцена
86–100%	5 – одличан
70–85%	4 – врло добар
50–69%	3 – добар
30–49%	2 – довољан
испод 30%	1 – недовољан

Практични и пројектни радови (креирање дигиталног цртежа, текста, презентације или алгоритамског задатка) вреднују се на основу самосталности, тачности извршења задатка, креативности, поштовања рокова и примењених вештина рада са алатима.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА

Оствареност исхода из предмета Дигитални свет прати се и вреднује континуирано кроз:

- практичне вежбе на рачунару или другој дигиталној опреми;
- самосталан и групни рад при изради дигиталних задатака и мини-пројеката;
- размишљање и решавање алгоритамских задатака на папиру и рачунару;
- усмене провере и учешће у дискусијама о безбедности на интернету;
- писмене провере знања, квизове и дигиталне тестове;
- посматрање начина коришћења опреме, односа према раду, уредности и чувању инвентора;
- активност на часу, ангажовање и међусобну сарадњу ученика.

Формативно праћење спроводи се током свих часова практичног рада. Ученику се даје јасна, конструисана и подстицајна повратна информација о оствареним резултатима, са конкретним препорукама како да унапреди своје дигиталне вештине и безбедно понашање.

Сви критеријуми су усвојени на **Стручном већу за разредну наставу** Основне школе „Ратко Павловић Ћићко“ у Прокупљу и примењују се јединствено за све ученике трећег разреда.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Критеријуми праћења и вредновања из предмета Грађанско васпитање у трећем разреду заснивају се на прописаним исходима програма наставе и учења, развоју социјалних и емоционалних вештина, разумевању сопствених и туђих права и одговорности, сарадњи, ненасилној комуникацији и степену активности и ангажовања ученика.

Предмет Грађанско васпитање се **оцењује описно**, у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Описна оцена изражава се кроз континуирано формативно праћење и закључну описну оцену која показује ниво напредовања у остваривању исхода.

Програм наставе и учења Грађанског васпитања у трећем разреду обухвата три међусобно повезане предметне области:

1. Људска и дечја права (права, одговорности, дужности и правила)
2. Живот у демократском друштву (заједница, одлучивање, интеркултуралност и стереотипи)
3. Односи у групи/заједници (комуникација, конструктивно решавање сукоба, емпатија и ненасиље)

Праћење и вредновање је континуирано и формативно, а усмерено је на процену личног напретка, ангажовања, кооперативности и примене усвојених вредности у свакодневном школском животу.

РАЗРАДА НИВОА НАПРЕДОВАЊА (КРИТЕРИЈУМИ ВРЕДНОВАЊА)

Описне оцене се формирају кроз следећа четири нивоа остварености исхода и ангажовања ученика:

Ниво постигнућа	Критеријуми – оствареност исхода и понашање ученика
Изузетно успешан	Ученик самостално и сигурно препознаје, именује и објашњава дечја права и одговорности; активно и конструисано учествује у групном раду и свим радионичарским активностима; изражава емпатију, узима у обзир осећања и потребе других; самостално користи вештине ненасилне комуникације и ненасилног решавања сукоба у одељенској заједници; препознаје стереотипе и уважава различитости; проактивно предлаже решења за заједничке проблеме и доследно поштује правила групе.
Успешан	Ученик самостално препознаје већину дечјих права и разуме повезаност права и одговорности; редовно учествује у свим активностима и групном раду; уважава мишљења других ученика и подстиче ненасилну комуникацију; препознаје узроке једноставнијих сукоба и уз мању подршку предлаже конструктивна решења; придржава се договорених правила понашања.
Напредује	Ученик уз повремена подсећања и помоћ наставника препознаје основна дечја права и правила живота у школи; учествује у радним активностима углавном на подстицај; у сукобима повремено реагује импулсивно, али прихвата усмеравање ка ненасилном решавању; уз подршку сарађује са вршњацима у групи и учи да саслуша другачије мишљење.
Потребна	Ученик тешко препознаје дечја права и одговорности; ретко се

Ниво постигнућа	Критеријуми – оствареност исхода и понашање ученика
додатна подршка	самостално укључује у радионице и групни рад; има тешкоћа у прихватању договорених правила понашања, контроли сопствених реакција и конструктивној комуникацији; показује отпор према сарадњи или подршци вршњака и наставника, због чега му је потребан континуиран план подршке и индивидуализован приступ.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА

Оствареност исхода из предмета Грађанско васпитање прати се и вреднује кроз:

- непосредно посматрање учешћа ученика у интерактивним радионицама, симулацијама и играма улога;
- учешће у разговорима, дискусијама и анализама конкретних ситуација из живота одељења или прича;
- самосталан, партнерски и групни рад при изради заједничких плаката, правила и пројеката;
- израду ученичких радова (цртежи, поруке, листићи, мапе утисака);
- посматрање међусобне комуникације, толеранције, спремности на сарадњу и делиње;
- праћење начина решавања реалних и симулираних конфликтних ситуација међу вршњацима;
- самопроцену и вршњачку процену (када ученици износе мишљење о томе како су радили у групи).

ПОВРАТНА ИНФОРМАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА

Формативно праћење реализује се током сваког часа кроз белешке у педагошкој документацији наставника. Повратна информација се даје ученику и родитељу у форми описа која обухвата:

1. **Запажање о ангажовању:** Како ученик учествује у раду и сарадњи са другима.
2. **Запажање о напретку:** У којој мери је остварио исходе (примена правила, толеранција, ненасиље).
3. **Препоруку за даљи развој:** Конкретан савет за унапређење социјалних вештина и односа у групи.

Основна школа „Ратко Павловић Ћићко“, Прокупље

Сви критеријуми су утврђени и усаглашени на **Стручном већу за разредну наставу** Основне школе „Ратко Павловић Ћићко“ у Прокупљу и примењују се јединствено за све ученике трећег разреда.

ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА

Праћење, вредновање и оцењивање ученика којима је потребна додатна образовна подршка остварује се уз уважавање њихових индивидуалних образовних потреба, могућности, начина функционисања и напредовања.

За ученике којима су потребна прилагођавања у приступу, укључивању и учествовању у образовно-васпитном процесу примењују се мере индивидуализације, односно, када су за то испуњени услови, индивидуални образовни план.

Ученик који се образује по ИОП-у 1 прати се и оцењује у односу на прописане исходе, уз прилагођавање услова, метода и начина рада, наставних материјала, средстава, начина задавања и представљања задатака, времена и начина провере постигнућа.

Ученик који се образује по ИОП-у 2 прати се и оцењује у односу на прилагођене циљеве и исходе утврђене индивидуалним образовним планом. Критеријуми оцењивања усклађују се са персонализованим програмом наставе и учења и очекиваним нивоом постигнућа ученика.

Ученик који се образује по ИОП-у 3, односно ученик са изузетним способностима, прати се и вреднује у односу на проширене и продубљене садржаје, активности и исходе утврђене индивидуалним образовним планом. Посебно се прате ниво самосталности, сложеност примене знања, истраживачки и стваралачки приступ, способност повезивања знања и напредовање ученика.

Прилагођавање начина праћења и оцењивања не подразумева снижавање критеријума без основа, већ обезбеђивање услова да ученик на примерен начин покаже шта зна, разуме и уме, у складу са програмом по коме се образује.

Наставник усклађује планирање, реализацију наставе, начине провере и критеријуме праћења са мерама индивидуализације и индивидуалним образовним планом ученика. Оствареност планираних исхода и ефекти предвиђених мера континуирано се прате и вреднују у сарадњи са тимом за додатну подршку.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена из обавезних предмета утврђује се на основу свих релевантних података прикупљених током периода оцењивања, степена остварености прописаних исхода, самосталности ученика, активности и ангажовања, као и континуитета и напредовања ученика.

При утврђивању закључне оцене узимају се у обзир различити облици и начини провере постигнућа, а не само једна врста провере или појединачна оцена.

Закључна оцена одражава укупни ниво постигнућа ученика у односу на исходе предмета и не своди се искључиво на механичко израчунавање аритметичке средине појединачних оцена.

За ученике који се образују по ИОП-у закључна оцена утврђује се у складу са програмом по коме се ученик образује и степеном остварености прописаних, односно прилагођених или проширених исхода.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Критеријуми праћења и оцењивања примењују се јединствено на нивоу Стручног већа за разредну наставу, уз уважавање специфичности наставних предмета, индивидуалних карактеристика ученика и услова у којима се настава реализује.

Одредбе програма које се односе на прилагођавање садржаја за националне мањине и двојезично образовање примењују се уколико су за школу релевантне и у складу са условима у којима се настава реализује.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ИЗ СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕТНИШТВО ЗА 7. ИЛИ 8. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Критеријуми оцењивања утврђују се у складу са важећим Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, Програмом наставе и учења за 7. или 8. разред (Слободна наставна активност Предузетништво) и прописаним исходима.

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења и заснива се на континуираном праћењу остварености прописаних исхода, развоја предузетничких компетенција, практичних постигнућа, напредовања, самосталности и ангажовања ученика.

1. ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (ТРОСТЕПЕНО ОПИСНО ОЦЕЊИВАЊЕ)

- **Истиче се:** Ученик у потпуности и у веома високом степену остварује прописане исходе предмета. Самостално, иницијативно и креативно примењује предузетничка знања и вештине у новим и практичним ситуацијама. Исказује висок ниво критичког мишљења, лидерских вештина, тимског рада, преузима одговорност и аргументовано образлаже сопствене и групе предузетничке идеје.
- **Добар:** Ученик у довољној и великој мери остварује прописане исходе. Самостално примењује усвојена знања и вештине у познатим и једноставнијим практичним ситуацијама. Разликује основне предузетничке појмове, активно учествује у тимском раду, обавља додељене задатке и изводи једноставне закључке уз повремено усмеравање.
- **Задовољава:** Ученик остварује минимални ниво прописаних исхода. Уз помоћ и подршку наставника или чланова тима препознаје и репродукује основне појмове, учествује у базичним активностима ученичког предузећа/пројекта и делимично извршава своје обавезе у практичном раду.

2. КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАМА

ТЕМА 1: ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
Задовољава	Препознаје основна права и обавезе потрошача уз помоћ наставника. Идентификује основне елементе декларације производа и уочава очигледне неправилности у трговачком поступку или реклами.
Добар	Самостално објашњава основна права потрошача (замена робе, рекламација, гаранција). Правилно тумачи декларације производа, разликује зависне од независних органа за заштиту потрошача и саставља једноставан приговор/рекламацију за конкретан случај.

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
Истиче се	Критички анализира примере кршења права потрошача и завањајућег оглашавања у реалном окружењу. Самстално и аргументовано формулише комплетан захтев за заштиту права потрошача, нуди решења за сложене потрошачке спорове и заступа одговорне потрошачке навике у заједници.

ТЕМА 2: СВЕТ РАДА

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
Задовољава	Разликује основне занимања и облике запослења уз подршку. Препознаје основне елементе Биографије (CV) и уз смернице попуњава образац.
Добар	Самостално истражује трендове на тржишту рада и описује потребне вештине за одређена занимања. Саставља уредан и прецизан CV, попуњава мотивационо писмо и активно учествује у симулацији разговора за посао.
Истиче се	Селектује, анализира и процењује опције за сопствено каријерно усмеравање у складу са личним афинитетима и потребама тржишта. Израђује професионалан европски формат CV-а, самостално води симулирани интервју за посао и аргументује значај целоживотног учења.

ТЕМА 3: ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
Задовољава	Учествује у групним активностима генерисања идеја уз подстицај. Препознаје основне особине предузетника и прихвата додељену улогу у малом тиму.
Добар	Самостално предлаже идеје користећи основне технике (нпр. <i>Brainstorming</i>). Препознаје потребе локалне заједнице, показује иницијативу у тиму и активно учествује у планирању хуманитарних или друштвених акција.
Истиче се	Иницира и води истраживање проблема у школи или заједници, предлаже иновативна и одржива решења. Исказује високе лидерске способности,

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
	ефикасно организује рад тима, решава конфликте и аргументовано заступа пројектне идеје пред публиком.

ТЕМА 4: УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА

Описна оцена	Дескриптори постигнућа
Задовољава	Учествује у изради појединих делова бизнис плана уз директно вођство. Препознаје основне фазе настанка производа/услуге и обавља једноставне оперативне задатке у ученичком предузећу.
Добар	Разуме структуре ученичког предузећа, самостално учествује у изради бизнис плана (анализа тржишта, трошкови, маркетинг). Прати буџет пројекта, активно учествује у производњи или пружању услуге и презентује резултате рада тима.
Истиче се	Самостално израђује и комплетира бизнис план са финансијским калкулацијама и SWOT анализом. Ефикасно управља процесима у ученичком предузећу (производња, промоција, продаја), анализира остварени профит/учинак и реално вреднује ризике и успех предузећа.

3. ЕЛЕМЕНТИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА УЧЕНИКА

У оквиру ове активност континуирано се прате и вреднују:

- **Практична и пројектна активност:** Способност планирања, израде бизнис плана, креирања производа/услуге и учешћа на сајмовима/презентацијама ученичких предузећа.
- **Иницијатива и предузетничке вештине:** Креативност, преузимање разумног ризика, уочавање прилика за решавање проблема у околини.
- **Тимски рад и сарадња:** Подела улога, одговорност према преузетим задацима, лидерство и конструктивна комуникација у тиму.
- **Критичко мишљење и решавање проблема:** Анализа права потрошача, решавање изазова током рада ученичког предузећа и доношење одлука у финансијским планирањима.
- **Презентационе вештине:** Јавно представљање идеја, израда промотивног материјала (флајери, дигиталне презентације) и симулација бизнис разговора.

4. НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОЦЕЊИВАЊА

Праћење постигнућа ученика спроводи се кроз следеће облике рада и методе:

1. **Практичан и пројектни рад (Праћење рада ученичког предузећа):**
 - Израда бизнис плана и пратеће документације (рекламације, CV, обрасци).
 - Учесће на школским базарима, сајмовима или јавним презентацијама предузетничких идеја.
2. **Симулације и студије случаја:**
 - Симулација разговора за посао и решавања потрошачких приговора.
 - Анализа реалних примера из предузетничке праксе.
3. **Портфолио ученика / Предузетничка фасциклена:**
 - Прикупљање свих индивидуаланих и групних продуката рада (CV, маркетиншки материјали, финансијске калкулације, анкете).
4. **Формативно праћење и самовредновање:**
 - Континуирано бележење напретка уз чек-листе, вршњачко вредновање радних улога у тиму и самопроцену предузетничких вештина.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ХЕМИЈА 7.РАЗРЕД

ОБЛАСТ	ОЦЕНЕ			
	довољан (2)	добар (3)	вр.добар (4)	одличан (5)
ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	- зна да је хемија природна и експериментална наука и који је предмет проучавања хемије; - зна шему поделе материје; - зна шта су материја и супстанце;	- зна да се материја не може уништити нити ни из чега створити; - зна да супстанце имају масу, заузимају простор и изграђују супстанце; - прави разлику између супстанци и физичких тела на конкретним примерима;	- уме да објасни значај хемије у свакодневном животу; - зна да разврста супстанце на елементе и једињења на конкретним примерима - зна шта су чисте супстанце; - зна шта су хемијски елементи и једињења * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врло добар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.	
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	- зна правила рада у хемијској лабораторији; - придржава се правила рада у хемијској лабораторији; - зна значење пиктограма; - да наброји мерне инструменте и посуђе којима се мере маса, запремина и температура; - зна да се својства супстанци деле на физичка и хемијска; - зна да се промене супстанци деле на физичке и хемијске; - зна да наброји неколико физичких својстава супстанци	- зна да наброји фазе научног метода; - зна примену основног лабораторијског посуђа и прибора; - зна које су основне мерне јединице (по SI систему) као и мерне јединице које се чешће користе за масу, запремину и температуру у хемији;	- уме да објасни научни метод; - зна доказе да се десила хемијска промена; - уме да објасни разлику између физичких и хемијских промена на конкретним примерима; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.	

АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	- зна историјски развој знања о атомима; - зна симболе хемијских елемената који се најчешће користе; - зна правила писања хемијских симбола; - зна шта је атом; - зна делове атома; - зна које су врсте хемијских елемената;	- зна које су елементарне честице, њихово наелектрисање и положај у атому; - зна да упореди масе елементарних честица; - зна како су наелектрисани делови атома и атом; - зна шта су атомски и масени број; - уме да израчуна број елементарних честица у атому на основу атомског и масеног броја; - зна ознаке енергетских нивоа и највећи број електрона на прва четири нивоа; - уме да распореди електроне по енергетским нивоима на конкретним примерима; - уме да распореди електроне по енергетским нивоима на конкретним примеима - зна шта су валентни ниво и валентни електрони; - зна шта су периоде и групе у ПСЕ, колико их има и како се обележавају;	- зна шта су изотопи; - уме да одреди валентни ниво и број валентних електрона у атому; - уме да одреди положај елемента (групу и периоду) у ПСЕ ако зна атомски број елемента; - зна основне разлике између метала, неметала, металоида и племенитих гасова; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
	- зна врсте хемијских веза; - зна како се дели ковалентна веза по броју заједничких	- зна да напише Луисов симбол елемента; - зна између којих елемената настаје	- уме да објасни како настаје ковалентна веза; - уме да објасни како настаје јонска веза; - зна на конкретним примерима да објасни која врста везе је присутна у

МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА, ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	електронских парова; - зна како се дели ковалентна веза по поларности; - зна шта су молекули и јони; - зна које врсте јона постоје; - зна да се чврсте супстанце деле на кристалне и аморфне; - зна које врсте кристалних решетки постоје;	ковалентна, а између којих јонска веза и да препозна на конкретним примерима; - зна шта су молекули елемената, а шта молекули једињења; - зна значење индекса и коефицијента; - уме да препозна врсту хемијске формуле на конкретном примеру; - зна шта је јонска веза; - зна шта је валенца; - зна који елементи имају сталну, а који променљиву валенцу; - уме да израчуна непознату валенцу елемента у двоатомском молекулу;	неком молекулу (поларна или неполарна); - уме да претвори једну у другу врсту хемијске формуле; - зна да састави молекулску формулу двоатомног молекула на основу познатих валенци; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ХОМОГЕНА И ХЕТЕРОГЕНА СМЕША	- зна шта су смеше и како се деле; - зна шта су раствори; - зна како се раствори деле; - зна какви растварачи постоје; - зна најважнија физичка својства воде; - зна врсте вода које постоје у природи; - зна значај воде за живи свет;	- зна шта су хомогене и хетерогене смеше и прави разлику између њих на конкретним примерима; - зна да наброји најважније поступке за раздвајање састојака смеша (декантовање, цеђење, дестилација, кристализација) и за какве смеше се оне користе; - зна да применом правила одреди	- уме да предложи поступак за раздвајање састојака смеша које се састоје од 2 до 3 познате супстанце; - уме да изведе поступке декантовања и цеђења; - зна да, применом правила растворљивости, одреди у каквим растварачима се раствара нека конкретна супстанца; - зна да одреди, на основу растворљивости, врсту раствора; - уме да решава задатке са масеним уделом и процентним саставом раствора * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина

		која супстанца је растварач у неком раствору; - зна шта је растворљивост; - зна како гласи правило растворљивости; - зна шта су засићени, незасићени и презасићени раствори; - зна поступке за убрзавање растворљивости супстанци; - зна математичке изразе за израчунавање масеног удела и процентног састава раствора;	на који је знање приказано и сигурности у знање.
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	- зна да се хемијске промене другачије зову хемијске реакције; - зна шта су реагенти, а шта реакциони производи; - зна да на примеру хемијске једначине покаже које супстанце су реагенти, а које реакциони производи;	- зна шта су анализа и синтеза и да их препозна на конкретним примерима; - зна правила писања хемијских једначина; - уме, уз помоћ наставника да састави хемијску једначину без изједначавања; - зна како гласи Закон о одржању масе;	- уме да самостално, или уз мању помоћ наставника, састави хемијску једначину и изједначи леву и десну страну; - уме да примени Закон о одржању масе у конкретном задатку; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ИЗРАЧУНАВАЊЕ У ХЕМИЈИ	- зна како се обележава количина супстанце и која је њена основна мерна јединица	- зна како гласи Закон сталних односа маса; - уме да израчуна однос маса елемената у примеру једињења; - зна колико износи Авогадров број; - уме да израчуна	- уме да самостално, или уз мању помоћ наставника, састави хемијску једначину и изједначи леву и десну страну; - уме да примени Закон о одржању масе у конкретном задатку; - уме да израчуна број честица из количине супстанце и обрнуто; - уме да израчуна масу из количине супстанце и обрнуто; - уме да ради стехиометријске задатке;

		моларну масу супстанце;	* Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ВОДНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА, СОЛИ	- да опише физичка својства водоника и кисеоника; - појам оксид и оксидација; - да примењује правила писања оксида; - разликује киселине од оксида; - физичка својства соли;	- да опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и кисеоника - да напише хемијске формуле оксида неметала, - да одреди валенцу и да именује оксиде неметала - да напише хемијске формуле киселина и база - појам електролитичке дисоцијације - да доказује киселине и хидроксиде индикаторима - физичка и хемијска својства соли	- представља хемијским једначинама хемијске реакције оксидације - појам киселина и начине добијања киселина - појам хидроксиди и начин њиховог добијања - појам соли и начин њиховог добијања - појам електролитичке дисоцијације - разуме појам неутрализације * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ХЕМИЈА 8.РАЗРЕД

ОБЛАСТ	ОЦЕНЕ			
	довољан (2)	добар (3)	вр.добар (4)	одличан (5)
МЕТАЛИ, ОКСИДИ, ХИДРОКСИДИ	- зна физичка својства метала; - зна како се деле метали; - зна заступљеност метала у природи; - зна како се може заштитити метал од корозије;	- зна физичка својства изразитих метала; - зна да именује оксиде метала ; - зна шта су хидроксиди (базе); - зна како настају хидроксиди; - зна да израчуна валенцу метала у оксиду и хидроксиду; - зна како се доказују базе лакмус папиром; - зна физичка својства гвожђа, алуминијума и бакра; - зна шта су легуре; - зна физичка својства легура гвожђа, бакра и алуминијума; - зна шта је корозија; - зна примену метала и легура;	- зна да саставља молекулске формуле хидроксида (база); - уме да објасни реактивност алкалних и земноалкалних метала; - уме да саставља једначине реакција добијања хидроксида (база); * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.	
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ И КИСЕЛИНЕ	- зна физичка својства неметала; - заступљеност неметала у природи; - зна физичка својства водоника, кисеоника, сумпора, азота и угљеника (графита и дијаманта); - зна како се доказују киселине лакмус папиром;	- зна шта су оксиди; - зна како се деле оксиди; - зна шта је оксидација; - зна да именује оксиде; - зна шта су алотропске модификације; - зна шта су киселине; -зна како се правилно разблажују	- уме да саставља једначине реакција оксидације; - уме да израчуна валенцу неметала у киселини; - уме да саставља једначине реакције добијања киселина; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.	

		концентриране киселине; - зна примену неметала, оксида и киселина	
СОЛИ	- зна шта су соли; - зна физичка својства соли - зна pH – скалу и њене делове; - зна да на основу pH вредности одреди да ли је раствор кисео, базан или неутралан;	- зна формуле киселина и киселинске остатке; - зна да именује соли - зна да наброји реакције за добивање соли; - зна примену соли; - зна како дисоцијују киселине, хидроксиди и соли;	- зна да саставља молекулске формуле соли; - зна да саставља једначине реакција потпуне и непотпуне неутрализације; - зна хемијска својства соли; - зна да саставља једначине дисоцијације киселина, хидроксида и соли; - зна да објасни реакцију неутрализације; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА И ЊИХОВА ОПШТА СВОЈСТВА	- зна који елементи изграђују органска једињења; - зна да је угљеник у свим органским једињењима четворовалентан;	-зна како се угљеникови атоми повезују у органским једињењима; - зна какве низове могу да граде угљеникови атоми у органским једињењима;	- зна да упоређи својства органских и неорганских једињења; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
УГЉОВОДОНИЦИ	- зна како се деле угљоводоници; - зна физичка својства угљоводоника; - зна да се угљоводоници добивају из нафте и земног гаса;	- зна да објасни поделу угљоводоника; - зна шта су алкани, алкени и алкини; - зна опште формуле алкана, алкена и алкина; - зна називе нормалних алкана, алкена и алкина до 10 угљеникових атома; - уме да састави молекулске и рационалне	- уме да именује разгранате алкане, алкене и алкине по IUPAC номенклатури; - уме да састави рационалну структурну формулу разгранатих алкана, алкена и алкина на основу назива; - зна шта је изомерија и које врсте изомерије постоје; - уме да препозна изомере на конкретним примерима; - уме да саставља једначине сагоревања, супституције и адиције угљоводоника; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и

		структурне формуле нормалних угљоводоника; - зна хемијска својства угљоводоника; - зна структурну формулу бензена; - зна како се прерађује нафта и које су фракције нафте; - зна шта су полимери и најважније представнике;	одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА С КИСЕОНИКОМ	- зна која су органска једињења са кисеоником; - зна физичка својства алкохола, карбоксилних киселина, алдехида, кетона и етара; - зна како се деле алкохоли и карбоксилне киселине; - зна шта је функционална група;	- зна функционалне групе органских једињења са кисеоником; - уме да препозна органска једињења са кисеоником по функционалној групи на конкретним примерима; - зна примену метанола, етанола, етилен-гликола, глицерола, етанске и метанске киселине; - зна шта су више масне киселине и њихов значај;	- зна реакције за добијање алкохола, карбоксилних киселина и етара; - уме да саставља рационалне структурне формуле органских једињења са кисеоником; - уме да именује органска једињења са кисеоником по IUPAC номенклатури; - зна хемијска својства органских једињења са кисеоником; - уме да саставља једначине сагоревања алкохола и дехидратације алкохола; * Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	- зна која су биолошки важна органска једињења; - зна физичка својства масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина; - зна функције и значај биолошки важних органских једињења;	- зна поделу угљених хидрата; - зна најважније представнике моно, олиго и полисахарида и њихову структуру; - зна структуру аминокиселина; - зна поделу аминокиселина; - зна шта су протеини;	- зна структуру масти и уља; - зна начине за доказивање присуства моносахарида у узорку; - уме да објасни реакцију хидрогенизације уља и сапонификације масти; - зна шта су сапуни; - уме да објасни дејство сапуна на уклањање масних флека; - уме да објасни настајање протеина (пептидне везе); - зна шта је денатурација и факторе који доводе до денатурације протеина;

		- зна поделу протеина; -зна шта су витамини; -зна поделу витамина;	* Ученик/ца треба да зна исти наставни садржај за оцене врлодобар (4) и одличан (5). Разлика између оцена одређује се на основу квантитета, начина на који је знање приказано и сигурности у знање.
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЗЕЛЕНА ХЕМИЈА	Област се не оцењује	Област се не оцењује	Област се не оцењује

Критеријуми за оцењивање писмене провере постигнућа:

ПРОЦЕНАТ	ОЦЕНА
90-100%	Одличан (5)
75-89%	Врло добар (4)
51-74%	Добар (3)
31-50%	Довољан (2)
0-30%	Недовољан (1)

Критеријуми оцењивања за предмет – ИСТОРИЈА

Из предмета историја у петом разреду ученик се оцењује најмање два пута у току полугодишта, док се у шестом, седмом и осмом разреду ученик оцењује најмање четири пута у току полугодишта. Оцене могу бити сумативне и формативне. Оцењује се:

ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ

Обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује предходна постигнућа ученика. Резултати иницијалног теста служе за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА

У активност улази: усмени одговор на часу приликом обнављања, систематизације или обраде нове лекције, сналажење на историјској карти, израда домаћих задатака, презентација, пројеката, успешност у групном раду, практичан рад, писање есеја, сарадња у тиму, однос према раду... Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовање током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата. Наставник сваки час прати активност ученика и благовремено бележи у активностима у ес дневнику или у својој педагошкој свесци. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност може бити изражена сумативном оценом у дневнику.

ПИСМЕНИ ОДГОВОР

Писмене провере постигнућа у трајању од 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Оцена из писмене провере постигнућа у трајању од 15 минута се не уписује у дневник. Евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа на крају програмске целине или на крају полугодишта. Резултати писмене провере постигнућа у трајању од 15 минута могу се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика, а у најбољем интересу ученика.

Писмене провере постигнућа ученика у трајању од 45 минута се најављују и изводе се према унапред утврђеном плану, који је истакнут на сату школе. Оцене су јавне, ученик има право увида у свој рад. Оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере.

За писмене провере постигнућа бројчана оцена изводи се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

85 - 100% - одличан (5)

71 - 84% - врлодобар (4)

56 - 70% - добар (3)

41 - 55% - довољан (2)

0 - 40 – недовољан (1)

УСМЕНИ ОДГОВОР

Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник. Оцењивање треба да буде континуирано током читаве школске године. Сваки ученик има право на извињење током полугодишта и то пре почетка часа, уколико сматра да није спреман за час.

-одличан (5) - ученик целовито сагледава историјске токове, познаје и разликује узроке и последице, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаљи из опште и националне историје, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи историјске изворе, самостално се сналази на историјској карти. Показује иницијативу током наставе, самостално обавља различите врсте задатака.

-врло добар (4) - ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима, препознаје повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости, повезаност опште и националне историје, изводи закључке, самостално се сналази на историјској карти. Сналази се у обављању различитих задатака.

-**добар (3)** - ученик зна узроке и последице историјских појава, именује важне историјске догађаје, историјске личности, уме да објасни значај историјских догађаја, сналази се на историјској карти уз помоћ наставника. Уз подршку наставника обавља задатке.

-**довољан (2)** - ученик именује и препознаје основне историјске догађаје, историјске личности, уме да наведе узроке и последице основних историјских појава уз помоћ наставника. Активан је на часу уз помоћ наставника.

-**недовољан (1)** - ученик нема познавање основних историјских догађаја, личности. Не показује жељу за напредовањем.

5. РАЗРЕД

р. б. наст. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАМА:
1.	Основи проучавања прошлости	Недовољан (1) – не разликује основне временске одреднице (година, деценија, век, миленијум, ера); није у стању да лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; није у стању да именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; не успева да разврста историјске изворе према основној подели; Довољан (2) – ученик делимично разликује основне временске одреднице (година, деценија, век, миленијум, ера); у стању је да уз помоћ наставника лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; у стању је да именује периоде прошлости и историјске периоде, али не и да наведе граничне догађаје; успева да механички разврста историјске изворе према основној подели, не и да поткрепи примерима поједине врсте извора; Добар (3) – ученик разликује основне временске одреднице (година, деценија, век, миленијум, ера); у стању је да лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; у стању је да именује периоде прошлости и историјске периоде и да наведе граничне догађаје; успева да разврста историјске изворе према основној подели, уз понеки пример; Врло добар (4) - ученик разликује основне временске одреднице (година, деценија, век, миленијум, ера); у стању је да лоцира одређену временску одредницу на временској ленти и да израчуна период који је протекао између две временске одреднице; у стању је да именује периоде прошлости и историјске периоде и да наведе граничне догађаје, као и већи број година када су се ти догађаји

		одиграли; успева да разврста историјске изворе према основној подели и наведе већи број примера за сваки од извора; зна у којим се установама чувају историјски извори; Одличан (5) - ученик разликује основне временске одреднице (година, деценија, век, миленијум, ера); у стању је да лоцира одређену временску одредницу на временској ленти и да израчуна период који је протекао између две временске одреднице; у стању је да именује периоде прошлости и историјске периоде и да наведе граничне догађаје, као и године када су се ти догађаји одиграли; успева да разврста историјске изворе према основној подели и наведе и препозна примере за сваки од извора; зна у којим се установама чувају историјски извори и како се зову научници који се њима баве.
2.	Праисторија	Недовољан (1) – не успева да наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; не разликује основне одлике каменог и металног доба; не успева ни уз помоћ наставника да наведе и лоцира на историјској карти локалитете најзначајнијих праисторијских култура на тлу Србије; Довољан (2) – успева да наведе главне проналаске, али не и да опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује уз помоћ наставника основне одлике каменог и металног доба; успева уз помоћ наставника да лоцира на историјској карти барем један локалитет најзначајнијих праисторијских култура на тлу Србије; Добар (3) – успева да наведе главне проналаске, и да опише уз помоћ наставника њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује основне одлике каменог и металног доба; успева уз помоћ наставника да лоцира на историјској карти локалитете најзначајнијих праисторијских култура на тлу Србије; Врло добар (4) - успева да наведе главне проналаске и да опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; разликује основне одлике каменог и металног доба; успева да лоцира на историјској карти локалитете најзначајнијих праисторијских култура на тлу Србије; Одличан (5) - успева да наведе главне проналаске и да опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији, као и на утицај неких од њих на прелазак из праисторије у историјско доба; разликује основне одлике каменог и металног доба; успева да лоцира на историјској карти локалитете најзначајнијих праисторијских култура на тлу Србије, као и да наведе хронолошке одреднице њиховог трајања;.

3.	Стари исток	Недовољан (1) – није у стању да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; није у стању да препозна и одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; није у стању да наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; не разликује врсте писама цивилизација Старог истока; не успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву или догађај у одговарајући век или миленијум; Довољан (2) – успева уз помоћ наставника да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; препознаје поједине припаднике друштвених група, али не успева да им одреди место на графичком приказу хијерархије заједнице; зна да именује државно уређење појединих цивилизација Старог истока, али није у стању да наведе најважније одлике тог уређења; зна да наведе назив неког од писама народа Старог истока, али не и да га опише; успева уз помоћ наставника да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву или догађај у одговарајући век или миленијум; Добар (3) – успева да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; користећи историјску карту, успева да уз помоћ наставника доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизације Старог истока; препознаје већину припадника друштвених група, и уз помоћ наставника успева да им одреди место на графичком приказу хијерархије заједнице; зна да именује државно уређење појединих цивилизација Старог истока и наводи најважније одлике тог уређења; зна да наведе називе писама народа Старог истока; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву или догађај у одговарајући век или миленијум; Врло добар (4) - успева да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; користећи историјску карту, успева да доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизације Старог истока; препознаје припаднике друштвених група и успева да им одреди место на графичком приказу хијерархије заједнице; зна да именује државно уређење појединих цивилизација Старог истока и наводи најважније одлике тог уређења; зна да наведе називе писама народа Старог истока и њихове основне карактеристике; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву или догађај у одговарајући век или миленијум;
----	-------------	---

		Одличан (5) - успева да лоцира на историјској карти све најважније цивилизације и државе Старог истока; користећи историјску карту, успева да доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизације Старог истока; препознаје припаднике друштвених група и успева да им одреди место на графичком приказу хијерархије заједнице; зна да именује државно уређење појединих цивилизација Старог истока и наводи најважније одлике тог уређења; зна да наведе називе писама народа Старог истока, њихове основне карактеристике и хронологију њиховог настанка; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву, личност или догађај у одговарајући век или миленијум;
4.	Античка Грчка	Недовољан (1) – није у стању ни уз помоћ наставника да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; није у стању да наведе макар поједине припаднике друштвене структуре, нити називе државних уређења грчких полиса на примеру Спарте и Атине; није у стању да наведе зарађене стране у Грчко – персијским ратовима и Пелопонеском рату; није у стању да наведе ни један мит и легенду; не успева да израчуна временску удаљеност појединих догађаја уз помоћ временске ленте; Довољан (2) – успева уз помоћ наставника да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; успева да наведе макар поједине припаднике друштвене структуре, као и називе државних уређења грчких полиса на примеру Спарте и Атине; наводи зарађене стране у Грчко – персијским ратовима и Пелопонеском рату и разлог избијања барем једног од тих ратова; наводи уз помоћ наставника најпознатије митове и легенде из грчке историје; успева да израчуна уз помоћ наставника временску удаљеност појединих догађаја уз помоћ временске ленте; Добар (3) – успева да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; успева да наведе припаднике друштвене структуре, као и називе државних уређења грчких полиса на примеру Спарте и Атине, без детаљнијих објашњења; наводи зарађене стране у Грчко – персијским ратовима и Пелопонеском рату и разлоге избијања тих ратова у најкраћим цртама; наводи најпознатије митове и легенде из грчке историје; успева да израчуна временску удаљеност појединих догађаја уз помоћ временске ленте; Врло добар (4) – успева да лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; успева да наведе припаднике друштвене структуре, као и називе државних уређења грчких полиса на примеру Спарте и Атине, уз детаљније објашњење друштвене структуре и разлике између државних уређења тих полиса; наводи зарађене стране у Грчко – персијским ратовима и Пелопонеском рату и разлоге избијања тих ратова, као и исходе тих ратова; наводи најпознатије

		митове и легенде из грчке историје и најзначајније од њих детаљније препричава; успева да израчуна временску удаљеност појединих догађаја; Одличан (5) – успева да лоцира на историјској карти најважније цивилизције и државе античке Грчке; успева да наведе припаднике друштвене структуре, као и називе државних уређења грчких полиса на примеру Спарте и Атине, уз детаљније објашњење друштвене структуре и разлике између државних уређења тих полиса, као и главне државне органе тих држава; наводи зарађене стране у Грчко – персијским ратовима и Пелопонеском рату и разлоге избијања тих ратова, као и ток и исходе тих ратова; наводи најпознатије митове и легенде из грчке историје и најзначајније од њих детаљно препричава; успева да израчуна временску удаљеност појединих догађаја.
5.	Антички Рим	Недовољан (1) – није у стању да ни уз помоћ наставника лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; не зна периодизацију римске историје без навођења граничних година; не препознаје основне догађаје и личности из историје Античког Рима; не успева ни уз помоћ наставника да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући век, миленијум или еру. Довољан (2) – успева да уз помоћ наставника лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; наводи периодизацију римске историје без навођења граничних година; препознаје основне догађаје и личности из историје Античког Рима; успева уз помоћ наставника да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући век, миленијум или еру; Добар (3) – успева да лоцира на историјској карти простор настанка и делимично и ширења Римске државе; наводи периодизацију римске историје уз навођење већине граничних година; познаје основне догађаје и личности из историје Античког Рима; наводи Хришћанство као религију која је настала на територији Римског царства; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући век, миленијум или еру; Врло добар (4) – успева да лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; наводи периодизацију римске историје уз навођење свих граничних година; познаје основне догађаје и личности из историје Античког Рима; наводи најзначајније последице настанка и ширења Хришћанства; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести

		историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући век, миленијум или еру; Одличан (5) – успева да лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; успева да опише начин и ток ширења Римске државе; наводи периодизацију римске историје уз навођење свих граничних година; познаје специфичне догађаје и личности из историје Античког Рима; наводи најзначајније последице настанка и ширења Хришћанства; успева да користећи дату информацију или ленту времена смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући век, миленијум или еру; успева лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; зна специфичне детаље римске митологије, религије и културе.
--	--	--

6. РАЗРЕД

р. б. наст. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАМА:
1.	Увод у историју средњег века	Недовољан (1) – ученик није у стању да наведе и опише основне карактеристике историјског периода средњи век; није у стању да именује историјске изворе на основу којих се проучава прошлост средњег века; Довољан (2) – препознаје основне карактеристике историјског периода средњи век; именује уз помоћ наставника историјске изворе на основу којих се проучава прошлост средњег века; Добар (3) – именује и познаје основне карактеристике историјског периода средњи век; именује историјске изворе на основу којих се проучава прошлост средњег века; Врло добар (4) – именује и објашњава основне карактеристике историјског периода средњи век; именује и користи историјске изворе на основу којих се проучава прошлост средњег века; Одличан (5) – именује, објашњава и целовито сагледава основне карактеристике историјског периода средњи век; именује, користи и критички сагледава историјске изворе на основу којих се проучава прошлост средњег века;
2.		Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода раног средњег века;

	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода раног средњег века у Европи и српским земљама (Велику сеобу народа, најзначајније раносредњовековне државе, најважније религије – хришћанство и ислам, феудално друштво, досељавање Словена и Срба на Балканско полуострво, прве српске области и државе, појам покрштавања, личности Ћирила и Методија); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода раног средњег века у Европи и српским земљама (Велику сеобу народа, најзначајније раносредњовековне државе, најважније религије – хришћанство и ислам, феудално друштво, досељавање Словена и Срба на Балканско полуострво, прве српске области и државе, појам покрштавања, личности Ћирила и Методија); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода раног средњег века у Европи и српским земљама, уме да користи историјске изворе за рани средњи век, самостално се сналази на историјској карти за рани средњи век; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток раног средњег века, познаје и разликује узроке и последице раног средњег века, познаје најважније историјске догађаје раног средњег века и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје раног средњег века, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за рани средњи век, самостално се сналази на историјској карти за рани средњи век.
3.	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода позног средњег века; Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног средњег века у Европи и српским земљама (настанак и развој градова и градске привреде, најзначајније средњовековне монархије у Европи, најзначајније културне споменике у Европи и Србији, раскол у хришћанству, успон средњовековне српске државе под Немањићима, долазак Османлија на Балканско полуострво и пад балканских држава под њихову власт);

		Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног средњег века у Европи и српским земљама (настанак и развој градова и градске привреде, најзначајније средњовековне монархије у Европи, најзначајније културне споменике у Европи и Србији, раскол у хришћанству, успон средњовековне српске државе под Немањинима, долазак Османлија на Балканско полуострво и пад балканских држава под њихову власт); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода позног средњег века у Европи и српским земљама, уме да користи историјске изворе за позни средњи век, самостално се сналази на историјској карти за позни средњи век; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток позног средњег века, познаје и разликује узроке и последице позног средњег века, познаје најважније историјске догађаје позног средњег века и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје позног средњег века, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за позни средњи век, самостално се сналази на историјској карти за позни средњи век.
4.	Европа, Средоземље и српске земље у раном новом веку (преиндустријско доба)	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода раног новог века; Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода раног новог века у Европи и српским земљама (успона градова и градске привреде – настанак мануфактура, велика географска открића, хуманизам и ренесанса, раскол у католичкој цркви – реформација и контрареформација, најзначајније апсолутистичке монархије, основне карактеристике Османског царства - његовог друштвеног и државног уређења, положај српског народа под страном влашћу); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода раног новог века у Европи и српским земљама (успона градова и градске привреде – настанак мануфактура, велика географска открића, хуманизам и ренесанса, раскол у католичкој цркви – реформација и контрареформација, најзначајније апсолутистичке монархије, основне карактеристике Османског царства - његовог друштвеног и државног уређења, положај српског народа под страном влашћу);

		Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода раног новог века у Европи и српским земљама, уме да користи историјске изворе за рани нови век, самостално се сналази на историјској карти за рани нови век; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток раног новог века, познаје и разликује узроке и последице раног новог века, познаје најважније историјске догађаје раног новог века и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје раног новог века, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за рани нови век, самостално се сналази на историјској карти за рани нови век.
--	--	---

СЕДМИ РАЗРЕД

р.б. наст. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАМА:
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Недовољан (1) – ученик није у стању да наведе и опише основне карактеристике историјског периода позни нови век; није у стању да именује историјске изворе на основу којих се проучава прошлост позног новог века; Довољан (2) – препознаје основне карактеристике историјског периода позни нови век; именује уз помоћ наставника историјске изворе на основу којих се проучава прошлост позног новог века; Добар (3) – именује и познаје основне карактеристике историјског периода позни нови век; именује историјске изворе на основу којих се проучава прошлост позног новог века;

		Врло добар (4) – именује и објашњава основне карактеристике историјског периода позни нови век; именује и користи историјске изворе на основу којих се проучава прошлост позног новог века; Одличан (5) – именује, објашњава и целовито сагледава основне карактеристике историјског периода позни нови век; именује, користи и критички сагледава историјске изворе на основу којих се проучава прошлост позног новог века;
2.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (ДО СРЕДИНЕ 19. ВЕКА)	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода позног новог века (до средине 19. века) (индустријска револуција, грађанске револуције, Наполеон, Источно питање, Српска револуција, Сретењски устав, Карађорђе, кнез Милош Обреновић, Уставобранитељи, кнез Александар Карађорђевић, Петар I Петровић Његош, Петар II Петровић Његош); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (до средине 19. века) у Европи и српским земљама (индустријска револуција, грађанске револуције, Наполеон, Источно питање, Српска револуција, Сретењски устав, Карађорђе, кнез Милош Обреновић, Уставобранитељи, кнез Александар Карађорђевић, Петар I Петровић Његош, Петар II Петровић Његош); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (до средине 19. века) у Европи и српским земљама (индустријска револуција, грађанске револуције, Наполеон, Источно питање, Српска револуција, Сретењски устав, Карађорђе, кнез Милош Обреновић, Уставобранитељи, кнез Александар Карађорђевић, Петар I Петровић Његош, Петар II Петровић Његош); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода позног новог века (до средине 19. века) у Европи и

		српским земљама, уме да користи историјске изворе за позни нови век (до средине 19. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (до средине 19. века); Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток позног новог века (до средине 19. века), познаје и разликује узроке и последице позног новог века (до средине 19. века), познаје најважније историјске догађаје позног новог века (до средине 19. века) и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје позног новог века (до средине 19. века), самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за позни нови век (до средине 19. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (до средине 19. века).
3.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода позног новог века (у другој половини 19. века) (уједињење Италије и Немачке, Грађански рат у САД, велике силе, колонијализам, политички савези, „бел епока“-, „лепа епоха“, Друга индустријска револуција, идеологије, кнез Михаило Обреновић, кнез и краљ Милан Обреновић, Велика источна криза, Берлински конгрес, Александар Обреновић, положај српског народа под страном влашћу, кнез Данило Петровић, кнез Никола Петровић); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (у другој половини 19. века) у Европи и српским земљама (уједињење Италије и Немачке, Грађански рат у САД, велике силе, колонијализам, политички савези, „бел епока“-, „лепа епоха“, Друга индустријска револуција, идеологије, кнез Михаило Обреновић, кнез и краљ Милан Обреновић, Велика источна криза, Берлински конгрес, Александар Обреновић, положај српског народа под страном влашћу, кнез Данило Петровић, кнез Никола Петровић);

		Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (у другој половини 19. века) у Европи и српским земљама (уједињење Италије и Немачке, Грађански рат у САД, велике силе, колонијализам, политички савези, „бел епок“–„лепа епоха“, Друга индустријска револуција, идеологије, кнез Михаило Обреновић, кнез и краљ Милан Обреновић, Велика источна криза, Берлински конгрес, Александар Обреновић, положај српског народа под страном влашћу, кнез Данило Петровић, кнез Никола Петровић); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода позног новог века (у другој половини 19. века) у Европи и српским земљама, уме да користи историјске изворе за позни нови век (у другој половини 19. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (у другој половини 19. века); Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток позног новог века (у другој половини 19. века), познаје и разликује узроке и последице позног новог века (у другој половини 19. века), познаје најважније историјске догађаје позног новог века (у другој половини 19. века) и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје позног новог века (у другој половини 19. века), самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за позни нови век (у другој половини 19. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (у другој половини 19. века).
4.	ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ 20. ВЕКА	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода позног новог века (на почетку 20. века) (Руско – јапански рат, Младотурска револуција, Анексиона криза, Мароканске кризе, „Мајски преврат“, Петар I Карађорђевић, Царински рат, Балкански ратови, Александар Карађорђевић, Први светски рат);

		Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (на почетку 20. века) у Европи и српским земљама (Руско – јапански рат, Младотурска револуција, Анексиона криза, Мароканске кризе, „Мајски преврат“, Петар I Карађорђевић, Царински рат, Балкански ратови, Александар Карађорђевић, Први светски рат); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода позног новог века (на почетку 20. века) у Европи и српским земљама (Руско – јапански рат, Младотурска револуција, Анексиона криза, Мароканске кризе, „Мајски преврат“, Петар I Карађорђевић, Царински рат, Балкански ратови, Александар Карађорђевић, Први светски рат); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода позног новог века (на почетку 20. века) у Европи и српским земљама, уме да користи историјске изворе за позни нови век (на почетку 20. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (на почетку 20. века); Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток позног новог века (на почетку 20. века), познаје и разликује узроке и последице позног новог века (на почетку 20. века), познаје најважније историјске догађаје позног новог века (на почетку 20. века) и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје позног новог века (на почетку 20. века), самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава историјске изворе за позни нови век (на почетку 20. века), самостално се сналази на историјској карти за позни нови век (на почетку 20. века).
--	--	---

ОСМИ РАЗРЕД

		КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ПО ТЕМАМА:
--	--	---

р.б. наст. теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Недовољан (1) – ученик није у стању да наведе и опише основне карактеристике историјског периода савремено доба; Довољан (2) – препознаје основне карактеристике и личности историјског периода савремено доба; Добар (3) – именује и познаје основне карактеристике и личности историјског периода савремено доба; именује најзначајније историјске изворе на основу којих се проучава савремено доба; Врло добар (4) – именује и објашњава основне карактеристике историјског периода савремено доба; именује и користи најзначајније историјске изворе на основу којих се проучава савремено доба; Одличан (5) – именује, објашњава и целовито сагледава основне карактеристике историјског периода савремено доба; именује, користи и критички сагледава најзначајније историјске изворе на основу којих се проучава савремено доба;
2.	ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода између два светска рата у Европи и југословенској држави (Версајска мировна конференција, фашизам, Бенито Мусолини, нацизам, Адолф Хитлер, Совјетски Савез, Стаљин, Шпански грађански рат, Аншлус, Минхенски споразум, Споразум Рибентроп-Молотов, Лига народа, стварање Краљевине СХС, Видовдански устав, Шестојануарска диктатура, Краљевина Југославија, Атентат у Марсеју, Петар II Карађорђевић, кнез Павле Карађорђевић, Милан Стојадиновић, споразум Цветковић-Мачек); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода између два светска рата у Европи и југословенској држави (Версајска мировна конференција, фашизам, Бенито Мусолини, нацизам, Адолф Хитлер,

	Совјетски Савез, Стаљин, Шпански грађански рат, Аншлус, Минхенски споразум, Споразум Рибентроп-Молотов, Лига народа, стварање Краљевине СХС, Видовдански устав, Шестојануарска диктатура, Краљевина Југославија, Атентат у Марсеју, Петар II Карађорђевић, кнез Павле Карађорђевић, Милан Стојадиновић, споразум Цветковић-Мачек); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода између два светска рата у Европи и југословенској држави (Версајска мировна конференција, фашизам, Бенито Мусолини, нацизам, Адолф Хитлер, Совјетски Савез, Стаљин, Шпански грађански рат, Аншлус, Минхенски споразум, Споразум Рибентроп-Молотов, Лига народа, стварање Краљевине СХС, Видовдански устав, Шестојануарска диктатура, Краљевина Југославија, Атентат у Марсеју, Петар II Карађорђевић, кнез Павле Карађорђевић, Милан Стојадиновић, споразум Цветковић-Мачек); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода између два светска рата у Европи и југословенској држави, уме да користи најзначајније историјске изворе за период између два светска рата, самостално се сналази на историјској карти за период између два светска рата; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток за период између два светска рата, познаје и разликује узроке и последице догађаја у периоду између два светска рата, познаје најважније историјске догађаје у периоду између два светска рата и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје у периоду између два светска рата, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава најзначајније историјске изворе за период између два светска рата, самостално се сналази на историјској карти за период између два светска рата.
--	---

3.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода Другог светског рата у Европи, свету и југословенској држави (Силе Осовине, Тројни пакт, Квислинг, Винстон Черчил, Операција „Барбароса“, Перл Харбур, Ервин Ромел, Стаљинградска битка, Операција „Оверлорд“, Хирошима и Нагасаки, Ана Франк, Холокауст, Априлски рат, Милан Недић, НДХ, Јасеновац, Четници, Партизани, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Битка на Неретви, Битка на Сутјесци, Десант на Дрвар, Сремски фронт); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода Другог светског рата у Европи, свету и југословенској држави (Силе Осовине, Тројни пакт, Квислинг, Винстон Черчил, Операција „Барбароса“, Перл Харбур, Ервин Ромел, Стаљинградска битка, Операција „Оверлорд“, Хирошима и Нагасаки, Ана Франк, Холокауст, Априлски рат, Милан Недић, НДХ, Јасеновац, Четници, Партизани, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Ужичка република, Битка на Кадињачи, Битка на Козари, Битка на Неретви, Битка на Сутјесци, Друго заседање АВНОЈ-а, Десант на Дрвар, Сремски фронт); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода Другог светског рата у Европи, свету и југословенској држави (Силе Осовине, Тројни пакт, Квислинг, Винстон Черчил, Операција „Барбароса“, Перл Харбур, Ервин Ромел, Стаљинградска битка, Операција „Оверлорд“, Хирошима и Нагасаки, Ана Франк, Холокауст, Априлски рат, Милан Недић, НДХ, Јасеновац, Четници, Партизани, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Ужичка република, Битка на Кадињачи, Битка на Козари, Битка на Неретви, Битка на Сутјесци, Друго заседање АВНОЈ-а, Десант на Дрвар, Сремски фронт); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим
----	-------------------	--

		личностима из периода Другог светског рата у Европи, свету и југословенској држави, уме да користи најзначајније историјске изворе за период Другог светског рата, самостално се сналази на историјској карти за период Другог светског рата; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток за период Другог светског рата, познаје и разликује узроке и последице догађаја у периоду Другог светског рата, познаје најважније историјске догађаје у периоду Другог светског рата и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје у периоду Другог светског рата, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава најзначајније историјске изворе за период Другог светског рата, самостално се сналази на историјској карти за период Другог светског рата.
4.	СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности из периода Хладног рата у Европи, свету и југословенској држави (Уједињене нације, Нирнбершки процес, Хладни рат, Блоковска подела, НАТО, Варшавски пакт, „Гвоздена завеса“, деколонизација, Покрет несврстаних, Махатма Ганди, Корејски рат, Кубанска криза, Фидел Кастро, Никита Хрушчов, Џон Кенеди, Резолуција Информбироа, Голи оток, национализација, самоуправљање); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности из периода Хладног рата у Европи, свету и југословенској држави (Уједињене нације, Нирнбершки процес, Хладни рат, Блоковска подела, НАТО, Варшавски пакт, „Гвоздена завеса“, деколонизација, Покрет несврстаних, Махатма Ганди, Корејски рат, Кубанска криза, Фидел Кастро, Никита Хрушчов, Џон Кенеди, Резолуција Информбироа, Голи оток, национализација, самоуправљање);

		Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности из периода Хладног рата у Европи, свету и југословенској држави (Уједињене нације, Нирнбершки процес, Хладни рат, Блоковска подела, НАТО, Варшавски пакт, „Гвоздена завеса“, деколонизација, Покрет несврстаних, Махатма Ганди, Корејски рат, Кубанска криза, Фидел Кастро, Никита Хрушчов, Џон Кенеди, Резолуција Информбироа, Голи оток, национализација, самоуправљање); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима из периода Хладног рата у Европи, свету и југословенској држави, уме да користи најзначајније историјске изворе за период Хладног рата, самостално се сналази на историјској карти за период Хладног рата; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток за период Хладног рата, познаје и разликује узроке и последице догађаја у периоду Хладног рата познаје најважније историјске догађаје у периоду Хладног рата и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје у периоду Хладног рата, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава најзначајније историјске изворе за период Хладног рата, самостално се сналази на историјској карти за период Хладног рата.
5.	СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА	Недовољан (1) – ученик не препознаје основне историјске догађаје и личности у савременим процесима (Мађарска револуција, Прашко пролеће, Берлински зид, Михаил Горбачов, Роналд Реган, Европска унија, „Пустињска олуја“, тероризам, Ал Каида, глобализација, Дигитална револуција, миграције, распад Југославије, Дејтонски споразум, „Бљесак“, „Олуја“, НАТО бомбардовање Србије, Кумановски споразум, Пети октобар, Слободан Милошевић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница...); Довољан (2) – препознаје основне историјске појаве, догађаје и личности у савременим процесима (Мађарска револуција, Прашко пролеће, Берлински

	зид, Михаил Горбачов, Роналд Реган, Европска унија, „Пустињска олуја“, тероризам, Ал Каида, глобализација, Дигитална револуција, миграције, распад Југославије, Дејтонски споразум, „Бљесак“, „Олуја“, НАТО бомбардовање Србије, Кумановски споразум, Пети октобар, Слободан Милошевић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница...); Добар (3) – познаје и описује основне историјске појаве, догађаје и личности у савременим процесима (Мађарска револуција, Прашко пролеће, Берлински зид, Михаил Горбачов, Роналд Реган, Европска унија, „Пустињска олуја“, тероризам, Ал Каида, глобализација, Дигитална револуција, миграције, распад Југославије, Дејтонски споразум, „Бљесак“, „Олуја“, НАТО бомбардовање Србије, Кумановски споразум, Пети октобар, Слободан Милошевић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница...); Врло добар (4) – ученик зна и разуме узроке и последице историјских појава, познаје најважније историјске догађаје и повезује их са одговарајућим личностима у савременим процесима, уме да користи најзначајније историјске изворе у савременим процесима, самостално се сналази на историјској карти у савременим процесима; Одличан (5) – целовито сагледава историјски ток савремених процеса, познаје и разликује узроке и последице догађаја у савременим процесима, познаје најважније историјске догађаје у савременим процесима и повезује их са одговарајућим личностима, зна специфичне детаље из опште и националне историје у савременим процесима, самостално изводи закључке, примењује стечено знање, уме да користи и критички сагледава најзначајније историјске изворе у савременим процесима, самостално се сналази на историјској карти у савременим процесима.
--	---

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

-одличан (5) - ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50

-врло добар (4) -ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49

-добар (3) - ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49

-довољан (2) -ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене забележене у дневнику. Закључна оцена може да буде и већа уколико је наставник проценио да је знање ученика на вишем нивоу него што оцене показују, уколико ученик показује изузетан напредак.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Наставни предмет: Чувари природе – слободна наставна активност

Разред-пети и шести разред

Оцењивање ученика врши се на основу три нивоа постигнућа:

1. ИСТИЧЕ СЕ
2. ДОБАР
3. ЗАДОВОЉАВА

Критеријуми су утемељени на садржајима и очекиваним постигнућима ученика у оквиру наставних области:

- „Упознај живи свет своје околине“
- „Значај живог света за човека“
- „Помозимо да преживе“
- „Ја чувам природу“

КРИТЕРИЈУМИ ПО НАСТАВНИМ ОБЛАСТИМА

1. УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ

ИСТИЧЕ СЕ

Ученик:

- самостално истражује и описује живи свет непосредне околине;
- повезује биодиверзитет са очувањем равнотеже у природи;
- анализира различите начине на које човек утиче на животну средину;
- објашњава узроке угрожености врста и предлаже конкретне мере њихове заштите;
- самостално мапира врсте и представља резултате истраживања;
- повезује одговоран однос према животињама са очувањем природе;
- показује иницијативу, самосталност и одговорност у истраживачким и практичним активностима.

ДОБАР

Ученик:

- описује карактеристике биљака и животиња у свом окружењу;
- објашњава појам биодиверзитета и наводи примере из непосредне околине;
- разликује позитивне и негативне утицаје човека на животну средину;
- препознаје узроке угрожавања животиња и предлаже једноставне мере заштите;
- објашњава значај одговорног односа према животињама;
- учествује у истраживању и мапирању врста уз мању помоћ наставника;
- своја запажања представља усмено, цртежом, табелом или на други одговарајући начин.

ЗАДОВОЉАВА

Ученик:

- препознаје и именује основне биљке и животиње из непосредног окружења;
- разликује живу и неживу природу;
- препознаје основне појмове: животна средина, биодиверзитет, угрожене врсте;
- наводи једноставне примере утицаја човека на животну средину;

- препознаје значај заштите биљака и животиња;
- препознаје основна правила бриге о животињама и кућним љубимцима;
- уз помоћ наставника учествује у посматрању и истраживању живог света.

2. ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА

ИСТИЧЕ СЕ

Ученик:

- самостално објашњава значај различитих група биљака за човека;
- повезује употребу лековитих, самониклих и зачинских биљака са њиховим особинама;
- објашњава значај очувања аутохтоних раса и сорти за биодиверзитет;
- анализира значај биљног покривача за човека и животну средину;
- самостално прикупља, систематизује и представља податке о биљкама;
- повезује научено градиво са примерима из свакодневног живота.

ДОБАР

Ученик:

- разликује лековите, самоникле и зачинске биљке;
- описује њихов значај и примену у свакодневном животу;
- објашњава значај очувања аутохтоних раса и сорти;
- објашњава основне користи биљног покривача;
- повезује биљни свет са исхраном, здрављем и потребама човека;
- примењује стечена знања у једноставним практичним ситуацијама.

ЗАДОВОЉАВА

Ученик:

- препознаје и именује поједине лековите, самоникле и зачинске биљке;
- препознаје да биљке имају значај за човека;
- наводи једноставне примере употребе биљака;
- препознаје аутохтоне расе и сорте као део биолошке разноврсности;
- препознаје значај биљног покривача за животну средину и човека.

3. ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ

ИСТИЧЕ СЕ

Ученик:

- самостално објашњава значај поштовања права и потреба животиња;
- анализира узроке угрожавања животињских врста и последице по екосистем;
- објашњава значај опрашивача и њихову улогу у одржавању биодиверзитета;
- предлаже конкретне начине заштите угрожених животиња;
- показује висок степен одговорности и иницијативе у односу према животињама;
- самостално осмишљава и реализује активности којима се доприноси заштити живог света.

ДОБАР

Ученик:

- објашњава основна права и потребе животиња;
- описује одговоран однос према домаћим животињама и кућним љубимцима;
- објашњава значај опрашивача за биљке, животиње и човека;
- препознаје узроке угрожености животиња;
- наводи и образлаже мере заштите угрожених врста;
- учествује у активностима усмереним на помоћ и заштиту животиња.

ЗАДОВОЉАВА

Ученик:

- препознаје да животиње имају права и потребе;
- наводи основна правила одговорног односа према животињама;
- препознаје значај опрашивача;
- препознаје неке угрожене животињске врсте;
- наводи једноставне начине на које човек може помоћи животињама.

4. „ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ“

ИСТИЧЕ СЕ

Ученик:

- самостално објашњава значај природних ресурса;
- објашњава значај рационалне употребе воде и енергије;
- примењује правила одговорног понашања у природи;
- објашњава значај заштићених природних вредности;
- препознаје и анализира позитивне и негативне утицаје човека на животну средину;
- предлаже конкретна решења и начине за очување природе;
- показује иницијативу и одговоран однос према природним ресурсима и животној средини.

ДОБАР

Ученик:

- познаје основна правила понашања у природи;
- објашњава значај рационалног коришћења воде и енергије;
- разликује позитивне и негативне утицаје човека на животну средину;
- наводи начине одговорног коришћења природних ресурса;
- препознаје значај заштићених природних вредности;
- примењује основна правила заштите природе у познатим ситуацијама;
- учествује у активностима усмереним на очување природе.

ЗАДОВОЉАВА

Ученик:

- препознаје основна правила заштите природе;
- препознаје значај воде и енергије за живот;
- наводи једноставне начине одговорног коришћења природних ресурса;
- препознаје позитивне и негативне утицаје човека на природу;
- препознаје значај очувања заштићених природних вредности;
- уз подршку наставника примењује основна правила понашања у природи;
- уз помоћ наставника учествује у активностима заштите и очувања природе.